

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANACH 1904

ANTONI LOPEZ Editor

1 PESSETA

ALMANACH

— DR —

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

IMPREMPTA
LA CAMPANA Y LA ESQUELLA
CARRER DEL OLM, 8
— BARCELONA —

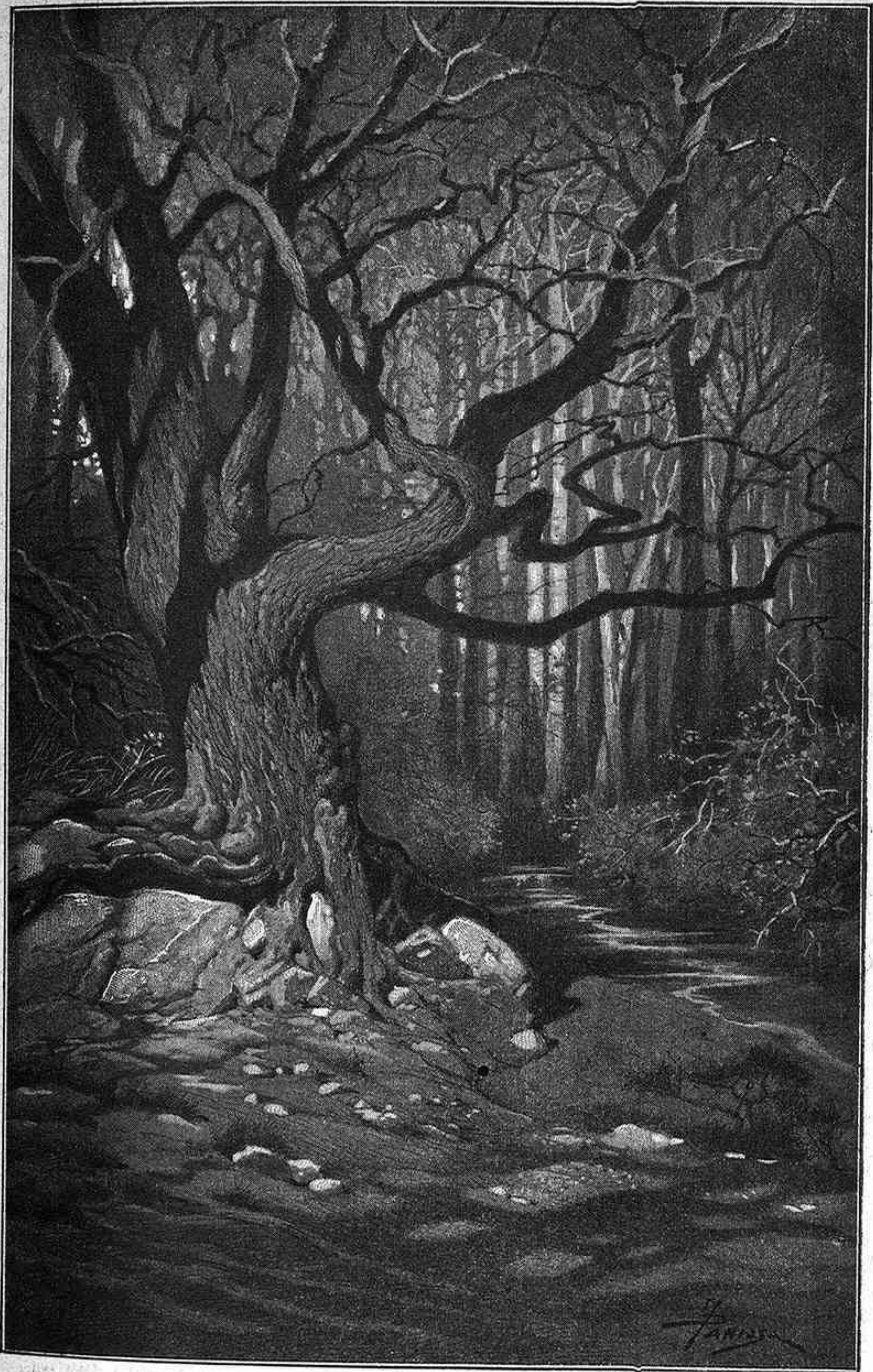
ANTONI LOPEZ
-EDITOR-
RAMBLA DEL MITJ
-20-

BRU
NET

LLIBRERIA ESPANYOLA
BARCELONA.

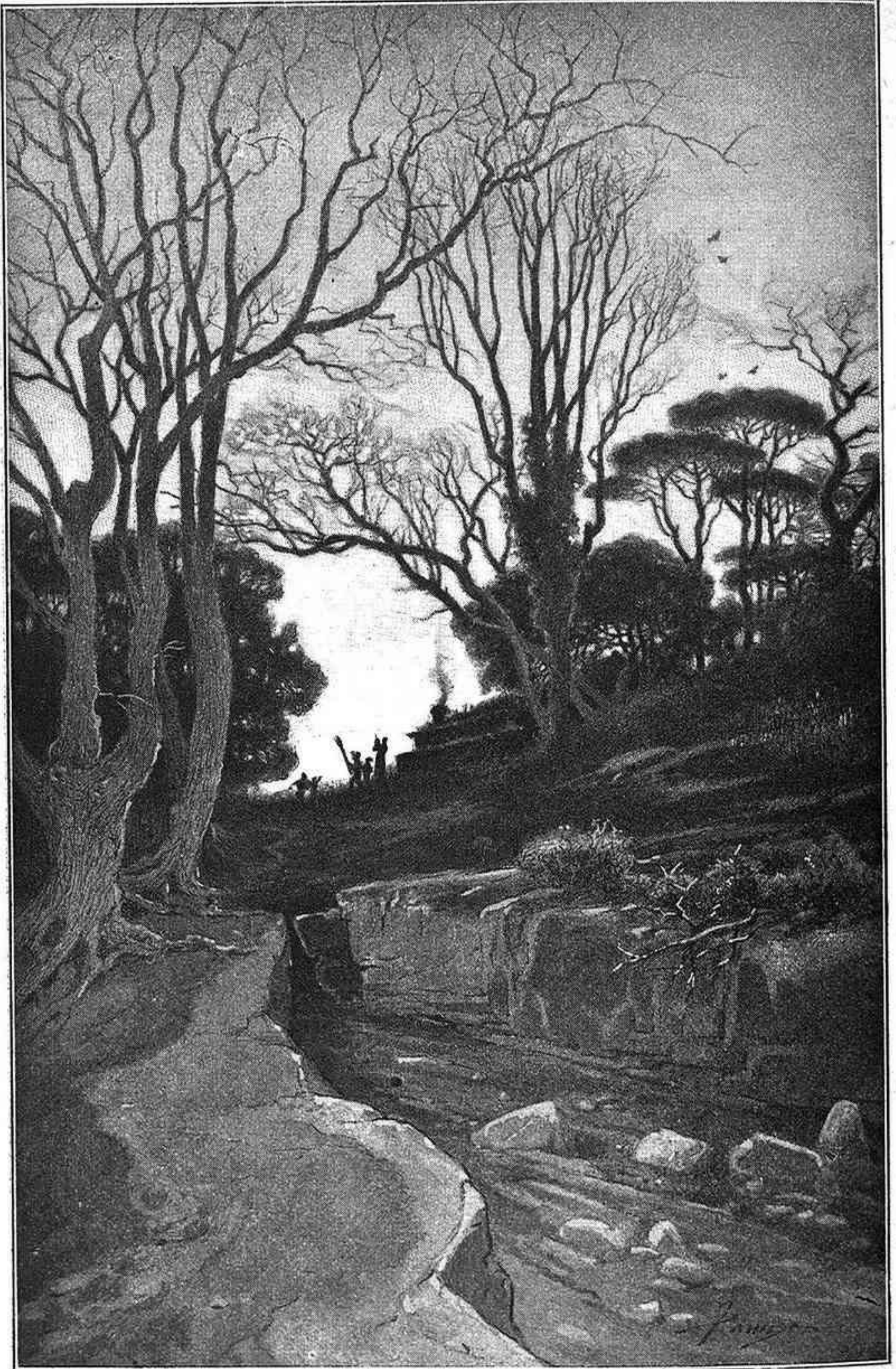

JANER

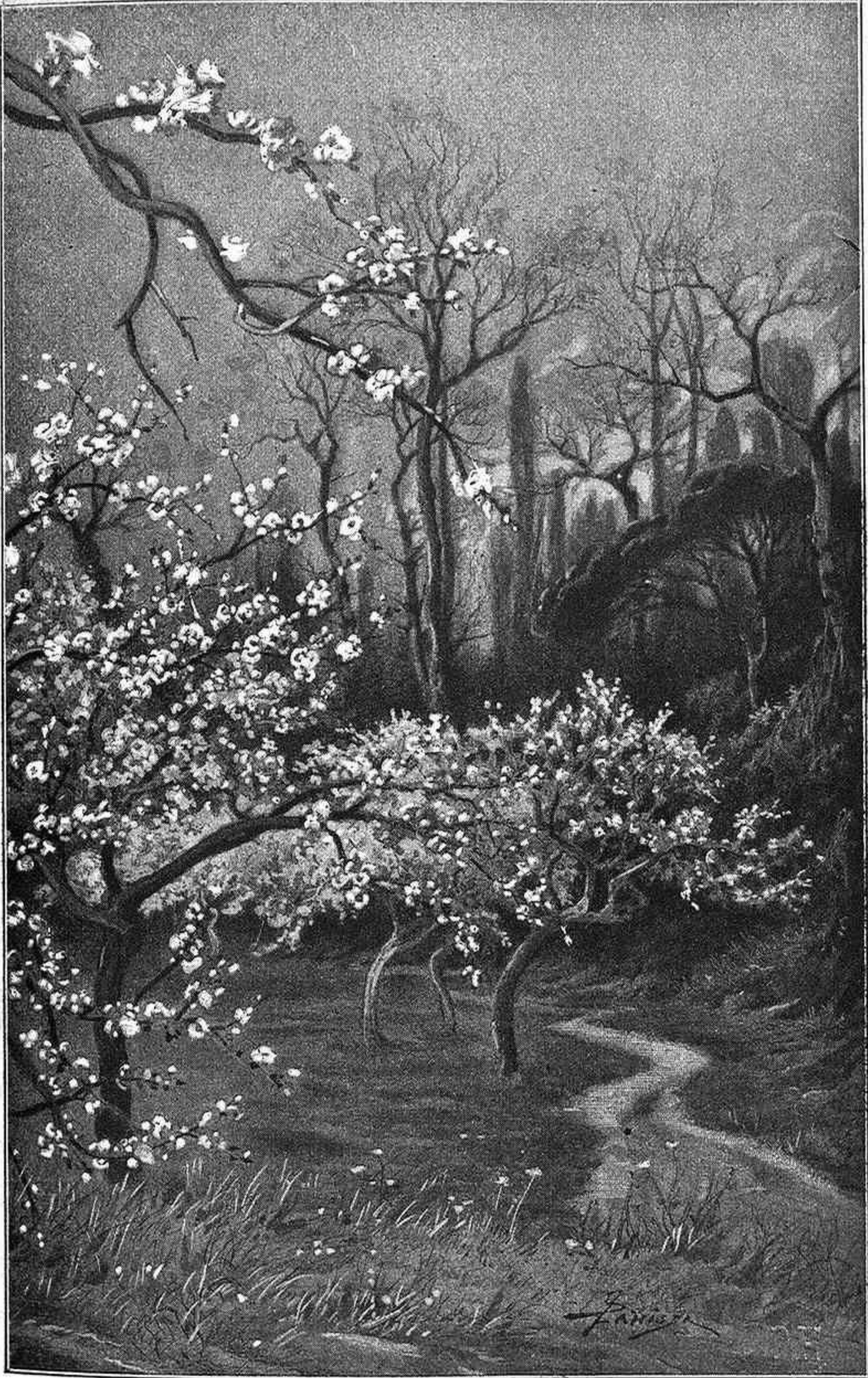

Dibuix de J. Pahissa

FEBRER

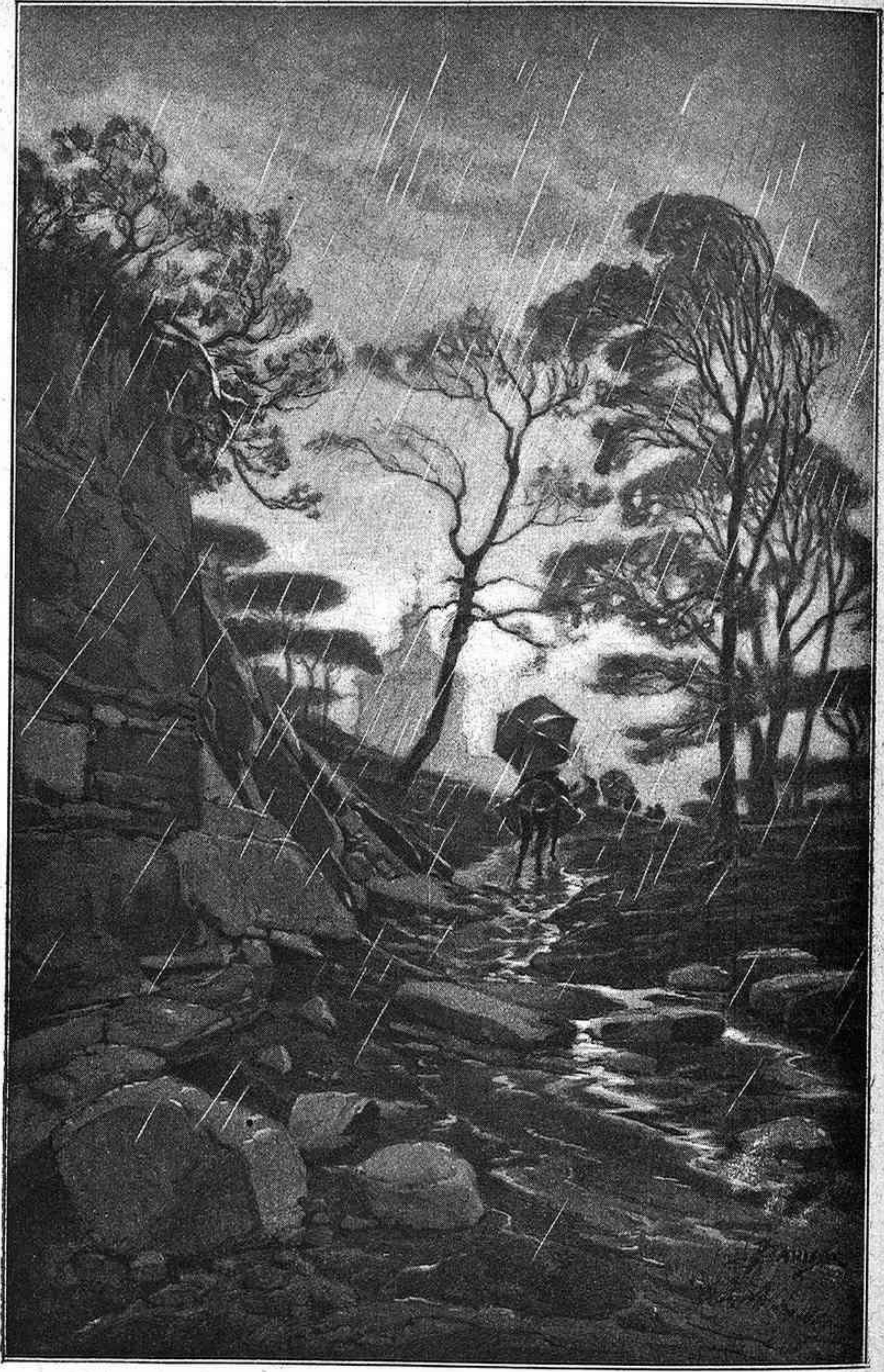

Dibuix de J. Pahissa

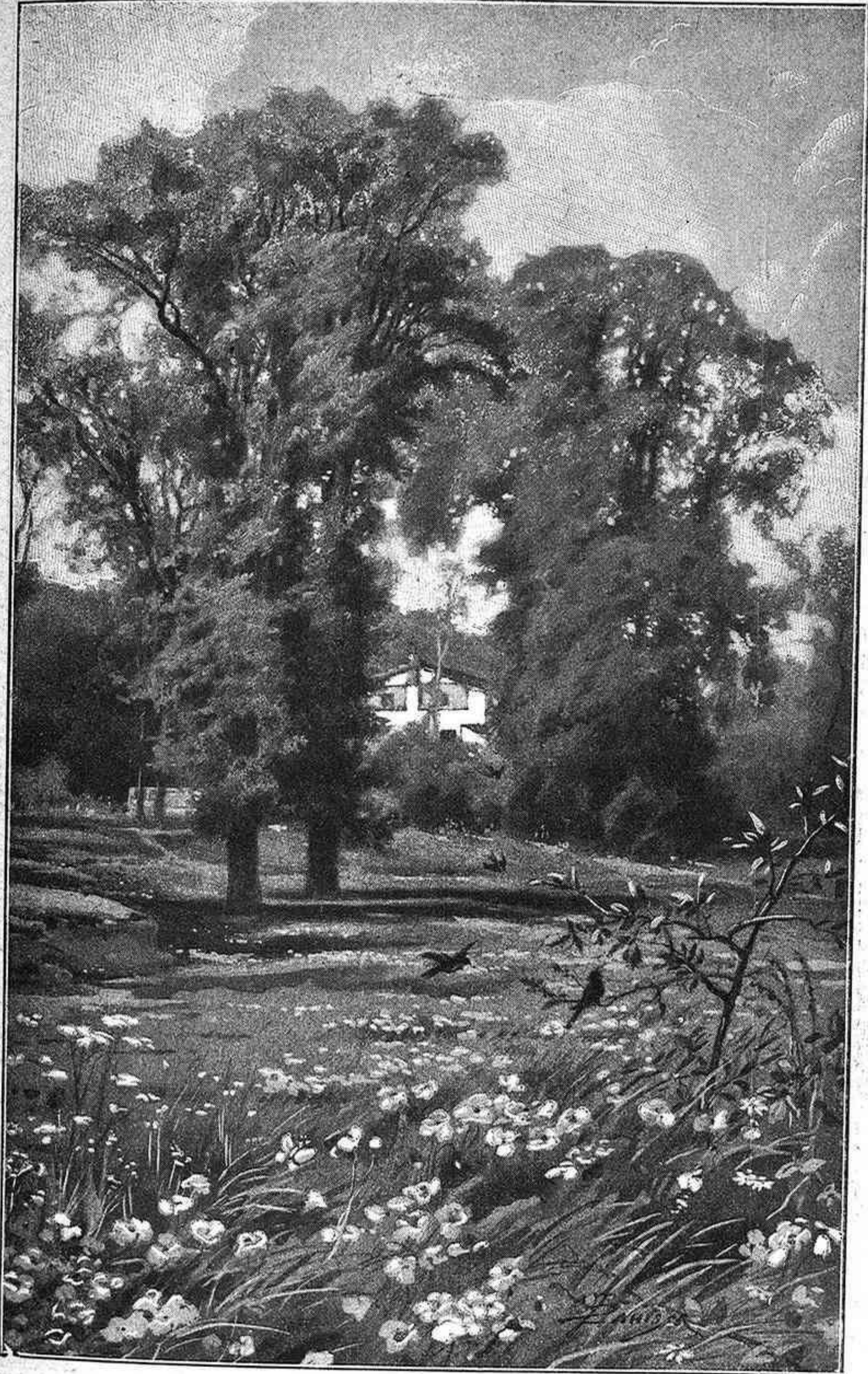
Dibuix de J. Pahissa

ABRIL

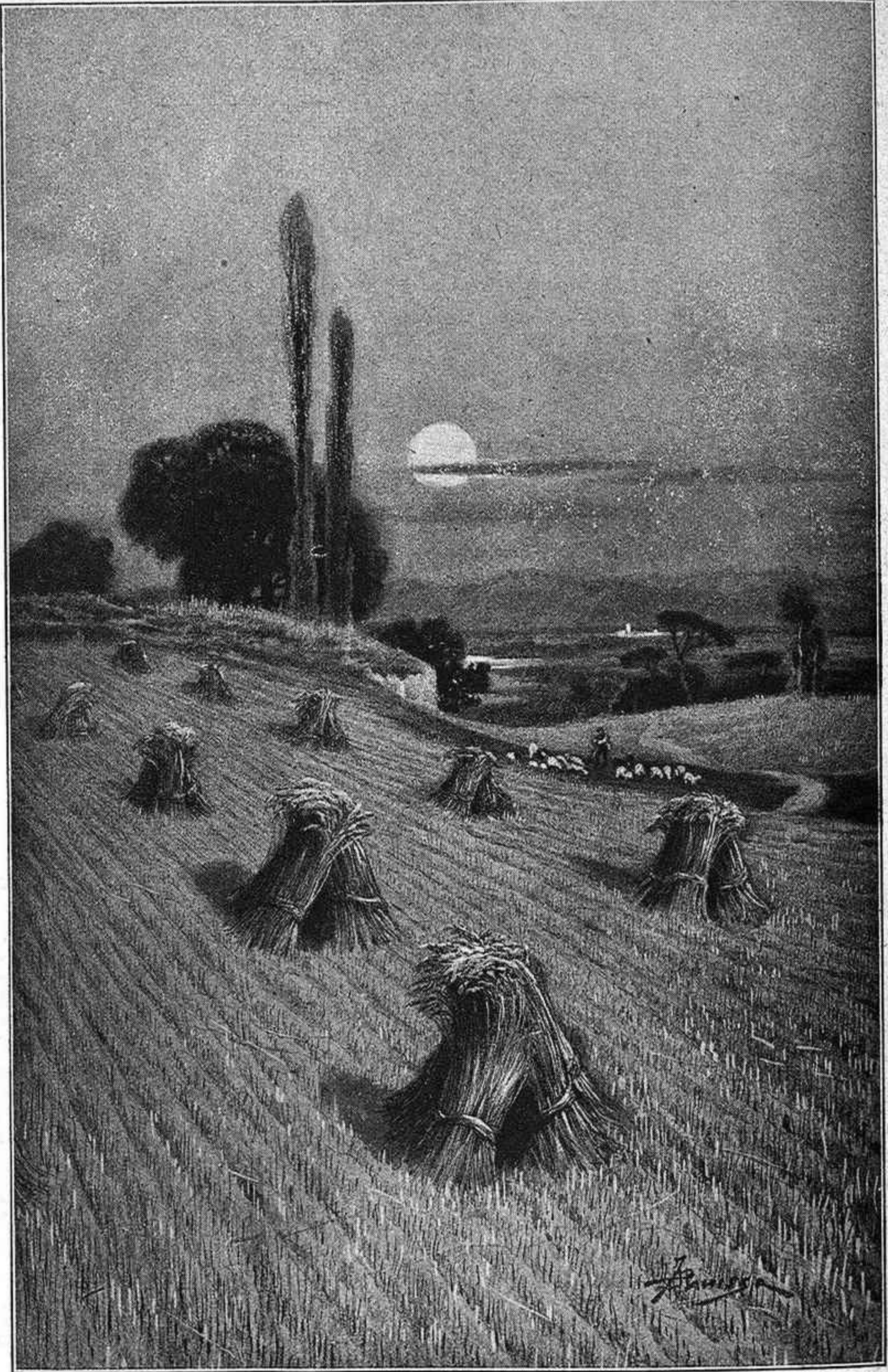

Dibnuix de J. Pahissa

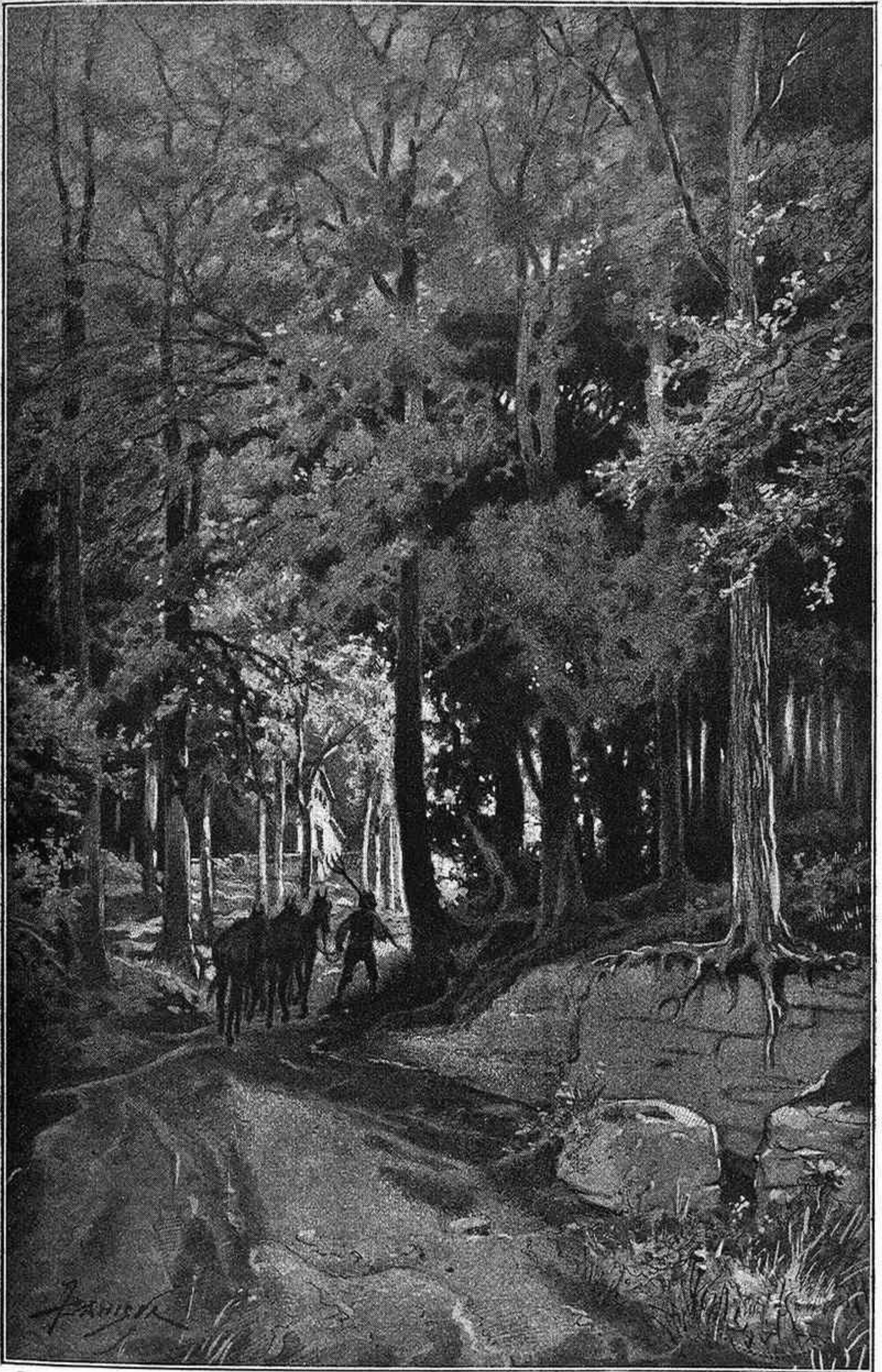
MAIG

Dibuix de J. Pahissa

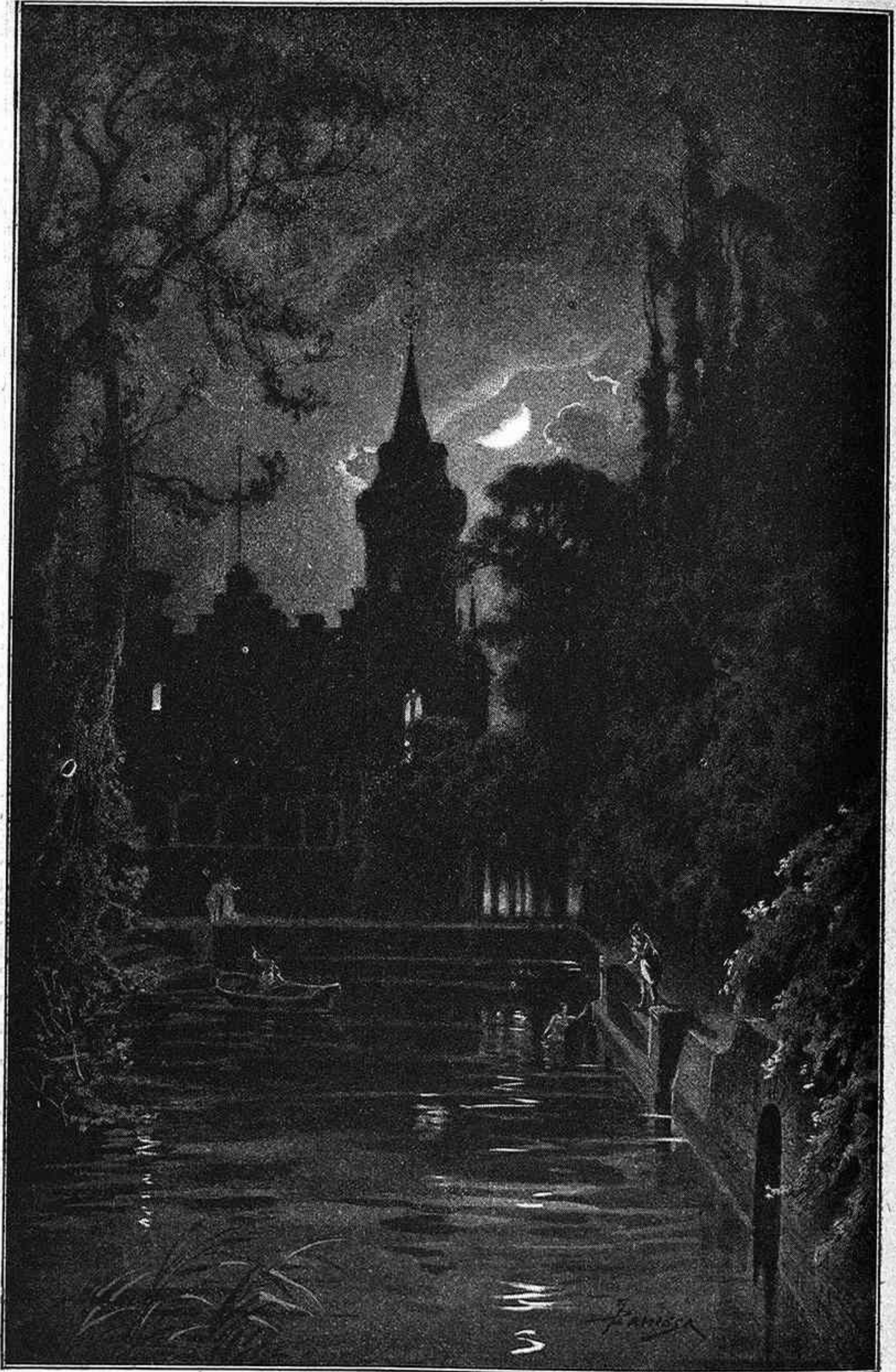

Dibuix de J. Pahissa

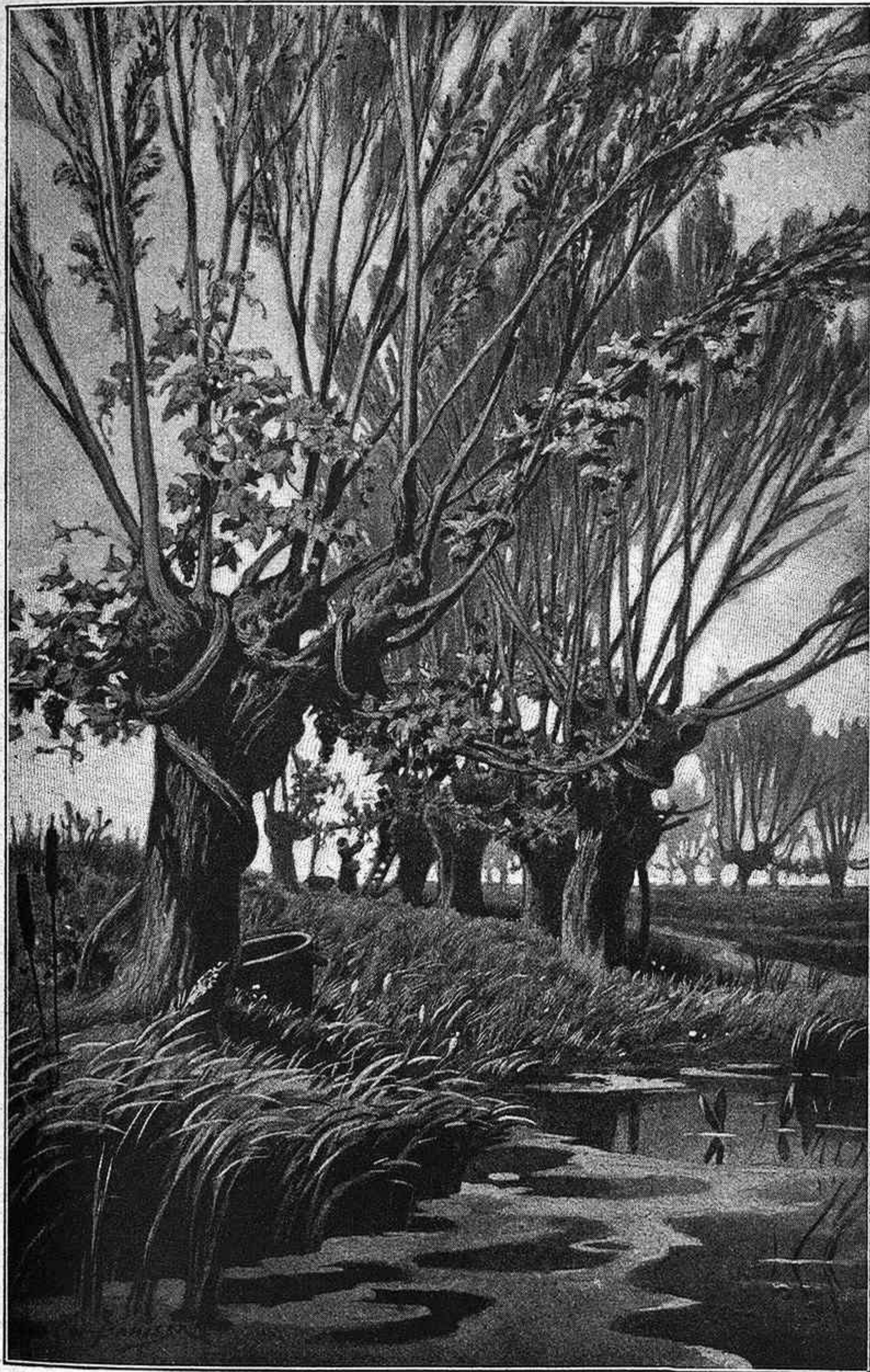

Dibuix de J. Pahissa

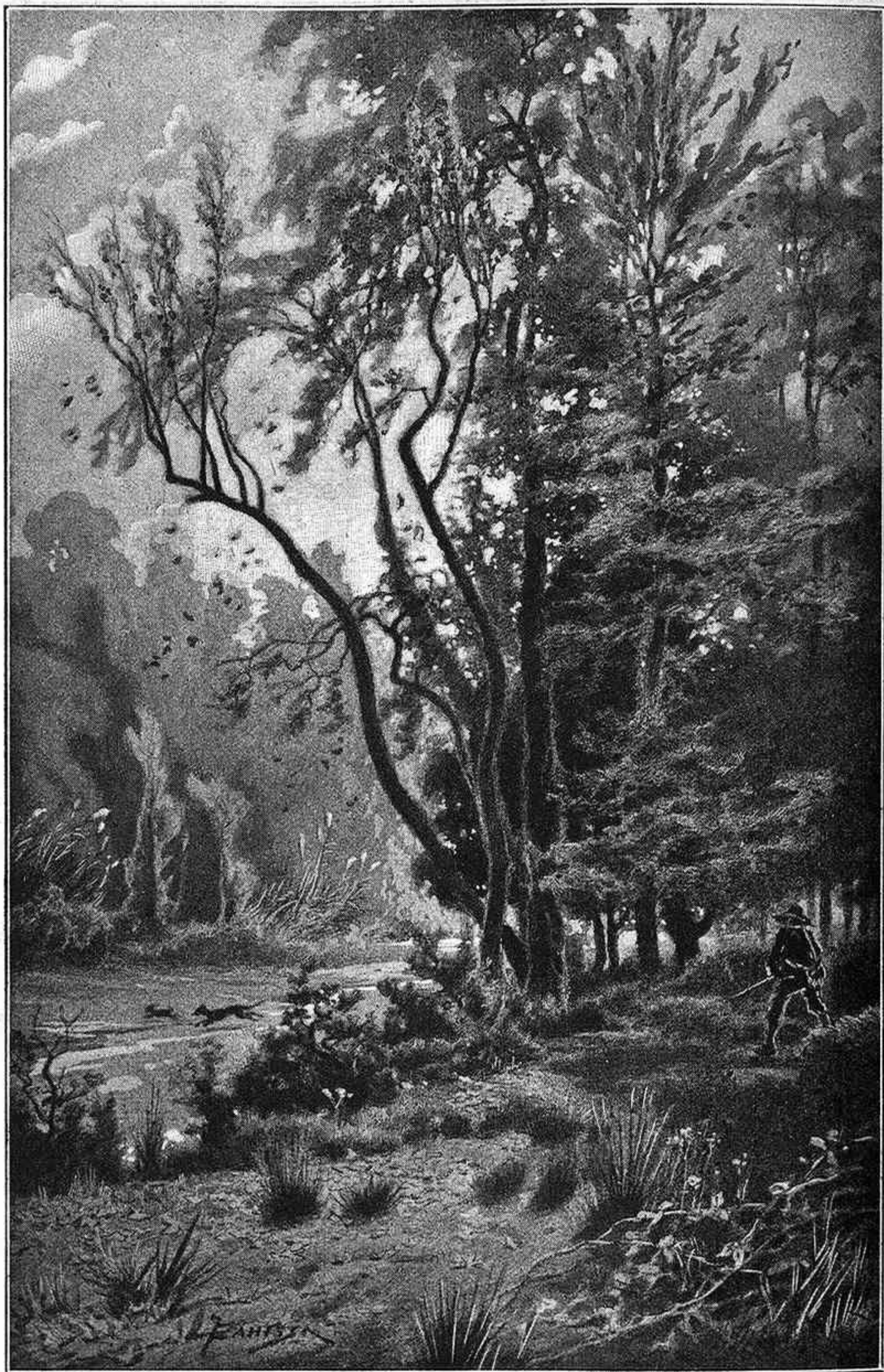
AGOST

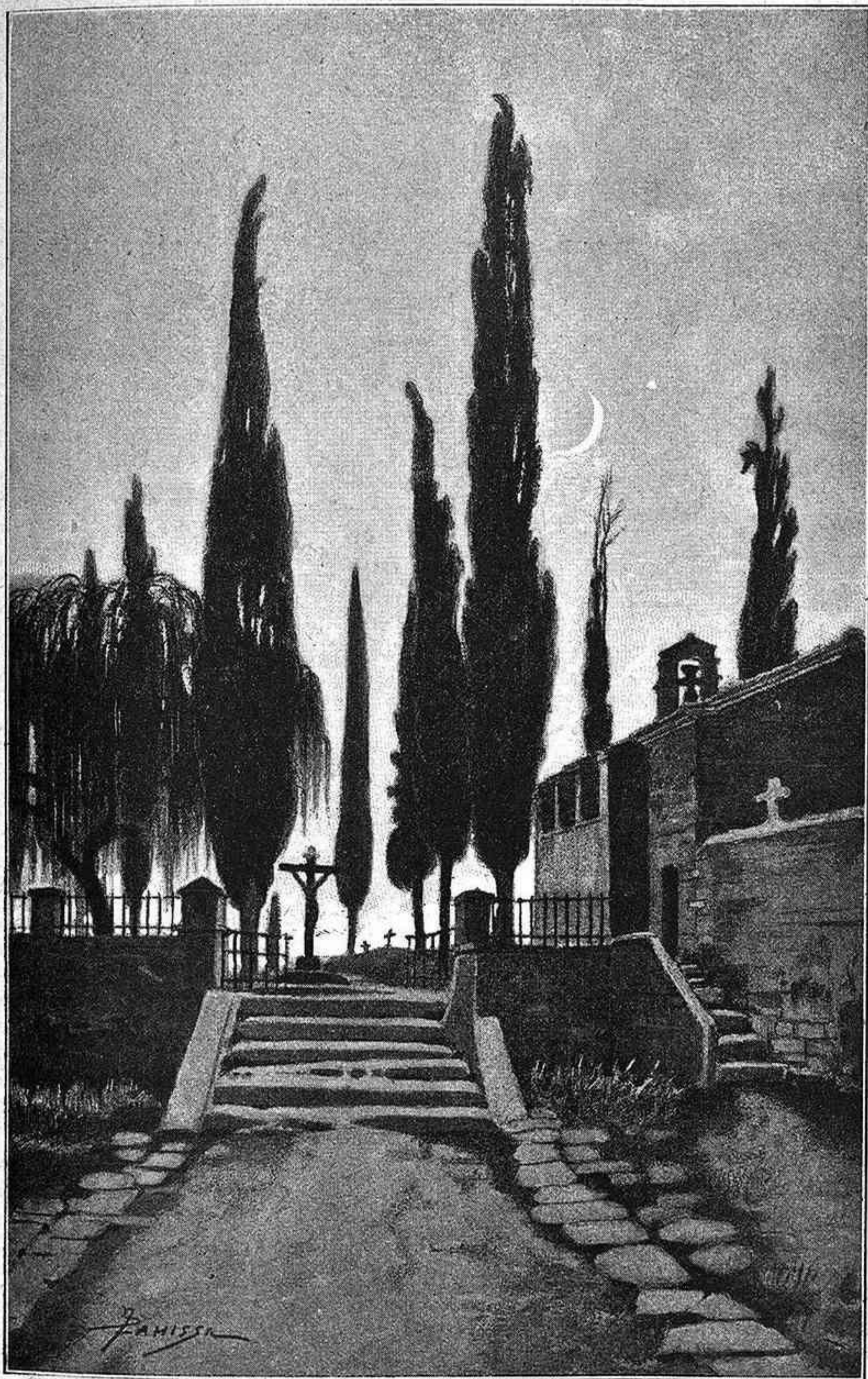
Dibuix de J. Pahissa

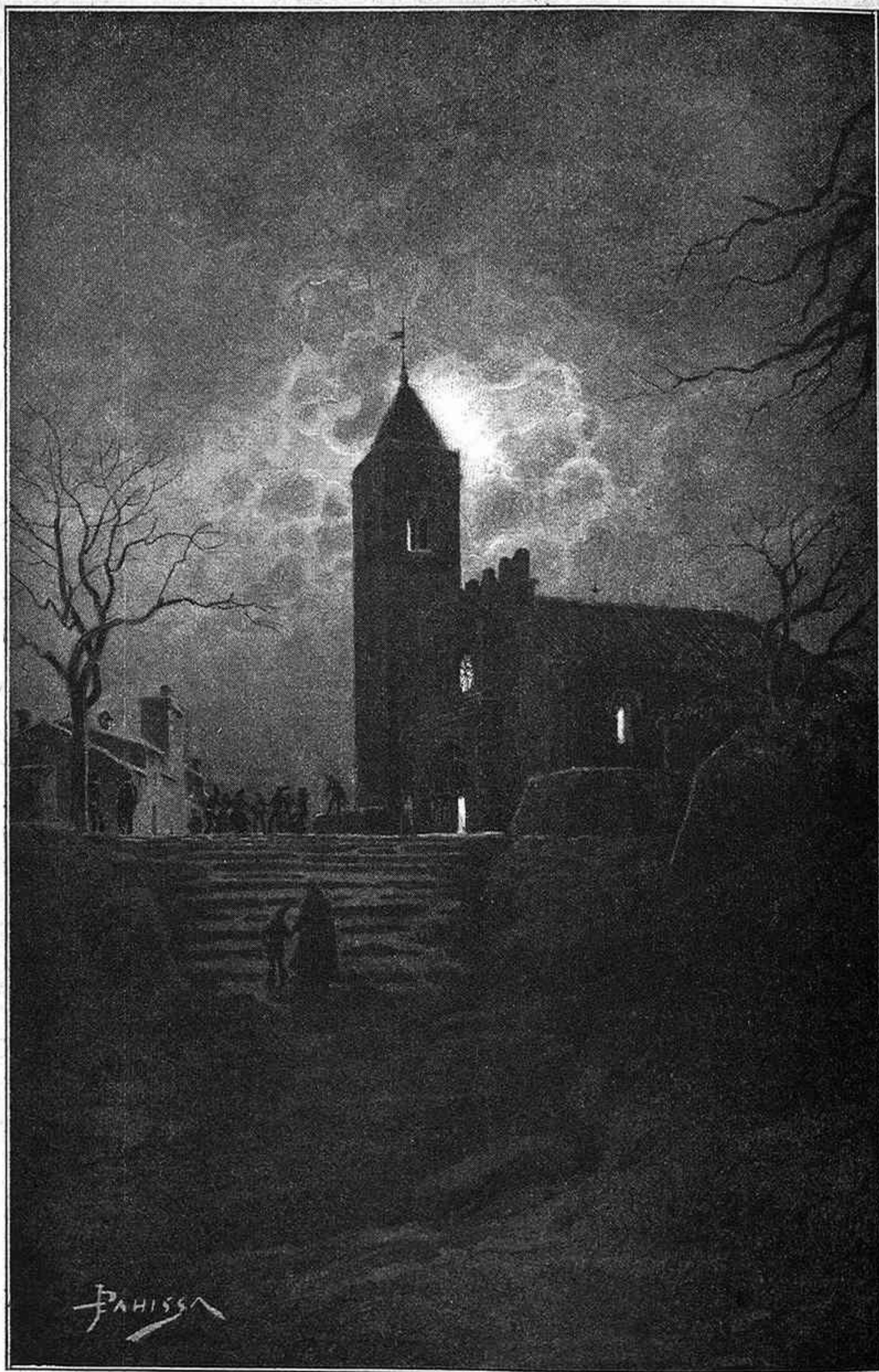
Dibuix de J. Pahissa

Dibuix de J. Pahissa

Dibuix de J. Pahissa

Dibuix de J. Pahissa

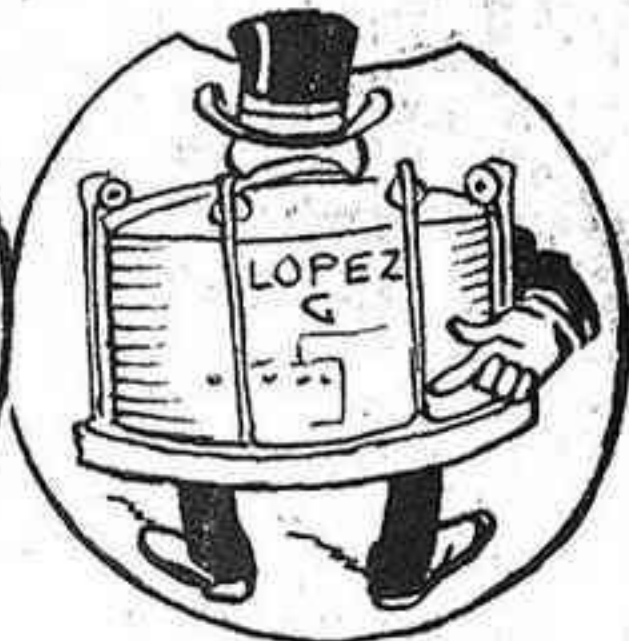
ZODÍACH MUNICIPAL (per Ll. Brunet)

Aries.

Tauro.

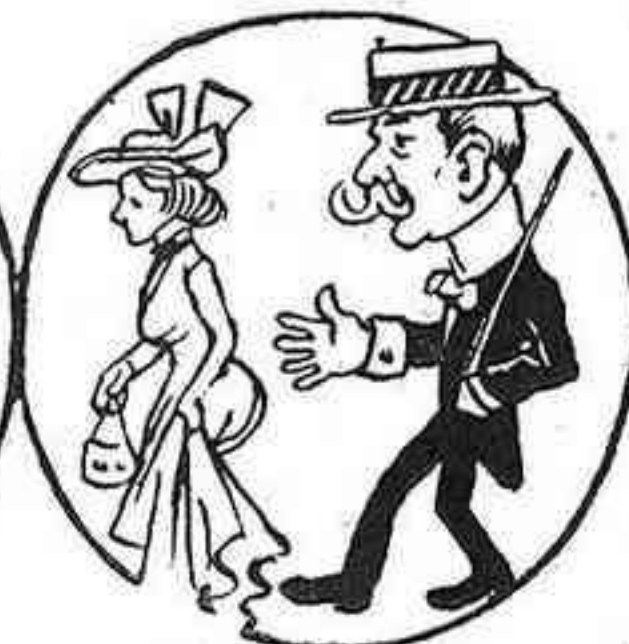
Géminis.

Càncer.

Lleó.

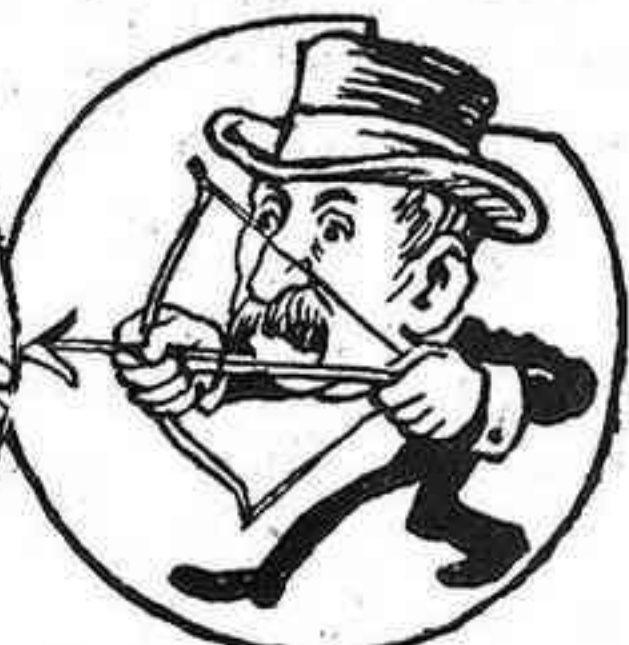
Virgo.

Balansa.

Escorpí.

Sagitari.

Capricorní.

Aquari.

Piscis.

BRUNET

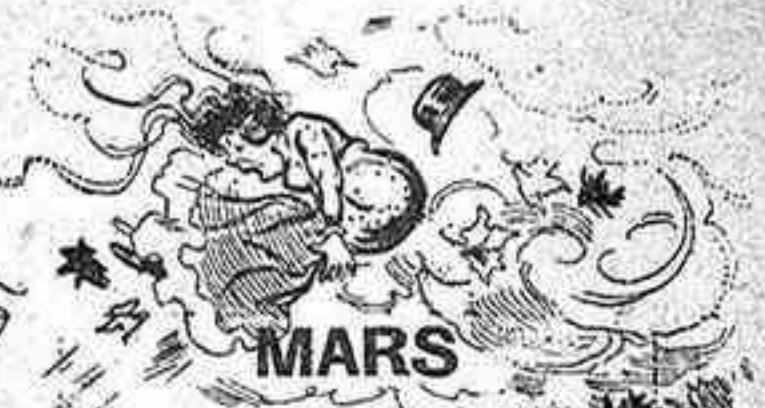
JANER

- 1 Div. LA CIRC. DE N. S. JESUCRIST
- 2 Dis. Macari ab y s. Isidoro b y mr
- 3 Dium s. Daniel mr y sta. Genoveva.
- 4 Dill. s. Rigoberto b y sta Benita mr
- 5 Dim s. Telesforo p y mr y s. Simeó
- 6 Dimec. LA ADORACIÓ DELS TRES REYS.
- 7 Dij. s. Ramón de Penyafort, confesor
- 8 Div. sts. Teófilo diaca, Màxim y Eladi
- 9 Dis. s. Marcelino b. y sta. Basilisa mr
- 10 Dium. s. Gonzalo de Amaranate cf.
- 11 Dill. s. Higini p. mr y s. Alejandro b
- 12 Dim. s. Benito ab. y sta. Taciana mr
- 13 Dimec. s. Gumorsindo mr y s. Leongi
- 14 Dij. s. Hilari b. y el beato Bernardo
- 15 Div. s. Pau ermità y sta. Secundina.
- 16 Dis. s. Fulgenci b y s. Marcelo p.
- 17 Dium. Lo Dolcíssim Nom de Jesús
- 18 Dill. La Catedral de s. Pere en Roma.
- 19 Dim. s. Canuto rey y sta. Germana mr
- 20 Dimec. s. Fabià papa y s. Sebastià mr
- 21 Dij. s. Fructuós b. y sta. Ignés verge
- 22 Div. s. Vicens espanyol y s. Gaudenci.
- 23 Dis. s. Ildefonso arquebisbe de Toledo.
- 24 Dium. La Sagrada Família y s. Tirso.
- 25 Dill. La Conversió de s. Pau apóstol
- 26 Dim. s. Policarpo b. y sta. Paula vda
- 27 Dimec. s. Joan Crisóstomó bisbe.
- 28 Dij. s. Julià b de Cuenca y s. Cirilo b
- 29 Div. s. Francisco de Sales y s. Valero.
- 30 Dis. sta. Martina vg y mr y s. Félix
- 31 Dium. s. Pere Nolascó cfr y s. Saturni

FEBRER

- 1 Dill. s. Ignaci b y mr y sta. Brigida
- 2 Dim. LA PURIFICACIÓ DE NOSTRA SENYORA y s. Corneli
- 3 Dimec. s. Blay b. y mr y s. Oscar bisbe
- 4 Dij. s. Andreu Corsino b y confesor
- 5 Div. sta. Agueda y sta. Calamanda vg.
- 6 Dis. sta. Dorotea y sta. Revocata mrs
- 7 Dium. s. Romualdo abat y s. Ricardo
- 8 Dill. s. Joan de Mata fdr y s. Juvenci
- 9 Dim. sta. Apolonia vg y s. Pecundo
- 10 Dimec. s. Guillom y sta. Escolástica.
- 11 Dij. Los set sants servents de Marià
- 12 Div. sta. Eularia vg y sta. Humbelina
- 13 Dis. s. Benigne mr y s. Fulcrán.
- 14 Dium. s. Valentí mr y el beato Joan B de la Concepció
- 15 Dill. sts. Faustino, Jovita y Sever mrs.
- 16 Dim. s. Julià y 5,000 companys mártirs.
- 17 Dimec. de Cendra. s. Pere Tomás bisbe
- 18 Dij. s. Simeó b. y la beata Cristina vg
- 19 Div. s. Conrat y s. Alvaro mártirs.
- 20 Dis. s. Lleó b. y stas. Ireo y Paula.
- 21 Dium. I de Quar. s. Maximinia.
- 22 Dill. La catedral de s. Pere en Antioquia
- 23 Dim. s. Pere Damià b y sta. Margarita.
- 24 Dimec. s. Modest b. y s. Edilbert.
- 25 Dij. s. Matias apóstol y s. Avertano cfr
- 26 Div. Ntra Sra. de Guadalupe de Méjich
- 27 Dis. s. Leandro arq y s. Baldomero ab
- 28 Dium. II de Quar. s. Roma ab y fdr
- 29 Dill. s. Macari mr y sta. Elena verge

MARS

- 1 Dim. L' Angel de la Guarda, s. Rosari
- 2 Dimec. sts. Simplicí p y Abatón mr
- 3 Dij. sts. Hemeteri, Celedoni y Medin
- 4 Div. sts. Casimiro rey y Lucio p. m.
- 5 Dis. Lo beato Nicolau Factor y s. Just
- 6 Dium. III de Quar. s. Olaguer b. s. Cirilo
- 7 Dill. s. Tomás de Aquino y sta. Perpétua
- 8 Dim. s. Joan de Deu y sta. Erenia m
- 9 Dimec. s. Pacià b. y sta. Francisco.
- 10 Dij. sts. Melitón, Ciprià y Pau mrs.
- 11 Div. sts. Eulogi y Constantí y s. Benet
- 12 Dis. s. Gregori I Magne dr.
- 13 Dium. IV de Quar. sta. Cristina vg
- 14 Dill. stas. Matilde reyna y Florentina
- 15 Dim. sta. Madrona vg y s. Raimond
- 16 Dimec. sts. Horibort b y Julián mr
- 17 Dij. sta. Patrici y Joseph de Arimatea
- 18 Div. sts. Gabriel y Salvador de Horta
- 19 Dis. LA SANT JOSEPH, espós de N. Sra.
- 20 Dium. de Passió. sts. Nicoto y Ambrós.
- 21 Dill. s. Benet y sta. Frederich y Amador.
- 22 Dim. sta. Doogracias b. y Bienvenido
- 23 Dimec. Lo beato Joseph Oriol cfr.
- 24 Dij. sts. Agapito, Rómulo y Simeón.
- 25 Div. LA ANUNCIACIÓ DE NOSTRA SRA
- 26 Dis. sts. Cástulo, Teodosio y Braulio b.
- 27 Dium. de Rams. sts. Ruperto h y Joan
- 28 Dill. sts. Sixto III p y el y Timoteó
- 29 Dim. sts. Eustasi ab y Segundo mr.
- 30 Dimec. sts. Joan Climaco y Pastor abs.
- 31 Dij. Sant stas. Balbina y Cornelia vgs.

ABRIL

- 1 Div. Sant. s. Venanci, y sta Teodora.
- 2 Dis. Sant. s. Francisco de Paula cfr.
- 3 Dium. PASQUA DE RESURRECCIÓ y s. Benet de Palermo
- 4 Dill. sts. Isidoro arq. Platón y Toribio
- 5 Dim. s. Vicens Ferrer y sta. Emilia
- 6 Dimec. sts. Celestí, Guillém y Sixto
- 7 Dij. sts. Epifani b y mr y Saturni b
- 8 Div. sts. Albert el Magne b. y Dionisi
- 9 Dis. sta. Maria Cleofó y s. Marcelo b.
- 10 Dium. sts. Ezequiel profeta y Terencio.
- 11 Dill. sts. Lleó I el Magne p. y Isaac f
- 12 Dim. sts. Victor, Zenón y Sabas mrs.
- 13 Dimec. s. Hermenegildo rey de Sevilla.
- 14 Dij. sta. Tiburci y Telm y sta. Domnina
- 15 Div. stas. Basilisa, Anastasia y Elena
- 16 Dis. s. Toribi b. y sta. Engracia vg.
- 17 Dium. La divina Pastora y s. Anicet p.
- 18 Dill. s. Eleuteri b. y mr y sa mare Antia.
- 19 Dim. sts. Vicens de Colibre y Lleó IX
- 20 Dimec. sta. Ignés de Monte Pulciano.
- 21 Dij. sts. Anselm b. y Apoloni y Silvio.
- 22 Div. La Verge de las Angunias, s. Cayo
- 23 Dis. s. Jordi mr. patró de Catalunya.
- 24 Dium. Nostra Senyora de Montserrat.
- 25 Dill. s. March ev. y sta. Franca vg.
- 26 Dim. sts. Cleto y Marcelino papas mrs.
- 27 Dimec. sts. Pere Armengol y Anastasi
- 28 Dij. sts. Prudenci b. y Pau de la Creu
- 29 Div. sta. Pere de Verona mr y Robert.
- 30 Dis. sta. Catarina de Sena y s. Pelegrí.

MAIG

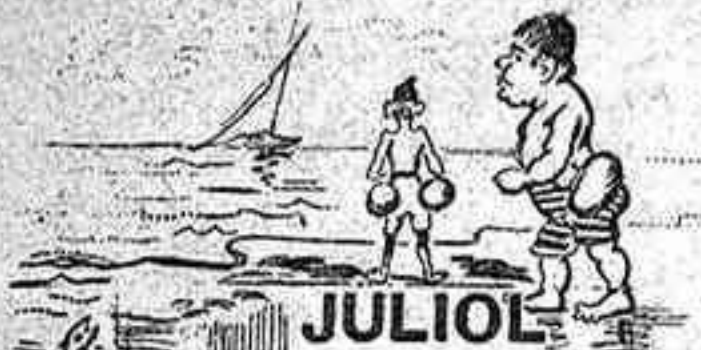
- 1 Dium. s. Felip y s. Jaume apóstols
- 2 Dill. s. Ambrós mr y s. Atanasi b y dr.
- 3 Dim. La Invenció de la Santa Creu
- 4 Dimec. sta. Mónica vda y s. Froilà mr.
- 5 Dij. La Conversió de sant Agustí.
- 6 Div. S. JOAN ANTE-PORTAM LATINAM.
- 7 Dis. s. Estanislao b. y sta. Flavia vg.
- 8 Dium. La Apar. de s. Miquel Arcàngel.
- 9 Dill. s. Gregori Nazianceni b. y dr.
- 10 Dim. s. Antonino b. y el beato Job ab.
- 11 Dimec. sta. Florenci y Eudald mrs.
- 12 Dij. LA ASCENSIÓ DEL SENYOR.
- 13 Div. s. Pere Regalat cf y s. Mucio.
- 14 Dis. s. Bonifaci mr y s. Paconi ab.
- 15 Dium. s. Isidro Llauredor p. de Madrit
- 16 Dill. s. Joan Nepomuceno mr
- 17 Dim. s. Pasqual Bailón y sta. Claudia
- 18 Dimec. s. Félix de Cantalici cf.
- 19 Dij. s. Pere Celestí y s. Ivo advocat.
- 20 Div. s. Bernardí de Sena y s. Baudili.
- 21 Dis. s. Secundí mr. y sta. Virginia vg.
- 22 Dium. PASQUA DE PENTECOSTÉS.
- 23 Dill. La Aparició de s. Jaume apóstol
- 24 Dim. stas. Susana y Marciana mrs.
- 25 Dimec. sta. Magdalena de Puzis vg.
- 26 Dij. s. Felip Neri y s. Eleuteri p.
- 27 Div. s. Joan I p. y el venerable Beda.
- 28 Dis. sts. Just y Germán b y Estilí mr
- 29 Dium. La Santíssima Trinitat.
- 30 Dill. s. Fernando rey d' Espanya
- 31 Dim. Ntra. Sra. del Amor Hermos.

JUNY

- 1 Dimec. sts. Simó y Fortunat mrs.
- 2 Dij. LA SS. CORPUS CHRISTI y s. Marcen
- 3 Div. s. Isaac monjo y sta. Paula.
- 4 Dis. s. Francisco de Caracciolo fr.
- 5 Dium. s. Bonifaci arq. y s. Apoloni mr
- 6 Dill. s. Norberto b. y sta. Cándida mr
- 7 Dim. sts. Jeremias m. y Robert mr
- 8 Dimec. s. Salustia cf.
- 9 Dij. sts. Primo y Felicitá mrs.
- 10 Div. El Sagrat Cor de Jesús.
- 11 Dis. sts. Bernabé, Félix y Fortunato.
- 12 Dium. sts. Onofre y Joan Sahagún cf
- 13 Dill. s. Antoni de Padua cf.
- 14 Dim. s. Basili I Gran b y sta. Digna
- 15 Dimec. sts. Vito y Modesto mrs.
- 16 Dij. s. Quírico mr. y sta. Lutgarda vg.
- 17 Div. sts. Manel, Sabel e Ismaels mrs.
- 18 Dis. sts. March y Marcelino mrs.
- 19 Dium. sts. Gervasi y Protasi mrs.
- 20 Dill. s. Silveri p. mr y sta. Florentina.
- 21 Dim. s. Lluís Gonzaga cf.
- 22 Dimec. s. Paulino b. y s. Acaci mr.
- 23 Dij. s. Félix y sta. Agripina vg. y mr
- 24 Div. LA NATIVITAT DE SANT JOAN BAPTISTA.
- 25 Dis. s. Guillem cf. y sta. Orosia vg.
- 26 Dium. sts. Joan y Pau germans mrs.
- 27 Dill. s. Ladislao rey y s. Zoilo mr
- 28 Dim. s. Lleó III p. cf. y sta. Marcela
- 29 Dimec. LA S. PERE Y S. PAU APOSTOLS
- 30 Dij. La Conmemoració de sant Pau ap

JULIOL

- 1 Div. sta. Leonor y sts Teodoro y Galo
- 2 Div. La Visitació de Nostra Senyora
- 3 Dium. sts Trifón y Heliodoro b. y cfr
- 4 Dill. s. Laureano y el beato Gaspar
- 5 Dium. s. Miquel dels Sants y sta Zoa vg
- 6 Dimec. s. Isatás prof y s. Rómulo b
- 7 Dij. sts Fermí, Odón y Pelegrí mrs
- 8 Div. sta. Isabel reyna y s. Procopio mr
- 9 Dia. s. Cirilo b y mr y sta Anatolia vg
- 10 Dium. s. Cristófol y sta Amalia mr
- 11 Dill. s. Pío I papa y mr y s. Sabino
- 12 Dim. s. Joan Gualberto sb y s. Félix
- 13 Dimec. s. Anacleto p y mr y s. Esdras.
- 14 Dij. s. Bonaventura cardenal bisbe
- 15 Div. sts. Camilo de Lelis fdr y Enrich
- 16 Dia. Nostra Senyora del Carme
- 17 Dium. s. Aleix cf y sta Generosa mr
- 18 Dill. s. Frederich b y sta Sinfarosa
- 19 Dim. s. Vicens de Paul fdr y sta Justa
- 20 Dimec. sta. Elías prof y Geroni Emiliá
- 21 Dij. s. Daniel prof y sta Práxedes vg
- 22 Div. sta. Maria Magdalena penitent
- 23 Dis. s. Apolinar b y mr y s. Libori
- 24 Dium. sta. Cristina vg y s. Capítol
- 25 Dill. **SANT JAUME APOSTOL**
- 26 Dim. sta. Agna, mare de Ntra Senyora
- 27 Dimec. s. Pantaleó y sta Juliana mr
- 28 Dij. s. Víctor p mr y s. Nazari mártir
- 29 Div. stas. Marta vg, Beatriu y Serafina
- 30 Dia. sts. Abdón y Senén y sta. Donatila
- 31 Dium. sts. Ignaci de Loyola y Firmo

AGOST

- 1 Dill. s. Pere ad vincula y s. Félix mrs
- 2 Dium. Ntra Sra dels Angels y s. Esteve
- 3 Dimec. La invenció del cos de s. Esteve
- 4 Dij. s. Domingo de Guzmán cf y fr
- 5 Div. Ntra. Sra. de las Neus y sta. Atra
- 6 Dis. sts. Just y Pastor germans mrs
- 7 Dium. s. Gayetá y s. Albert de Sicilia
- 8 Dill. sts. Ciriaco y companys mártirs
- 9 Dim. sts. Romá. Firmo y Marcelino
- 10 Dimec. s. Llorens Dines mártir
- 11 Dij. s. Tiburei mr y sta. Filomena mr
- 12 Div. sta. Clara verge y fundadora
- 13 Dia. sta. Hipólit y Casá y sta. Concordia
- 14 Dium. sts. Eusebi pbro y Demetrio mr
- 15 Dill. **LA ASSUMPCIÓ DE NTRA SRA**
- 16 Dim. sts. Roch y Jacinto y sta. Serena
- 17 Dimec. sts. Lliberat, Mamet y Pau mrs
- 18 Dij. s. Agapito y sta. Elena emperatriu
- 19 Div. sta. Magí y Mariano erms y mrs
- 20 Dis. s. Bernat ab y s. Filiberto ab
- 21 Dium. s. Joaquim pare de Nostra Sra
- 22 Dill. sts. Timoteo y Filiberto mrs
- 23 Dim. s. Felip Benet confessor
- 24 Dimec. s. Bartomeu ap y La Aurea vg
- 25 Dij. s. Lluis rey de Fransa y s. Ginés
- 26 Div. s. Ceferi papa y s. Adriá mrs
- 27 Dis. s. Joseph de Calasanz fundador
- 28 Dium. sts. Agustí b dr y fr y Hermate
- 29 Dill. La Degollació de s. Joan Baptista
- 30 Dim. sta. Rosa de Lima y s. Félix mr
- 31 s. Ramon Nonat cardenal

SETEMBRE

- 1 Dij. sts. Gil, Lupo y Aranyata Varenna
- 2 Div. sta. Antolí mr. y Esteve
- 3 Dia. sts. Nonito y Simeó y sta. Serapio
- 4 Dium. stas. Rosa de Viterbo y Roalía.
- 5 Dill. sta. Llorens y Justiniá.
- 6 Dim. sta. Petroni, Mansuet y Onesiforo.
- 7 Dimec. s. Augustal b. y sta. Regina vg
- 8 Dij. **LA NATIVITAT DE NOSTRA SENYORA**, s. Adriá mr. y sta. Adela vg.
- 9 Div. sts. Gregori mr. y Pere Claver cf
- 10 Dis. s. Nicolau de Tolentí y s. Hilari p.
- 11 Dium. sts. Proto y Jacinto germ. mrs.
- 12 Dill. sta. Eulogi b., Teóduo y Leonci
- 13 Dim. sta. Felip mr. y Maurici b. y cf
- 14 Dimec. La Exaltació de la Santa Creu
- 15 Dij. sts. Nicomodes y Valeriá mártirs.
- 16 Div. sts. Corneli y Cebriá y sta. Eugenia
- 17 Dis. s. Pero de Arbués mr
- 18 Dium. sts. Tomás de Vilanova y Ferreol
- 19 Dill. s. Genaro b. mr y sta. Constancia.
- 20 Dium. sts. Agapito y Eustaqui mártirs.
- 21 Dimec. s. Mateu ap. ev. y sta. Ifigonia.
- 22 Dij. s. Maurici y companys mártirs.
- 23 Div. sta. Tecla vg. mr. y s. Lino p. mr
- 24 Dis. **NOSTRA SENYORA DE LA MERCÉ**.
- 25 Dium. stas. Maria de Cervelló y Aurelia.
- 26 Dill. s. Cipriá mr. y sta. Justina vg. mr
- 27 Dim. sts. Cosme y Damiá y s. Adolf.
- 28 Dimec. sts. Wenceslao y Simó de Rojas
- 29 Dij. La Dedic. de s. Miquel Arcángel
- 30 Div. s. Geroni fr. y sta. Sofia viuda.

OCTUBRE

- 1 Dis. Lo Sant Angel Custodi, s. Benigno
- 2 Dium. Nostra Senyora del Rosari
- 3 Dill. sts. Cándido, Fausto y Gerardo
- 4 Dim. s. Francisco de Asís y sta. Aurora
- 5 Dimec. sts. Atilano, Froilán y Palmiro
- 6 Dij. sts. Bruno fr., Erutis y Magno b.
- 7 Div. sta. Arch p., August y Osita mrs
- 8 Dis. stas. Brígida, Reparada y Benita
- 9 Dium. Nostra Senyora del Remoy
- 10 Dill. s. Francisco de Borja
- 11 Dimec. Nicasi b mr y sta. Zenaida
- 12 Dimec. N. Sra. del Pilar de Saragossa
- 13 Dij. sts. Eduardo rey y Gerardo bisbe
- 14 Div. s. Calixto p. y sta. Fortunata vg
- 15 Dis. sta. Teresa de Jesús vg., dra y fdro
- 16 Dium. s. Galo ab y s. Ambrós bisbe
- 17 Dill. sta. Eduvigis vda y s. Alejandro
- 18 Dim. s. Lluch evang y sta. Trifonia
- 19 Dimec. sts. Pere de Alcántara y Varo
- 20 Dij. s. Joan Canet y sta. Irene vg mr
- 21 Div. s. Hilarión y sta. Ursula vg y mr
- 22 Dis. stas. María Salomé y Alodia mr
- 23 Dium. s. Pere Pasqual y sta. Adelaida
- 24 Dill. sta. Rafel Arcángel y Martirián b
- 25 Dim. sts. Crispí, Crispiniá mr. y Frutos
- 26 Dimec. sta. Evaristo y Marciá mártirs
- 27 Dij. sts. Vicens y Armando, sta. Sabina
- 28 Div. sts. Simó y Judas Tadeo apóstols
- 29 Dis. sts. Maximiliá y Narets b. y mr
- 30 Dium. s. Claudi y sta. Genovia mrs
- 31 Dill. sts. Quintí mr. y Wolfrando b cf

NOVEMBRE

- 1 Dium. **LA FESTA DE TOTS LOS SANTS**, s. Benigne pbro
- 2 Dimec. La Conmemoració dels difunts
- 3 Dij. sts. Arnengol, Valenti y Vidal
- 4 Div. sta. Carlos Borromeo y Modest
- 5 Dis. s. Zacarias profeta y sta. Isabel
- 6 Dium. sts. Sever b y mr y Leonart b
- 7 Dill. sts. Florenç, Amaranço y Ernest
- 8 Dim. Los Quatre Sants mártirs coronats.
- 9 Dimec. sts. Nemesi y Teodor mártirs
- 10 Dij. s. Andreu Avelí y sta. Trifosa
- 11 Div. sts. Martí b., Miles y Menna mrs
- 12 Dis. sta. Diego de Alcalá cf. y Martí p
- 13 Dium. s. Estanislao de Koska cf.
- 14 Dill. sts. Serapi, Rufo b y Filomeno
- 15 Dium. sts. Eugeni arqueb y Leopoldo
- 16 Dimec. sts. Rufino, Eugeni y Eduardo
- 17 Dij. stas. Gertrudis la Magna y Victoria
- 18 Div. sts. Máxim b., Román mr y Odón
- 19 Dis. sta. Isabel y s. Abdías profeta
- 20 Dium. s. Félix de Valois confesor
- 21 Dill. sts. Gefasi p., Albert b y Honori
- 22 Dim. s. Cleto y sta. Cecilia vg. y mr
- 23 Dimec. s. Climent I p y sta. Lucrecia
- 24 Dij. s. Joan de la Creu cf. y sta. Flora.
- 25 Div. sta. Catarina vg. y s. Benet pbro.
- 26 Dis. sts. Pere Alejandrino y Marceó
- 27 Dium. sts. Facundo y Primitivo mrs
- 28 Dill. sts. Gregori III p y Rufo mártir
- 29 Dim. s. Sadurní b. y sta. Iluminada vg
- 30 Dimec. s. Andreu apóstol y sta. Justina.

DESEMBRE

- 1 Dij. s. Eloy b y cf y sta. Natali vg
- 2 Div. stas. Bibiana, Adria y Elisa vgs
- 3 Dis. sts. Francisco, Dantol y Safonius
- 4 Dium. sta. Bárbara vg mr y s. Bernat
- 5 Dill. s. Sabatí cf y sta. Crispina mr
- 6 Dim. sts. Bonifaci y Nicolau de Bari
- 7 Dimec. sts. Ambrós b y Agatón mr
- 8 Dij. **LA PURÍSSIMA CONCEPCIÓ**
- 9 Div. s. Cipriá b y sta. Leocadia vg. mr
- 10 Dis. Nostra Senyora de Loreto
- 11 Dium. sts. Damás p y Eutiquio mr
- 12 Dill. Nostra Senyora de Guadalupe
- 13 Dim. sta. Lluçia y lo beato J. Marinengo
- 14 Dimec. sts. Espiridión b y Pompeyo
- 15 Dij. s. Eusebi b y sta. Irene mártirs
- 16 Div. s. Valentí, Mamés y sta. Adelaida
- 17 Dis. sts. Liätzer b y Francisco de Sena
- 18 Dium. Nostra Senyora de la Esperansa
- 19 Dill. sts. Nemesi mr y Adutorio b
- 20 Dim. s. Domingo de Silos abad y cf
- 21 Dimec. sts. Tomás apóstol y Severia b
- 22 Dij. sts. Zenón, Demetri y Honorat
- 23 Div. sta. Victoria vg. y s. Sèrvulo cf
- 24 Dis. s. Delfi bisbe y sta. Tarsila verge
- 25 Dium. **LA NATIVITAT DE N S J C**
- 26 Dill. sts. Esteve, Zenón y Dionisi p
- 27 Dim. s. Joan apóstol y evangelista
- 28 Dimec. Los sants Ignocents y s. Victori
- 29 Dij. sts. Tomas Canturiense y David
- 30 Div. La Traslació de s. Jaume apóstol
- 31 Dis. s. Silvestre p y sta. Coloma vg

CRÓNICA DEL ANY

L' Iconografía modernista — pagant tribut á la regla que 'ns dona com á modernas las cosas més atrasadas—hauria de representar al Avi Temps de la barba blanca, millor que ab el tradicional rellotje de arena al costat, ab un rosari de cent grans als dits: el rosari aquest representant un sigle, y un any cada grá.

El Temps el passa silenciosament, y 'l grá que ha deixat enrera ja no torna.

Bé es veritat que ab més ó menos variants els anys tots se semblan com els grans dels rosaris, ab la particularitat de que mentres per molt poch corresponen als misteris de goig, y per molts menos encare als de gloria, per la inmensa majoria dels mortals—sobre tot tractantse d' espanyols—corresponen plenament als misteris de dolor.

D' aquest caràcter ha participat en un tot l' any III del sigle XX, més abundant en alarmas y sobressalts, en afliccions y tristesas, qu' en expansions, gaubansas y alegrías. Ha sigut l' any en que, de molt temps ensá, s' ha sentit roncar més fort els budells dels homes, senyal evident de que s' han trobat buyts, més buyts que may, la májor part del temps. L' any dels comestibles cars y de la falta de feyna. L' any de las vagas obreras, forsosas las unas y engendradas las voluntarias per la desesperació dels infelissos treballadors, que 's feren la tristíssima reflexió següent:—Es sent el cos una máquina, y ja que no se 'ns permet donarli tot el combustible que necessita pera funcionar regularment, més val pararla de un cop y que no treballi. La vida tan dura per nosaltres que se 'n fassa per tothom.

Els conflictes de treball s' han anat succehint y complicant 'ls uns als altres, y s' han vist escenas lamentables entre 'ls mateixos obrers, puig si pels uns no té lley la necessitat de treballar, tampoch reconeix lley, per part dels altres, la necessitat de la imposició de la vaga.

Y la lley, en mans de las autoritats, se torna mauser.

* * *

La pobra Barcelona es la qu' en últim terme paga 'ls plats trencats.

Ciutat de una creixensa assombrosa, admiració de propis y d' extranys, l' ha vista tot de cop soptada. Encare bull y somriu y fá esforços per hermojarse; pero la professó vá per dintre. Avants hi afluían riuadas de gent de totas parts á donarli vida, animació, moviment y riquesa; mes de un quant temps ensá se sospita que son més els que 'n fugen que 'ls que hi compareixen.

Un síntoma de aquesta emigració constant, qual importancia numérica no ha sigut possible fixar per falta de datos precisos, porque ni 'ls qu' entran ni 'ls que surten donan nota dels seus actes; un síntoma de aquesta emigració s' ha observat en las xifras de las defuncions, en progressió decreixent.

—Se mor' menos gent que d' ordinari,—s' ha dit. Y aixó que á primera vista hauria de alegrarnos, porque sembla denotar una millora en la salubritat de la població, ben reflexionat ha d' entristirnos, per revelar clarament que si se 'n moren menos, es que n' hi ha menos per morir-se.

De manera que fins la Mort, l'eterna renovadora de la humanitat, paga tribut á la corrent general, y si no 's declara en vaga per complert, troba avuy día menos feyna.

Se li escapan precisament aquells, que, víctimas de una miseria irremediable, serían las sevas víctimas predilectas. Plens de ilusions vingueren á Barcelona: no troban aquí 'l que buscavan, y 'n fugen com de la mort.

Seguint aquesta marxa, per tot arreu s'hi estarà ample, á la Ciutat y als Cementiris.

* * *

En la vida pública, la barretina regionalista s'ha perfilat, tornantse gorro-frigi republicá.

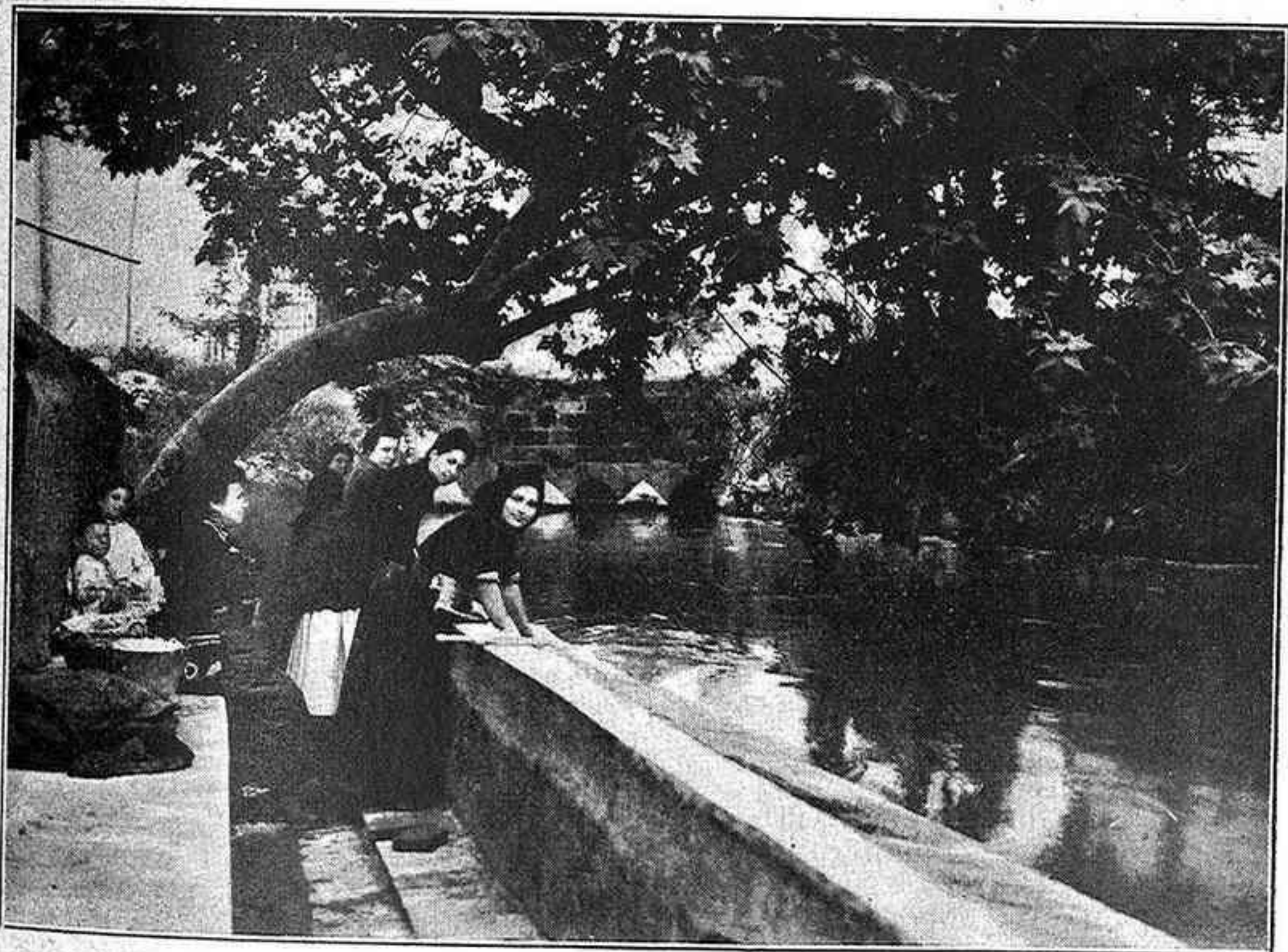
Las eleccions de Diputats provincials sigueren una dolorosa sorpresa pels segadors que aspiravan al domini de Barcelona, cap y casal de Catalunya. Pero aquesta sorpresa pujá encare de grau en las successivas eleccions de Diputats á Corts. Todas las intrigas y conxorxas dels companys de causa, laborants imperterrits del aislament de Catalunya, quedaren aplastadas sota la balumba feixuga de 35 mil vots.

Trenta cinch mil ciutadans barcelonins—y es de creure que aquest número desde llavoras, lluny de haver disminuhit, ha anat en augment—senyalan á la conciencia pública, no sols de Catalunya, sino d'Espanya entera, una nova orientació salvadora, que requereix pera resultar efectiva, l'exercici colectiu de la voluntat del poble, sense distinció de classes.

Aquesta voluntat apática, enervada, adormida en la inmensa majoria dels espanyols—lo qu'era causa eficient de la desventura de la nació—s'vá desvetllant, y tot just desvetllada lluyta, y al lluytar demostra tenir una fé y una esperansa.

Tal vegada per aquest camí, seguit ab resolució per tots els homes de

DE LA TERRA (Fot. per *F. Fernández*)

Un rentador de Molins de Rey.

bona voluntat, arribarém á un terme de regeneració verdadera, removent els obstacles tradicionals, que han impedit la expansió progressiva de la desventurada Espanya. Tal vegada, seguint aquest camí, sense desmayar, Barcelona, avuy en vías de decaure, trobará, en recompensa de haverlo iniciat, nous días de fortuna, de pau y armonía socials y de progrés en todas las esferas, que la convertirán no sols en la primera ciutat de la Península, sino en l' admirada redemptora de la patria.

Aixó es lo que 'ls desitjo, al posar punt final á la present crónica: ¡Bon any y República!

P. DEL O.

LA MODISTA

(Tipo modern)

De la Historia en tots els temps qui volgués passar revista, trobaria el de modista com un dels tipos supréms.

Sempre ella s' ha distingit ab el didal y la agulla, menos quan duya una fulla la Humanitat per vestit;

Allavoras, de segú no se sab, pro s' endavina, que 'ls seus serveys de *Ilustrina* no precisava ningú;

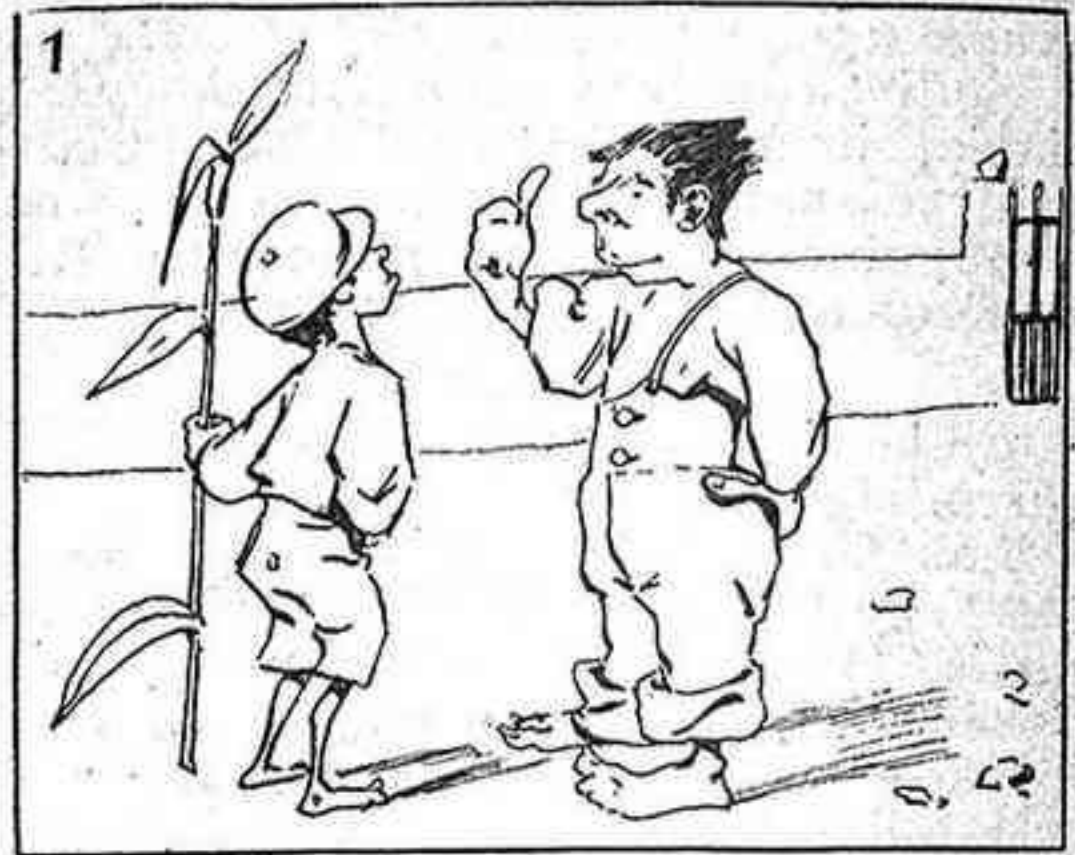
Pro desde qu' Éva y Adán varen perdre la decencia, pot dirse que la presencia del *tipo* ha sigut constant.

Y cada generació ha vist passar modistetás, semblant un vol d' aurenetas ab farsell y mocadó'.

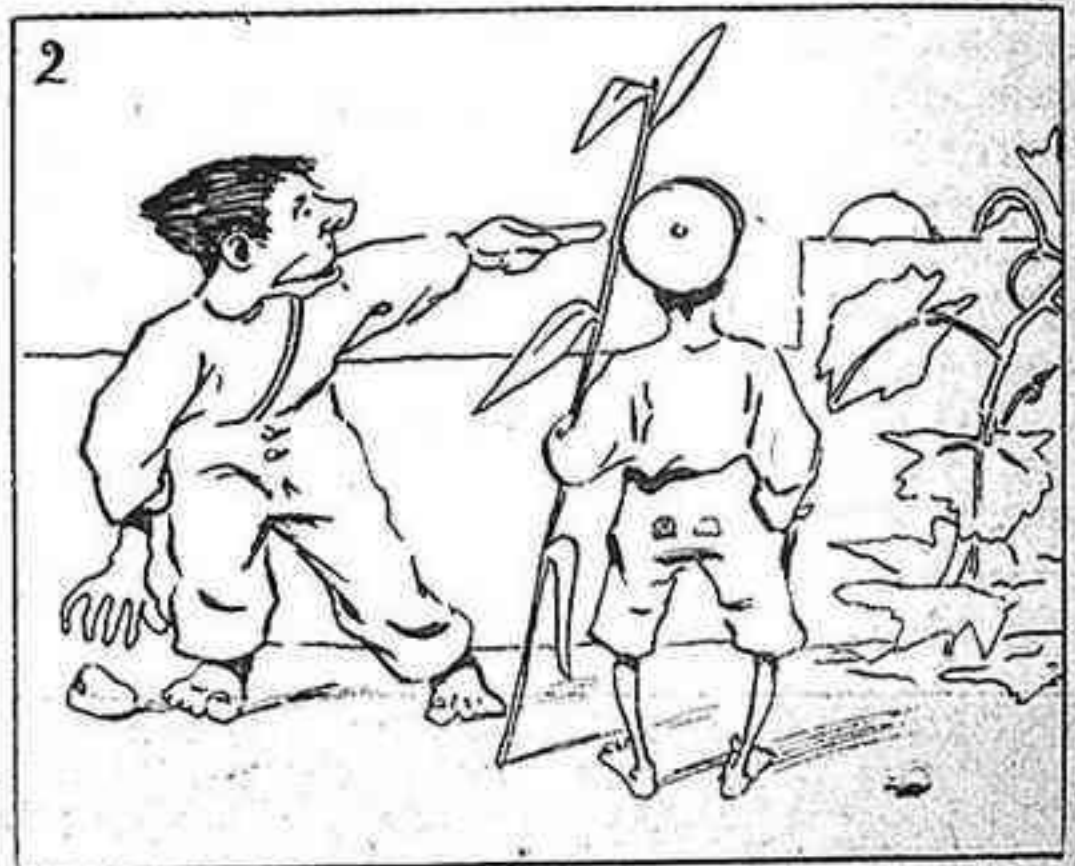
Aixís sempre las pintavan aquells antichs dibuixants, qu' ara 'l llapis, de las mans els cauria si tornavan;

perque avuy aquells models tan clássichs y celebrats, se troban modernisats de la soca á las arrels:

Avuy que tot va al vapor y ni els cranchs van endarrera, han cambiat de tal manera á jutjar per l' exterior, que ab son posat modernista y ab aquell *deix* mitj bohemi, avuy qualsevol del gremi sembla una super-modista:

—Som al hort del padrí...

—Mira quina carbassa... Pela que la toco...

Ja no porta cap farcell, y vesteix de dalt á baix de color de llargandaix ben arrapat á la pell;

Ab el clássich mocador ja las espatllas no 's tapa, perque al hivern porta capa y al estiu... molta suhor;

Ella son cós brincadís movent ab rimadas passas, dels nostres carrers y plassas es l' adorno movedís;

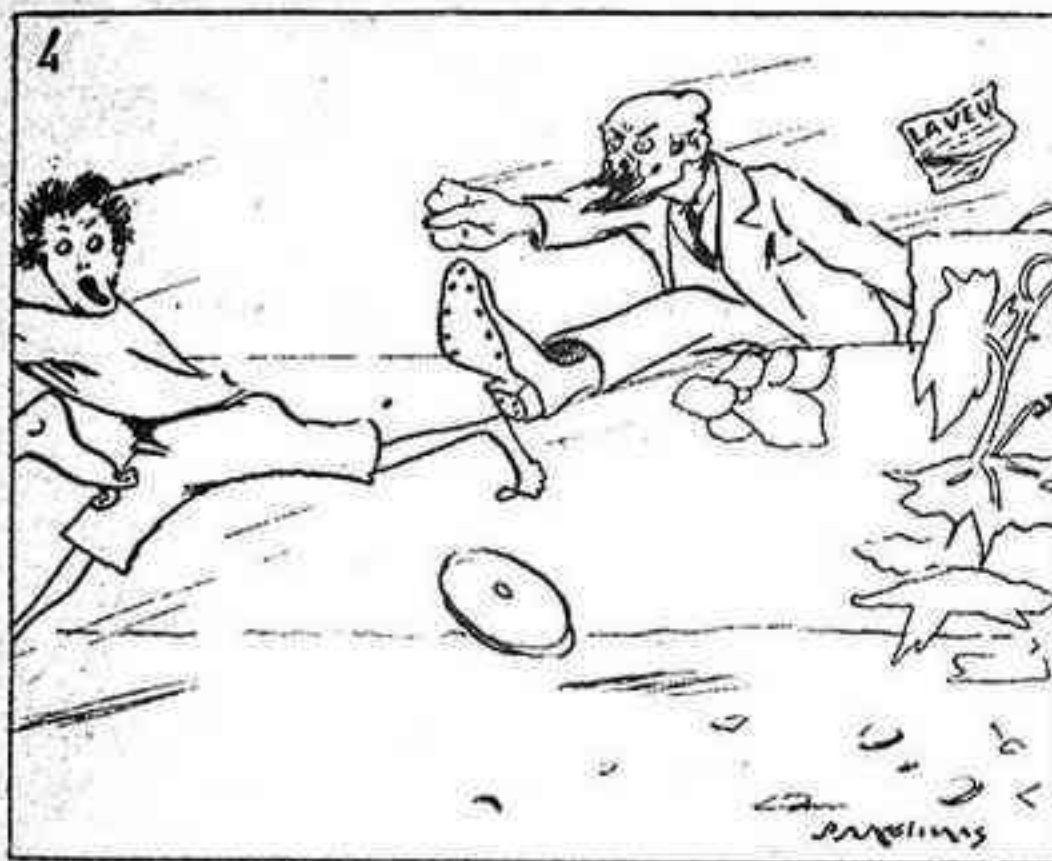
Ella sempre s' acompanya ab personas elegants, balla 'l *Boston*, gasta guants y gasta... mes que no guanya;

Sa figura té un cayent d' esblaymada poesia; y aquell cos de picardía mirat artísticament, es un conjunt palpitant de la moderna escultura ab els pits á la cintura y el busto ben endavant.

(per S. Molinas)

—Guayta... ¡A la una, á las dugas, á las...

i i

Aixís, ab aquest patró fet ab quatre esgarrapadas, son totas ellas *talladas sense trampa ni cartró*;

Modernistas ab excés, y ab actituts atrevidas, semblan figuras fugidas de postals de can Parés;

Quan convé, ajupan el cap y ab la mirada confosa saben fer la vergonyosa y saben fé... 'l.que Deu sab;

Per son posat decadent ja 'ls joves no las empaytan: Ara, son ellas que guaytan y escometen al jovent!

PEP LLAUNÉ

A LA DE SEMPRE

Ja qu' has aprés en mos versos, á sentir fons y estimar vull consagrar ma existencia

ton amor acrisolant, y 't dedicaré *cuartetas, décimas, octavas reals, coplas, endressas, quintillas, liras, sonets y cantars*.

Faré *epigramas, lletretas, consóns, himnes* y en romans las mes delicadas *íntimas* de ma ploma brollarán.

Elegías, no, elegías no vull escriuren jamay: *anacreónticas, odas, idilis y madrigals*.

Quan jo el nostre *epitalami* escrigui, ¡quín *cant nupcial* mes saturat de poesia, dona gentil, llegirás.

Quientos, llegendas y faulas faré pels nostres infants, t' escriuré estrofas diverses, *cants épichs* en versos blanchs, t' escriuré, en fí, en tots els ritmes versos rimats y assonants.

Vivint d' amor y poesia com tú 'ls nostres fills farán y ja impregnada son ánima d' aquest *Poema* immortal la *Balada* de la vida tú á escriure m' ajudarás.

SANCH DE CARGOL

BOMBAS

Ab rahó crida la gent que l' anarquisme s' acabi pero un anarquisme sabi sería molt convenient.

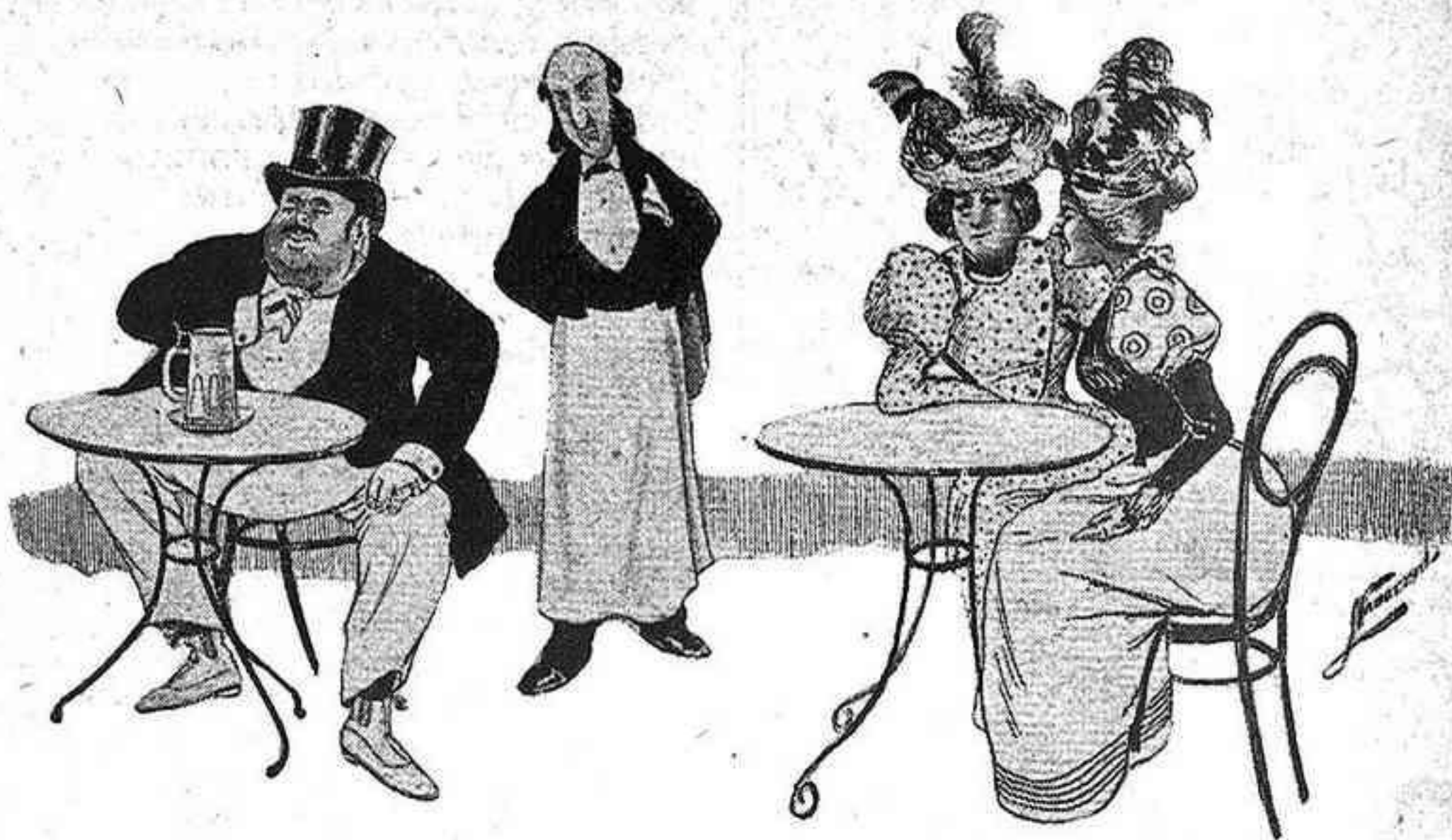
Al que critica y esbomba las nostras debilitats y ell dú un sarró de pecats, *bomba*.

Al qu' es de mentidas tromba y al Papa tracta de tú, porque no enganyi á ningú, *bomba*.

Al que, com noy ab la comba per satisfacer sa codicia salta el dret y la justicia, *bomba*.

En fí, lectora estimada, per acabarho aviat y ferme menos pesat y dirho d' una vegada: al de béns y virtuts tomba, al badoch d' enteniment, al ximple, al lladre, al dolent, *bomba, bomba, bomba, bomba*.

JOAN TOMÁS SALVANY

—Aquest tipo, aquí hont el veus, es un gran violinista. Li diuhen el según Paganini.
—Sí, Paganini, pero no 'ns paga res.

PEDRETAS

Hi ha homes que veritablement gosan quan els demanan un favor, y com més peremptori millor; pero no perque estiguin disposats á ferlo, sino per la inmensa alegría que senten al negarlo.

* * * Lo rey Herodes, al decretar la degollació dels ignocents, no va fer més que pendrer exemple en la Naturalesa, que eternament castiga á justos per pecadors.

* * * Quan l'home de cor s'en adona de que en lo mon s'hi ha de fer un á mossegadas, ja els altres casi se l'han menjat del tot.

* * * No es la forma lo que fa saborós y nutritiu al pa, sino la farina y 'l modo de ser aquésta manipulada. Constituhíu á la humanitat de la manera que volgueu: si 'ls individuos que la componen no tenen las virtuts necessarias, es inútil que busqueu sa millora en las formas.

* * * Per no dir avuy una veritat amarga, has de dirne demá una que 't mata y mata.

* * * La única cosa en que es equitativa la Naturalesa, es en lo temps: á tothom, fins á las bestias, reparteix horas de xeixanta minuts.

* * * No aspiris á major felicitat que á la de poder morir tranquil.

* * * Per allí ahont passa un home, passa un desagrahit.

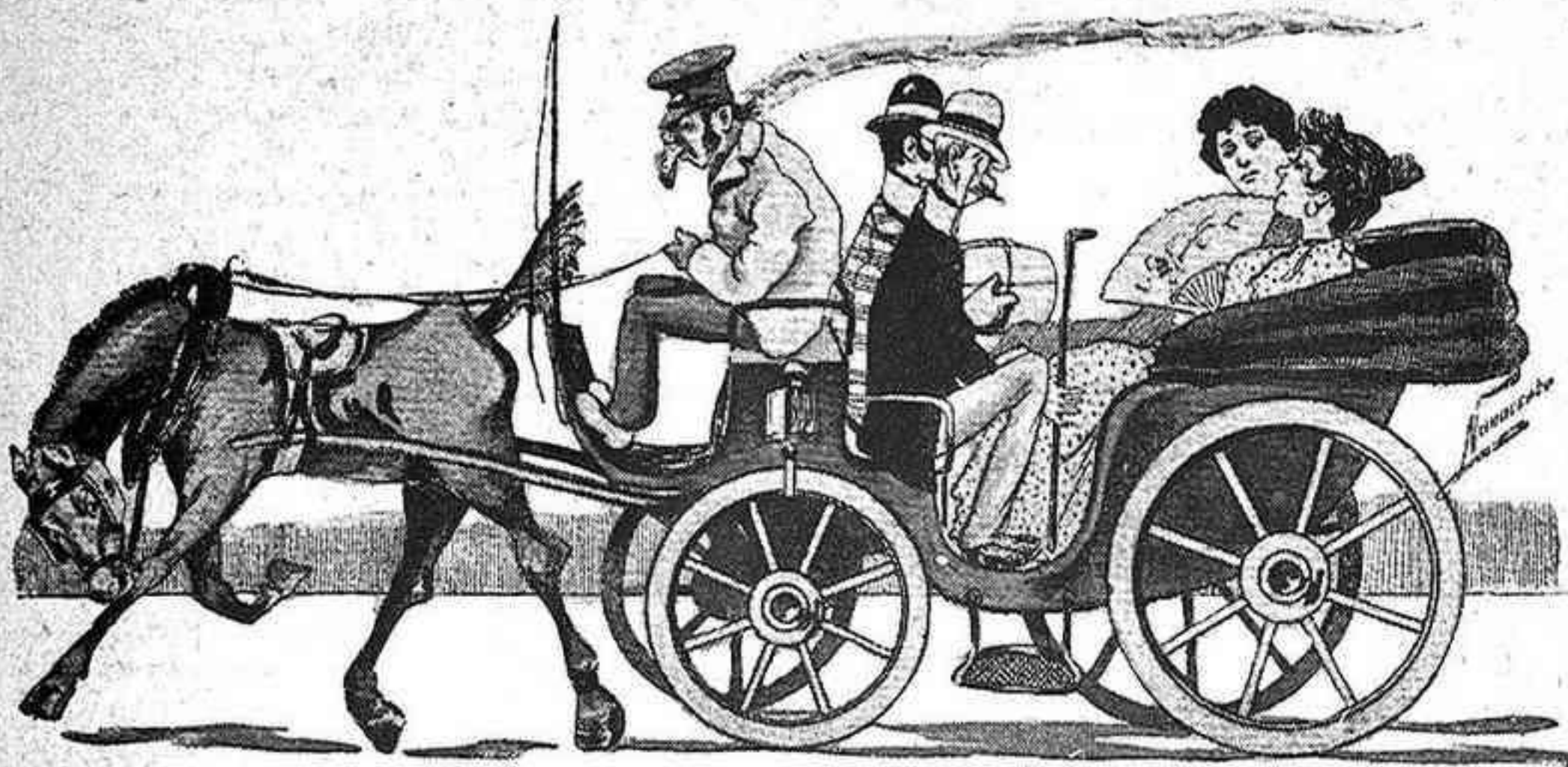
* * * Quánt més desventurat es l'home de sentiments generosos, més desitja la felicitat dels altres.

* * * Que tots els advocats son igualment bons, ho proba el que si 'n busqueu un de millor no 'l trobeu.

* * * L'home no s'enganyaría tant á sí mateix, si del engany no 'n traigués consols.

* * * Si tots entenguessin lo just de la mateixa manera, y solzament valgués lo just, ens semblaría tant just que 'ns ofegaría.

TORQUATO TASSO SERRA

Job, pacient, cotxero y mártir.

COMEDIA

¡Qué se 'n fá!

Per més que continuament
el dir la vritat m' assedia,
com ningú diu lo que sent,
si es que vull tractá ab la gent
per forsa haig de fer comedia.

Di 'l que penso es el meu goig
mes si alguna volta ho provo
fins m' arribo á tornar roig
perque 'm pren tothom per boig
y qui 'm defensi no trobo.

Trobarne un que pensi així
com jo, casi es un miracle.
¿No es trist qu' un no 'n puga dí'
del qu' es pá, pá, y del ví, ví,
sense fingiment ni obstacle?

Casi ningú sembla el qu' es,
la mentida en tot traspúa,
y si vols ferho al revés
tot rihent te deixan, y ves,
pots fels'hi un nus á la quá.

Si 'm trobo en una reunió
ahont s' hi canta ó s' hi recita,
molts cops sense distinció
no ho poden fer tots pitjó',
y no obstant se 'ls felicita.

Y 'l que més cremat me té
que 'm venen per més gran cástich
ma opinió volguent sabé
y els haig de dí:—Oh, ho fan molt bé—
y m' hi estich morint de fástich.

Si á diná 'm convida algú
com succeheix alguna volta
y á sa casa hi vaig dejú
creyent que en el seu *menú*

hi haurá bona teca y molta,
me trobo en aquell moment
qu' haig de dí' á n' el qui m' enreda
donantme'n poch y dolent,
qu' es un dinar suculent.

Oh, y la gana que á mí 'm queda.

Si es que un hom' vol tení amichs,
de cop ja aixís que 't coneixen
tant si son pobres com richs
per si *may* passas fatichs
els seus serveys t' ofereixen.

Vé un día y passas tropells
y perque 't treguin d' apuros
buscas el concurs d' aquells,
¡ja te 'n darán de concells!
¡pro que 'n veurás pochs de duros!

Si una noya al pendre estat
á algún periodista invita,
sent més lletja que un pecat
l' endemá al diari ha posat
La muy bella señorita.

Diu més d' un (que 't vol la mort)
que s' alegra de bó veure't,
y un altre, fent'ho més fort,
que 't desitja bona sort,
(pro voldria del món treure't).

Veig qu' are al mateix que avans,
donas y homes sols s' afanyan
per sortir bons comedians,
resultant d' aquest balans
que uns ab altres sols s' enganyan.

Com que el món no 'l fan serví
no més que de palco escénich,
fins son capassos de dí
que aixó de sempre mentí
es saludable, es higiénich.

¡Sinceritar! Ja aquest mot

casi bé tothom l' olvida,
jo crech que ni escriure 's pot,
perque resulta un gargot
al costat d' hont diu ¡Mentida!

Pro al cap y al fí re 'm farà
que 'm titllin de burro ó sabí,
puig la comedia que 's fá
lo qu' es per mí durará

fins que la paciència acabi.
Y en fí, si la humanitat
fent comedia 'm desconsola,
la culpa la té en vritat
aquell que tot ho ha creat
fent que 'l món fos una *bola*.

MARTÍ REVOLTÓS

DELIRI DE GRANDESAS

—Potser m'equivoco—digué en Matas, amich meu y company de professió;—pero si un cop acabada la carrera no m' haguessin faltat el temps, els diners y la paciència per passar dos ó tres anys al extranger al objecte de recorre y assistir á las principals clínicas europeas, avuy fora un psiquiatra de cap de brot. Dich aixó perque, are com are, coneguent els tractats de Frenopatía no més per las escubertas, com succeheix á tots els metjes rurals y del *montón* que per sortir del pas havém de tocar totas las teclas, guardo en cartera algunas historias clinicas que ni 'l alienista més renombrat hauría tingut prou ull clínic per diagnosticarlas. Guardo sobre tot, un cas de deliri de grandesas molt digne de ser conegut y estudiat; tant, que si tú, acostumat á escriurer en revistas y periódichs, volguessis publicarlo, far'as un bé á la Ciencia y á l' Humanitat.

—Home—vaig contestarli,—¿per qué no l' enviavas á la secció corresponen del XIV Congrés Internacional de Medicina celebrat á Madrid l' abril próxim passat?

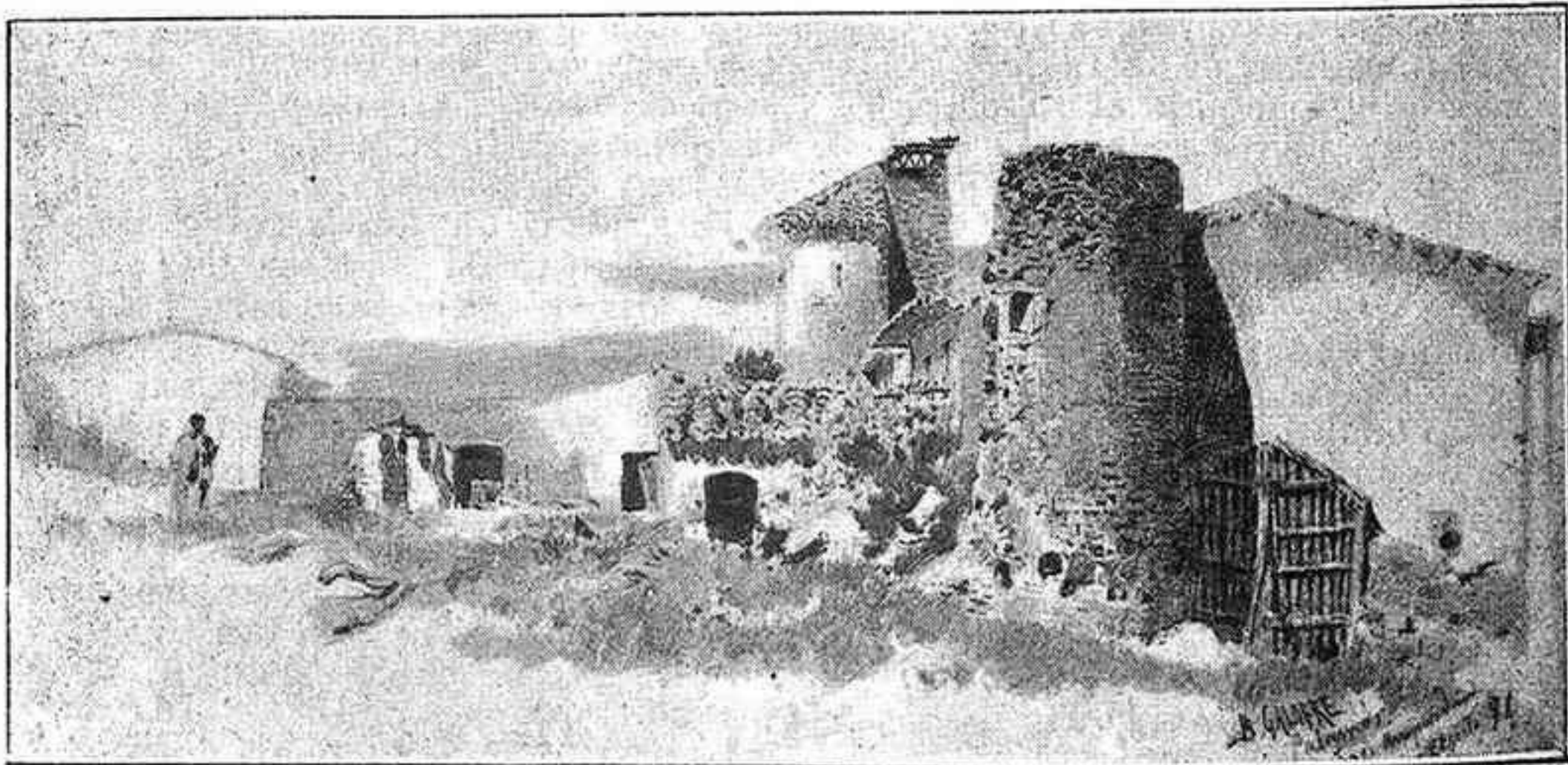
—No vaig atrevirme; no hi estich versat en el maneig de la ploma. Per xó he pensat en tú. ¿No envías cada any un treball al ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA? Donchs el meu cas podria servirte.

—¡Ja ho crech! Precisament are estava pensant ab la manera de cumplir ab l' invitació que acabo de rebre del editor Antoni López. Vindrà com l' anell al dit; vinga.

Y en Matas, mentres jo preparava *cuartillas* y agafava la ploma, comensá de aquesta manera.

* * *

AL BAIX AMPURDÁ (per B. Galofre †)

Palamós.

SOLEMNITAT MEMORABLE (per Ll. Brunet)

—Vaja, beneyta siga la bandera... y vosaltres també.

HISTORIA CLÍNICA. Entre la bogeria y la *trahó*, com entre la salut y l'enfermetat, no hi han fitas marcadas; no obstant, s'ha convingut en dir que la bogeria es un estat morbós del cervell que se dona á coneixer per síntomas físichs y psíquichs nombrosos y extraordinaris y per la marxa successiva dels mateixos. Donchs bé, 'l cas per mí observat no ofereix cap de aquests senyals. A primera vista ningú diria que 'l meu boig fos boig: no presenta cap s'ntoma, cap petit trastorn fisiològich que 'l distingeixi de las personas sanas. Per aquest motiu, son estat frenopátich ha passat inadvertit, no sols de sos allegats, sinó que també de sos metjes de capsalera.

Y no obstant jo, sense ésser lo seu metje, sense exámen previ (segona edició de lo que feu un dia 'l Dr. Manaut ab lo malhaurat mossén Cinto Verdguer), n'he tingut prou per diagnosticar y afirmar de una manera concreta que més de set infelissos ab menos causa ocupan un lloch á Sant Boy.

N. N., 40 anys, casat y pare de amilia.

FÍSICAMENT. Un exemplar acabat de *sportman*: alt, ben plantat, morenet y fisionomia expressiva; bigotet negre, nas un poch desarrollat, damunt del qual cabalean constantment riquíssims lentes d'or; front petit, embolcallat ab uns rissets negres y sedosos; àngul

LA BANDERA DE "LA UNIÓN," (per Picarol)

—¡Quina manera de suar, noy! Ens han ben carregat els neulers.

Un muñeco rampellut, que mou els ulls, pero es mut.

facial y craneá aparentment braquicefálichs.

PSÍQUICAMENT. Revela tenir consciencia plena dels seus actes; compleix las operacions del intel·lecte (memoria, voluntat, etc., etc.) sense anomalies. Els rasgos més remarcats del seu psiquisme son una tenacitat, un orgull y un enamorament de la seva persona. El predomini de las sevas ideas de vanitat no consent el funcionalisme de altres sentiments que

Ex-caciquet de quincalla, que també fa temps que calla.

'ls despertats per l' idolatria de enlayrarse sobre 'ls demés mortals. No es capás de afectes altruistas. La seva educació de petit fou rudimentaria: era molt curt de gambals.

Fill de un sabater de la població ampurdanesa, de Vilagran, un cop en estat de apendrer un ofici, trobá massa prosáichs la lesna, 'l nyinyol y 'l tirapeu, y en lloch de seguir l' honrada y noble professió de son bon pare, entrá de meritori en una casa de comers.

La seva erudició quedá reduhida á escriure números y més números y á llegir novelas amorcsas de aquellas de quart de ral l' entrega, aquella classe de literatura *sui generis* ahont generalment se descriuhen els amors escatusers de una viscomtesa ab un palafrener qualsevol.

La casa de Vilagran ahont ell guanyava las garrofas en classe de escribent, estava en relacions comercials ab un altre de la propera població de Vilaxica. Aixó feu que 'l meu cas conegués á una gentil donzella, filla de un rich comerciant de la última de las esmentadas vilas.

La bestia humana, igual que las demés especies d' animals, al arribar

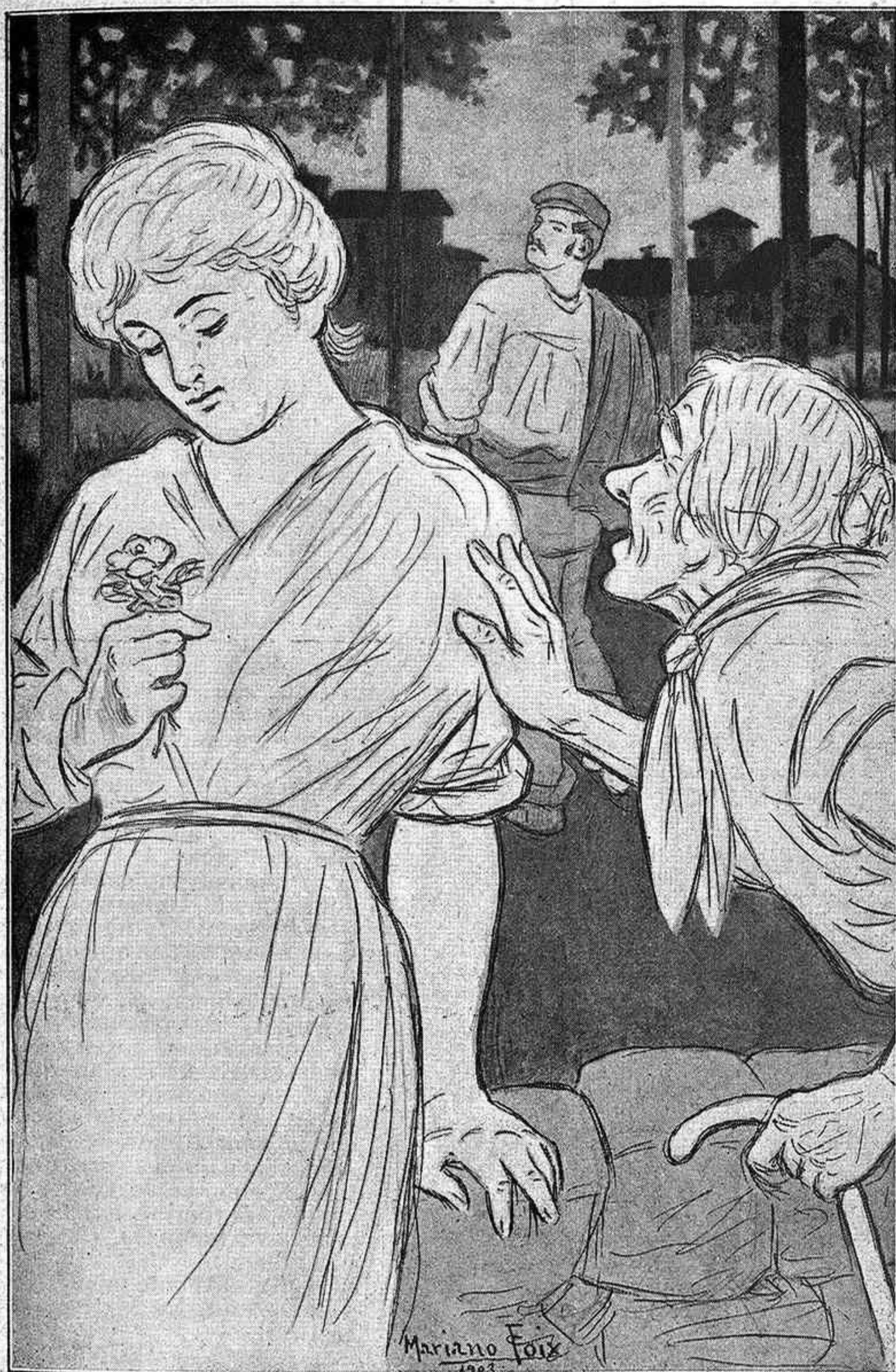

Nina de mena petita: li diuhen la *Cavierita*.

Com ja 'l lector veure pot, aquest no es nina; es ninot.

BOX CONSELL (per *Mariano Foix*)

—Cuydado, noya, que hi ha homes que donan una flor per després demanarne un' altra...

l' época del zel ó aparellament, no distingeix de classes socials. Las femelles, sobre tot, se decantan sempre del costat del mascle que millor sab endressar sas cansóns, remenar la quía ab més garbo, fer més monadas y refilar-se 'l bigoti; lluhir un llas de corbata ab més *chic* quan se tracta del *Homo sapiens* de Linneo. Y en aixó de lluhir nous llassos de corbata cada día 'l meu héroe era una especialitat. Per xó la filla del rich potentat de Vilaxica s' enamorá com un ase del fill del humil sabater de Vilagran.

Després de un parell d' anys de festeig, temps més que suficient perque 'l meu personatge pogués xiuxiuhejar á cau d' orella de sa estimada tot el repertori arreplegat en la lectura de novelas de quart de ral l' entrega, ja 'ls tením casats y el nou matrimoni instalat á Vilaxica.

NOTAS CÓMICAS (per J. Llopart)

—¡El día que l' atrapi anant jo en automóvil, me las pagará totas plegadas!...

—¿Qui t' ho ha dit, noy, que al restaurant no s' hi cab?
—El meu portamonedas, que d' aixó 'n sab la prima.

PRIMER PERÍODO. Passada la lluna de mel entre 'ls sorrals, pine-das y sanitosas platjas que rodejan á Vilaxica, el fill del sabater de Vilagran no 'n tingué prou en lluhir trajos riquíssims, nous llassos de corbata, colls extremats, y en ferse passejar en el *break* de la casa, tirat per brillós tronch, per totas las vilas y pobles del Baix y Alt Ampurdá; volgué figurar, y vet'aquí cóm s' iniciá en ell el primer síntoma de la seva ma-lestrugansa.

A la terra dels cegos, el borni es rey: á Vilaxica el que més havia vist el món per un forat. Resultat: als vinticinch anys escasos ja 'l tením arcalde de la vila. Als quatre anys, nous síntomas progressius de deliri de grandesas y cap á la Diputació provincial faltan diputats. Per cert que de la seva entrada á ella ab l' acta á la butxaca (alcansada ab tupinadas y genoflexions al Govern civil), se conta una anécdota (rigurosament històrica) de aquella fornada electoral: Havian sortit diputats electes tres ó quatre jovincels. Els novells pares de la provincia (uns pares que ab prou traballs arribavan á fills); al dirigir-se á ocupar son puesto un vell porter de la casa que, durant l' exercici de son càrrech, havia vist entrar sempre allí homes de edat y farrrenys, al veure á aquells xitxaretlos ó gomosos, els interpelá dihent:

—¡Ep! ¿Ahónt aném? ¿Qué s' equivocan? No es pas aquí l' Institut.

—¡Cóm s' entén! Aném á ocupar nostre lloch: som dipu-tats electes pel districte de...

LA CANSÓ DEL ENFADÓS (per R. Miró)

—¡Aviat que me 'n entorno á casa!...

—¡Vostés! ¡Oh tempora ó mores!

Y 'l vell porter de la Diputació quedá fentse creus.

SEGÓN PERÍODO. La mar com més té més brama; igual li passa al atacat del deliri de grandesas: com més títuls y honors adquireix, més en desitja. Els trastorns psíquichs del meu cas, eran cada día més nombrosos. El desempenyo per una colla d' anys seguits del cárrech de diputat provincial, no satisfeya prou la seva vanitat y petulancia. Havía arribat un temps que de pare de la provincia ho era qualsevol pelacanyas. Ell aspirava á més: ésser diputat á Corts y anar á Madrid á lluhir aquells colls drets y aquellas famosas corbatas.

Per obtenir un acta feu tots els papers de l' auca: va estar afiliat á tots els partits monár-

quichs, y fins demaná apoyo als republicáns; vessá 'ls bitllets de banch á grapats; tancá y obrí la boca ab claus d' or á tot aquest axám de parásits y esquenadrets que hi han á las capitals, á quins la direcció de un periodiquet (paperot insustancial y asquerós) els hi serveix de patent de cors per donar sablassos, desplomar y robar á mansalva als infelissos que cauhen á sas mans.

Al últim l' alcansá, ¡de quína manera! Bruta y costantli un ull de la cara; pero qué hi feya. ¿Era bruta? Ja li rentarían á Madrid, allá en el gran safreig nacional. ¿Li costava una colla de mils duros? La casa comercial de Vilaxica guanyava l' or á cabassos.

Ja 'l tením á Madrid: l' abigarrat pilot dels inconscients conta un conill de guix més en sas filas.

TERCER PERÍODO. (Boig rematat). Desde avans de ésser diputat á Corts,

LA FUGIDA DE DON ALBERT
(per Ll. Brunet)

—¿La gracia de vosté?

—¿Gracia? Ja no 'n tinch: darrera dels companys l' he perduda tota.

el meu cas tenia una verdadera obsessió per alcansar un títol de noblesa. El seu capitost polítich (un altre cas de deliri de grandesas que guardo també en cartera) era marqués, conde de no sé quants pobles y aspirant á *grandc de España*, y ell no volia ésser menos.

L' argent fait tout, diuhen els francesos: fins logra cambiar la sanch de las personas de vermella en blava. Avuy el meu boig ja li té de blava: l' han fet nada menos que marqués *del Castillo de Vilaxica*.

¡Quín esbart d'entussiasmes 'l día de l'arribada del marqués nou de trinca! Bé se 'n havían fet de festas á Vilaxica sempre que 'l meu historiat alcansava un nou honor; pero com aquella cap. La copla, la *Calandria Ampurdanesa* (societat coral de la qual ell era fundador, protector y president honorari), l' Ajuntament en pes, las demás autoritats y las tres quartas parts del poble sortiren á esperar-lo á més de un kilómetro de la població ab pendóns, banderas y fins ab els ganfaróns de la parroquia.

El director del coro, versayre aygualit y compositor de música tot en una pessa, encare no vegé al cotxe del marqués sortir de la pineda fosca y enfilarse la pujada de la Creu del Terme, alsá la batuta y músichs y coristas enjegaren al ayre las armoniosas notas d' un himne escrit a propósito per aquell acte (plagi-desarretglo del *Gloria á España* del immortal Clavé).

El nou marqués, al sentir la *Calandria Ampurdanesa* com se desguinyatava cantant

*Gloria, gloria al excelso patricio;
gloria, gloria al egregio marqués;
gloria, gloria al faro radiante
del fecundo suelo ampurdanés.*

baixá del cotxe y portat á pes de brassos per aquella colla de beneyts y degenerats, arribá á la vila, no deixant un instant l' orquesta de bufá y 'l coro de repetir

gloria, gloria al faro radiante...

La comitiva, després de recorrer els principals carrers, engalanats ab vert, serpentinas, fanalets de color y de passar per sota de tres archs de triomf, se dirigí á Casa la Vila, ahont tingué lloch una especie de besamans ó recepció.

Mentres tant, allá abaix, á la plassa, *el pueblo soberano* bruelava fins á desguinyatarse:

—¡Que surti! ¡que surti!

El marqués, complacent en tot, vá sortir y ab un mocador saludá á sos vasalls.

—¡Que parli! ¡que parli!—continuá 'l poble bruclant.

—Sí, sí; ¡cable! ¡cable!—afegían altres.

Respecte á parlar, ja fou un' altra cosa. ¿Parlar? ¡Malvinatje! Justament no venia preparat. Vaya un apuro. Si may havia dit dos ó tres paraulas al públich havia tingut necessitat de posar vuyt días seguits en prempsa 'l seu cervell. En l' última legislatura tan sols havia pronunciat las paraulas sí y nó, y una vegada va arribar á demanar la paraula pera dir:—*Señores diputados: he pedido la palabra para hacer mías las palabras de mi compañero D. Fulano.*

—¡Cable! ¡cable!—continuavan els de la plassa.

Y 'l cable qui li vá tirar fou 'l secretari del Ajuntament que, dirigintse al poble, 'ls digué:

—*Pueblo amado*: 'us ho diré en catalá perque 'm compregueu millor: l' excelentíssim senyor marqués té 'l sentiment de dirvos que no pot dirigirvos la paraula com foran els seus desitjos: vé afónich (¡oh! l' afoña, taula salvadora dels oradors bocamolls); pero, en nom seu, vos dono las més expressivas y corals gracias per l' acte expontani que haveu portat á cap. El senyor marqués 'us queda agrauidíssim y m' encarrega 'us diga que, en recompensa, aneu al Casino, ahont teniu pagats café, copa y cigarro, y ahont, además, en obsequi al *bello sexo*, hi haurá ball.

Un xardorós aplaudiment acullí las paraulas del secretari y tots els brulaires feren vía vers al Casino. Allí 's traguejá, 's ballá fins á altas ho-

A LA BELLA ITALIA (per *Enrich Serra*)

Vanitat rústica.

ras de la matinada, no sent dels que
menos hi prengué part el meu héroe,
qui, més estufat que un gall, hi re-
cargolá uns quants walsos y america-

nas, ab la més gentil y bonicoya de sas vassallas (la favorita, segóns malas
llenguas).

Una senmana seguida 's ballaren sardanas; nou ó deu vespres consecu-
tius la *Calandria Ampurdanesa* fou al peu del palau del senyor marqués
á cantar

gloria, gloria al excelso patricio,

un rich y suntuós chalet que, segóns confessió de uns estrangers, es una
de las pocas obras que té Espanya ab vistas á Europa. Quan menos aixís
ho diu ell per tot arreu.

Com es una veritat com un temple alló de que un boig ne fá cent, avuy
Vilaxica, ab motiu del nou marquesat, s' ha convertit de poble treballador
en una sucursal de Sant Boy.

* * *

—¿Qué 't sembla?

—¿Ja has acabat?

—Sí.

—Y del pronóstich y tractament ¿no 'n dius res?

—Tant l' un com l' altre radican en el mediambient en que viuen aques-
ta classe de vesánichs. Mentres periódichs-bombos posin fins als núvols á
aytals tipos; mentres pobles babaus prenguin en serio y fassin cas de
aquests baróns, condes y marquesos de sarsuela bufa; mentres obrers es-
túpits mirin impassibles que un castell de l' época del feudalisme ab sos
mals furs (*espolio de forzada* inclusiu) s' alsi altívol damunt sas llars;
mentres electors inconscients elegeixin diputats (ó permetin que sos amos
'ls elegeixin per ells) á personatjes aixís; mentres versayres aygualts en
ripis, odas y endechas diguin *faro radiante, ilustre patricio* y altres bes-
tiesas á aquests pavos reals; mentres coros com la *Calandria Ampurda-
nesa* de la meva historia, sortintse del camí trassat un día per l' immortal
Clavé, se rebaixin, per un tres y no res, á donar serenatas á aquests dese-
quilibrats, creume tot tractament es inútil; per l' atacat de deliri de gran-
desas *nulla est redemptio*.

ROMUALDO VIDAL

CANTARELLAS

Ta hermosura, ton salero
y la gracia ab que trepitjas,
fan que 'm vulgui associá ab tú
per fé algun negoci á mitjas.

Per tractar dels seus assumptos
mes de quatre enamorats
van fugint dels clars de lluna
y buscant las soletats.

Voldria trobá una dona
sorda com una campana
per poder dirli en secret
tot lo que 'm dongués la gana.

Desde temps tinch sapigut
que en aquest mon qui hi passa anys,
lo que pert en joventut
va guanyantho en desenganys.

J. F. GAVIRES

XIMPLERÍAS

Dius que tú 't guanyas la vida...
Jo me la guanyo també...
Pro si tú estás bé no 't moguis
que jo tampoch me mouré.

—
Que ab trenta quatre durets
passaríam com uns prínceps?
—S' ha acabat noya aquell temps
de fermal's ab llangonissas.

—Apenas pots 'nar tirant?
Donchs cásat, no siguis memo;
la miseria repartida
toca trenta per cent menos.

—
Lo del nostre casament
passa idéntich á la esquadra;
fa molts anys qu' está en projecte
pro may 'rriba á realisarse.

—
Visca 'l progrés ants que tot,
per xo vull que quan me mori,

me portin al cementiri,
á damunt d' un automóvil.

—
Comensava á ferse nit...
la seguía... y quant m' hi acosto
horroritzat, bon lector,
me 'n adono que era 'l moro!

—
Quan se va declarará en vaga
el que era avants ton xicot...
cregas que vaig 'disfrutar,
fent vuyt días d' esquiroi.

—
Jo prou te vaig dí... faig vaga...
pro al torná 'l *traball* després
me vas lligá ab uns quants nusos
que no 's desfarán may més!

—
Relacións... tothom ne té
pro no 's casa ningú may...
ab aixó si que 's pot dir
que hi ha *huelga* general!

FIDEL DELFÍ

¡OH, L' AMOR CONJUGAL!... (per *Mariano Foix*)

—¿Pero vosté pot viure tranquila tenint el marit á Buenos Aires?
—Mentres cada mes m' envihi puntualment la lletreta de doscents pesos...

Sensitiva.

La vegada que jo he sentit ab mes impuls la sensualitat,— va dirnos en Ricardo Puig en aquell recó del café de las Set Portas, ahont, entre cosas de *Bolsa*, tan aviat s' hi parlava de sants com de dimonis—deu fer tres ó quatre anys, y era cap á mitja tarde d' agost en una casa de pagés bon tros allunyada de poblal.

¡Quína calda, noys! Després de dinar encare va semblarme que 'l sol apretava més. En la meva cambra l' ambient hi bullia y per una escletxa de la finestra, una ratlla de sol, potent, palpitant, hi entrava ab tanta forsa, que semblava que anés á estavellar la fusta pera dilatarse més amplament á dintre. Ab la finestra entroberta, tal volta hi hauría entrat un alé d' ayre, pero no vaig pas intentar de probarho, perque las moscas que sortían del estable segurament que no vigilavan altre cosa. Ni pensar en llegir ó escriure. Aquella hora pesava massa y bon goig que sapigués estarme ajegut. Si un hom hagués tingut la forsa de voluntat de caminar un quart pel sol, la font del Aymá

bé era prou temptadora, ab la ombreta que hi queya boy defensant la frescor de l' aygua, quin regalím persistent, convidava á la dormida estiuhenca.

Mes us confesso que no la vaig tenir tal forsa de voluntat, y, com un borratxí de mandra, tambalejantme expressament, que la energia havia fugit dels meus membres, vaig eixir á la ajustada porta... y, després de la decisió que se 'm feu necessaria, ab quatre passas vaig ésser á sota la morera, que era tot un chor de cigalas á dalt, y abaix, á terra, entre un brodat de ombra, 'l sol hi bullía. Com fugint d' aquell xech-xech-xech-xech que semblava que 'm repiquetejés el cervell, d' una gambada vaig plantarme á l' ombra del paller.

Jo no sé pas com s' ho feya el Janot pera dormirse bon punt se deixava anar á terra, á la mitjdiada. Al estirarse, aquell cos de Sant Jordi, se quedava com un tronch, pero com un tronch que tingués encare dugas branquetes que 's belluguessin ab l' oreig, perque 'n Janot roncava, y per fort que ronqués, quan una moscota s' anava á passejar per aquella carassa morena y entresuhada, las mans l' esquivavan maquinalment, sense interrompre pera res l' armonía dels ronchs ni la dolsor de la dormida.

Jo no sé cóm s' ho feya 'n Janot, perque jo no vaig poguer dormir. El persistent y amohinós cantar de las cigalas, el bronzir d' algún insecte, aquella quietut bullidora que ho omplía tot, y que 'm feu pensar en la feconditat coberta de silenci, feconditat tan nua en el camp, tan amagada en el cervell del sabi, que l' una ja mostra dels fruyts las promesas en els botóns verts, y l' altra no 's mostra fins que cau de madura... Sorolls, con-

templacions, ideas, tot semblava que no 'm volgués deixar dormir. S'alsava del costat meu, del davant meu, per sobre meu, un gran poema de vida.

Vaig pensar en els meus amors y 'ls veyia perduts, llunyans... y, no obstant, me plahia en aquella hora referlos en el recort, reviurels en l'ànima, oscilarlos davant dels ulls, fregarlos pels llavis.

Com que 'ls meus amors sigueren dolços y llarchs, que per mí encare ho serían, no 'm cansava de repassar horas y de recular y adelantar fetxas, y quan ho vaig haver recordat tot, tot, tot, no 'm quedava altra fugida que pensar en el desengany, y passar á través del dolorós recort com qui després d'haver recorregut un llarch jardí de lliris y rosas, se trobés ab que uns esbarzers li mitj barravan la sortida.

Hi anava donchs á pensar en aquell desengany punyent quan, de sopte, una volior desenfrenada de perdius novellas, com si arremolinés la quietut, va atreurem la mirada fins á perdres allá d'enllá. Els recorts interromputs m'havían deixat tan sensible que allá ahont m'arribá la mirada m'hi sentia tot el ser. Y al recular els ulls me semblá com si reculés jo mateix, un jo essencialment anémich, el jo que mancava á l'ensopiment del meu cor llensat per terra.

Vaig oblidarme dels amors pera pensar en la Naturalesa, qu' es el gran amor que may menteix y que no faria pensar en cap altre si amagués els nius als ulls dels que no 'ls haurían de veure.

El sol ja no queya tan aplomat, y un xich deslliurat l'espai d'aquella forsa que cremava, comensá á gronxars'hi un ayret suau, massa cálit, pero que prometia tornarse fresqueta á la hora de la posta.

Al meu davant, els pins se movían una mica, una mica, que tot just borrava aquell encantament d'avans; la verdor de las copas onejava mansament, com si s'expandís un secret montanya avall, que 'ls pins se trasmetessin fins arribar á abaix de tot, á la esterelitat de la riera.

Fins allavoras no vaig adonarme de la fortor que feya la palla, caldejada pel sol á l'altra banda d'ahont jo jeya. A pochos passos del paller la carretera s'enfilava, en rampa massa atrevida, cap al poble, fins al qu'hi havia deu minuts de pagés.

No sé per qué en mí's despertava una set de vida, un socatreig de cor, una necessitat d'amors nous que 'm feya estremir.

Vaig fixarme en la paret de la casa. Ten'a unas clapas grogas com las de la cara de la padrina,—ditadas de velleja, passament de vida.—Al costat de la casa, la vinya verda, de pámpols luxuriosos y ceps recaragolats, ab el nou setembre que prometia, m'indicava la renovació, la forsa, el vi, la sanch.

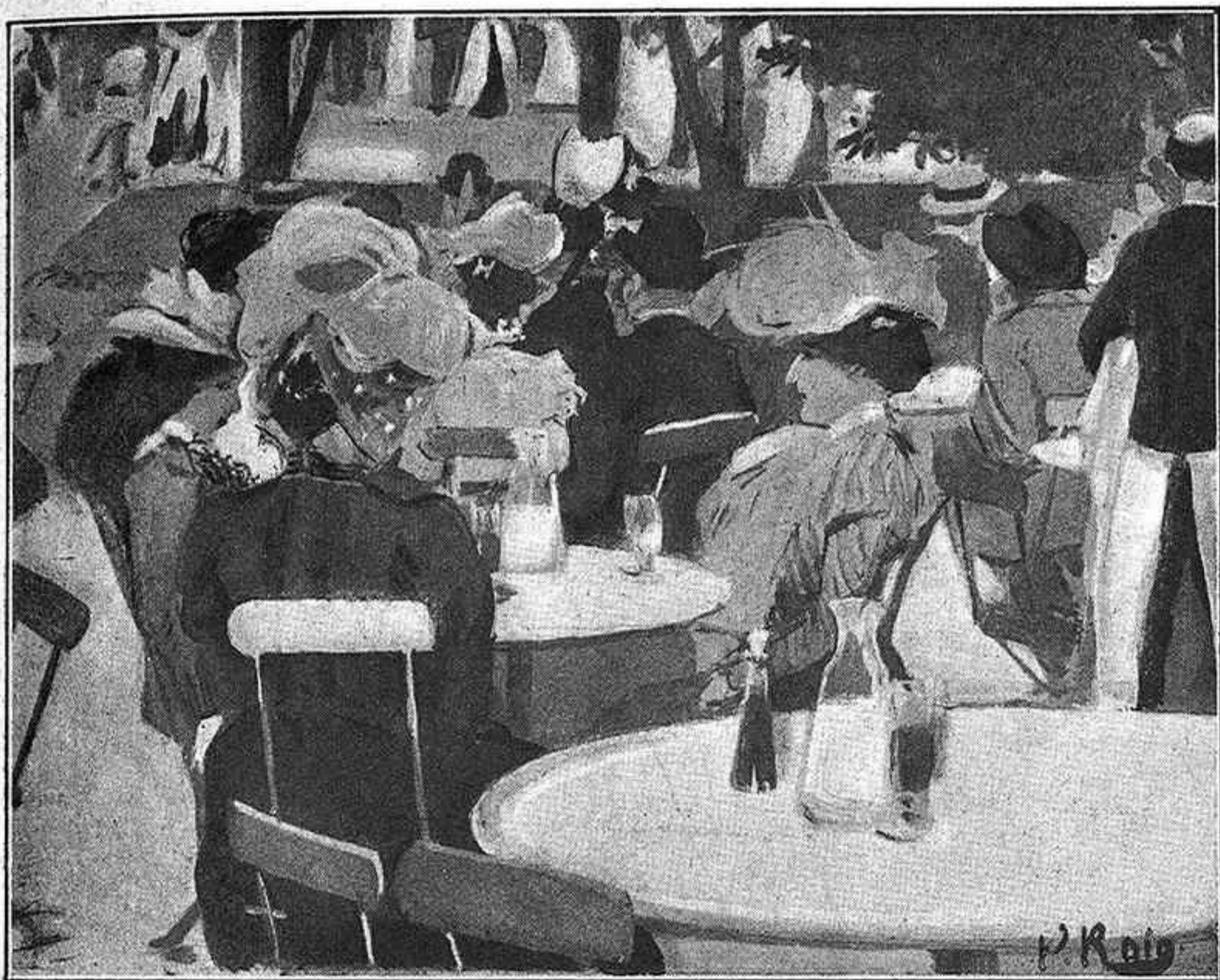
Vaig sentir que del cor me fugia quelcom: la poesia, el doloret que hi havian deixat els recorts d'aquella tarde. Vaig sentir que 'l cap se 'm redressava, qu'els ulls present an alguna cosa qu' havia de venir, que s'apropava. Els brassos, com els ceps recaragolats, tenian desitjos d'estrenyer, els llabis de besar.

Vaig estar un ratet encantat, quiet, escoltant com la sanch me corria per las venas.

Darrera meu, darrera 'l paller, s'hi va sentir el soroll d'un cotxe que, penosament, pujava la

—Si ara jo pogués tornar á viure, ¡quín saynete mes bonich es-
criuria sobre aixó del monument!

A l' hora que passen ells.

rampa massa atrevida de la carretera. Al mirar'hi, un tremolor me va moure las barras.

Al costat del cotxe hi caminava una dona jova, ben feta, amagantse 'l cap ab la ombrela que la guardava del sol, mostrant un cos ple de vida, y desde ahont jo l' espiava, se li descubria mitj pam de cama plena vessant de l' ajustada polaca rossa. Semblava abstreta á tot; la calor la devia tenir atuhida y aquella rampa perillosa qu' encare n' hi havia per bon tros.

¡Quina onada de vida vaig sentir! Els llavis l' anavan á cridar rápidamente, á dirli que jo l' estimava, sense saber qui era... me dalia pera ferli un lloch á l' ombra del paller, pera ferla reyna del meu ser y de la meva voluntat, pera arrancarli una promesa d' amor per aquella posta que s' apropava, per la nit que vindria... ¡Oh, sí! Els llavis l' anavan á cridar... Pero 'l cotxe havia avansat una mica més, y vaig veure tres caperrons de canalla, rossos, enjogassats, que alsavan la enxarolada cortina del darre-
ra y, obrint una boqueta vermella y amorosa, cridavan á sa mare.

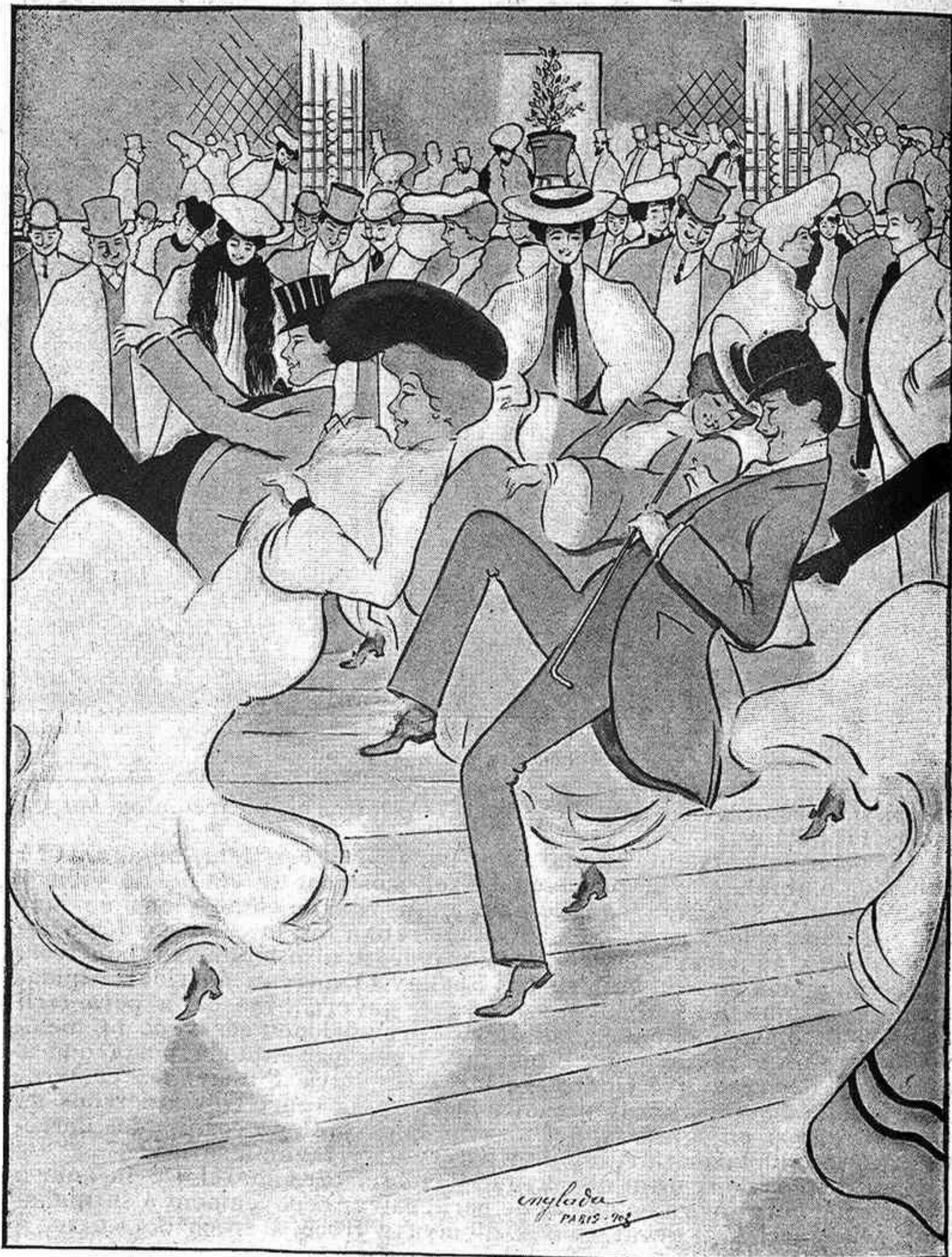
Una tristesa de realitat me caygué á sobre. ¡Era mare! Devia anar á peu, vora 'l cotxe, pera en un cas de perill salvar heróycament á sa niuhada. ¡Era mare! Y, veyent com s' allunyava frech á frech del cotxe, á dintre meu li vaig demanar perdó de tot cor.

Y aquella onada de vida, aquell frisament de tot el meu sér, va anarse apagant. Vaig pensar que 'n mos amors perduts també jo l' havia somiat un fill, un fill que 'l que jo havia somiat no 'l podré pas tenir may, porque l' havia somiat á través dels ulls de la estimada aquella...

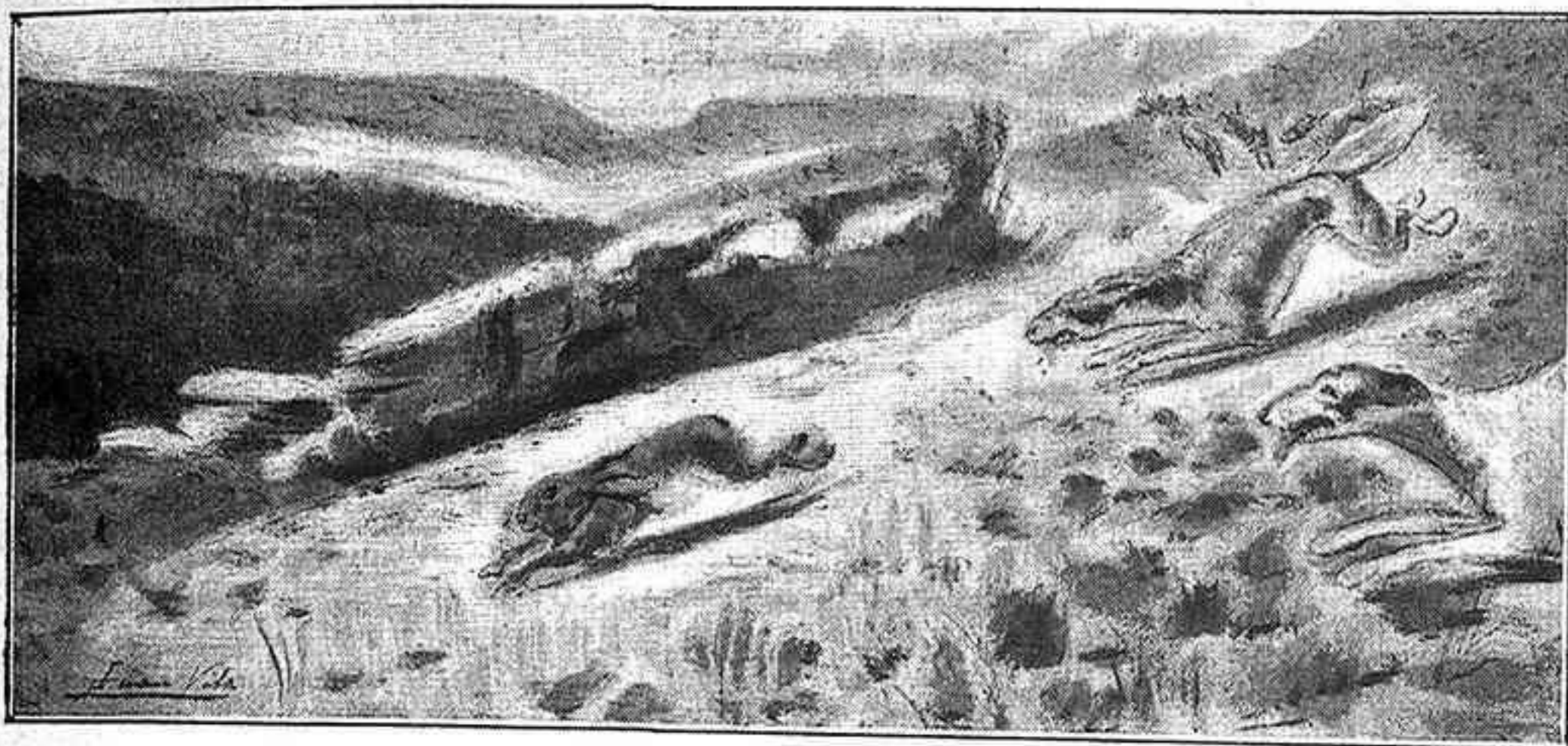
Perque jo entench que...

En aquest moment va entrar un company, depressa, que interrompé á

EL CAKE-WALK (per *Inglada*)

Doblegant el cos aixís
el ballavan, el ballavan,
doblegant el cos aixís
el ballavan á París.

— Si de esta escapo y no muero...
¡may més trech el nas del cau!

ne 'n Ricardo, dihent que 'ls norts pujavan tant, que venían quatre franchs mellor de París.

En Ricardo, com despertant d' un somni dolorós, ab un suspir amortallá l' historia trista, y aixerbintse de nou, va exclamar:

— Ves, corre. Compran cent.
Y afegí, dirigintse á nosaltres:
— Demá hi guanyaré dos enters.

R. SURIÑACH SENTÍES

ADAGIS ADOBATS

- Quan el sol surt senyal que no está núvol.
- Qui endavant no mira. té ulls al clatell.
- Val mes un gust. que un disgust.
- Qui 't vol bc. senyal que t' estima.
- Home casat. no es ni solter ni viudo.
- Qui no sol creure á la mare. es un fill desobedient.
- Qui té fam. ha de menjar.
- No 's pot dir blat. á una cosa que no ho siga.
- Si vols estar ben servit. lloga't mitja dotzena de criadas.
- Qui no está fet á bragas. que no 'n porti.
- De diners y de bondat. com mes n' hi hagi, millor.

P. A. MORENO

SOSPIRS

Sospirs que 'm sortiu del cor;
digueume, tots, ahont aneu.
Si sortiu, de un, á un,
tots plegats, ¿ahont vos troveu?

Jo no sé que á ningú estimi;
á qui aymava, só aburrit.
L' estimació que ans donava
l' he reclosa dins mon pit.

Sospirs que 'm sortiu del cor;
digueume ahont vos trobeu,
que potser en aytal lloch
dirigiré 'l mirar meu.

No, per trobar'hi á qui no aymo,
posaré mon mirá allí;
sí, per veure si allí hi trobo
la que 'm pot estimá á mí.

FAUST CASALS Y BOVÉ

EPIGRAMAS

—Si vols que 'm quedi á dinar
te de sé ab la condició
de dar-me plats forts; si no
de cap modo 'm vull quedar.

—Plats ben forts serán, Climent,
puig tinch fet el determini
de menjá en plats d' alumini
perque quedis ben content.

—¿El negoci, com te vá?

—Em marxa.

—Deus prosperá.

—Al contrari, senyó Puig
dich que 'm *marxa* perque 'm fuig.

J. F. GERTASI

EDAT DITXOSA

Benvingut s'as Setembre,
temps per mí 'l més venturós:
amor, lo falsó 'ns espera,
vinga el cove y lo falsó.

Fem vía dret á la vinya
tots dosets, ben sols tots dos:
guayta, ve 'l mosso ab lo matxo,
trasca que 'l ten 'm aprop!

Entrém al bosch, vida meva:
vía endins, poquet á poch!...
¿no sents lo matxo com trota?
¿sents com xiula en Vicentó?

No cantes, que pot sentirte,...
¿mes qué hi fá? ¿refila amor!
¿com sabrá si ets tú que cantas
refilant tants rossinyols?

¿No sents? ja torna á xiularne:
ja es á l' entrada del bosch:
ja ferma el matxo á una soca;
ja 'ns cerca arréu tot frisós.

Amaguemnos, amaguemnos,
que se 'n ve dret aquí hont som:
ara cargola un cigarro,

ELS QUATRE COLLS

Rey d' oros.

Rey de copas.

guayta'l ara hi cala foch.

Tot d' una hi corrém gojosos,
y ell sense dirnos ni un mot
nos llansa d' una brassada
quiscú dintre un sarrió.

Jo vinga fer trotá 'l matxo
tustantlo ab un ram de boix
y la bestia esferehida
del trot n' arranca 'l galop.

En Vicentó vá empaytantla
foll de rabia, á colps de roch:
los núvols de pols qu' aixeca
l' hi 'n privan de tocá 'hont vol.

Li arrossega un cap de faixa:
cara avall li vá la suor,
y la barretina musca
se li gira sobre 'l front.

Ja hi es prop, ja 'l té, ja 'l para:
—Llamp de Deu—diu,—Moro ¡xó!
y estretantli las morrallas
van de reculons tots dos.

¡Com petan las vergassadas!
tan mateix hi va de boig,
la bestia renilla y bufa,
s' encabrita y tors lo coll.

Jo y ella esverats xisclavam,
lo matxo está neguitós,
y arrapats fort á las sarrias
esclatám ensemps en plor.

S' arranja 'l mosso la faixa,
y aixugantse ab la má 'l front
m' enjega unas llambregadas
que 'm fan tremolar de por.

Tan bon punt som á la vinya
vinga el cove y lo falsó:

jo follo la pansa rosa,
ella fol·la el picapoll.

Boy mes feyna fa la llengua
que 'l falsó esmolat de nou,
y fent gresca y gran tabola
nos juntém com qui no vol.

Al oir tanta gatzara,
de peu dret, los bremadors,
nos esguardan tot posantse
la má plana ran del front.

Lo padrí qu' es cap de colla
nos renya cridant molt fort
y fá com qui vé, tirantse
cap amunt los pantalons.

Ella fuig, y entrabancantse
cau, y es fá una nafra al front,
y els rulls pels ceps se li embullan
com si fossen raigs de sol.

Llansa un crit que 'l cor m' esglaya,
¡oh Deu meu quín tremolor!
gota á gota la sanch viva
li vá relliscant pel front.

Frisós li xupo ab los llabis
no trovantme el mocador:
ella 'm guayta tremolenca,
jo encisat y foll de goig.

Eixa sanch es com garnatxa:
¡dins mon pit quina xardor!
lo que 'm corre per las venas
¿será sanch ó será foch?

Des que sa sanch hi tastada
qu' entorn meu tot dona toms:
no sé 'l que 'm faig ni el que 'm pesco:
estich borratxo d' amor.

EMILI COCA Y COLLADO

(per J. Robert)

Rey d' espasas.

Rey de bastos.

FESTA DE BARRI

AL BON AMICH EN JOSEPH AIXALÁ

Tot es animació y bullici á la petita plassa de l'iglesia, engalanada ab penjarellas de cadenas y banderetas y altrás galindaynas de paper que 'l ventijol fa volejar ab aleteig de papalló, produhint un continuat brunzit y alegroy rumoreig de festa; las bombas, fanals y salomóns, brandan sens parar, com extranys pénduls, reflectant sobre la gent que formigueja á la plassa, sos variats matisos de llum, esmortuhida, per

tenir que atravessar las parets de paper que tancan l'espelma encesa, reclosa dintre de fanals y bombas; arrambat á la paret del macís cloquer hi ha un rústich cadafalch, en quin hi toca la cobla, fet ab uns quants taulóns estesos sobre dos banchs de fuster, engalanat ab ramatje é iluminat per dos quinqués penjats á la paret, qual fumanta flama puja y baixa al impuls

del ayre, lo que ha fet que 'ls vidres restin del tot fumats. De tant en tant, domina la cridoria y las desafinadas sonadas de la cobla, l'espectech de piulas y trons ó 'l burgit d'algún cohet volador que rabent s'enfila enlayre, iluminant per un moment, ab sos llums de colors que llensa, lo cim del campanar, qual silueta torna á quedar en la fosca, com negra y gegantina fantasma que contempla l'animada festa de barri que á sos peus se desarrolla.

Tot es animació y bullici á la petita plassa. El jovent s'espeny, cercant la balladora per entre 'ls grupos de las endiumenjadas nenas, retiradas en los confins de la plassa,

cada volta que la cobla senyala un nou ballable, y las parellas se llenzan al mitj del ball, saltant esbojarradas unas, mentres que altrás, formadas generalment per enamorats, se gronxan mandrosas, fugint de las empentas y rumorejantse á cau d'orella tot lo rengle de tendras y melosas paraulas que constitueixen l'encant dels enamorats.

La festa de barri se troba en son apogeu, en lo período álgit; es la darrera de la festosa vuytada de Corpus.

De sobte, al acabar la cobla un ballable, una batallada sola, magestosa, sonora y vibrant, eixida d'una de las enlayradas campanas del cloquer, dominá 'l burgit de la plassa; pararen totas las conversas é instintivament tothom dirigí son esguard enlayre com volguent interrogar á las ondas sonoras que s'anavan allunyant, allunyant y apagantse. Una segonabatallada, també pausada y magestosa, seguí á la primera, y després

un'altra, contestadas ab la mateixa magestat per altra campana de sonoritat més apagada, més trista; y de totas las bocas sortí una exclamació: "¡A combregar!"

Sí; las campanas tocavan á combregar; anunciavan ab sa trista veu que Nostramo surtiría á visitar un malalt, un jove vehí de la vila que's trobava en las ánsias de la mort. Un nom corregué de boca en boca: el Peret Rafecas, que 'ls primers días de la saragatera vuytada de Corpus tant s'havía senyalat per son bon humor, se trobava postrat al llit. Que si será un cansament... un costipat... resultant al últim una pulmonía doble de la que no 'n surtiría.

un'altra, contestadas ab la mateixa magestat per altra campana de sonoritat més apagada, més trista; y de totas las bocas sortí una exclamació: "¡A combregar!"

TARDOR (per J. Llopart).

Tothom parlava del Peret Rafecas y de la Roseta de cal Noguera que, ab tot y ésser de las nenas més presumidas y balladoras del barri, no s' havia deixat veure á las balladas: era l' estimada del Peret.

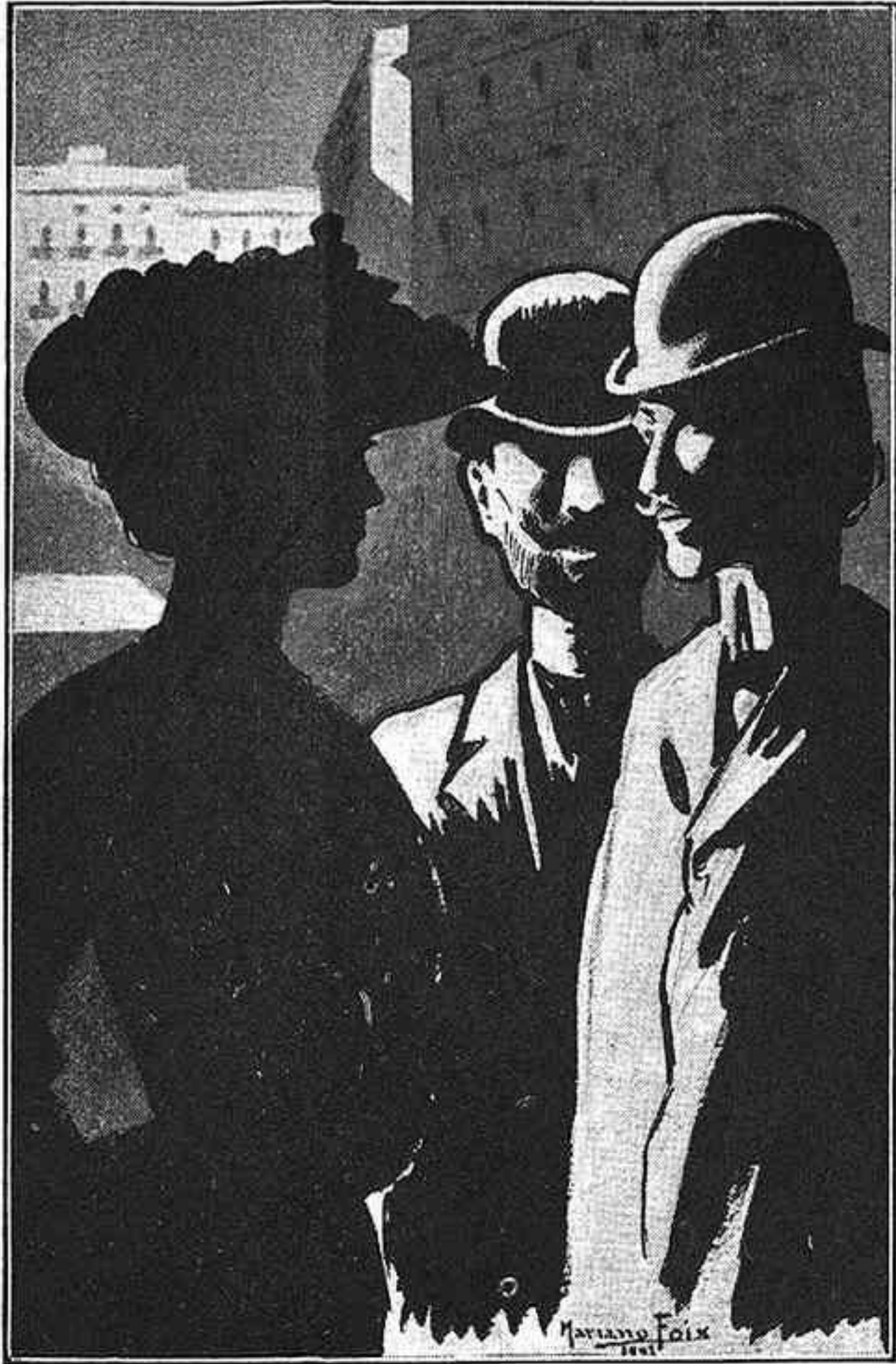
Quan més animats eran els comentaris, s' obriren de bat á bat las portas de la iglesia, apareixent la migrada comitiva que acompanyava á Nostramo, portat sota tálam pel vicari de la parroquia. Com per encantament pararen las conversas; lo silenci se feu absolut, sentintse tant sols el rumoreig de las penjarellas de cadenas y banderetas de paper que 'l ventijol feya volejar; soná la campaneta, y 'l senyor vicari alsá, presentantlo á la callada multitud, el sagrat Cupó que, resguardat per cobertor de llama de plata, tancava la Sagrada Forma ab l' imatge del Crucificat... Com espenyuda per una forsa invisible, la munió de gent aplegada á la plassa, ab un moviment d' onada, caygué de genolls, humillada devant de la Magestat Divina, obrintli pas, en tant que la còbda, dalt del cadafalch, deixava sentir las graves notas de la marxa real...

Y passá Nostramo, lo Rey de reys, per entremitj d' aquell baf de festa mundana, entre 'ls acorts de la marxa real y 'l rumoreig de las penjarellas y coloraynas de paper, en tant que 'ls fanals, bombas y salomóns, que penjavan de las cadenas, brandavan ab desfici com si volguessin incensar el pas de la Divina Magestat...

* * *

Al retorn del Combregar se sapigué qu' aquest casi no hi havia arribat á temps. ¡El Peret Rafecas havia finat!... ¡Pobre Peret!... ¡Tan bon xicot!... ¡Tan divertit!... ¡Quín desconsol la pobre Roseta!... Y tothom feya comentaris sobre la trista nova de la mort del Peret; y molts ulls s' humitejaren y fins n' hi hagué que llensaren llágrimas...

Algúns dels seus amichs íntims corregueren á veure'l; altres recordavan la darrera broma que havían fet junts; en els rotllos de noyas se parlava del festeig que la despiadada mort havia bruscamment interromput, condolentse del desamparo en que quedava la pobra Roseta; las mares parlavan ab esgarrifansas de la facilitat ab que s' agafa una pulmonía,

—¿Encare vius al carrer del Infern, Matilde?
—Desde que t' he perdut de vista á tú, visch al carrer del Paradís.

sobre tot, á la sortida dels balls... Tothom, tothom á la plassa s'ocupava del Peret... ¡Era tan simpátich!... ¡Tan bon amich!... Y 'l recort del Peret ho omplenava tot: se retregueren sos fet; se recordavan sos ditxos graciosos; s'esmentavan las sevas relacions amorosas ab las noyas que havia festejat; de cóm conegué á la Roseta; de son próxim casament ab ella; en fí, tota sa vida vilatana era contada y comentada ab greu sentiment y condol en tots els grupos que omplenavan la engalanada plassa, celebradora de la festa de barri...

De sopte, un ¡xinch!... provinent d'un cop de bombo y platets de la cobla, anunciador d'un nou ballable, arrancá un xisclet estrident de las donas y trencá todas las conversas, y á continuació la cobla las emprengué ab una saragatera polka, y un moviment de desfici s'apoderá del jovent, que comensá á formiguejar per entre 'ls grupos de noyas, buscant cada hu la seva balladora, y mentres al centre de la plassa se convertía en un esbojarrat embull de gent que s'espenyía y trepitjava saltant follament al compás de la destrempada cobla, sense que ningú 's recordés ja del desgraciat Peret Rafecas; la mare d'aquest, feta una mar de llágrimas, talment finada, esgroguehida á causa de tres días d'insomni passats al casal del llit de son idolatrat fill, se llençava als braços de la Roseta petonejantla, que folla de dolor havia fugit de casa seva pera convencers de la realitat de que son estimat Peret era finat, de que l'havía perdut per sempre...

* * *

Y á mitja nit, á la plassa, engalanada ab penjarellas y galindaynas de paper, pero casi á las foscas ja, per haverse acabat la migrada llum de las bombas y 'ls fanals, la animació y bullici feyan els darrers badalls, entre 'ls cants y l'esbojarrament dels que abrecansa veyan finir aquella saragatera vuytada de Corpus, y que á crits demanavan á la cobla un altre ball, mojtejant de ¡dropus!..... als músichs, que més morts de són que

SENYORETAS FRÁGILS (per J. Cardona)

— ¡Quína sort té aquesta mossa!... ¿Que 'l coneixes aquest que l'acompanya?

— Jo no, y de segur qu' ella tampoch.

EX-LIBRIS MUNICIPAL (per Ll. Brunet)

Sense guants, sense cotilla,
d' embulls y trampas voltada,
abatuda, demacrada,
jaquí teniu la Pubilla!

ab ganas de bufar, enfundavan els instruments y saltant del cadafalch s' esmunyían, fugint de la plassa, com criminals després d' haver comés un delicté...

R. RAMÓN Y VIDALES

QUADRET

La mare es al llit
malalta de veras,
té 'l bleix fatigat,
l' arbora la febre.
L' espós, el barrut,
s' está á la taberna
bebent gots de ví,
jugant y fent gresca.
Un nin, fill d' abdós,
sospira y gemega;
s' acosta á 'n el llit
'hont jau sa mareta,
y exclama entre plors:
"¡Tinch fret, mare meva!"
Sa mare, ab amor,
l' amoixa y el besa;
¡quín bes mes ardent!
¡las galtas li crema!
¡las galtas qu' avants
tenía com gebre!!
Revifa's el nin,
la mare s' alegra,
y aixís els sorprén
la grata presencia
d' un ser bondadós,
del bon senyor metje.
—¿Qué tal?... ¿cóm aném?...
—Mes bé; ¡ja ho pot veurer!...
Y el metje, ab afany,
li auscultá l' esquena,
li examina el pols,
li mira la llengua.
Després molt tristoy,
extén la recepta:
—Tindrà sis papers
qu' ab aygua ha de péndrer
en altres tants cops,
cada mitja horeta.
¡Que 'ls vaigi á buscar
son marit depressa!
—¡Mon marit!... ¡Y el plor
li nua la llengua!
puig sab que 'l barrut
s' está á la taberna
bebent gots de ví,
jugant y fent gresca;
y encar, quan vindrá,
fará el que fa sempre:
¡¡¡Qu' envers de cumplir
l' encárrech del metje,
sa boca infernal
butzina y renega!!!...

F. CARRERAS P.

DELS MÉUS

Diálechs cullits al vol
per mí sol.

I

—¿Cóm es que tú sempre t compres
el calsat tant gran, Marsal?
—Perqué, al mateix preu, m' hi posan
bastant més de material.

II

—¿Que 'l teu avi sigué l' home
que ha fet més soroll al mon?
—Trent' anys seguits tocá 'l bombo...
—Aixís tens rahó, Ramón.

III

—¿Es dir que, donchs, á 'l Habana
la calor fá disbarats?
—Figúris que las gallinas
fins ponen els ous... ferrats.

IV

—¿Oy que canta ab sentiment
la Irene y ab gracia molta?
—Ja pot torná á dirho; ab molt
sentiment... de qui la escolta.

V

—Del matá á un home se 'n diu
homicidi; sent aixís,
¿qué deurá sé 'l suicidi?
—Home, la mort d' un suís.

VI

—¿Es dir que s' ha tornat boig
l' amo de la casa?—Ho es;
figuris que ha rebaixat^a
dels pisos tots 'ls llogués...

VII Y DARRER

—Portas dol?—Soch viudo.—¿Y, donchs,
de quant ensá?—¡Aquesta es bona!
Ho soch... ¿sabs de quan? D' ensá...
que se 'm vá morir la dona.

PEPET DEL CARRIL

LA PRIMERA LLISSÓ (Aquarela de *F. Mestres*)

—Dó... ré... mí...

LAS DONAS NUAS

He somniat que 'm moria.

¡Qué n' es de cert qu' els somnis son el recort de lo que 's pensa quan no 's dorm!

He somniat que 'm moria perque, despert, havia cregut morir-me d' anyoransa. Lluny de la mare y lluny de tú, el viure es un neguit, una tristor seguida que 'm fá desitjar ser dolent y m' empeny cap á la fosca, ahont está encauhat el vici, ahont neix el fástich, ahont l' ánima plora y el cos s' envileix. ¡Sort que pera lliurarme de que aquella empenta 'm fassi caure, m' arrapo al recort vostre, al de la meva mare, al teu! Vosaltras dugas sou las estrellas que guían els meus passos: ella, aquella dona menudeta y magristona que á totas horas me besa ab el pensament, y els dematíns me desperta ab sos petóns, y, de nit, quan el cansanci 'm rendeix, vé á cloure ab sos llabis las parpellas meas; aquella santa qu' escampa aroma de bondat y quin alé cura 'ls neguits de l' ánima, y quinas abraçadas encomanan forsas pera trepitjar els entrebanchs de la vida; aquella dona que m' ha ensenyat á ser bó y á tenir fe en la bondad; la que plora quan jo ploro ab rahó ó sense, y quin riure 'm du riallas al cor, y que de l' ánima meva ne sab las tasqueras totas y dels pensaments meus no 'n desconeix ni un, ni 'ls vergonyosos ni 'ls bons; aquella santa menudeta y magristona es la meva estrella del Nort, la que guía 'ls meus passos vida amunt.

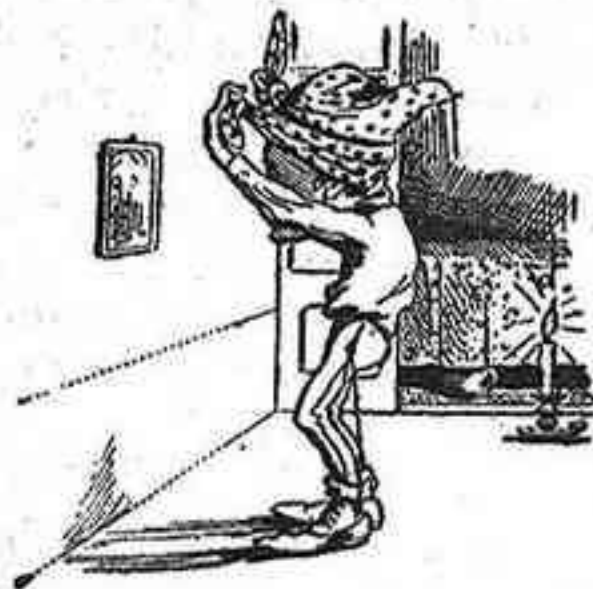
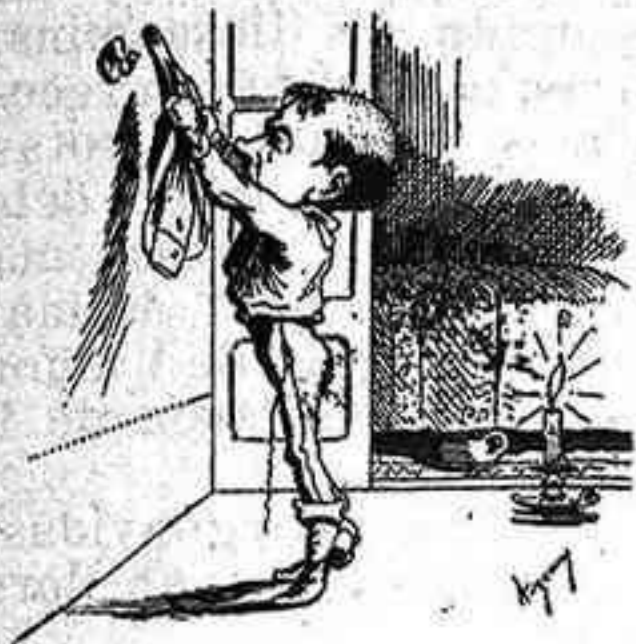
Y tú, amorosa plena de duptes, verge volguda que 'm somrius sense riallas fingidas; tú, que guanyas en hermosura als ángels somniats pels pintors florentíns del sigle xv; tú, que tens ulls que no menten y llabis que fan glatir; tú, quina imatge ha embellit els meus pensaments, y quinas paraulas m' han omplert el cor d' esperansa; tú qu' ets la ilusió realisada y, si en la terra semblas un ángel, al cel els ángels t' estimarían com á dona,—y no t' estimarían pas tant com jo, perque no 'n saben tant d' estimar els ángels;—tú, que 'm vols perque soch bó y del meu ingrát cos no 'n veus els defectes; tú, verge volguda, ets l' altra estrella de la meva vida; la estrella de l' Amor; aquella que pera 'ls uns surt matinera y pera 'ls altres no; la que 'ls més sortosos veuhen á punta de día y altres quan ja 's fá vespre.

Y á la mare y á tú, estrellas meas que m' estimeu de debó, sense gelosías ni rencunias, ja puch dirvosho clar lo qu' he somniat, que ni lo que vos conti fará enrogir vostras galtas ab falsa vergonya, ni dubtareu de que vos estimo com may ningú ha estimat, ningú més que jo, perque jo l' he descobert el secret de l' amor verdader: estimar, estimar y fora, no ser egoísta, no estimar perque 'ns estimin, estimar per relligió d' amor.

He somniat que 'm moria. Jo estava sol en la meva cambra, en aquella cambra que á la gent li sembla escarransida y sense solta, y que jo trobo molt gran perque hi cabs tú. Jo 'm moria y no sé pas de quín mal: tenía l' enteniment tan asserenat com quan el teu recort me dona esperansas, y tenía tanta fam de viure forsa com quan els meus brassos t' estrenyen y els meus llabis papellonejan demanant almoyna als teus. Pero 'm moria y me 'n donava compte, y tot lo que 'm rodejava no feya més que plorar: els meus llibres més volguts queyan dels prestatjes com si 'l sentiment els tregués la forsa de tenirse drets, y 'l mirall que va espitllar la teva hermosura s' entelava de llágrimas. Jo sentía que la mort, cuyta corrents, feya camí cap al capsal del meu llit; y jo tenía por. Tenía por perque á la paret de la meva cambra, en aquell lloch tan estimat ahont hi tinch els retratos vostres, el de la mare y 'l teu, no hi veyá la seva imatge ni la teva, no hi veyá las dugas donas que guían els meus passos vida amunt: la una, la mare, duentme agafat per la má dreita; l' altre dona, qu' ets tú, estrenyentme la má esquerra, qu' es la del cor.

Jo 'm sentía defallir; decandit el cos y el cor batent ab mandra, els polsos frets y 'ls brassos sense forsa, la meva agonía 'm deixava un es-

HISTORIETA MUDA (per Argemí)

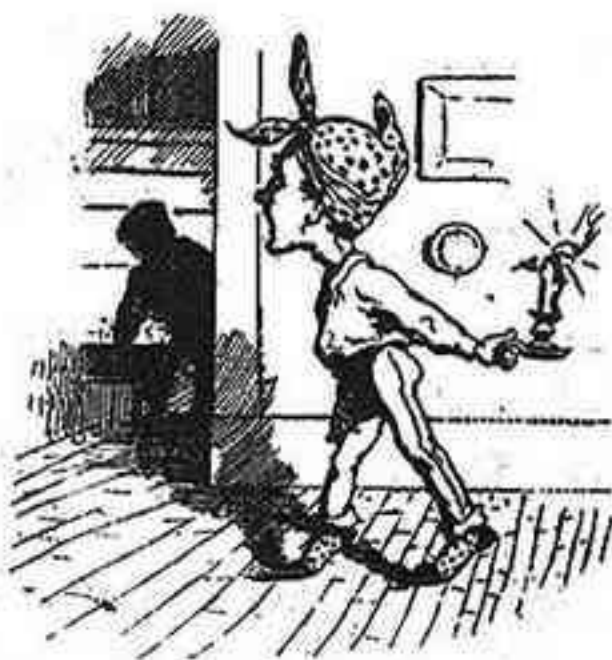
quitj de llum al cervell, y 'm martiritzava 'l tenir consciencia de que la vida 'm fugía, de que may més me besariau la mare y tú.

Tot d' una la meva cambra, qu' es tan xica, aná engrandintse, engrandintse, y 'ls llibres fugiren com havían fugit els retratos, y fugiren els mobles, y fugí la llantia que 'm donava llum. Y vareig trovar-me envolcallat en la fosca, demunt del meu llit, y en un lloch que no endevinava ahont podria ser. La cambra meva, la meva cambra xica ¡quí sab ahont era!

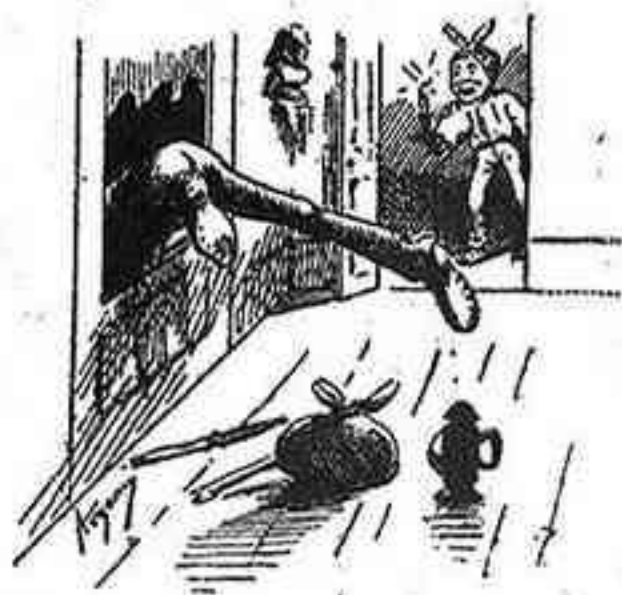
Va passar una estona sense que ni remor ni claror anessin á interrompre la basarda que jo tenia; y, allavoras, com sempre, la meva mare y tú omplireu mon pensament. Vareig pensar en vosaltras dugas: en quan ella, estimantme com á un noy, me feya home; en quan tú, estimantme com á un home, 'm feyas tornar á ser noy. Y, sentint la mort aprop de mí, vos enviava oracions de las mevas pera que vingues siu á deslliurarme de la fosca que m' engolia.

Va venirme un desmay.

Al retornar de la basca, la cambra estava plena de llum y de ria-

llas: els murs eran tèxits de llessamins; el sostre un emparrat de gardenias; per terra una catifa de rosas, sols el meu llit era trist. Sempre 'l mateix, un llit de malalt pobre, y, com avans, en la meva cambra xica, també estava arreconat. De finestras ni portas no s' en veyan, y la llum eixia de las riallas d' una ronda de donas nuas que ab llur cridoria 'm feyan trontollar el cervell. Las gardenias, els llessamins y las rosas vareig reconeixerlos tot seguit: eran las flors de que tants cops he parlat en els meus quientos, aquells quientos que agradan á las noyas perque hi trovan flayre d' amor, de l' amor qu' endavinan, de l' amor de bona mena, com ellas l' esperan; eran las flors que, además de l' hermosura, tenen plé d' aroma 'l cor y no 'n son egoístas; eran las flors mevas, y las tevas flors, aquellas ab que fas els poms que 'm donas, y que, si tenen tant perfúm, es perque tú las amoixas, perque las estimas y fins las besas,—avants y després de besarme á mí. — Cap d' aquellas donas nuas s' hi assemblava á las gardenias, als llessamins y á las rosas: ja n' eran d' hermosas, tant com las flors, pero no te-

nían aroma. La claror de llurs riallas era com la dels llums eléctrichs: una claror blanca, freda, que glassava la sanch; y per aixó, mentres jo 'm moría, sardanejavan per damunt de las rosas, y escupían als llessamins, y reyan. Els meus ulls d' agonitzant, badats pel darrer esforços, varen reconeixer aquell aixám de donas, xicas y grans, primas y grassas,—totas hermosas,—que xisclavan com endemoniadas, y reyan ab la rialla dels vint anys y la poca vergonya del vici. Eran ellas,—morenas y rossas, una sí y altra no,—eran las que 'm donaren el cos sense donarme l' ánima: eran las donas dolentas condemnadas á no coneixer may el goig de l' amor verdader, y á no saber plorar d' anyoransa; eran las que 's mofaren de l' honradesa d un cor que, cercante á tú, feya marrada.

Y sardanejavan, sardanejavan nuas, impúdicas, rihent desvergonyidas, escampant fortor de disbauxa, ab els cabells destrenats guarnits ab flors de baladre, els pits com de marbre, las ancas rojas.

Va sentirse la veu d' un rellotje: havia arribat l' hora de la meva fi. Per demunt de las rosas s' arrossegava un llangardaix d' ulls vermells y potas curtas, l' esquena de jaspí y la quía angulejant: els llessamins se desfullaren, las gardenias varen tornarse grogas, y l' aixám de donas, desnuantse de mans y desfent els embolichs de cabells que havían fet las rossas ab las morenas, s' acostaren al meu llit y aturaren las riallas. Y la llum de la cambra va cambiar tot d' una: si avans era blanca, allavoras era verdosa, com la qu' escampan las lluernas. Ja no era 'l riure de las donas nuas el que 'm duya claror: eran llurs miradas febrosecas, aquellas mateixas miradas que m' enterboliren el pensament quan, cercante á tú, vareig ensopegar ab ellas.

—¡Vina!—cridaren las sense cor aplegadas á l' entorn del meu llit.—
¡Vina ab nosaltras!

Totas aquellas veus tenían el mateix só; todas juntas no 'n feyan més qu' una: la veu del vici.

—¡Vina!—deyan.—¡Vina ab nosaltres! ¡Vina á l' infern!—

¡A l' infern! ¿Per qué tenía d' anarhi jo á l' infern, jo que no havia fet més qu' estimar, jo que de l' amor n' havia sigut un rich pródich?

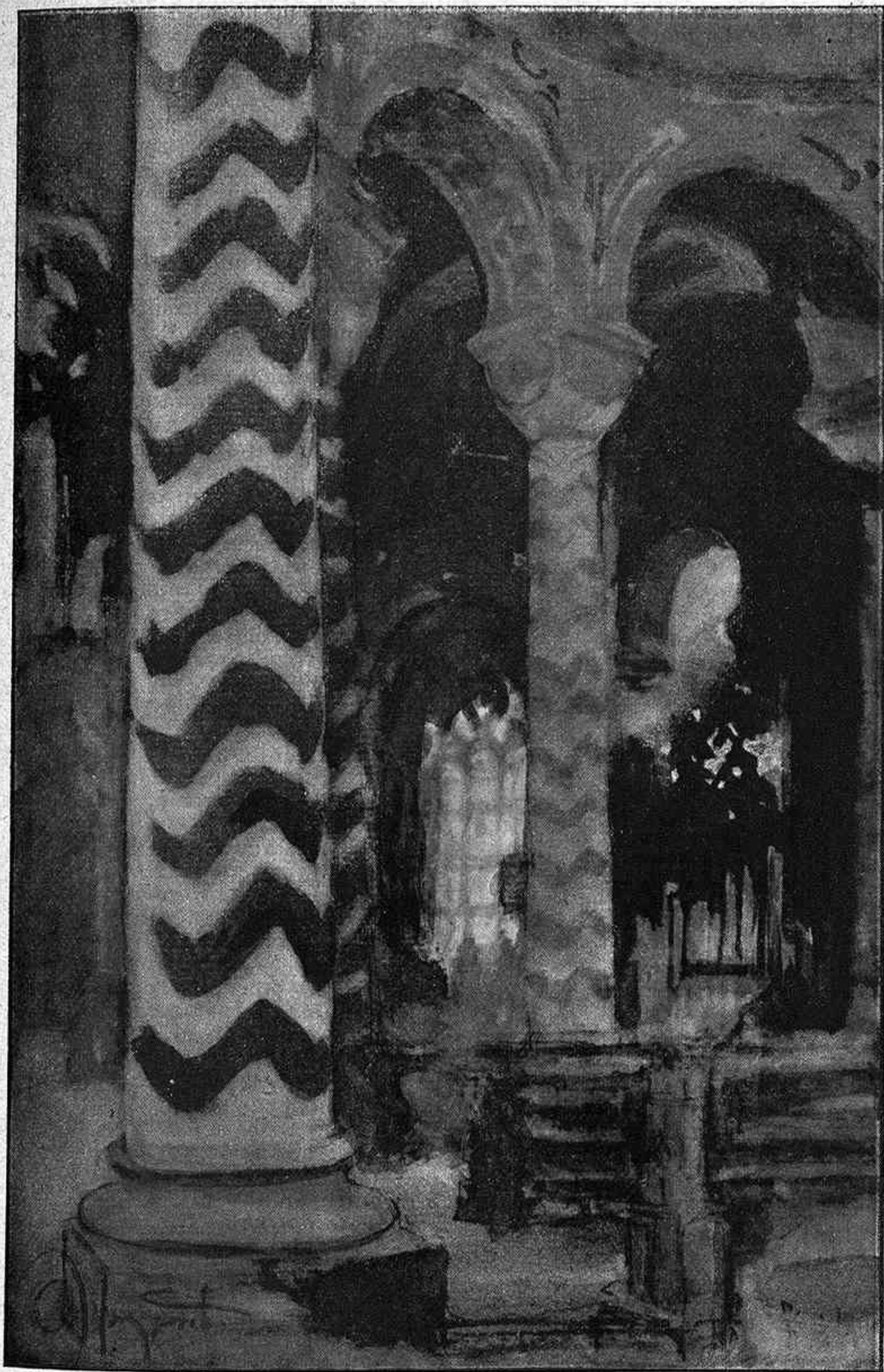
LAS AYGUAS DE BARCELONA (per J. Pellicer Montseny)

Sigui torrent, sigui riera,
l' assumpto es un bon negoci:

cobrá un grapat de mils duros,
á cambi d' uns quants microbis.

A COLONIA (Aquarela per *O. Junyent*)

Iglesia parroquial.

—¡Vina!—cridavan las donas nuas.—¡Vina á l' infern! ¡Vina ab nosaltras, que anyorém amor, amor com el teu, l' amor que no crema!—
He sentit una urpada al cor, he fet un xiscle, y m' he despertat.
Lluny de la mare y lluny de tú, el viure es un neguit, una tristor seguida.

ENRICH DE FUENTES

DESDE MALGRAT

D. Tiberi Trencalós.
Amich meu: Si la galvana
t té deixat y ensopit;
si has perdut fins la carpanta,
com els passa á molts mortals
en eixa ciutat de calda
en que certs días al sol
s' hi poden torrar castanyas;
si no veus aquell floret
de senyoras elegantas
que 'l garbo y 'l cotó fluix
van rumbejant per la Rambla;
ni aquells sérs encarcarats
fets de goma deixatada
que coneixen els *sports*
pero molt poch la gramática,
perque tan ellas com ells
han anat á pendre 'ls ayres
(ó 'l xarop de hipofosfites)
á Camprodón ó á Vallcarca;
si estás ja tip y embafat
d' *enterrors* y punyaladas
tranvías plens á curull,
suicidis y seqüestradas,
perdigots y cans rabiosos
que als del llas sempre 'ls escapan,
y municipals que dorman
y cacos qu' están de guardia;
si no pots aguantar mes
aquestas y altras cent plagas,
no t' hi pensis un instant:
vesten á empenyar la capa
agafas el primer tren
y vens á aqueixa comarca
que rega lo riu Tordera
y que refresca l' oratje,
pel levant ó pel garbí
cada día ventejada.
Quan passis per certs carrers
(drets com un tiro de bala)
trobarás molts rodonas
de xafarderas comares
qu' están movent els boixets
ab llestesa incomparable,
y si fa ó no fa dirán
mirante fit:

—¡*Tafoy* Carmel!
¿quí deu sé' aquest senyoret?
—*Poch* el conech.

—*Arrepara*
quina *lley* de barret dú

mes extrany.

—¡Oh! y las sabatas.
Sembla un goig *¿fá?*

—L meu Calau,
á tretze anys té mes gruixaria.

—Serviría per puntal
del *payé* del hort de casa.

—A mí no 'm treurán d' aquí
qu' es el promés de... fulana.

—No ho *conto*, qu' ella té *cortos*
y 'l qu' es *aquey* no 'n fa cara.

—No 'n feu *supòsit* de aixó.

—Deu estar mal de la caixa
y 'l metje li ha aconsellat
que vinga aquí per curarse.

—Potser vé per fer comedia.

—Jo, per mí, es un mort de gana
que deu menjar per sopar
un plat de *fasols del sastre*.

Si 't plau posarte en remull
transparent y clara es l' aygua
y per estar *ben servit*

trobarás una *gran casa*
de *banys*, ampla y espayosa,
molt *cómoda* y ayrejada;

sense pedras ni mahóns
ni gens de ferro y pestatje;

per pis té la tova arena,
per sostre la volta blava.

Crech qu' ets amich de Talía
y no podrás pas queixarte;

actors y actrius de Romea
ab en Goula, aquí treballan

formant una companyía
molt *bona*, *bel-la é barata*.

Si 't mira ab bons ulls Tepsícore
estarás també á tas *anchas*,

perque al extrém de un punxó
las xicotas de aquí ballan.

Li parlas á qualsevulga
que desitjas prometatje

y desseguit trobarán
ta conversa amable y franca

pro si ab un ull te contemplan
á tú, mirarán ab l' altre

á n' el *simpátich* rector
per si vé aviat á casarte.

Fuig de cafés y casinos
donchs no deurá interessarte

si aquest ha comprat un matxo
ó aquell altre una tartana,

y si han pujat ó baixat
la garrofa y las patatas.

Te recomano que fassis
excursi6ns per l' encontrada;
hi abundan las frescas fonts
y si vas per la montanya
de ginesta y romaní
sentirás arreu la flayre;
per segons quins indrets tiris
estira un xiquet las camas
y trobarás valls frescals
que 't recará de deixarlas
de vegetaci6 esplendent,
hont els rossinyols hi cantan,
hi parrupejan las t6rtoras

y la gent... per sort hi falta.
Y calor dintre la vila
me dirás n' hi sentiú gayre?
A las horas de sol fort
procura estar quiet á casa.
No pot ni vol el term6metro
arronsarse massa... massa.
Ja veurás noy... el *mercuri*
sensible com es, s' exalta
al llambregá 'l cos buf6
de las malgratencas guapas.

FÉLIX CANTIMPLÓ

L' ÚLTIM DÍA DE 'N PERE

Ab las mans á la butxaca, tots bruts y estripats els vestits, ab la cara fosca y 'ls ulls encesos per la fam y la febre, en Pere 's passejava pels aforas de la cinchcentas vegadas invicta, molt industrial y piadosíssima ciutat d' Escanyapobres.

Caminava d' esma y ab las miradas afanyosas ab que 's mirava els rochs semblava talment que li venían intencions de menjarsels.

Davant d' un camp d' herba, al veure ab l' afició y el dalit que un remat de bens ne menjava, no pogué més y n' arrencá un grapat posántsela á la boca. — Val mes aixó que res—murmurá—ben mirat la herba també atipa, si aixís no fos, aquests no estarian tan grassos.

Mes enllá apaga sa sed ab l' aigua fresca d' una font natural y seguí se vía. Un passeig de neguit, pera matar el temps y oblidar sas penas.

Sas penas; ell prou volía no recordarlas; hi feya esforços de voluntat, pero

LA QÜESTIÓ DEL MARROCH (per Ll. Brunet)

L' INGLÉS: — ¡Dall, dall! Esplyéuselas entre vosaltres, aixís jo després trobaré ja la mitat de la feyna feta.

MIRÓNS (per J. Juliana)

—Deixem'ho veure!...

sa boca y satisfé sa gana y afartá á n' els seus, la salut torná á sa família, acabantse las angunias produhidas per la falta de feyna y de diners.

El bon Deu en persona el servía y l' aconsolaba donantli satisfaccions y demanantli perdó per tots els seus mals passats, y ell agrahit li besava las mans plorant com una criatura.

Un cop sech, com si li clavessin un malletasso al cervell, el torna á la vida, ahont se vejé rodejat de unas quantas personas, guapas com may n' havia vist las que li semblaren donas y elegants, y ben vestits els homens. Tots estavan grochs y el voltavan espiant sos mohiments. Ell que sols sentía un rum, rum á dintre 'l cap que 'l molestava horriblement, s' adoná que li feyan olorar una cosa y ab un suprem esfors aixecá la má y la tirá contra la cara del home que tenia una ampolleta frech á son nas, —No, aixó no, digué, ví, bon Deu, d' aquell ví primer.

—No vos hó deya... es un borratxo.

—Pero s' está morint, la roda li ha passat per damunt del cap, y no 's pot deixar aixís.

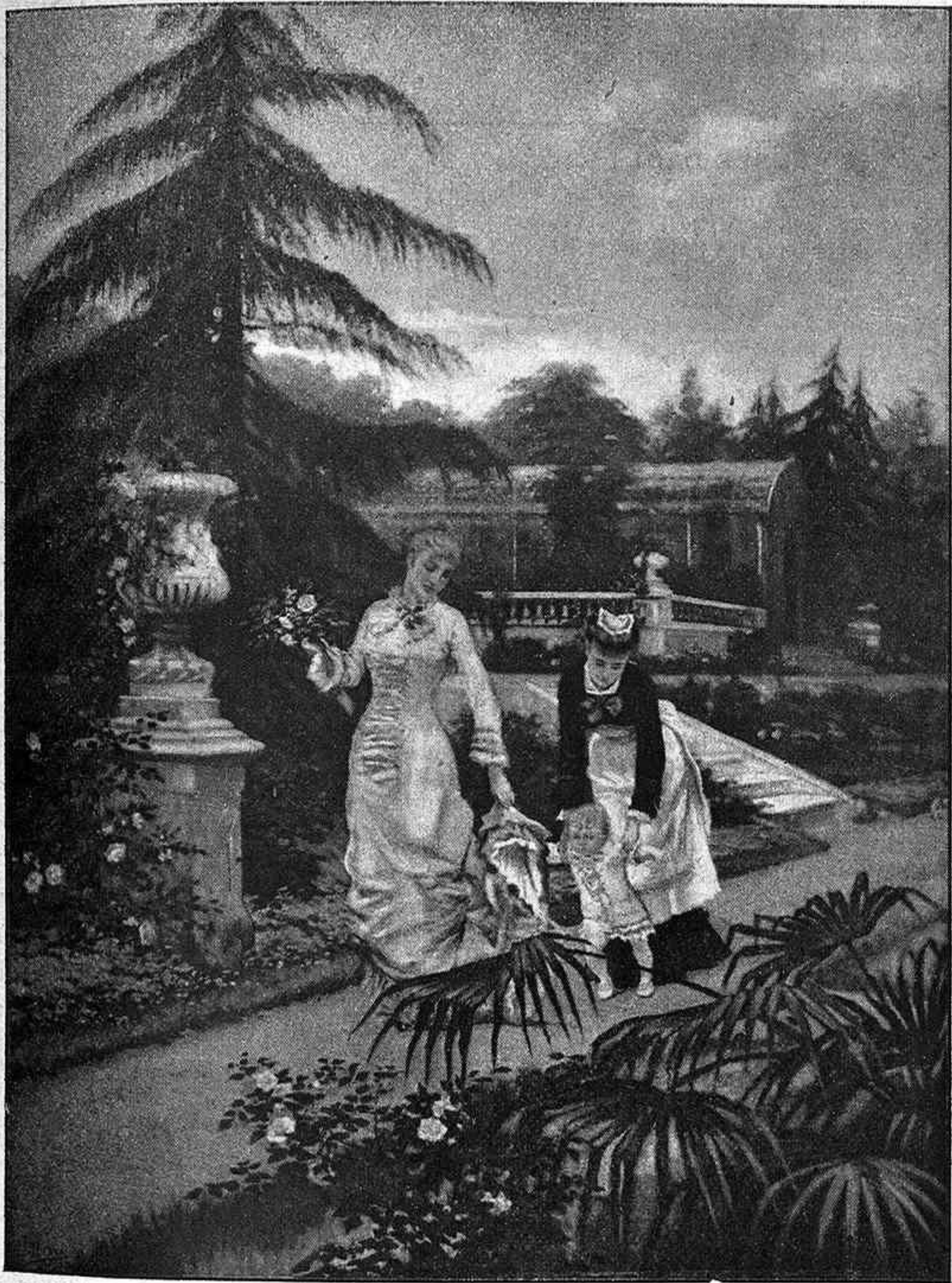
sa desgracia era mes forta y sempre se li presentava al davant dels ulls rodejat d' un nuvol de sanch el quadro de sa casa. Tothom estava malalt, tots se morían de gana.

Un cop aixecá 'ls ulls y 'ls ficá en l' espay, un espay pur y clar, rialler com la felicitat, y ell, el pobre desgraciat, quedá tot sorprés, no comprenent que la naturala sa sigüés hermosa quan hi havia un ser infelís sobre la terra.

Com li agafés com un desvaneixement s' assentá damunt d' un pilot de grava que hi havia en un dels costats de la carretera, ahont poch á poch aná perdent el mon de vista, mentres perdía sas forsas y sens que li fos possible poder impedirho se sentí rodolar per terra, ahont quedá estés entremitj d' un munt de pols y pedras.

Y allí entremitj de la pols á poch se sentí felís; totas sas facultats se despertaren, sas necessitats se satisfieren, menjars y vins may probats passaren per

L' HEREUHET (Aquarela per J. Llovera †)

—¡A que no m' atrapas!...

—Lo millor es deixar-lo estar, si 'l recullim vindrán las averiguacions y ens pot comprometer.

Tothom s' allunyá deixant-lo sol y als pochos moments passá per son costat un break tirat per quatre caballs, á escape; y després res més, sos ulls s' anaren aclucant y 's tancaren per sempre en el mateix moment en que tothom de la ciutat atret pel soroll dels picarols que portavan els caballs sortía pels balcóns y finestras á admirar aquell derrotxe de lujo dels favorecuts de la fortuna.

RUY DE GORCH

LA FEBRE D' ORI

Per obtení aquest metall
l' home rumía y treballa;
hi ha qui 'l busca á cops de tralla
y qui 'l busca á cops de mall.

L' obrer lo busca afanyós
trevallant tot el sant día,
mes en sa llar, no hi fa cría
aquell metall tan preciós.

N' hi ha d' altres que ab gran
]destresa
l' aquireixen molt aviat...
dihent, per tot, que l' han guanyat
honradament y ab noblesa.

El fabricant, pe 'l diné,
se val de tot lo que pot:
vén pessas per xaviot,
y son restos de un famé.

El botiguer vén per seda
lo que cotó tan sols es
y en els vins, els tabernés
hi tiran l' aygua ab galleda.

El forné, en lloch de farina,
gasta terra d' escudellas:
y el carnicer, per costellas,
vos vén sola de la fina.

Tothom per l' or se desvíu
buscant son *modus* de viure;
mes no us ne podréu enriure
els que d' or aneu fent niu,
que si no es avuy, demá,
vos quedeu sense una malla...
¡Vé la mort, y ha cops de dalla,
vos porta á tots al fossá!

NOY DE LA PEGA

EPIGRAMA

—¿Veus aquell home que vá
ab un noyet á la má?

—Sí.

—Donchs essent vell com es
encare es fadrí, Pomés.

—¿Cóm pot ser cert lo que dius
si té quatre fills tots vius?

—Pues perque es fadrí... major
de ca 'l fuster Salvador.

NAS DE PRUNA

A MA ESPOSA

EN EL NAIXEMENT DE NOSTRA FILLETA
CÁNDIDA

Deu nos ha dat ab carinyo
un altre bell angelet
qu' endolcirá nostras penas
y que 'ns fará aquest mon mes rialler.

Ab son angélich somriure
alegrará nostre cor
y ab sa dolsa miradeta
nos omplirá de ditxa y joia y goig.

Ab sas tendras postures,
son angélich xerroteig
y ab sos petóns y abraçadas
que felissos, esposa, els dos serém!

Ja tením duas filletas
que serán el nostre encís,
duas poncellas xamosas
de nostre ubriagador y humil jardí...

Quan sigan flors enciseras
el nostre, quín sant orgull!
Quan las portém á la vora
serán la nostra gloria y nostre escut.

Escut d' amor y tendresa
el mes bell, pur y gloriós,
els dolsos y preuhats títols
que mostrarem al mon ab gran honor.

Tú, esposa, ne farás d' ellas
de donas un bell model,
las farás bonas y dignas
aymants del sant treball y aymants
[de Deu.

Sencillas, puras, honestas,
ben amigas de sa llar
y també ben catalanas
qu' honrin la terra, ahont han nat.

Aixís, quan els nostres cossos
busquin la terra ab amor
trovarém, esposa, ab ellas
un puntal amorós y digne y fort.

Y al ésse' á l' hora darrera
que Deu ens cridi á n' el cel,
deixarem tranquils, la vida
de nostra missió santa haver complert.

JOSEPH PUJADAS Y TRUCH

CANTARELLAS

Sent ton físich irrissori
y ton caràcter adust,
la que de tú s' enamori
demostrará molt mal gust.

Primer que 'l morí es el viure,
primer que 'l cullí 'l sembrar
y primer que alló que 'm deyas,
creume á mí, ens hem de casar.

PEPETA FORGUERÓN B.

DIADA DEL CORPUS (per E. Lagarde)

La professó va passant,

salta una flor massa... roja,

y teniu, així apendreu
á no requebrá á las noyas!

ELS LLEVANTINS (1)

CANSÓ

El nostre poble es molt petit,
pero xamós
y atapahit
de pobl ts blancs y vilas blancas
que semblan flòs
d' un admotiler sapat y ardit,
sempre florit,
qu' esperansit extén las blancas
á la blavor del infinit.

Boy recolzat á la montanya,
de cara al mar, guayant á Orient,
com una nota alegre, extranya,
un poble hi ha en la vella Espanya
que no té res de decadent.

Crestas de pins té per corona
y es un jardí tot el seu plá,
qu' en tant que 'l sol no l' abandona
un aleteig de papellona
dolsa non-non li vé á cantá.

El mar llatí, fentli joguinas,
banya sos peus diamantíns,
y arrán sas onas gegantinas

(1) Escrita expressament pera la socie-
tat coral *Eldorado*, de Tiana.

passan y xisclan las gavinas
com un esbarç de serafíns.

Fills de la costa catalana
els llevantíns son bons y sans;
fets al garbí y la tramontana
tenen la forsa sobirana
y l' ardidesa dels titáns.

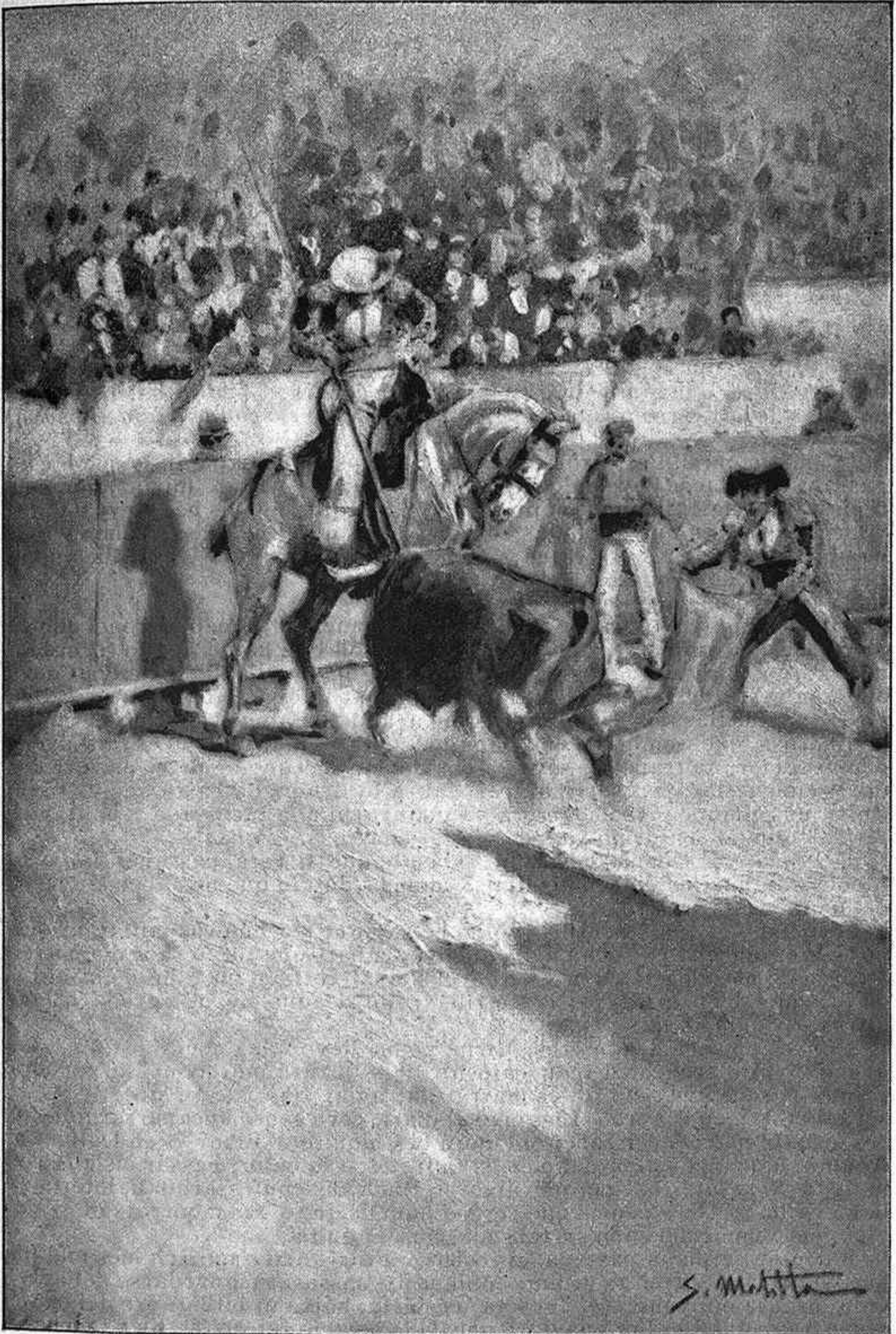
El cor obert á l' alegria,
als llabis sempre una cansó,
cada matí 'ls sorprén el día
aparellant la nau que 'ls guía
ab els ulls fits al horitzó.

Un cop la barca está varada
no temen ja ni aygua ni vent:
á sol ixent fan l' estropada
bufi 'l llevant, la mestralada,
l' humit xaloch ó 'l brusch ponent.

Enllá d' enllá, res els espanta:
ni las gropadas, ni els dofíns;
qu' en la mar blava tot els canta
l' Avenç, l' Amor y la Pau santa,
bells ideals dels llevantíns.

J. BURGAS

FESTA... NACIONAL (!) (Quadro al oli per S. Matilla)

La pica de la tarde.

¡GRAN NOTICIA!

— MONÓLECH —

(Un elegant cursi. Entra rihent y parla ab vivesa).

Aquesta sí qu' es bona, pero bona, bona, lo qu' es diu bona! De punta, de primera, piramidal... en fí, la mar! No podía passarli mes que á la Paca... Perque, ya deuhen saberho lo que li está passant á la Paca?

¿Cóm, que no! ¡No es possible! ¡Si tots els salóns ne van plens! ¡Si ahir mateix al teatro no 's parlava d'altra cosa! ¡Si fins no sé quin periódich diu que ja n' ha tirat alguna *llamada!*... ¡Anem, vaja, ¿aixó no saben? Si que 'm fan quedar parat. (Pausa).

¿Es dir que vostès no saben lo que li está passant á la Paca?... Sí que, vaja, están ben atrassats de noticias. (Pausa).

Y aixó qu' el primer que se 'n va enterar va ser en Lluís,—ya 'l coneixen en Lluís, aquell petitó, bellugadís, que sempre riu, aquell qu' imita tan bé la gallina quan fa l' ou... ¡si l' han de conèixer per forsa! ¡y á fe qu' aquell es una llengua que fa mes tirada que la *Correspondencia de España!* (Pausa).

¡Com dimontri! Per això m' admira que vostès no sápigán lo que li está passant á la Paca. Però ey! ya era de veure; yo ya fa... mirin, avants de tenir las últimas relacions, vejin si'n fa de temps! Donchs bé, yo ya li deya: "Paca ¡*jojo!* Mira que totas las cosas vé un día ó altre que se saben y tant va el canti á la font que vé que 's trenca!," Però ella: "que si sí, que ya ya, que yo això, que yo allò...."

¡Ya te 'l donarán el si sí y el ya ya!

¿Y saben qui 'n té la culpa de tot? La viuda d' aquell coronel que va morir del sarampió; ¡ay, com se deya aquell bon home!... ¿No recordan? una moreneta alta, guapassa, ben plantada, qu' en el ball de Donya Conxa duya un vestit de vellut negre tot guarnit de camelias blancas... no, callin; no duya camelias; las camelias las duya aquella americana, primeta, tan melindrosa, que semblava una llepa-fils, que van dirme qu' es la senyora d' un regidor, un trapella,—ey, segóns diuen;—perque lo qu' es un servidor no 'l coneix sinó per servirlo; però ab a'lò d' aquella baixa que va fer la Bolsa uns quants anys endarrera va guanyarhi una picossada... en fí, vostés calculin: al sentdemá ya s' havia fet una casa. (Pausa).

¡Vaya, vaya! Donchs vostès no saben lo que li está passant á la Paca! ¿donchs diguin que viuhén als llims? ¿donchs diguin que no saben l' a bé cé de lo que passa?...

A fé que—ey, no 's pensin!—yo ho he sapigut per una casualitat; acabat no 's creguin que yo sóch un d' aquells escapats que tot lo sant día corren á cassa de noticias. ¡Deu m' en guard! Ya sab tothom qu' á mi no m' agrada ficarme ab els altres per la senzilla rahó de que no m' agrada qu' els altres se fiquin ab mí.

¡No, yo no soch d' aquestos! Mirin: yo 'm llevo á las nou al estiu y á las deu al hivern; prenc el meu cafè ab llet—qu' ara mateix no se 'n podrá pendre perque avuy día tot es matrícula; aviat fins l' ayre que respirém será de tot menos ayre.—Llegeixo el diari, però sense encaparrarmhi ¡ca, res d' això! no més per saber si vindrá el Chiquito d' Eibar ò en Dallons d' Abanto, á quants estém del mes, si fa fret ó si fa calor, passar els ulls per la llista de la lotería... perque això sí, tinch de confessarho: la lotería es la meva flaca. No 's pensin que sigui d' aquells que s' hi emborratxan, res d' això, però un dècim cada sorteig ningú m' el quita.

Mirin; la setmana passada 'm trobava... aixís aixís, un xich mes mal fet que de costum, y com lo primer en aquests cassos es guardarse del ayre, vaig dir á la minyona: Té, Treseta, véshi tu; baixa al bitlletayre del cantó y que 't dongui 'l bitllet que li prenc cada sorteig, el 99,999. Es un número que fa catorze anys qu' el prenc—desde que vaig cursar el primer any de lleys—y... ¡què volen que 'ls hi digui! hi tinch fe... No he tret may, la veri-

Cantant el fru-fru, la ximple,
sense gota de respecte,

tat en son lloch, pero hi tinch fe...
y... ya fa mitj any que m' el borejan,
m' el borejan... Mirin: per Tots Sants
vaig errar no més que de tretze
punts.

Oh y qu' ho tinch dit: el dia que
tregui—perque desenganyinse, un dia
ò un altre un home té de treure—el
dia que tregui cambió el quinqué de
petroli que hi há á l' escala, per un
aparat Auer. ¡Vaya si ho faré! Es

que corren uns propietaris mes ratas avuy día! Figúrinse un piset qu' es
una monada, que m' en faig onze duros y mitj—no m' el va voler donar
per onze; á fe que si vaig dir y si vaig fer! no hi va haver medi, van haver
de ser onze y mitj—y no tenir gas á l' escala! Això es com allò que contan
d' aquell rector que...

¿Què diuen? Ah si, tenen rahó qu' ab tot això no 'ls he contat encare lo
que li está passant á la Paca.

Donchs bé, vaig á contarlos ho que 's quedarán com l' estatua del Co-
mendador; ja 'ls hi juro yo que s' en farán creus.

Vostès ya coneixen á la Paca; vostès ya saben quina mena de xicota
es, molt presumida molt inflada, molt enfatuada de la seva personeta—ey,
bona xicota per això;—no 's creguin que yo li vulga posar tatxas, això nó,
perque á mí no hi há res que 'm fastigueji tant com que 's treguin els dra-
pets al sol á las personas. Oh "em fastigueja," m' irrita, em treu de fogó.

Per això, precisament, pòsinse la má al pit y díguinme vostès mateixos
si estaria galdós que fos yo—tot justament yo!—qui 'ls vingués á contar lo
que li está passant á la Paca.

¡Fugin d' aquí! ¿per quí m' han pres?... (S' allunya ab dignitat).

APELES MESTRES

¡mireu tan petita causa
si 'n va produhir d' efecte!

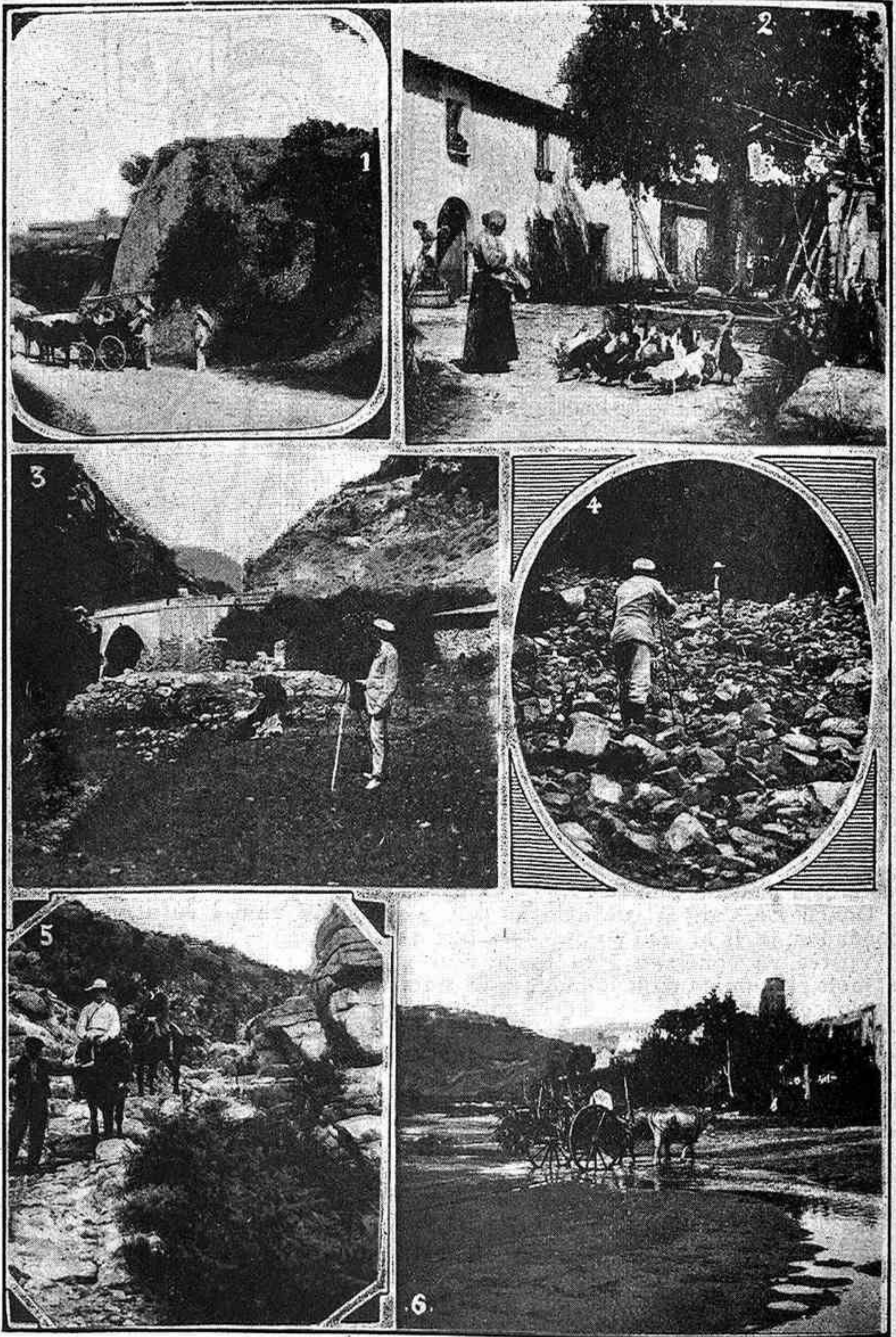
FAULA

Anant ab automóvil certa dama,
per presumir, va rompres una cama;
y passejant á pata un senyorás,
de una caiguda va trencarse un bras.

D' aixó se 'n deduheix, sense aná' errat,
que anant á peu, ó ab cotxe, 's va exposat.

S. ALAMALIV

RODANT PER CATALUNYA (Fotografias per J. Serra)

1. Montserrat: camí de Santa Cecília.—2. Palautordera.—3. Vall de Ribas.—4. Viladrau.—5. De Santa Fe á Viladrau.—6. Hostalrich.

OBSERVACIÓ JUSTA

Una familia convida á dinar á un senyor extremadament xato.

Y per evitar que l' Enriquet, nen de pochs anys y que té unas sortidas que deixan blau, fassi una etzegallada, la seva mare li fa las degudas prevencions.

—Cuidado—li diu—á dir res del nas del senyor que avuy ha de venir á dinar.

Ja son á taula. L' Enriquet comensa á mirarse al senyor de fit á fit, y desbota, exclamant:

—Mamá ¿per qué 'm deyas que no digués res del nas de aquest senyor, si aquest senyor no 'n té de nas?

J. M. FELIU

Á UNA BONA AMIGA

Quan me donas una flor,
potsé 'l teu promés s' enfada;
mes jo, nena, que 't coneix,
se que no té d' enfadarse,
com no s' enfadará pas
si del teu bon cor esclava,
fas almoyna á un desvalgut,
ó á un pobre cego acompanyas...

Pel qui, com jo, está malalt
d' una malaltia d' ánima,
las flors son un gran consol:
son, com las sevas germanas...

Ellas llensan son perfúm
al aire, fins á esfullarse;
jo de amor llenso mos cants
fins á, d' amor, corsecarme!

Son mas migradas cansóns
com llevors que 'l vent escampa;
alguna pot germinar
si cau en terra abonada

¡Qui sab si al llegir alguns
sas estrofas mal girbadas,

haurán après á sentir
ó haurán après d' estimarse!
¡Qui sab si al vent, voleyant
com el pólen de las plantas,
haurán fecondat un cor
ó desvetllat alguna ánima!

Aqueixas cansóns ¡qui sab
si morint el que las canta
haurán iniciat á algú
á la vida y á gosarla!

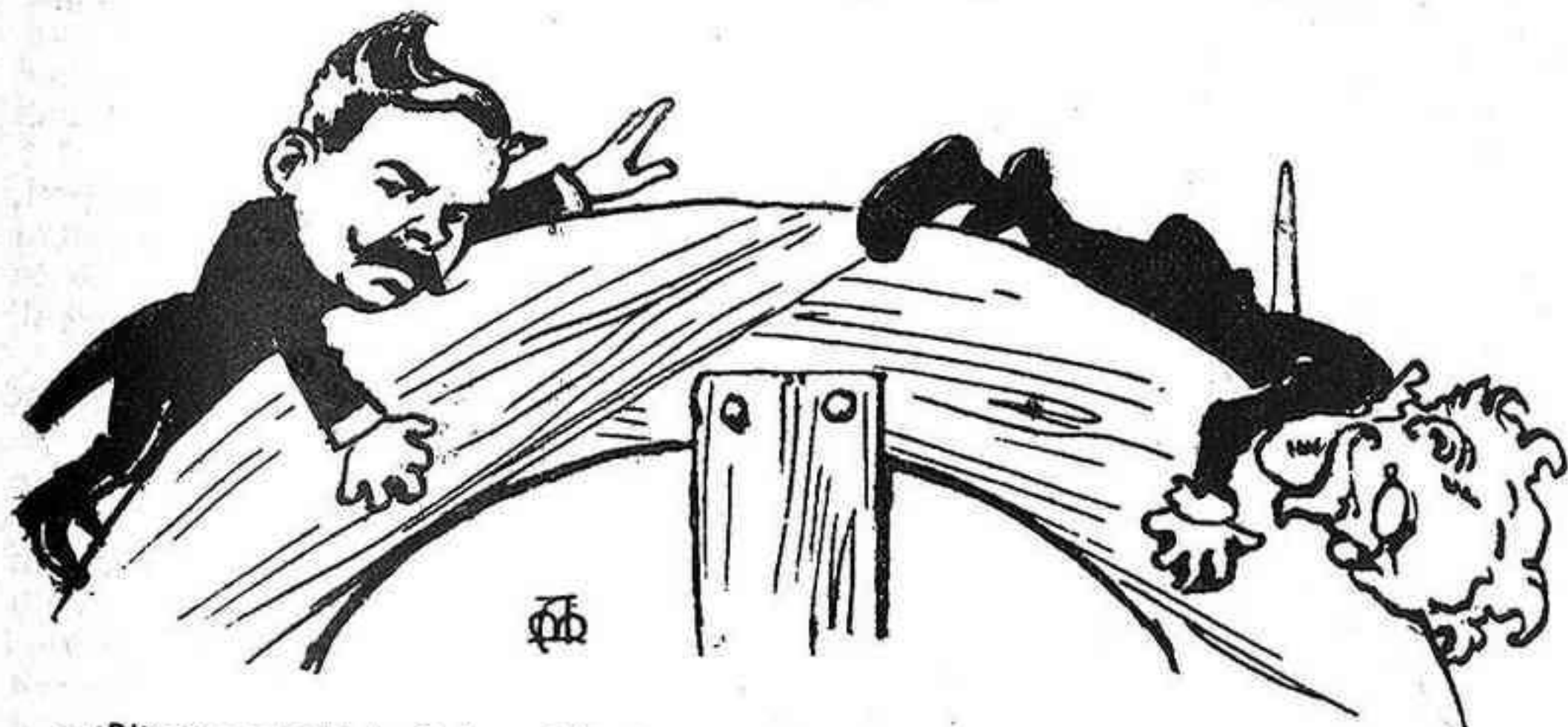
Aqueixas cansóns son flors
del jardí de la meva ánima:
Com las ilusions, pel temps
de una en una arrencadas;

En son conreu he agotat
totas mas forsas escassas:
Si humils han fet algún bé,
las tinch per ben esmersadas.

He dat mon cor á bossins;
no 'm regatejeu la paga...
¡Bé podeu darli una flor
al que 'n té tantas pels altres!

E. JUST Y PASTOR

QUADRO POLÍTICH DEL ANY (per Apeles Mestres)

—¡Ditxosos catúfols! ¡Quín será 'l día que á Espanya s' aboleixi per antich y rutinari 'l sistema-sinial!

SOBRE-TAULA

— Il·lustració de J. PELLICER MONTSENY —

Guillem d' Assurquí, un cop tip, va sentirse desagradosament enguniat; un cercol de ferro li oprimia las costellas y un llunyá remor de vent li torturava l' ohí.

Ab la *guerrera* desfeta, afluixada la trinxa dels pantalóns, tot desarreglat, s' aclofava ab deixament en la cadira com si li manqués esma per' aguantar lo tronch redret.

Tenia la cara encesa, congestionada; lo coll inflat; fluix y penjant lo llabi encar greixós de las viandas; somort l' esguard—que sols á trets s' avispava ab extranya lluhentor,—groixuts los par-

pres, ramejat de filaments vermells lo blanch dels ulls, rohentas las gal·tas y aturada la sanch en las orellas... No estava ben ubriach encar, mes li donava ja un aspecte aturat y bestial l' influx soporífich d' aquell sopar abundós, carregat d' especias fortas y regat per bona mena de líquits torbadors; d' aquell sopar endrapat alegrement en companyia d' una bella fembra, d' una *lupa* ufanosa com roella de femer, gens marcida encar pels tràmpons de la vida alegre. Mes, ab tot y el malestar produhit per la gola satisfeta ab excés, per la calor dels vint llums que aclarían á *giorno* l' menjadoret y per las flayras que exhalava aquella dona, lo comandant, impenitent, allargava encar lo bras insegur, per quinas venas semblava córrer opi, presentant á Teresa la diáfana campana de cristall pera que tornés á omplirla una y altra vegada; y Teresa, feta á tenir vora seu aquella cara espessa, en la que feya temps la disbauixa hi anava estampant un segell de grolleria y reminiscencias de idiotesa, buydava en la copa ampolla rera ampolla, no logrant aplacar la rohentor de gola en aquell home. Y ell bevia, bevia interminablement, deixant mes marcat cada vegada lo rastre greixós de sos llabis en la vora del puríssim cristall, y sentint en lo tou de son cervell lleus bronziments que poch á poch anavan acentuantse fins á convertirse en una trepidació contínua, com de tren en marxa... A la fi, impacient, llensá la copa, encar mitja de ví,—que al caure sobre las estovallas hi feu una gran taca daurada hont nedavan gessamins y violetas d' un ram desfet—y tombant lo cap, fixá la mirada peresosa en l' amiga, que també se 'l guaytava á través de sas pestanyas envellutadas, contantli no sabia qué, y ab los llabis estirats per un somriure indiferent...

De sopte allargá 'ls brassos, enrondá 'l coll de cigne y, en un rampell, va ferhi un llarch petó. Després, acabadas las forsas, mitj ensopit altra vegada, aclucá 'ls ulls, los brassos s' afluixaren relliscant, y quedá ab lo cap reposat sobre 'l pit d' ella, sentintse amanyagar pel suau contacte d' uns dits llarchs y prims que li revoltavan els cabells.

L' ubriaguesa no li llevava 'l pler de tenir la dona prop de sí, y aquest pler, mateix que alé de ventitjol nocturn, li omplia de frescors delitosas l' ánima. Sols que la fressa aquella de son cap l' aixordava, dominant y sobreposantse á totas las impresions.

En los primers moments la fressa era encar passadora; mes aviat s' hi sumaren altras sensacions que la feyan intolerable. Un gran xórrech, com d' aygua tebia, brollá, en un indret imprecisable de son cos y aná pujant, pausadament, pausadament guanyant en rapidesa á mida que s' acostava al cap; y, d' improvís, lo comandant sentí ab molta extranyesa que plovia en son cervell; primer eran gotas espayadas, després á ruixat, mes tart á

xáfechs que amenassavan anegarli las profunditats del crani... Mes, no; ab tot y l'abundor de líquit que hi queya, lo crani no acabava d'omplirse may, com si fos un pou sense sol... Lo comandant obrí 'ls ulls, esvarat, y espolsá 'l cap. Pel badall dels parpres, inflats y rojos, la mirada borrosa percebí espessas boyras verdas y groguencas que 's bressavan en l'ayre esfumant las ratllas y colors dels objectes...

Volgué mantindre 'l front alt y no va poder; un gran pes que hi havia á sota li feya tórcer y caure sobre 'l pit de la dona com en un perfumat coixí.

Alashoras recordá confosament aquells capells antichs, grossos y brunyits que havia vist en el museu d'artillería, y li semblá que son cap se tornava un d'aquells capells, inmens y rodó com una marmita. Y mentrestant, l'extranya pluja, convertida en cascata, se hi buydava en devasall seguit, impetuosa y escumejanta, com l'aygua per la resclosa d'un molí, deixant una humitat que atravessava l'ánima, una humitat extranya, penetrant y torturadora com las fredors d'una cremadura.

Entre mitj de núvols que tan aviat eran vermells d'escarlata com de negre d'òs, algunas llumenetas trémolas é inquietas comensaren á dansar al davant dels parpres, altra volta closos; y 'l pensament de l'ubriach se posá á perseguirlas, ara á l'una, ara á l'altra de las que gusporejavan mes; pero, talment com si las bufés, se li fonían així que las atrapava, y alashoras l'atenció li fugía y aumentava son neguit. Y la fressa, aquella fressa aixordadora y la pluja infernal que no paravan ni un instant á la fí anavan á rompre 'l cervell, que havia crescut, crescut, com una esponja sucada, fins á no cabre en son clos y empényer fermament las parets d'òs que 'l subjectavan! Y 'l crani dolía y á cops tremava com un muralló consentit que va á esfondrarse.

Un esglay pregón soptá al home. Volgué aixecarse, cridar, fugir, mes no pogué; sas forsas no obehiren aquell rest de sa voluntat angoixada y, vullas no vullas, permanesqué aclofat, com mitj adormit... Y alashoras sentí que una campana, ó potser una trompeta, fent retrúnyer per tots los recóns de son cap las estridencias llancejantas d'un toch guerrer, aumentava 'l concert diabólich; y la cingla de ferro que li voltava 'l tronch s'estrenyía mes y mes, aixafantli la freixura, y una mena de tenallas rohentas,—la ma de la mort—li oprimía la nou del coll fins á ofegar-lo...

Los peus y l'ánima se li gebravan ensem... Fou un moment de lluyta formidable. Lo comandant se posá en peu, los ulls badats, sens mirada, y unglejant ab los dits crispats lo tovalló...

L'ayre cremava y 's fonía al tocar sos llabis; grans bromas moradas li cegavan la vista, lo cervell s'obrí, esclatava com un polvorí abrandat... Doná dos passos, estirant endavant los brassos y manossejant esbaradament... y, de cop, se desplomá mateix que un edifici sens fonaments. Al petar de nassos al sol, doná un cop sort...

Teresa, que se 'l guaytava somrihent, aborrida, llensá llavors un xisclet y corre-gué cap á n'ell.

—Aixecat, beneyt!—li digué, tocantlo ab lo peu y esclafint una rialleta.

Mes lo comandant no 's mogué: sols una ma, que havia quedat torsida, de l'hom sobre la catifa, obrí 'ls dits al girarse.

La dona, alashoras, cridá á un cambrer pera que 'l duguessen al llit. Mes, al ajupirse per cullirlo, lo criat murmurá aterradíssim:

—Pero, si está mort!!...

Teresa s' esgroguehí; per son cervell creuhá atropelladament l' idea de sospitas, d' empresonament potser, y, aprofitant un moment de trahut y confusió, s' esmunyí felinament cap á la porta y desaparegué; no deixava res seu en l' *hôtel*.

Al entrar un metje de la próxima Casa de Socorro, cridat á tota pressa pel fondista, guaytá ab las cellas frunzidas lo lloch plé de claror y de desordre, examiná la taula revolta, examiná 'l cadavre y, al extendre la butleta de defunció, posá sens vacilar: "*Apoplegia fulminante*„.

VÍCTOR CATALÁ

LA TREVA

De François Coppée

Ja 'ns desenlassa la fatiga,
quéda't així, mentres cansat
ton cap reposa, tendra amiga,
sobre 'ls cabells d' or escampat.

Cálla, que tot quant dirme pensas
envers la ditxa que ara sents,
no val aquest somrís que l lensas
ple d' amorosos agraphiments.

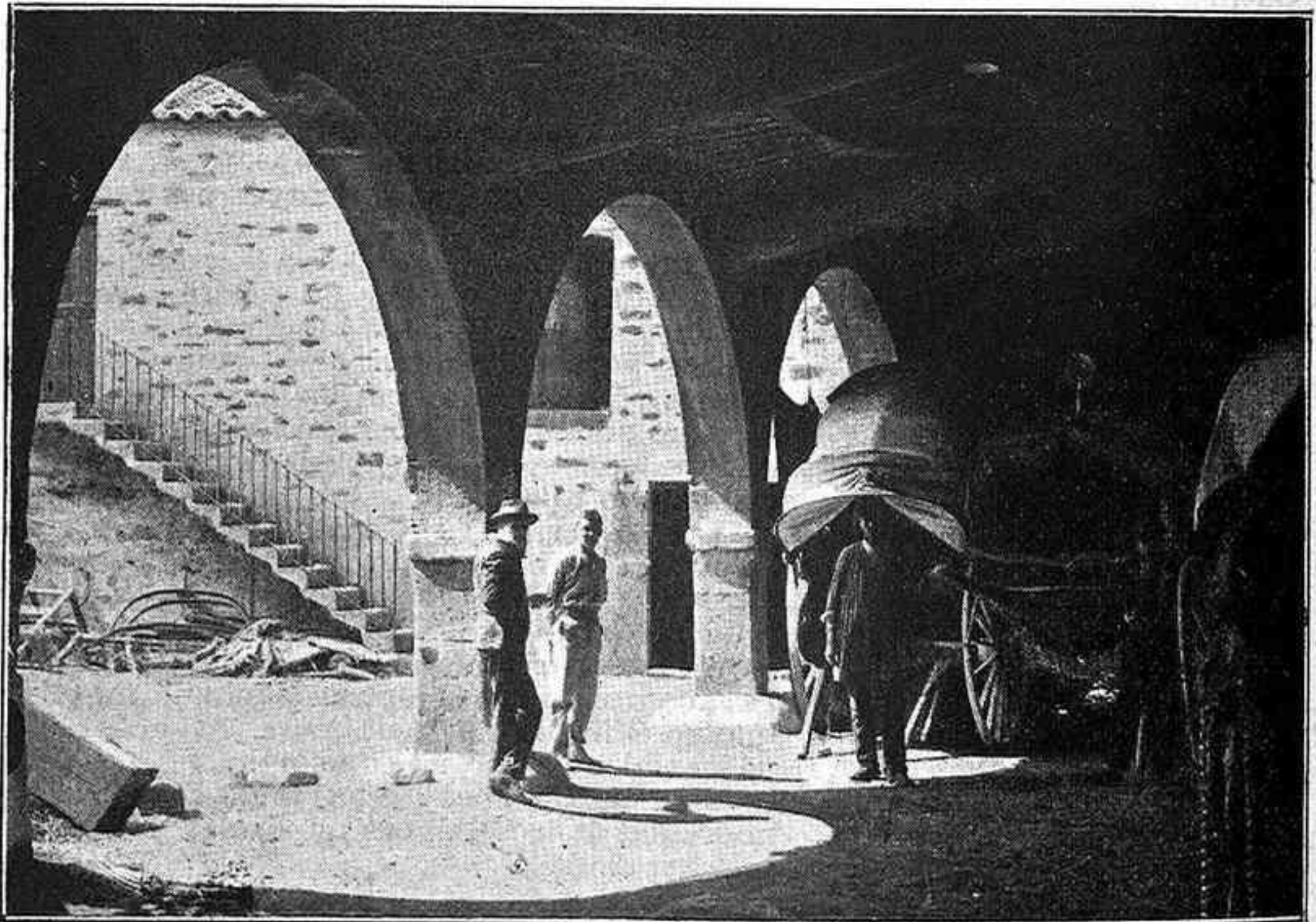
Baix tas parpellas, casi closas,
procura l' éxtassis guardar,
perque tas ilusions hermosas
vingui un suau flayre á perfumar.

Y mentres dormis, dolsa nina,
jo recolzat sobre el coixí,
veuré la calma com domina
la tempestat de ton bell sí.

Traducció de

AMADEU DORIA

HOSTAL DE TÁRREGA. (Fotografía de J. Roldós)

Segón premi del concurs de fotografías celebrat pel *Centre de Lectura de Reus*.

DOS GASOS EN COMPETENCIA

(per J. Llopart)

PENSAMENTS

No solzament tens de procurar que tot quant diguis pugui tornar á ser dit, sino que hasta tens que dirho de manera que si 's repeteix pugui favorirte.

Per arribar á la plassa de la "Felicitat" necessariament te que passar-se pel carrer de las "Contrarietats."

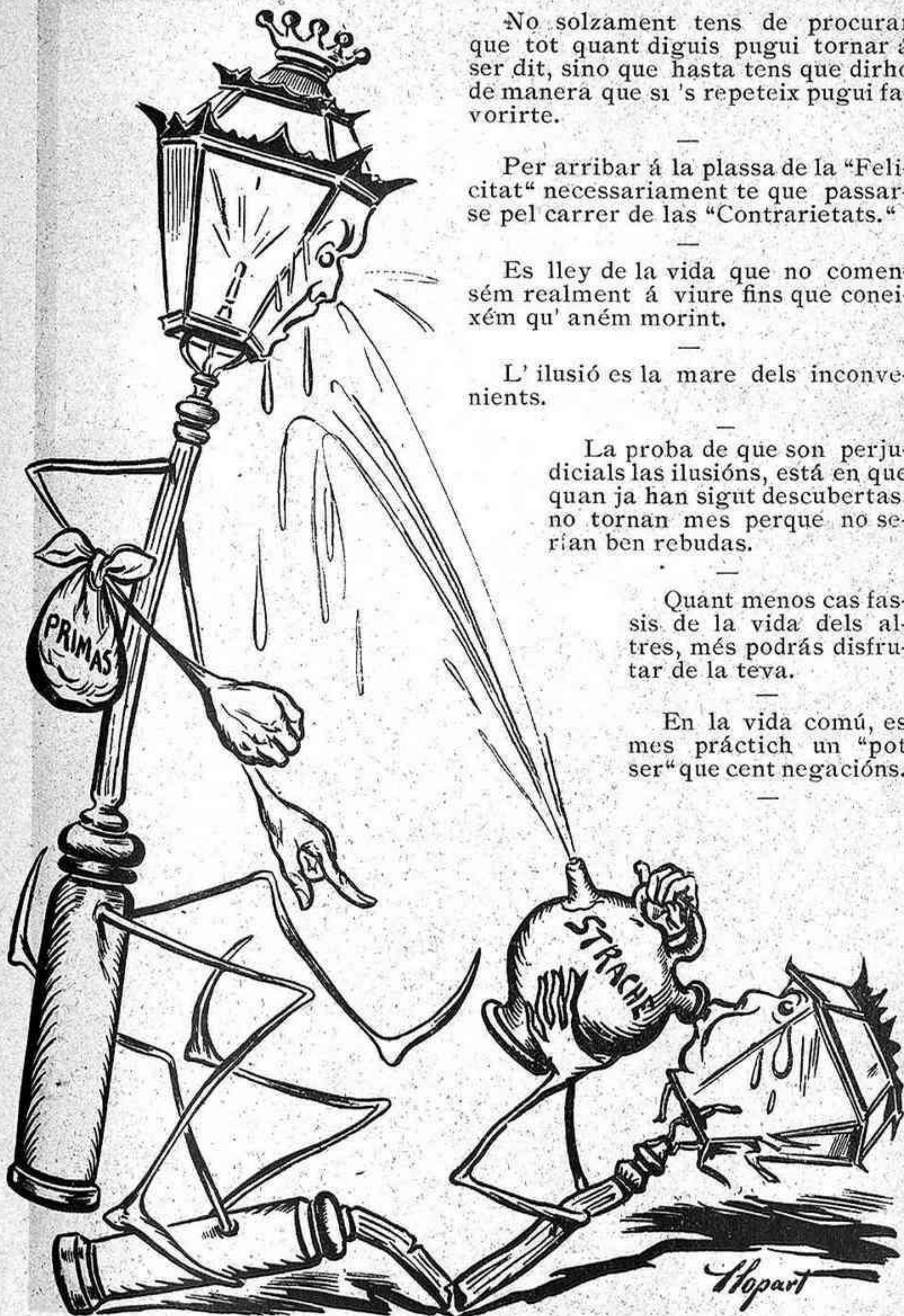
Es lley de la vida que no comen-sém realment á viure fins que coneixém qu' aném morint.

L' ilusió es la mare dels inconvenients.

La proba de que son perjudicials las ilusíons, está en que quan ja han sigut descubertas, no tornan mes perque no serían ben rebudas.

Quant menos cas fassis de la vida dels altres, més podrás disfrutar de la teva.

En la vida comú, es mes práctic un "pot ser" que cent negaciós.

Ab tot y haver mogut tan soroll, no se 'n ha pogut treure l' aygua clara.

LA VISITA DEL PADRÍ (per *Mariano Foix*)

—A veure si m' estimas gayre... Per cada petó, un ou mes á la mona.

Moltas solteras diuen que desitjan un bon espós, pero en realitat lo que volen es una bestia mascle y que guanyi ó tingui diners pels dos.

Els novelistas per entregas, son uns timadors de la realitat.

L'ignorancia emplea un any en fer un castell de suposicions que 'l sabi tira á terra en un moment.

Per l'home senzill no mes hi ha un sexo contrari; per l'home de mon, n'hi han dos.

L'amistat es una mentida com una casa... que cau de vella per falta d'habitants.

Dona que baixa la vista, necessita home que l'obri.

—Diuen las malas llenguas que son els jesuitas que fan una mina.

—¡Déixi'ls dir! Per mí es en Lerroux que ho fá per fer por á las criaturas.

L'acaparament de riquesas prové de vicis y passions al igual que hi provenen els despilfarros; la sola diferencia consisteix en que uns vicis fan escombrar cap á dintre casa y altres cap á fora.

La llengua es la bestiola de la casa.

Boca femella que riu, boca y bossa mascle que badan.

Ab l'inferior no hi vulguis franquesa porque abusaria de tú, y ab el superior tampoch, porque ell tindria por que tu abusessis.

Quan ja arribis á perdre las ganas d'enrahonar, llavors será quan haurás arribat á coneixer el mon.

Detrás d' una dona que fumi, sempre hi han un ó mes homes qu' escupen.

Ab dona que bada, basta trabeta.

El marit es al café,
la criada ab un senyó,
la senyora es al carré,
y la pau es... á recó.

RAMÓN MASSIP

EL TIRO-LIRO

Acaba d' entrar en una casa de dispesas baratas un estudiant, y al ser á l' hora de sopar presentan á la taula una plata de bróquil.

Cada dispeser se l' amaneix rápidamente, dihent tiro-liro, y tornant el cetrill á puesto. L' amanir dihent tiro-liro es la consigna que 'ls hi doná la dispesera al entrar en la casa. També l' ha donada al estudiant; pero aquest prolonga 'l tiro-liro, tant com li dura l' alé, y va passejant el cetrill fins á deixarlo escorregut.

Indignació de la patrona.

—Jove—li diu—demá busquis un' altra dispesa.

—Y aixó, senyora?—pregunta l' estudiant.

La patrona ab resolució:

—Aquí á casa no 'm convé de cap manera: té 'l tiro-liro massa llarch.

J. ARQUÉS C.

A LA ESCALA. (Fotografía de J. Esquirol)

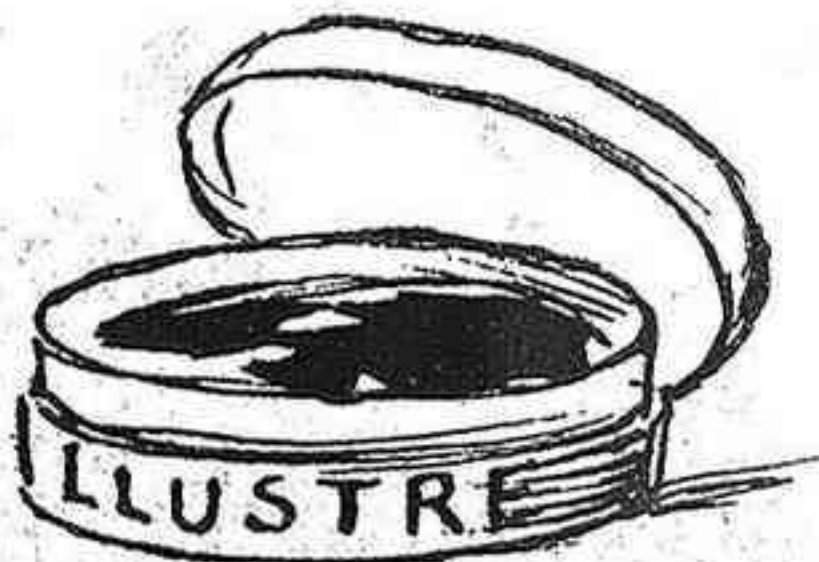
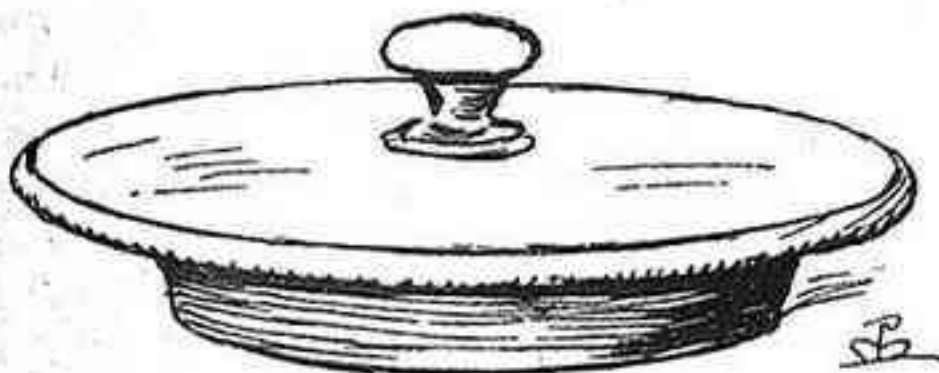
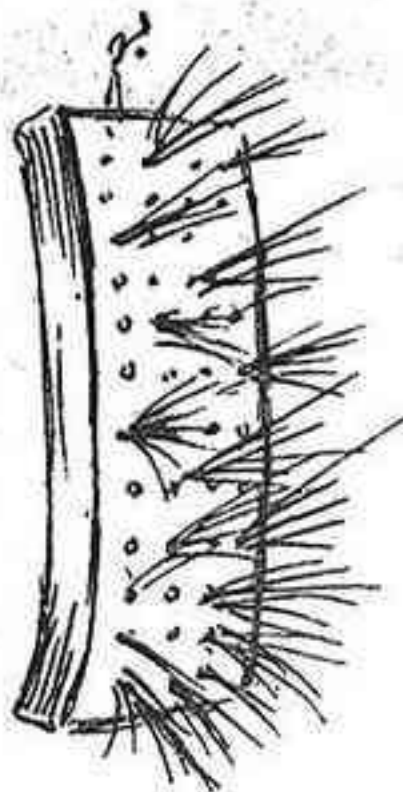
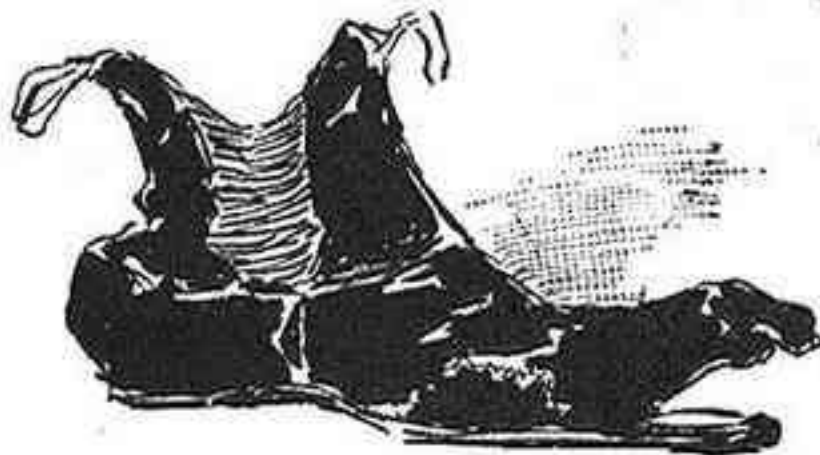
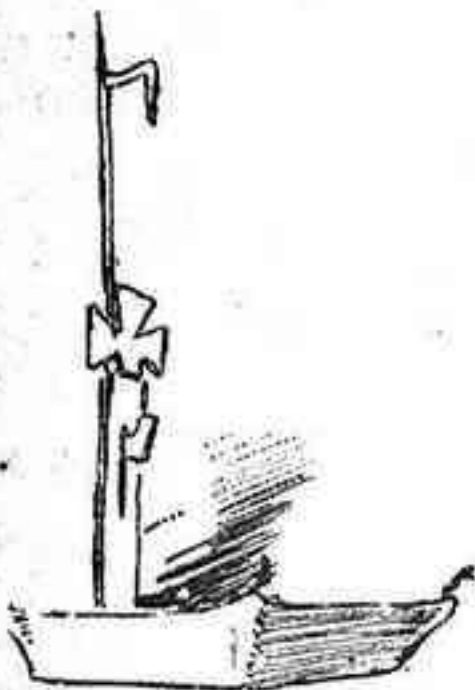

Ballant sardanas á la Plassa del Mar.

EXPOSICIÓ D' ART ANTICH (per J. Pellicer Montseny)

Art religiós.

Art profá.

CONSELLS MORALS

I

L'home que á vinticinch anys
no té carrera ni ofici,
ni rendas, ni benefici
pera sortir d' averanys...
Anirá á raure al Hospici.

II

El mariné ans d' embarcarse
sol resar per breus moments,

y 'l día que vol casarse
corra y cuyta á confesarse
y reb tots els sagraments.

III

Foll de neguit y desfici
va estimbantse el jugadó
en un pregon precipici
que 'l conduheix al Hospici
ó al fons de negra presó.

JOSEPH NEGRE Y FARIGOLA

RECORT DE UN DEBUT
(per J. Pellicer Montseny)

Pescar musclos y pescar aplausos ve á ser igual:
tot consisteix en aburrir l' aygua.

LA MODA DEL FOX-TERRIER
(per Apeles Mestres)

—Ya has vist esos perros como cazan las ratas!...
 —Pues dí que si uno d' ellos se mete en la Casa Gran...
 —¡Santo Dios, qué estrupicio!

LO PARADÍS TERRENAL

AL BON AMICH

EN GAYETÁ RODRÍGUEZ

Tots aquests que van á Nissa,
á Bagneres de Luchon,
á Biarritz ó á Suissa,
mereixen una pallissa...
per lo panolis que son.

Lo qu' es á mí, 'm dona pena
veure á n' aquest temps, cada any
cataláns de mala mena
que portant la bossa plena
de diners, á un poble extrany
se 'n van contents á buidarla,
sols pe 'l gust de poder dí:
"la plata sabem guanyarla
á Catalunya, y gastarla
al extranger, lluny d' aquí."

Que 'm dispensin si 'ls critico,
y no 'm tatxin d' importú
si ab els seus gustos me fico;
mes lo qu' es jo, no m' explico
que 'l que te sentit comú,
se 'n vagi lluny de sa terra
tan bon punt acaba 'l juny,
declarant ayrat la guerra
á la calor que l' aterra
y fugint d' ella ben lluny.

Es cosa que 'm desagrada
lo que sol fe 'l senyoríu.
Buscant fresca regalada,
no vol passarhi l' estíu.

Traspasan molts la frontera
y no massa lluny d' aquí,
y ab molt bona carretera,
hi tením á Vallvidrera
que val més que tot Vichy.

Vallvidrera es saludable;
te bons ayres; nutritius
els aliments; gent amable...
En fí: 'l punt més agradable
per passarhi be 'ls estius.

De fonts ab aygua gemada,
se 'n troban una munió
per tota aquesta encontrada,
La Teula, La Rabassada,
La font del Fero, el Lleó...

Jo, com soch excursionista,
si puch, també toco 'l dos
de ciutat, perque 'm contrista
no gosar de bona vista;
y quan vé 'l temps calurós,
agafant per la dressera
sense que 'm fassi pó 'l sol,
me 'n vaig cap á Vallvidrera;
y d' allí á la *Budallera*
ó á *La font den Llavayol.*

«Margarita inter porcos.»

Esmorzo molt campetxano,
ab més fam que un empleat
de nou; y tot xano, xano,
m' arribo fins al *Pantano*.
M' estich un rato assentat;
y tot contemplant l' ufana
de 'ls arbres, y la verdó,
molt prompte 'l cos me demana
que per ferm' passar la gana,
me 'n vagi á can *Baldiró*.

Un cop tip, á fer la sesta
me 'n vaig, trobanti consol;
únicament m' indigesta
de las cigalas l' orquesta
que cantan ab clau de sol.

Cap al tart, per la espessura
del bosch me vaig internant;
y contemplant la Natura,
tot el meu cos se sutura
d' un flaire reconfortant.

Si durava... ¡quina vida!
¡Quin viure més celestial!
Vallvidrera es sens mentida
la terra més divertida...
¡El paradís terrenal!

LLUIS G. SALVADOR

À UNA SENYORA VEHINA

QUE TÉ UN GAT QUE M' AMOHINA

Senyora meva, no sé
quin dimontri de mania
té 'l seu gat, que cada día
á casa meva se 'n vé.

Menos mal si al cap-de-vall
algun ratolí cassés;
pro jo crech que vé no més
per si pot *cassá* algun tall.

Si 's pensa, fentlo venir,
que jo li daré menjar,
pensa mal, ¡tíril á mar
si es que no 'l pot mantenir!

¿Diu que té 'l pel llis y fí,
qu' es dócil y ratadó?...
Que s' ho guardi; tot aixó
no m' importa res á mí.

Per mes que vosté ab la escombra
á ser net el va ensenyar,
per xó ell sempre ve á regar
las flors que hi han á l' alofmbra.

Mes d' un cop me l' he trobat,
sortint de la carbonera
y anantse'n á la carrera
al meu llit, tot engrescat.

Ja veu, donchs, que no faig mal
á obligarla que 'l castigui,
y, dispensi que li digui,
pro es un gat molt animal.

Jo al meu pis no hi tinch cap rata;
si vosté no vol llensarlo,
lo que pot fer es tancar-lo
dintre de una escaparata.

Qui ab gats y gossos s' abona
té de aguantar grans molestias.
Jo á casa no 'n vull de bestias:
ja n' hi tinch prou ab la dona.

J. STARAMSA

EL REBOMBORI DE LAS VERDULERAS (per Ll. Brunet)

— No siguém bledas: pujém á dils'hi que si no 's treuhen del cap la ceba dels impostos son una colla de pastanagas.

LA MORT DE LA COMEDIANTA

Per tot ahont anava, l' éxit la seguía: era la millor comedianta d' aquells temps. Si la companyia era dolenta, bastava 'l nom de la comedianta per' omplir el teatro y la taquilla.

Els empresaris ab ella anavan á la segura.

D' afanys y dolors no cal dir si n' havia passats. El camí de la vida está rublert d' espinas pel qui no pot donar segura la petjada, y la comedianta, que per son treball excessiu y corporalment fatigós ofegava en son cor tots els sufriments de la dona y mare carinyosa; sufriments veritables que 'ls públichs encegats y irreflexius no veuen, y sols aplaudeixen las muecas d' un dolor fingit y artificial que per bé que 'l demostrés, no era may com el que no 's traslluhía més enllá de l' escenari ab l' intensitat que 'l sent la dona que pena.

Débil per naturalesa, malaltissa, havia de recorre d' una població á l' altra, sense descans y casi sense horas per donarse l' alimentació que necessitava, y la major part del temps allunyada dels fills del seu cor, que tant estimava. Boy podria dirse que la temporada més llarga que passava entre ells era aquella en quina anavan camí de florir, y ni 'l plaher de criarlos havia pogut fruhir. Com se devia á l' art, el mateix art la'n privava.

Era un hivern dels més crus y gebrats. La comedianta esperava ab dalit lo proper terme de la temporada que havían comensat en una important població fabril de la provincia de Barcelona. Esperava també arribar al complement dels seixanta anys pera tindre dret á la

jubilació que concedeix la societat d' actors, pera no separarse ja dels sérs volguts.

La nit de l' últim diumenje 's posá en las taulas un drama dels que representava més á gust y en el qu' havia conquistat més llorers durant sa llarga carrera. Ella hi feya 'l paper de reyna boja, y després d' una escena d' amor engelosit, 's retirá en son quarto destartalat y buyt de mobles confortables pera descansar, y allá caygué, ferida com per un llamp, sobre 'l polsós empostisat pera morir al cap d' uns cinch minuts víctima d' un atach que deformá horriblement las faccions del seu rostre que en papers de nena havia deleitat á tants admiradors. Lluny dels fills y casi sens poder

anomenar á cap d' ells.

Atrafegats els cómichs per tan inesperat succés no sabían que fer. El públich patejava y xiulava perque retardan la escena en que havia de sortir la Reina, y al avançar un dels actors cap al públich pera fer saber la noticia y suspendre la funció,

no faltá d' aquell la veu que protestés, ni tampoch qui demanés que li fossin tornats els diners d' entrada y fins qui assegurava que s' havia mort de per riure, puig ell l' havia vista morir en altres comedias.

S' enviaren telegramas á la familia que sigueren rebuts fora d' hora per pendre el primer tren que sortís de Barcelona. Feya mes de dotze horas qu' era cadavre y com la familia no compareixía, l' arcalde del poble disposá l' enterro per l' endemá á la tarde que hauría sigut una grandiosa manifestació de dol, á no arribar els fills y ferse càrrech de la morta per endúrsela á Barcelona ahont en vida havia mostrat desitjos d' ésser enterrada.

Se procedí á la soldadura del zinch que forrava la caixa, mentres

L' IDEAL D' ELLAS (per Solá)

Un cor d' home enamorat, quín braseret per escalfarsel...

Bosch de Harlém.

l' enterra-morts explicava á un dels fills el fet extrany de que després de tantas horas, el cadavre no apareixia encarcat com solen serho tots els que havia tocat en el temps que portava del ofici, misteri qu' ell s' explicava per creure que 'ls comedians tenen las articulacions dels membres desllorigats.

Com si fossin els cómichs, artistas de circo-equestre.

El día següent aparegué trist, mostrejat per un cel gris y llum térbola, y 'ls desnivellats carrers ab mullena per la pluja mohina que queya ja desde la matinada.

Els obrers de las fábricas demanaren á l' amo pera fer festa aquella tarde, puig volían testimoniar son tribut á la comedianta que tant havían aplaudit l' últim diumenje á la tarde. Els hi sigué concedit, y á las tres sortí l' acompanyament del teatre, quedant en l' escenari els draps negres y escuts endolats de la *guardarroquia* junt ab quatre raquítics ciris qu' espurnejavan encesos en las

acaballas y formaren la capella ardent de l' artista.

L' acompanyament silenciós seguía camí de l' estació y ja passava per sobre 'l pont de ferro que franqueja 'l riu, presidit per l' arcalde y familia de la finada. 'S colocá la caixa y cadavre en el furgó d' un convoy de càrrega; continuava plovent y 'l fret gelava 'ls ossos; la gent se despedía del dol y sols quedaren l' arcalde, la familia, alguns obrers y 'ls cómichs ab cara de magre, esgroguehida per els pochos aliments y 'l fret, ab barba de dugas senmanas y vestits ab robas primas que Deu l' hagi. (1)

¡Tot era trist! La claror emboirada per l' aygua que queya mandrosa del cel, la remor de las ayguas del riu eslleivissantse ab recansa per entre 'l pedregal y 'ls grupos d' aquella gent que feya comentaris en veu baixa,

(1) Equival á dir: Deu l' hagi perdonat el qui 'l va estrenar.

endolavan mes el paissatge. Els xiulets de la máquina que maniobrava semblaven aquell dia sentirse mes forts. La companyia, faltantoshi l'aucell que mes cantava, resolgué donar per acabada la temporada y en el mateix convoy emprengué el viatge, puig també 'ls dolia abandonar á la comedianta. Fou enganxada la máquina davant del furgó de la morta y després d' un violent sotrach, com si volgués despertarla, emprengué calmosa marxa camí de Barcelona y en l' andèn de l' estació no hi quedá ningú que l'acompanyés ab la vista, mes que uns pobres aucellets apostats sobre 'ls fils del telégrafo, ensopits dintre son plomatje, tristos y mitj morts pel fret, seguint ab interés la calmosa marxa del tren que s' emportava las despullas de la comedianta.

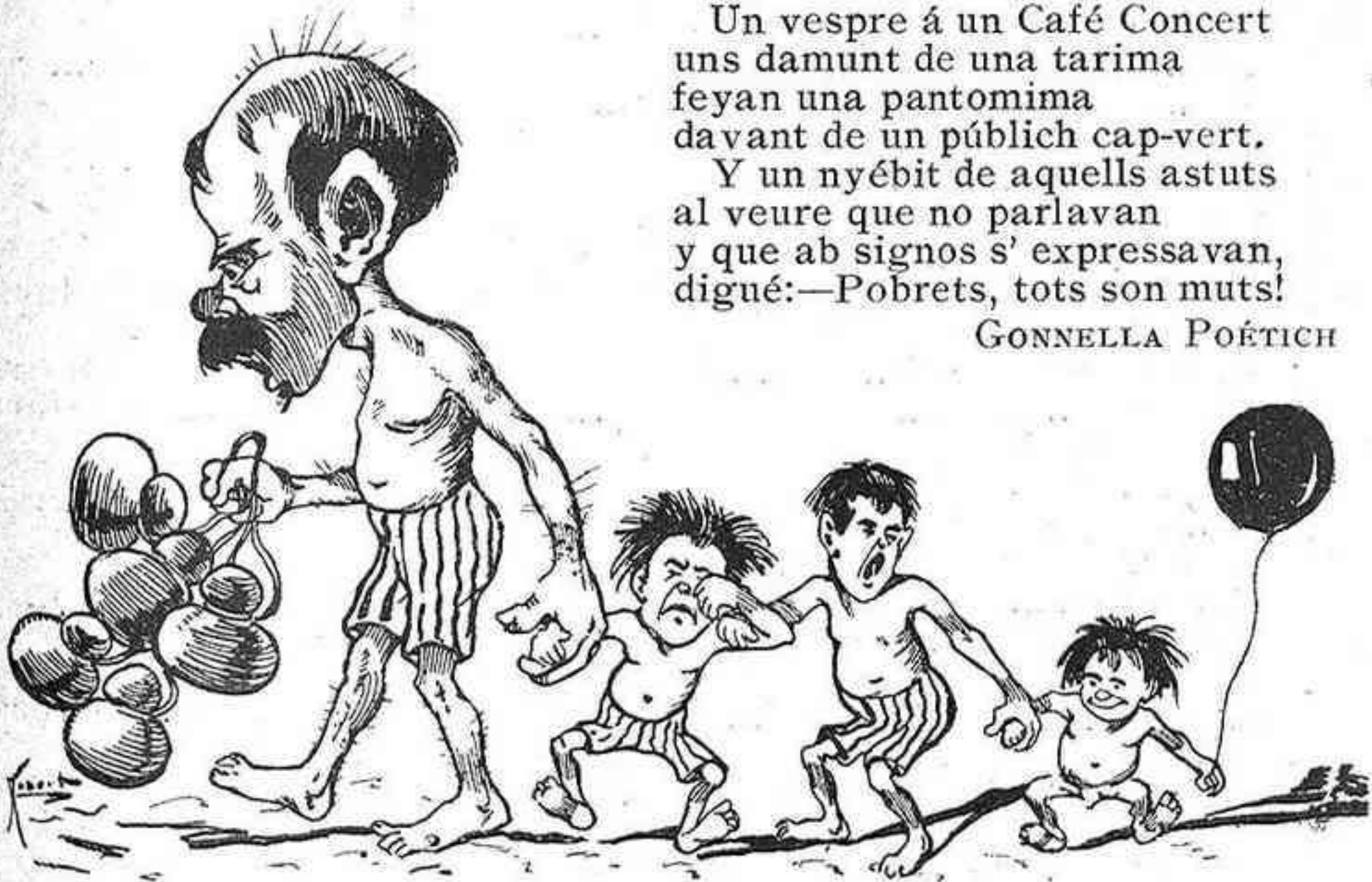
R. FERRER Y G.

A UNA CASADA

T' acostumas á ruixar
el cap ab ayguas d' olors,
y ab llassos, pintas y flors
ton cabell sols adornar;
á tothom vols agradar
ab ton capet tan bufó;
pero diu la opinió,
que si 'l teu cap es lluhit,
en cambi 'l del teu marit
inspira gran compassió.

JOAN VÍA

UN BANYISTA DESESPERAT
(per J. Robert)

—M' hi tiro de cap... ells se m' arrapan á las camas... ens n' aném tots plegats á fons... y ja no haig de pensar mes ab el lloguer de pis.

DE TEATRO

Una bailarina 's dirigeix al seu empresari, dihentli:

—Si no 'm puja 'l sou me veuré obligada á dedicarme á un altre ofici.

—Filla meva, no sé qué dirli—li contesta l' empresari.

—Pero home ¿que no veu que al preu á qu' están avuy els aliments, una servidora y totas las amigas del cos de ball *la ballém molt magre?*

Entre dos aprenents que 's pirran per anar á comedia:

—Miquelet ¿qué anirás al teatro diumenje?

—Y está clar que hi aniré.

—¿Quina funció posan?

—No está encare ben decidit, porque, segóns anuncian els cartells, farán *Otelo* ó *El moro de Venecia*.

Un vespre á un Café Concert
uns damunt de una tarima
feyan una pantomima
davant de un públich cap-vert.

Y un nyébit de aquells astuts
al veure que no parlavan
y que ab signos s' expressavan,
digué:—Pobrets, tots son muts!

GONNELLA POÉTICH

¡PAPERINA!

—Má... má caso ab diez... ¡no 'm toquis!... ¡mira que si m' esquinsas l' americana... rebrás!...

—Donchs au, sortim d' aquí. ¿No veyeu que convé que 'us toqui l' ayre?

—¿A... á fora vols anar? ¡Y aral! ¿qu' estás de broma?... Si tens mes sed... beu... ja sabs que jo sempre pago.

—¡No, home, si no es aixó!... Es qu' es tart, y si veniu 'us acompanyaré á casa vostra.

—¡¡A... á casa meva!!... Bé, vaja, no 'm vinguis ara ab romansos... ¡Noy!... ompliu dos còpas d' ayguardent... de... d' aquell... ¿sabs?

—¿Ara voleu beure mes?

—¡Sí, home! Es... es d' aquell de... glopejar... Fa rato que no he pres res... y las camas me fan figa...

—No l' hi ompliu gayre, ó sino...

—Noy... que... que vessi... ¿Te pensas que no hi filo? ¡Au, au, aboca més!... que jo soch d' aquells que després donan propina.

—Dispenseu, no havia reparat...

—Oh... per aixó... qu' he vist que t' enduyas la mitat de la consumació á... á dins de l' ampolla...

—¡No se 'm gira poca feyna!

—Fes com jo... fes festa... Tant es ferla avuy com demá dematí... Me... me sembla...

—¿Qué teniu?

—¡Tú!... ¿quí... quí es aquell d' allí?

—¿Quí?... ¿Aquell que pren café?... No ho sé. ¡Deixeulo estar!

—¡Me... me sembla que 'm va estafar dos duros, en vida del meu pare!...

—¡El deveu confondre!...

—¡No, home! ¡¡Me caso ab diez!!... ¿Que 't pensas que no tinch memoria?... També portava bigoti, y... y capa á la madrilenya...

—¿Que no sabeu que 'l vostre pare fa anys qu' es mort, y aquest llavors debía ser un marrech?

—¡Bé, pero com... com que 'ls petits se fan grans... ¡Ves á saberho!... ¡Ell sempre ho deya... ¿Te... te 'n recordas del meu pare?

—¡Prou! ¡Ja 'n veniu ben bé de familia!...

—¿Veus?... Ell ja se sabia... cada dissapte estunyina á la mare... res, es... es alló... cada hú per ahont l' enfila...

—¡La pobra ja se 'n havia fet de farts de plorar!

—¡¡Poch á poch!!... ho... ho feya sempre de broma.

—¡Mes ella plorava de veras! ¿No es cert?

—Es clar, home, ¿no... no veus que l' hi feya mal?

—¡¡Pobre Agneta! ¡Seyeu y estigueu quiet, ó sino rompereu alguna cosa!...

—¡¡Home, no m' estiris!!... ¿Te... te pensas que no 'm costa res aquesta pessa que porto... Mira... vint de roba y... y cinch de mans... te 'n farás quinze pelas, si 'm fas cap set al panyo.

—¡Prou barato vareu sortirne!

—¿Qué... qué vols dir que 'm va estafar?

—¡No, home, si no dich aixó!...

—¡Oh!... porque... me... me caso ab diez, si 'm va retallar género... li reparteixo quatre bufas!... porque també 'n sé da... ¿sabs tú?

—Naturalment.

—¡Y... y sense natural també!... ¡Jo soch molt bó, mes quan me tocan la qüestió... agraria dels interessos, me... me perdo!...

—¡Ja ho sabém! Aixó passa á tothom.

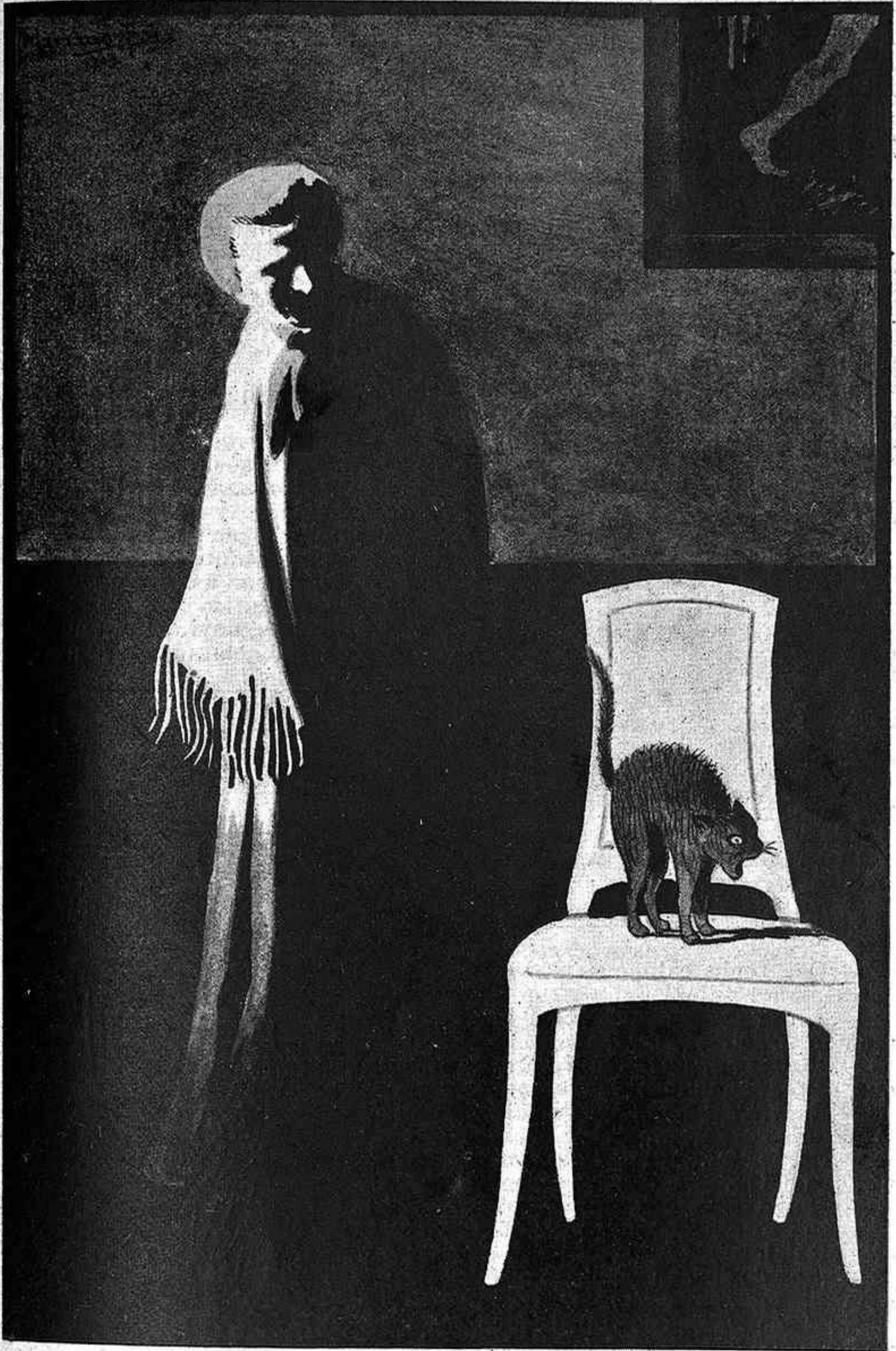
—¿Veus?... Toca 'ls forros, son de seda.

—¡Ja veig que no hi van plányer res!

—Els... els botóns trobo petits...

—¡No ve d' aquí! Així 's cordan mes depressa.

—¡Oh, sí... ja ho dius tú... mes aixó no es el tracte!...

— Qué dimontri té aquest gat?... Tot avuy que s' electrisa... Aixó acostuma á portar qua...

PLANXADORA (per E. Lagarde)

—¿Las planxas?... Nosaltres las manejem; pero 'ls homes las fan.

—¿Que teniu caló, que 'us descordeu l' hermilla?

—Si... si sembla qu' estém al tendido de sol.

—Donchs au, sortim allí fora, que 'us toqui un xiquet la fresca.

—¡Espéra't, home... qu' hem de beure una cervesa!...

—¡No pas jo!... Si no voleu venir, vos deixo.

—¿Quina hora toca?

—Las dos. ¿Que 'us penseu qu' es molt dejorn?

—¡Las dos!! Donchs digas que aviat hem d' anar als toros?

—¡Si son las dos de la nit! ¿que no ho veyeu que tot es fosch?

—¡Fosch!!

—¿Que 'us penseu que 'us enganyo?... ¡Au... deume 'l bras!

—¡Fuig, home, que m' arrugas!! Sembla que avuy vulguis maltractarme...

—¡Mireu que jo me 'n vaig!

—Ves, ves, si... tens tanta pressa...

—Donchs que Deu 'us il·lumi... Bona nit.

—¿Encare vols mes... lluminarias?... Tú... escolta...

—Ja es fora. ¿Que no l' heu vist que sortia?

—¿Ja... ja es fora?... Bueno, donchs, també... també sortiré jo.

—Veni, ja 'us acompanyaré fins á la porta.

—¡Gracias, noy!... Ma... ma caso ab diez... com... com roda tot

ILUSTRACIÓ PERDIGOTAYRE (per R. Miró)

El crítich Raymond.

aixó... Sembla uns caballitos sense orga... ¿En aquest recó?... Si... me sembla qu' está segur... ¡Seyemhi!... ¡Tocan horas!... las dos... ¿las tres? Encare es dejorn; m' esperaré per fé... beguda.

SANTIAGO BOY

RECORTS

— DE NÚÑEZ DE ARCE —

I

¡Tantas esperansas mortas
y tants de recorts presents!
De sentiment el cor nostre
jamay pot quedar desert.

Naix una ilusió y 's mor,
mes son cadavre mateix,
queda en l' ànima enterrat
al grabarse al pensament.

¡Ah! Per xo jo que vos porto
junts ab mí, fa tant de temps,
esperansas enganyosas
somis els mes falaguers,
avuy que vostre cadavre
va oprimintme ab son gran pes,
¡infelís de mí! voldría
allunyarvos de ma ment.

II

¿Recordas? Al peu d' un arbre
en el jardí de ta casa
la ja madurada fruyta
recullías en ta falda.

Torbant la nostra alegría,
de prompte 's trencá una branca,
llensares un crit, y jo
sens sentit cayguí á tas plantas.

No sé res mes, pero en somnis
me va semblar qu' escoltava
amargants y tristas queixas,
tendras y dolsas paraulas,
y quan vaig torná á la vida
ab una sola mirada
van besarse nostres ulls,
y 's fongueren nostras ànimas.

III

¿Recordas? Sis anys fa avuy
que per la volta primera

varem jurar estimarnos
ab una constancia eterna.

¡Quánt venturosas van corre
las horas! y ¡quánt lleugas!
Un desitj, una esperansa,
fou nostre dolsa existencia.

Pero, va acabarse 'l goig
d' una passió tan intensa,
y de la fortuna el vent
va portarme á llunyas terras.

Abrassada del meu coll
y en un mar de plor desfeta,
*torna—vares dirme—torna
que ab tú va l' ànima meva.*

Vaig tornar... y ja casada
estavas, per ma sort negra,
y un àngel de cabells d' or
desde ta falda 'm somreya.

Tot tremolós vaig besar
el rostre de la ignocencia
y al mirarte á tú, 't vegí
blanca 'l mateix que la cera.

IV

Després, aturdit y cego,
quan me ferí 'l desengany,
en tas volgudas memorias
vareig volerme venjar.

Busquí frenétich el rínxol
de los teus cabells castanys
qu' en l' última despedida
vas dar-me, Agnés, mitj plorant.

Mori, vaig dir, el recort
d' un sér tan fals com ingrát
y escampi al vent feta cendra
la prenda que aymava tant.

Vaig contemplarlo un moment,
fins que per l' amor cegat,
en lloch de tornar-lo cendra
als llabis el vaig portar.

¡Ay! vulga Deu que no vegis
per llassos de amor lligat
al fillet de tas entranyas
plorar com estich plorant.

V

¿Recordas? Quan en els jorns
de ma existencia etzarosa
estava trist y abatut
pensant lo que de mí fora,
aixugavas compassiva
mon plor, y ab veu amorosa
me deyas:—No 't desesperis,
no temis per la sort nostra.

Jo ab tú voldré compartir
els llorers que 'l mon te donga
y ab gloria y amor tindrás

tot quant ton cor ambiciona.
Avuy... mon nom fa brillar
la fortuna capritxosa,
y los aplausos del mon
mon cor concirós escolta.

Mes, com ets molt lluny de mí
y no sents ma veu queixosa,
crech sentirlos ressonar
en lo bell fons de una tomba.

Traducció de

ANTÓN PIERA

EL JOVE AGONITZANT

L'escena passa en una cambra aclarida pels últims raigs d'un sol de Tardor.

La màre apesurada y plorosa, te sa cara frech á frech de la del pobre fill malalt.

Pera consolar á la entristida vella, el jove agonitzant parla:

No ploreu, no, mare mía—perque 'l vostre fill se mor.
Espasa acerada y dura—ha mitj partit el meu cor.
La malaltía que 'm mata—es malaltía d'amor.
Uns llabis me l'han donada—ab un bés ubriagador.
Eran llabis que tenían—de la rosella 'l color,
del tey el verí que mata—y de la mel la dolsor!
Llabis mes vermells y dolsos—no 'ls somnia 'l deu Amor!

Ab un bès de passió eterna—sense recansa, ni por,
vaig deixar en aquells llabis—m' esplendenta virior.

IMPLORANT AUSSILI (per R. Fradera)

—Guardia: una colla de ganassas atropellan á mi esposa con palabras sucias y cops de troncho.
—Eso ray! Que se retire del toreo. Que se la corte.

A cada bès que 'ls hi dava—me responia 'l seu cor,
de la sanch roja y ardenta,—ab la feconda cremor.
Y la rosella entreoberta—de son llabi encisador
febrosenca y tremolosa—destilava suau licor:
el licor de las delicias—de las delicias d' amor!

Cada gota que 'n bevía,—enardit per la cremor,
feya naixer en ma pensa—un somni captivador.
Cada gota que plascenta—del seu lliscava al meu cor
era un pler qu' esponcellava,—era una delicia en flor!
D' ilusions d' eterna ditxa—era ma pensa un tresor,
de poncellas de delicias—un jardí fascinator,
una hermosa Primavera—del plaher ubriacador!

Un, cent, mil, besos y besos—en esclat arrobador,
com àngels de l' alegria—volant d' un al altre cor
anavan teixint cadenas—de divins ensomnis d' or!

Després, després, mare mía,—el cansanci enervador,
ilusions y flors xamosas—trossejava sens temor.
Nostra sanch ja no podia—dar mes forsa, ni calor!
La joventut sense forsa—es un sol sense esplendor,
y horrible foscó s' escampa—al entorn d' un sol que mor!

Després, després, mare mía—el crudel verí traydor
agermanat en sos llabis—ab la mel dels plers d' amor,
dintre mon pit extenia—son imperi destructor.
Y poch á poch s' enfonzava—cor endins, endintre 'l cor
l' espasa acerada y dura—de la pena y del dolor!

La mare, vol consolar al fill y parla:

Fill meu, fill meu, no t' apenis—recordant el temps millor
Oblida, oblida, aquells llabis—qu' han marcit ta virior.

QUAN LA VISITA DE LA ESQUADRA INGLESA (per *Picarol*)

—Jo, que volen que 'ls digui: crech que l' Esquadra de vostés es tant ó mes digna de respecte que la de aquests inglesos que van pel mar.

—Sí; pero nosaltres som els *mossos*, y ells son els amos.

La criada.

Sereno de gala.

El jove agonitzant:

Oh, mare!, la mare mía,—no vull oblidarlos, no.
Els foren la meva vida—engendrant ensomnis d' or,
sigueren font de ventura—per l' infelís aymador,
ells foren l' ánima excelsa—de mon esprit somniador.
¿Qué hi fá que avuy peni y mori—si á cor plé he fruhit l' amor?
Ma existencia es ben viscuda,—vinga quan vulla la Mort!

La vida, la vida, mare,—no es teixit enganyador
d' anys que fujen sens deixarnos—ni un recort consolador;
la vida, la vida, mare,—es l' instant fascinador
en que 'l sol de l' alegria—ens rabeja ab sa claror!

Jo he viscut la vida tota—ab un bés ubriagador,
y si avuy ab nova forsa—reviscolés el meu cor,
la nova forsa daría—per un altre instant d' amor!
Un sol moment de delicias—val mil vidas de tristor!
No ploreu, no, mare mía—perque 'l vostre fill se mor.

(La veu del malalt enmudeix y sos ulls oberts guaytan enamorats la blavor immensa tenyida de roig pels darrers raigs del sol ponent.

*La cansó de las aus al despedirse de la Llum, apar que glosi 'l càn-
tich del jove agonitzant, al abandonar la vida.*

Sols els sanglots de la mare torban el silenci qu' impera en la cambra...)

JOAN OLIVA BRIDGMAN

UN MANAT DE... «CEBAS»

Búrta't dels richs y dels vells,
que Deu te castigará
y 't farà tornar com ells.

No 't fhis de cap xerraire
que prediqui llibertat
y que fassi d' aucellaire.

La maduxaire.

El bastaix.

Del qui porti molts anells
y visqui esclau de la moda
no segueixis els consells.

Quan t' alabin, clou el llabi
á fi de no eixir de test;
pensa que un sabi modest
es dugas vegadas sabi.

La roba de la bugada
fa olor de dona endressada.

Al home desagrahit
li manca 'l millor sentit.

Si 't vols casar y estar gras,
fesho ab una coneguda,
pero sempre del teu bras.

Per lletja y pobra que sigui
cásati, no 't causi esglay,
en cambi no 't casis may
ab una que sempre rigui.

JOSEPH ROSSELLÓ

ESPIGOLADA

Entre dugas minyonas de servey:

—Mira si son ximpls els amos. ¿Sabs perquè m' ha despatxat la senyoreta? Perque va atrapar-me mentres prenía del bufet un escuradents dels que gasta el senyor.

—Sí que, tan mateix miran ben prim...

—¡Oh y aixó que un cop me n' havia servit, sempre 'l tornava al seu puesto!

Al mitj del carrer, en un día de pluja. Un corrido 's dirigeix á una dona molt guapa que s' está en el portal de una escaleta.

—Senyora, tindria una gran satisfacció si 's dignés acceptar la meytat d' aquest parayguas.

Y respón la interpelada:

—Ab molt gust l' acceptaré, pero ab una condició: que l' altra meytat sigui pel meu marit... qu' arribará d' un moment al altre.

J. MONTOLIU

TIPOS (per *Picarol*)

ESCLAT

PICAROL

Sentats dessota alzinas rondinayres,
sadollats els sentits dels tendres flayres
qu' endolceixen el bosch,
brollant de nostres cors frescal poesia,
ens ferem encisats, de cara al dia,
el jurament tendrísim
d' un virginal amor.

Aquell esclat plascent de nostra historia
volguerem enterrarlo en la memoria
com esplet del bell temps.
Y els rossinyols, que viuhen de dolcesas,
fruit ubriagats nostras tendresas
glosaren sas passadas
ab nostres juraments.

Y ara sas notas com ressó tendrísim,
feble expressió de nostre amor purísim,
eco de nostre cor,
deixém que ab sas complantas l' expandeixin,
que 'ls trovayres, amants, s' hi embadaleixin
y floreixi en poesia
l' esclat de nostre amor.

J. PUIG CASSANYAS

LA NIT Á MONTANYA

Quina nit tan tranquila y tan rioleral...
Quín cel tan blau, tan net,
ahont espargits com á diamants hi brillan
una munió d' estels!...
Damunt d' aquest jas d' herba estarrufada,
tan ample y tou com es,
ben ajeguts, cor meu, de cara enlaire,
com s' hi reposa á pler!
Aquí gosém de las frescals besadas
del sanitós oreig
plé de perfums de broida y farigola,
de romaní y violer,
que 'l cap revifa y els sentits retorna
y els muscles enforteix,
mentres sorpresos per l' espay sens fitas
la mirada exteném,
escoltant la feréstega armonía
que fá 'l brunzir del vent,
las remors ressonantas de la arbreda
y 'l rondinar del rech,
que vorejat de jonchs, inquiet s' escorra
per son llit de palets,
ahont las flors del marge s' hi enmirallan
mullantse en la corrent.
¡Cóm m' atrauhén las nits de la montanya
quan els prats son ben verds,
las vinyas plenas de rahims y pámpols
y 'l brancatje d' aucells!

—Sempre á la disposició de
D Manuell...

Y ab tú parlant en dolsa companyia,
sentir com vola 'l temps,
fruhint la vaguetat d' aquestas horas
de benestar suprém
en que dorm l' home y la natura mare
lo cor ens invadeix
ab sas ombras, sa calma y sos misteris
qu' escampa arreu, arreu...
Ara que hi som al cim d' eixas montanyas,
avuy que aquí 'ns trobém,
apartats de la prosa ciutadana,
ben lluny del mon rastrer,
ubriaguemnos de rústega poesia
en mitj de flors y herbey,
que aquí la vida exuberant hi esclata
y el goig es pur y etern.
Be prou que 'ns hi veurém altra vegada
voltats d' aquella gent,
que ab paraulas de mel, ulladas dolsas
y llabis riallers
al davant teu te fan la gara-gara
y ab sas llenguas de serp
aixís que veuhen que has tombat la esquena
te deixan sense pell.
Sí, allá á ciutat tot es mentida y farsa.
Veurás per tots indrets
grans cavallers y damas qu' enlluhernan
enflocats com á reys
y si 'ls miras d' aprop, per poch que furguis,
aviat veurás ben bé
que no es pas or tot lo que llú y que sota
de joyas d' oripell
y de robas llampants sovint s' hi amagan
miserias y res mes.
En mitj de tots aquells que á sí mateixos
se diuhen gent de bé
hi han ignorants que 's creuhen esser sabis,
vanitosos, caps verts,
homes farsants que passen per molt dignes
y donas de poch seny,
alguns ab grans fortunes apiladas
robant á tort y á dret
y ostentant ab orgull honors y títuls
que han comprat á bon preu.
Els uns als altres de rehull se miran
per salóns y carrers
y entre 'ls embats d' aquella mar revolta
de caps sense cervell,
qui hauría de callar es qui mes crida
y s' enganya al mes llest
y en la batalla de la vida, sempre
surt guanyant el pervers.
Girém ja 'ls ulls de la comedia humana
que á voltas bé distreu;
fruhim el goig d' aquestas nits serenas
que á ciutat ja riurém.
Guayta allá dalt la lluna... Qué rodona!..
Fins me sembla també
que ab sa ampla cara de pierrot mofeta
del mon s' estigui rihent!

QUIMET

—Ja poden mirarme: soch el regi-
dor de mestalla del Ajuntament!..

EN EL PARALELO (per J. Llopart)

Género ínfim.—Molt soroll y moltas nous, plenas y buydas; pero sobre tot baratas.

UN MAL NEGOCI

El *Farrenyo* y el *Mal ànima* havían quedat en trobarse á las cinch de la tarde á la taberna del *Mandonguilla*.

A un quart de sis hi arribá el *Mal ànima*, doná un cop d' ull per la taberna, y contrariat per no véurehi al seu company, enjegá un renech dels més recargolats, demaná al mosso un got de ví, y se sentá á un recó de la botiga prop d' una taula greixosa y plena de moscas. Dos ó tres parroquians que per allí hi havia 'l saludaren ab deferencia y mal dissimulada adulació, pero el *Mal ànima*, que no tenia ganas de xerrameca aquella tarde, contestá 'ls saludos ab una mirada y moviment de cap com volguent dir que no estava de *filis*, y que 'l deixessin tranquil.

El mosso li portá 'l got de ví, que 'l *Mal ànima* se 'l empassá com qui pren una píldora. S' aixugá 'ls llabis ab la mànega del gech, desde 'l colze á la má, y fent una ganyota de satisfacció demaná més ví. Quan el tingué sobre la taula, del *infern* del gech va treures la petaca, y ab catxassa y murmurant entre dents va fer un cigarro, qu' encengué y fumá poch á poch, tirant el fum en l' aire.

Poch després arribá 'l *Farrenyo*, sent rebut pel *Mal ànima* ab una tulgada de impropis y renechs per la seva falta de puntualitat.

—Y 'l *Pastetas* ¿ja es allí?—acabá per preguntar el *Mal ànima*.

—Allí l' he deixat fa rato, y no hi ha cuidado de que 's mogui. 'T torno á dir que aquest xicot te ganas de treballar. Jo 'n responch. May dirías quina n va fer ahir? Pasavam jo y la *Bisca* ab ell pel carrer del Hospital, quan va adonarse que d' una escaleta de prop del carrer de Robador, sortia una dona ab un cabás y una clau de pis á las mans. Tot d' una 'ns digué:—*¡Alto!*—Jo y la *Bisca* 'ns vam deturar extranyats, y 'l *Pastetas*, mirant de dalt á baix la casa d' ahont la dona aquella havia sortit, va dirnos:

—Me sembla que hi agafat peix, noys. Aqueixa dona del cabás ha de viure en el tercer pis, puig el quart está per llogar, y en el segon hi ha gent en els balcones. A casa seva no ha de haverhi ningú, porque ella portava á la má la clau del pis.—¿Somhi?—va dir.

—Jo, que per anar ab la *Bisca* no tenia ganas de fer feyna, vaig arronsar las espatllas, y ja 'n va tenir prou el *Pastetas*, pera dirme:

—Está bé; es cosa meva. Espereume á la Rambla.

Sens més, ens va deixar; pujá escalas amunt, y no havia passat un quart quan ens compareix á la Rambla, cantonada al carrer del Hospital, ab un farsellet de roba á la má, y unas arracadas d' or y set pessetas á la butxaca.—¿He?—¿que 't sembla 'l mano, per ser el primer pis que fa?

El *Mal ànima*, qu' era home de pocas paraulas, expresá la seva admiració ab un moviment dels músculs de la cara, y digué al *Farrenyo*:

L' IMÁN DE UNS ULLETS (per V. Buil)

—Vaja, noya, sigas mes prudenta: no está bé que 't miris als lectors de aquesta manera.

—Bueno, beu, y anemse'n, qu' es tart.

— ¡Juanito—cridá— portan dos de la forta!

En un dir Jesús s' empassaren dos gotets d' ayguardent; pagá 'l gasto el *Mal ánima* y sortiren al carrer, qu' era el de Ripoll, tombaren pel de Copons, y enrahonant en veu baixa del negoci que portavan entre mans, arribaren al Arch de Junqueras, ahont els esperava, tot fent l' orni, passejantse amunt y avall pel indret de tres ó quatre casas, l' anomenat *Pastetas*, qui, al veurels, s' hi acostá.

— ¡Hola!—exclamá 'l *Farrenyo*—t portas com un home.

—¿Cóm está aixó?—preguntá el *Mal ánima* al *Pastetas*.

—Ha sortit no fa gaire.

—Y ¿has anat á trucar?

—No havia acabat de tombar la cantonada, quan he pujat al pis y he trucat dos cops sens que ningú respongués.

—Está bé ¿y el guarda?

—Es al carrer de Sant Pere més Alt. No hi ha cuidado.

—*Bueno*, no hi ha que perdre temps; *manos á la obra*—digué 'l *Mal ánima*.

—Tú—afegí dirigintse al *Pastetas*—no't moguis del peu de l' escala, y si pujés algú, trucas dos pichs.

—¿Qué més?—digué el *Pastetas*—afanyós pera ferse útil.

—Res més, ja ho sabs—li contestá el *Mal ánima*.—Vigila, y prou. Y ara espera que haguém entrat nosaltres per posarte á la escala.

Y dirigintse al *Farrenyo*, va dir:

UN QU' ESTÁ BEN AGARRAT
(per *Picarol*)

PICAROL

—Con un alcalde así, da gusto gronzars'hi!...

— ¡Apa, tú, no dormím! Adelanta't.

Dit aixó, el *Pastetas*, ab las mans á las butxacas dels pantalons, tot fent el tonto, 's separa dels seus companys, y 'l *Farrenyo*, després d' assegurar-se instintivament de que no s' havia oblidat la *llensadora*, agafá l' acera de la dreta mirant cap á Junqueras, y als pochs passos entrá en una escala estreta y fosca, pero ben enrajolada y pintada, com de casa de senyors.

Darrera d' ell entrá poch després el *Mal ánima*, y al mitj minut el *Pastetas* ja estava al seu puesto d' honor, vigilant, pero fentse 'l pagés.

El cop el venían preparant feya días. Se tractava de robar á un senyor extrany y rich que vivía sol al segon pis d' aquella casa. Els tres lladregots se feyan moltes ilusions respecte 'ls resultats del robo, sobre tot el *Mal ánima*, que per dirigí 'l cop y sé 'l qu' havia d' entrar al pis, li tocava la part més grossa del botí. Desgraciadament pels tres canallas, la cosa no 's presentava tan bé com ells se figuravan, puig l' amo del pis, al que robar volían, se trobava á casa seva en aquells moments. Cert que 'l *Pastetas* l' havia vist sortir, pero, distret luego, no l' havia vist entrar al poch rato.

Ben lluny de pensar el *Mal ánima* que 'l tret li anava á sortir per la culata, com vulgarment se diu, pujá depressa y animat l' escala, deixant darrera seu al *Farrenyo*. Al arribar al pis que robar volía, d' una butxaca interior del

UNA PROPOSICIÓ ATREVIDA (per M. Foix)

gech se tragué una llarga escarpra, ab la que comensá á forsar la porta. Aquesta cedí una mica, sense fer apenas soroll. Ensemps el *Farrenyo* vigilava l'escala, empunyant un gabinet de llengua de vaca. A mitj fer, el *Mal ànima*, deixá l'escarpra que quedá enclosa entre la porta y 'l bastiment, se mirá al *Farrenyo*, y ab un gesto li expresá que li costaria una mica fer saltar el pany. Sens perdre temps s'escupí á las mans, las va fregar una ab l'altra, y reprengué la feyna ab dalit.

La porta cruixí. La cara del lladre s'animá sobtament de malsana alegría. Pero 'l soroll que feu la porta al cedir baix la pressió de l'escarpra, 'l sentí l'amo del pis, qui instantáneament se doná compte de lo que contra ell se perpetrava. Lluny d'atemorirse, sens fer remor va treure un revólver d'un calaix de la taula d'escriure, y després de haverse cerciorat de que tenia tota la carga, de puntetas, sens fer lo més petit soroll se'n aná cap á la porta, disposat á matar á tants lladres com entressin á casa seva. L'havían robat feya poch temps, y encare conservava en l'ànima quelcom de l'ira que 'l fet li produhí. La casualitat li portava com per la má l'ocasió de venjar-se, de poder rebre 'ls lladres á trets. No se li escaparian. Els deixaria entrar, y un cop dintre, un y altre, tants com fossin, caurían atravesats per las balas del seu revólver.

A fí d'assegurá 'l cop, se colocá darrera de la porta, atent y en guardia, casi sens respirar. Mentres tant el *Mal ànima* feya treballar l'escarpra, y 'l pany s'anava trençant poch á poch, cruixint la porta com si's queixés.

De prompte aquesta s'obrí fent nn soroll sech, com d'arma de foch, encare que no metálich ni intens. El *Mal ànima* y 'l *Farrenyo* cambiaren una mirada d'inteligencia, com volgent dir qu'havía arribat el moment suprém. L'amo del

—Si 't determinas á fugir ab mí, demá mateix prenc el passatge.

—¡Qué vols que 't digui! 'M falta pit per aquestas cosas.

UN SOGRE SORT (per Mariano Foix)

—¿Qué dius, noy?... No t' entench.

—Res, papá, diu qu' encare no li ve bé casarse.

—Ah, aixó ja ho havia sentit, y tots ho *sentim* bé prou.

DEL CAMP DE ROMA (per R. Tusquets)

Bover.

pis, aguantant la respiració, esperava darrera de la porta com àngel exterminador, decidit à matar per venjança, per gust, per necessitat.

A tot aixó, en mitj d' un gran silenci, el *Mal ànima* obrí cosa de dos pams la porta, y, com à darrera precaució, desde l' escala, allargant el coll, tragué 'l cap dintre del pis per donar un cop d' ull, y no sens espant va poder veure una má inmóvil empunyant un revólver.

Al mateix temps l' amo de la casa, al veures descubert, tingué una idea repentina, d' una brutalitat esfereidora, y sens donar temps al lladre à retirar el cap, se desplomá ab totes las sevas forsas sobre la porta, que 's tancásegant completament el coll del *Mal ànima*, quedant mort ab el cos fora l' escala y 'l cap dintre del pis; amarat, trayent la llengua...

ADOLF MARSILLACH

APOLOGÍA DE LAS VIUDAS

Llegida en el casament
d' una hermosa viudeta *reincident*.

¿Altra vegada?

Ja ho veig.
"¡La soletat es tan trista!"
"Ningú sab lo que contrista
com qui 's troba en pas tant lleig."
"Que l' una nit, un basqueig,
que l' altra ve un cop de tos
y no 'l don punt de repós..."
"Després una dona sola
si passa un tropell s' amola..."
¡També ho dich; val mes ser dos!

Aixó es natural y plá.
¿Quín mal fa la companyía?
La soletat en el día

no es com á la nit, es clá!
De nit, comensa á pensá
ab el difunt... s' entristeix...
y com qu' á n' allí mateix
el tenia al seu costat...
al veure que se 'n ha anat...
per consolarse, 'n té un feix!...

—¿No sabs ser sola? Aixó ray
—dirán molts—¡Entra á un convent!
Aviat ho arregla la gent!...
¡no deu havé enviudat may!
Apart que un convent fa esglay
á un cor jove y aixerit...
Ja 's passa 'l temps divertit...
de día 's té companyía...
¿Pro que n' ha de fe de día,
si ella la vol á la nit?...

Per xo comprench que las bonas

tortoretas despariadas
que encare que desoladas,
se recordan que son donas,
al trobarse encar bufonas,
quan algú 'ls vol proposá
qu' entrin á un convent, ben clá
li responguin:

— ¡Quíns afanys!
¿Entrá á un convent? Tinch trent'
¡No pas per ara germá! [anys.

—
Al contrari, lluny d' aixó
jo trobo molt natural
qu' á la vida conjugal
hi tinguin inclinació.

¿Hi ha acás al mon res tan bó
com l' amor, si es ben comprés?
Lluny de negarse may mes
á dintre 'l seu pit covarlo,
las viudas, deuen tastarlo
no un cop, sino dos... ó tres!

—
Si 'l primé espós fou dolent,
potsé l' altre será bó;
si l' un fou butzinadó

l' altre será complascent.

Es además molt corrent
qu' en la variació está 'l gust,
y per xo trobo molt just
que las viudas no s' aturin
ab un cop y que procurin
ensopegá un altre *ajust*.

—
¿Y además, els fins sagrats
que la dona ha de cumplí?
Per qué ha nascut? Per tení
fills, y si pot sé á grapats.
Dintre de son sér tancats
porta 'ls gèrmens de la vida,
y si 'ls seus debers olvida
dedicantse al celibat,
de Deu y la Humanitat
te de ser sempre malehida.

—
Mes no cal; si bé 'l seu cor
no olvida al primer marit
arriba un día qu' un crit,
sent á dins d' un altre amor.

En lo mes fondo, pel mort,
hi guarda un recó sagrat,

CADAQUÉS. (Fotografía de J. Esquirol)

La Platja gran.

mes tot lo demás ja bat
per un altre á somatent,
puig l' amor es mes ardent
després d' una viudetat!

Y llavors ja ve 'l camí
qu' ella sab tant de memoria,
y dels seus quinz' anys la historia
torna altre cop á llegí.

¡Quánts recorts d' aquell ahí
tan anyorat y volgut!
¡Quántas voltas se li acut
el recort del primer bés
y 'l que reb de nou, creu qu' es
el primer qu' ha renascut!

Y llavors, altra vegada
venen rissos perfumats
y sospirs mitj ofegats,
y horas de curta durada:
torna en sos ulls concentrada
á lluhir la flama ardenta
de la passió, y s' alimenta
de frasses dolsas com mel
y torna á renaixe 'l cel
que 'l mateix carinyo, inventa.

Y s' amagreix poch á poch
y parla tota soleta
y en la iglesia está distreta
y no está tranquila en lloch.
Sa respiració es com foch
y sent en el pit un pés...
y si acás comensa un rés
per l' ánima del finat,
queda 'l rés á la meytat
pensant ab l' altre promés!

Si es viudo també com ella
el según marit que troba
se 'ls imagina molt nova
aquella vida tan vella.
El posar al gat la esquella
no 'ls ve de nou, y sabent
portarse ab enteniment
els génits, no 's mouhen guerra,
y d' aquí ve que la terra
se 'ls transformi en un Edén!

Mes si de cas es solté
el nou marit... ¡Quína ditxal
de la missa no 'n sab mitja
y ella 'l porta com un bé.

Com qu' ell ignora 'l *papé*
que en el reparto li toca,
es natural, s' equivoca
molt sovintet de camí
y ella 'l té de conduhí
per la má, com un tanoca!

Y ha de servirli de guía
per arribá al Paradís
dihentli molts cops:—Aixís
s' ha d' anar per fer mes vía.
Ell com á novici 's fía
dels consells qu' ella li dona,
y si algun cop enrahona
del casori, ab embelés
diu:—Per casarse sab mes
dona viuda, que minyona.

¡Y es clar qu' es aixís mateix!
No 's creguin que sigui broma,
perque 'l carácter d' un home
sols una viuda 'l coneix.

Ella 'ls gustos adverteix
del seu *socio*, y molt aviat
li té 'l génit estudiat
y aixó estalvia renyinas.
¡Per casarse las fadrinas
ja haurían d' havé enviudat!

Ja ho veuhen, donchs, si es ditxós
un home si ab viuda 's casa:
s' estalvia guerra á casa
¡qu' es un estalvi molt gros!

Además, surt ventatjós,
puig el que 's casa de nou
ab soltera, gasta prou
en posá 'l pis amoblat
¡com la viuda 'l té parat
ja troba dona y llit tou!

Posém donchs el punt final
á n' aquest vers poca solta.
¡Recepto á tothom qu' escolta
la vida matrimonial!
Aixó ho dich en general:
en particular diré
qu' ab viudas va molt mes bé.
Las solteras no s' apurin;
si 's volen casá, procurin
quedarse viudas primé!

(A LAS *víctimas*)

Y vosaltres que conech
la professó que us corre ara,
vosaltres que feu la cara
de colomins dantse 'l bech,
perdoneume l' espatech
d' aquests versos que hi llegit.
¡Ja n' estich arrepentit
d' haver sigut tan xerraire!
Nada, no cansars'hi gaire!...
¡Deu vos dongui bona nit!!

M. RIUSEC †

SPORT MACÀBRICH (per Ll. Brunet)

Mes breu que 'l trànsit de Paris   Madrid, es el trànsit del Mon   l' Eternitat. Aixís se va demostrar en l' última cursa.

LA MARE CANTORA

(IMPRESIÓNS)

Es el recort d' unas impresiões rebudas en l' edat en que mon cor se desclohía á la vida; en que jo encare feya versos á una Julia de trenas penjants y faldilla curta; l' edat en que comensan á naixer las ideas embolcalladas de melangiosa y vaga poesia.

I

A la casa que jo m' estava á Murcia, davant per davant del balcó del meu quarto, á l' altra banda del carrer, hi havia una finestra ab gelosía, d' un convent de monjas. Voltavan el convent, además del seu propi, una munió de jardins que li feyan un estoig de perfums; més enllá montanyas blavas; y el cel més blau que las montanyas.

Quan arribava el més de maig, cada entrada de fosch, eixía jo á n' aquell balcó pera gaudir de las melangiosas delicias d' aquells instants y pera sentir, al convent, la veu de la *mare cantora*.

La gent del poble feya corre molts historias referents á n' aquella monja; mes tothom convenía en que havia estat tiple de *sarsuela*, de las bonas, y que sa entrada al convent era l' epílech d' una historia d' amors.

La fosca anava invadint la terra; voleyavan al entorn de llurs nius las aurenetas, agullonant l' ayre ab aquell xiscle agut y fí com las plomas de llurs alas y de llur quía. Al carrer, un aixám de xicots perseguía á cops de canya las pobras ratas pinyadas que, de tant en tant, queyan esmortuhidas negreiant per terra com pellingots.

Al convent se sentía el dringar malaltís d' argentina campaneta y, poch á poch, passavan pels forats de la gelosía las flametas de las velas parpellejant com ullets presoners curiosos de contemplar la vida exterior. De tant en tant, enfosquint molts d' aquells forats, s' extenían grossas ombres en las quinas s' hi reconeixía la forma del manto de las religiosas. Després las flametas s' inmovilisavan, l' orga comensava á fer sentir sa veu nassosa, y las monjas se posavan á cantar: era un concert de veus esmortuhidas, mústegás, mates, germanas de las del orga; mes de sopte, com un raig de claror brillejanta, fendent l' ambient adormit y gris d' una bauma humida, passava á través d' aquellas veus, un' altra de ferma, lluhenta, plena de vibraciões de vida: era la de la monja que 'l poble anomenava, per sa bona veu, la *mare cantora*.

Llavors, al carrer, algún transeunt s' aturava escoltant ab posat de *dilettante* y fins expressava ab ganyotas y moviments del cap el seu parer; y algún pagés, que també escol-

MAL SÍNTOMA (per *Apeles Mestres*)

—Noy, á Espanya cada día aném pitjor.
—Sí, noy, sí: cada día las llensan mes curtas, las burillas.

TIPOS (per *Picarol*)

tava, s' exclamava: "¡Leñe, paece que está uno en el teatro!...", Y llavors, la meva esbojarrada imaginació, baix l' influència de l' hora y d' aquella veu, prenia volada y jo tenia de seguirla. May vaig poder representarme la monja aquella com á tal, sino ¡ves quina extranyesa! ab el traje y la figura de la tiple que sortia en una sarsuela de moda á las horas: cantava una romansa molt bonica, l' únich bó de la obra; un dollet de música poética, plena de sentiment, endolcint tot un devassall de xistes fastigosos y escenas sense solta. Y mitj clohent els ulls, veyá jo (es dir jo, aquesta boja d' imaginació) una figura ideal, bufona, empetitida per las dimensions del ample escenari; s' avansava cantant; duya 'l traje tipich d' una provincia espanyola, no recordo quina; pentinat molt ayrós, faldilla curta ab antiqüelas, gorja descoberta, ornada d' un collar de perlas... Llampegavan las antiqüelas que piquejavan las foscas faldillas, y llur llampagueig viu, feya contrast ab la lluhentor entelada de las perlas del collar, las quals, ab las vibracions de la gorja, s' bellugavan fent serpentejar l' enfilall, com si estiguessin plenas de joya per haver retrobat en aquella pell fina el nacre ahont nasqueren. La llum del prosceni 's difonia, barrejada ab ombra, per las galtas de la cantant y una taca d' ombra damunt el llabi superior simulava un levíssim y encisador pèl moixí. Els ulls, grans, de negra lluhentor, restavan envoltats d' ombra cálida.

¡Mentres tant las notas de la romansa anavan rajant de sa gola ab una vibració que las feya gayrebé visibles com blancas papellonas voleyant al entorn de sa boca, flor vermella d' aquell cos planta de la harmonía... El final s' atansa, las notas son ara rápidas, curtas, llampegadoras com las antiqüelas del vestit... ¡silenci! ara ve la nota final: el cos de la tiple 's decanta un xich cap endavant, per dessota 'ls plechs, que palpitan, de sas faldillas, sos blanchs peuhets s' avansan quelcom; las mans s' aplegan demunt del pit com aturadas allí, plenas de curiositat amorosida, á escoltar com brolla del cor aquella harmonía: fins las perlas no 's bellugan com si també escoltessin corpresas... y la nota final surt, se perllonga á l' infinit, puja, puja, com un raig de llum qu' anés d' aquells llabis al cel...

Estingida aquella nota, l' encís meu s' esvahia: tornava á veure la gelosía d' aquella finestra; darrera d' ella l' orga callava, las flametas anavan desapareixent.

II

Una tarde, la campana del convent tocá agonia; després á morts, y jo vaig rebre una fortíssima sotragada al sentir dir á una dona del poble que la mare cantora era morta...

Malgrat aquesta impresió vaig voler veure 'l cadavre, pres de la natural curiositat de conéixer á n' aquella monja. Vaig entrar á la fosca esglesia: vora l' altar major, per una gelosía situada á quatre pams de terra, s' hi garbellava una llum freda; vaig mirarhi plé d' emoció: damunt d' un tú-

— Molt mes rich que l' altre Girona... Jo, tot el día 'm passejo...

mul baix, en plá inclinat, hi havia el cadavre; ma primera impressió fou com una alenada freda per tot mon ésser; la fredor qu' escampan á llur entorn tots els cors glassats per la mort: tot seguit vaig experimentar una pregona extranyesa ¿ahónt era la mare cantora que jo havia somniada? Perque allí devant meu tenia una cara de marbre sense expressió, sense cap trás que la diferenciés de las altras monjas; hi veyá jo la trista semblansa que regna entre tots els éssers privats de llibertat: las monjas, els quintos, els presos, totes aquestas vidas llensadas en olvidadas platjas per onadas de desengany, de lluytas anónimas, de desesperació.

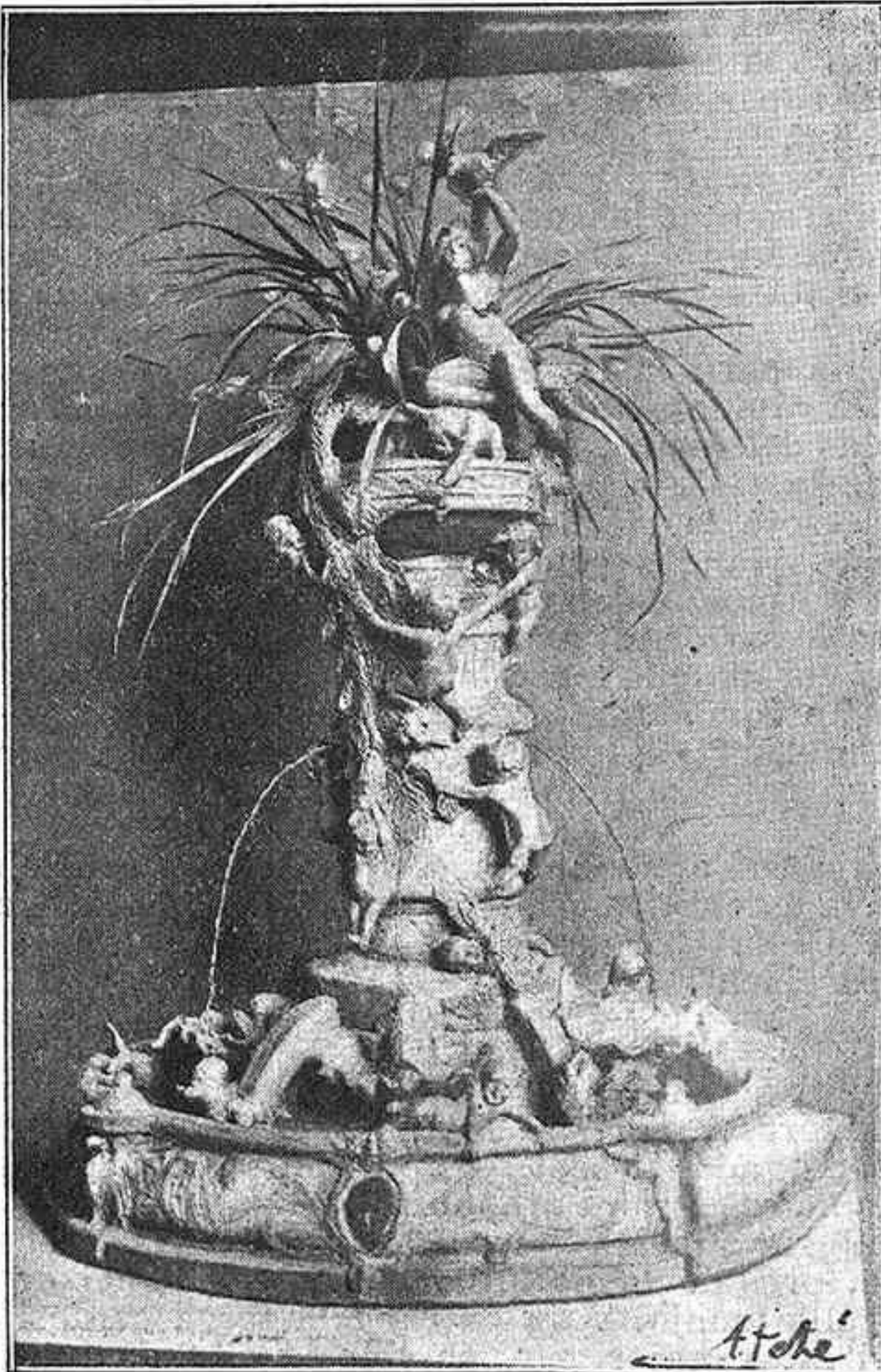
Era tan diferenta la mare cantora de com jo me l' havia imaginada que vaig voler explicarme aquell fenomen. En la cara d' altres cadávres hi havia trovat jo restos de vida; bé la expressió plácida del que dorm, bé la ganyota horrible d' una suprema lluyta; es qu' en aquestos cossos la vida hi estava escampada per tot y al fugirne deixava rastre.

Mes en aquella dona, durant sa estada en el convent, la expressió, el color, tot lo que significa moviment, passió, vida ab son acompanyament de recorts, de tristesas y alegrías passadas, havia tingut d' anar fugint de la superficie del cos paralisada per l' ambient de tomba que l' anava marcint poch á poch; se 'n havia retirat cercant la vida y l' escalf del cor, condensantse en ell. ¡Y aquell cor plé de vida, no tenia altra manifestació exterior qu' aquella veu que tant m' havia fet somniar! Y quan la mort lo glassá á n' ell també, fentlo esclatar, tal volta, ab l' excés de vida conden-

sada, tota ella n' havia sortit envolantse ab l' esprit vers el Deu á qui las ánimas no tenen de presentarse com devant el Deu dels altars, ab una vestidura de carn martirisada. Y al envolarse tota aquella essencia de vida, n' havia deixat el cos tan buit, que tenia la mudesa, la inexpressiva fredor d' una lápida esborrada...

En una de las finestras del pati vaig veure dos caps, dos caps joves de novicias que miravan á la morta ab reculliment, ab cert esglay; encare eran massa joves pera envejarla; mes ja l' ambient de tomba las havia marcidas, tant qu' entre llurs caras y la de la morta no més hi trobava jo una diferencia: aquéllas tenian els ulls oberts.

Vaig tornar á capficarme... al cap d' una estona vaig alsar els ulls vers aquella finestra... y era tancada... Aquest sol fet me feu rebre el cop sobtat d' una impressió d' aïslament, de pregona soletat; fins allavors mas pensas m' havian fet companyia; ara semblava que mon cervell s' hagués parali-

ART DECORATIU.—(Modelo de R. Atché.)

sat y pres d' una por extranya, supersticiosa, sentint que mas camas s' enrampavan vaig dirigir-me vers la porta depressa, depressa, sense atrevirme á girar el cap, de por de veure sortir d' aquells foscos claustres quelcom de negrós, feréstech, que se m' atansava silenciosament. Al ser prop de la porta, á un escolá li va caure un manoll de claus y aquell dringar escandalós me feu donar tal bot, que vaig trobarme al carrer... Lo sol primaverench ho enmantellava tot ab son vel de llum tebia y daurada: la campana torná á deixar caure son toch, desmayat, aquell *dlang, dlang...* com un *ay* planyívol, y avans de cada toch, un grinyoleig de la corda semblava un gemech, un sanglot, un sospir de pena...

III

Sempre qu' arribava el mes de Maig, quan ja ningú 's recordava de la mare cantora, á entrada de fosch, eixia jo al balcó... el quadro era el mateix; las aurenetas barrejavan llurs xiscles als crits dels xicots; las monjas cantavan ab veu nassosa germana de las de l' orga y á mí, per un fenómeno semblant al que 'ns fa sentir músicas llunyanas quan aném en ferrocarril, me semblava sentir poch á poch, á través d' aquellas veus, com un aucellet que s' atansa refilant y 's queda encare lluny, un' altra veu vibranta, pero anyorívola, llunyana... ¿D' ahont venia aquella veu? ¡quí sab! del horisó enfosquit tal volta, ahont s' hi retallavan confosament las monta-

tros de cel ab tints delicats de violeta, ahont hi brillejava com una gota d' argent fos el primer estel: la mevainfántivo la imaginació 'm feya pensar que d' allí la duya l' oreig primaverench, amanyagador y perfumat de tarongina.

JOSEPH FARRÁN
Y MAYORAL

L' INTERÉS DEL INGLÉS DEL TRANVIA (per J. Llopert)

— Ja veurán, senyors: aixó s' ha fet en interés dels pobres. Anant á peu farán exercici, y fent exercici agafarán gana.

LA CANAL Y 'L CANALÓ

FAULA

En estreta vía—de la ciutat vella
dos distintas casas—cridan l' atenció;
ben moderna l' una;—l' altre, al frente d' ella,
sembla que recorda—l' any de la picó.

Rónega es aquesta;—prou que sa fatxada
clarament ho mostra;—preguntar no cal:
per lo cás de ploure,—surt de la teulada
una llargaruda—*clássica* CANAL.

¡Quín contrast la nova!—¡Cóm caracteriza
el progrés del sigle!—¡Quína construcció!
Per quan ploqui ó nevi,—desde la cornisa
fins á sota terra—baixa un CANALÓ.

Ja us podeu fer cárrech—de la diferencia
d' una ab l' altra casa—per lo que us he dit...
y ara vull contarvos,—si teniu paciència,
de lo qu' asseguran—que passá una nit.

Diuhén que 'l sereno,—que sovint dormía
de la casa nova—dintre del portal,
despertá de prompte...—y era que plovia
y que disputavan—CANALÓ y CANAL.

Pluja de las fortas—no era la que queya;
un "xim-xim," que diuhén:—bé m' enteneu prou...
Y 'l CANALÓ irónich—á la CANAL deya:

—¡Apa, escandalosa!—¡Apa, que ja plou!
Gala podrás ferne,—mes qu' odiosa 't fassi,
de ta coneguda—falta d' aprensió...
y mullá hasta 'ls óssos—al pobret que passi
fent que tal vegada—mori d' un doló.

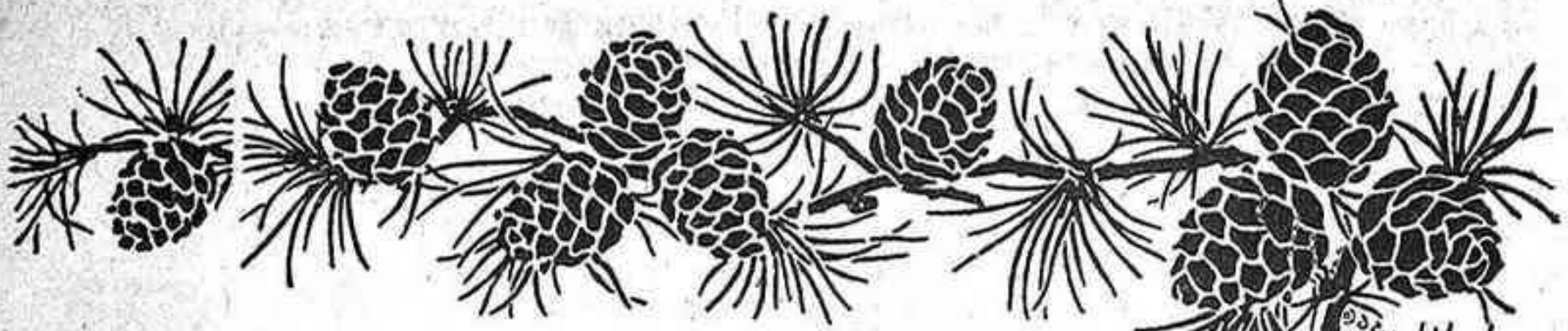
L' aygua que recullis—llensa á ta manera...
venen núvols negres...—va parant el vent...
¡Apa ja, transforma—el carré en riera...
y del mal alába't—que ne vagis fent.

—Calla!—va respondre—la CANAL ofesa:—
Massa ton cinisme—probas ab tos fets.
Jo, quan llenso l' aygua—mostro ma franquesa.
Tú, ta hipocresía.—Jo no tinch secrets.

Tú, quan tenir logras—l' aygua arreplegada,
á passar la obligas—per *camí* tapat...
sempre fent la teva,—fals, á la callada;
may mostrante noble;—sempre solapat.

Jo, al contrari, franca,—sense cap reparo,
l' aygua qu' arreplego—llenso al descobert;
y es virtut preuhada,—no podrás negarho,
procedí ab noblesa,—y ab el *cor* obert.

—¿Tú del *cor* ne parlas,—y 'l desitj no 't deixa
de fe 'l mal que puguis?—diu el CANALÓ:—
¿No tením, obsérvahó,—la missió mateixa?
¿Quí es que de nosaltres—la compleix milló?

Jo, cumplint la meva,—l' aygua ne recullo,
y 'l' terrat ne deixo—com deixar-lo dech;
y ni perjudico—ni al que passa mullo,
ni disgustos causo,—ni faltarne crech.

Tú, al cumplir la teva,—cert que també miras
de recullir l' aygua—lo mateix que jo;
mes després la llensas,—sens mirá hont la tiras,
y no estém conformes—justament per xo.

L' aygua es perillosa;—com que poch me 'n fío,
sempre faig que vaji—per hont té d' aná...
Tu la deixas solta.—Jo, al revés, la guío.
Jo sé ahont la porto.—Tú ni sabs hont vá.

—Dich que soch mes franca—la CANAL contesta.
—¿Franca? No confonguis—diu el CANALÓ:—
Tú de lo que dónas—proba manifesta
es de qu' ets amiga—de la ostentació.

Hi hagi ó no franquesa,—si que res importa,
quan al mon se tracta—de cumplí un deber.
Qui milló 'l cumpleixi,—mes ventatja porta;
qui pitjor resulti—sempre es el qui pert!—

De repent callaren;—pero massa 's veyá
qu' era aquell silenci—ben á pesar seu...
Tanta y ab tal forsa—l' aygua llavors queya
qu' era alló de darla—per l' amor de Deu.

Els tapá la boca—l' aygua qu' engolían...
¡prou d' aquella fetxa—n' ha quedat recort!...
engolirla tota—casi no podían,
y quant mes anava,—mes plovia fort.

¡Cóm, ab quín cuydado—pel CANALÓ queya
l' aygua sols sentintse—cert remó apagat!
¡Cóm, ab quín desordre—la CANAL la treya!
¡Cóm espategava—sobre l' empedrat!

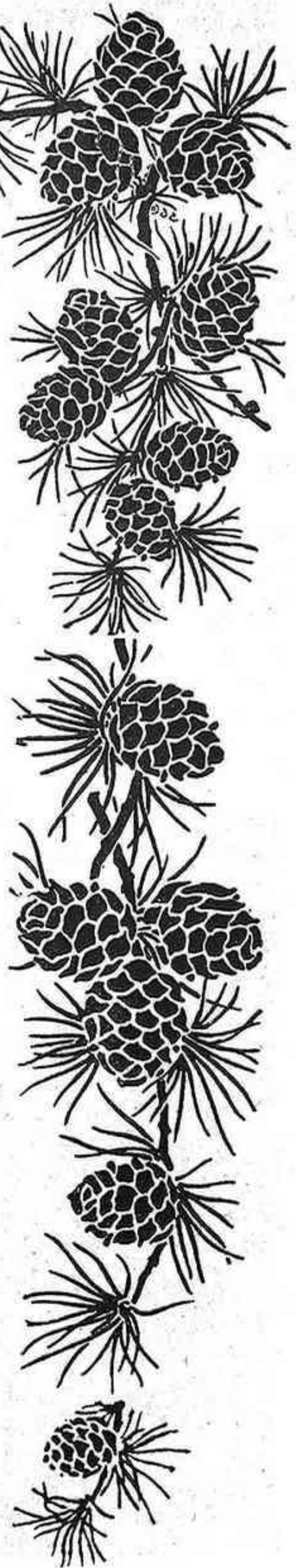
¡Si va dur desoris—la CANAL ditxosa!
¡Si 'n va fer d' escándol!—¡Bé 's recorda prou!
Tota la nit aygua—va llensar furiosa,
y al *gefe de dia* (1)—va posar com nou.

Ja no cal que parli—dels que va mullarne;
y de la mullena—ja no 's tenen drets...
Vuyt barrets de copa—crech que va esbotzarne,
y deixá inservibles—altres cent barrets.

Com per sobre á ratos—l' aygua sobreixía,
queya á pluja feta—per els dos costats;
pels balcóns entrava,—y desde aquell día
mes de quatre tenen—els papers mullats.

¡Y ella tan tranquila!—Com si 'ls desesperos
lluny de darli pena,—l' hi cayguessin bé,
va esbotzar paraigüas—va *banyar* cotxeros,
y per fí de festa,—va inundá 'l carré.

(1) El *gefe de dia* també corra de nit. Sempre á caball y
ab l' ordenansa al darrera.

Y llavors va entrarne—l' aigua per sorpresa
dintre 'l soterrani—qu' es d' un impressó,
ab tant mala sombra—que deixá malmesa
tota la tirada—d' una *Il·lustració*...

Els vehins s' alsaren—protestant á l' hora,
—¿Es que no hi há—deyan—lley municipal?
¡Canalóns ne vingan!—Las canals á fora!
¡Fora!—tots cridavan.—¡Fora la CANAL!

—¿Veuhén?—el sereno—deya parlant massa—
als terrats polítichs—tot sovint hi plou...
¡Pluja de trifulcas—que lo poble passa!
¡Aygua de desditxas—que se saben prou!

Molts que la arreplegan—volen arreglarho
fent moltes vegadas—lo que la CANAL;
al espay la tiran—sense cap reparo,
no mirant qu' es aygua—que pot fer molt mal...

Oradors polítichs: hi ha que "comprimirse,"
y seguir l' exemple—de los canalóns...
Tot pot arreglarse,—tot pot conseguirse
sense que 's malmetin—las *il·lustracions*.

JOAN MOLAS Y CASAS

EN EL CIRCO EQUËSTRE (per P. Roig)

El moment crítich. Gran espectació per veure si l' artista cau y 's desnuca.

L' AGAFADA DELS HUMBERT (per Ll. Brunet)

Comparantlos ab els nostres
que van fé 'l descobriment,
els policíes francescs
van resultar uns pigmeus.

LA VENJANSA DE LA NUVIA

Tothom quedá consternat al sentir el NO pronunciat per en Cinto al preguntarli'l capellá si volía per esposa á la Mane-la. Ningú se 'n sabia avenir.

Tan enamorat que n' estava de la que feya dos anys era la seva promesa!

Si no la estimava, si no la volia, ¿per qué esperar á dirho en aquell acte solemne, davant de las parentelas, dels amichs, dels coneguts y dels curiosos que hi assistían?

¿Per qué consentir y contribuir al gasto de la pompa ab que s' havia preparat la boda?

L' altar guarnit de flors, illuminat per un sens fí de llums, cobert el paviment ab catifa, l' orga saludant ab una marxa magestuosa la entrada de la comitiva al temple, las campanas al vol...

Y tot plegat ¿per qué? Per desdirse ab un monos-

sílab negatiu d' un grapat d' anys de manifestacions amorosas, en el precís moment d' arribar á la apoteóssis del festeig.

La nuvia plorava en un recó del altar voltada per els seus pares y 'ls demás parents; el nuvi, com si no tingués conciencia del escándol que sa inexplicable conducta ocasionava, sentía, com alelat, las reconvenções de la seva parentela, que no sabia cóm excusarse de la planxa monumental que aquell beneyt els hi feya fer; els convidats anant d' un grupo al altre sense saber cóm sortirse d' aquell compromís imprevist; els curiosos comentant el succés; el capellá bon xich exasperat perque molt justament se dolía d' haverli torbat la santedat del temple, y 'ls escolans malhumorats per la pérdua de las propinas que creyan arreplegar.

Ningú recordava un desori semblant.

En las crónicas de la parroquia no 's registrava un altre cas com aquest. Era la primera vegada que sota las voltas del gòtich temple ressonava un NO, que per més que no traspassá 'l to de la veu natural, per tots els que l' escoltaren semblá més estrepitós que una descárrega, particularment pera la núvia, que sentí en son cervell enrunarse 'l magestuós palau de la felicitat que fabricaren sas bellas ilusions.

No hi hagué altre remey que rendirse á la evidencia y eixir del temple ahont no podía pas allargarse tan extraordinari espectacle. No era 'l lloch á propòsit pera fer reconvençions que havían de degenerar en crits y disputas poch cultas.

La núvia y la consegüent parentela entraren per la sagristia á la casa rectoral, de la que eixiren per una porta que treya á un carreró poch concorregut y aixís evitaren ésser objecte de la curiositat popular, ja que la nova del casament desfet al peu del altar, corregué com un llamp per tota la població y feu que 'ls desenfeynats y batxillers s' apleguessen al davant de la iglesia, per si encare arribavan á temps de veure eixir als de la comitiva.

No cal dir que 'ls que 'n formaren part anaren explicant per tot arreu l' inesperat espectacle de que havían sigut testimonis, satisfent aixís la curiositat dels que no s' hi trobaren presents.

Per alguns días no 's parlá d' altra cosa en la vila y en las masías de la comarca, compadint tothom á la núvia y recriminant al nuvi, á qui tractavan de taral-lot, poca solta, beneyt y altres dictats per l' estil.

L' EFECTIU Y L' AUXILIAR (per J. Llopart)

Com que hi ha tanta feyna
per xuparse 'l sou,

y un sol s' hi cansava,
ara 'n tenim dos.

Lo que no sabia ningú era 'l motiu d' haverli sortit aquell nó tan escandalós en lloch del sí que feya anys estava ensajant ab la seva xicota.

Y si s' ha de dir la veritat, ni ell mateix sabia explicarne la causa.

—Qué voleu que us digui,—contestava á las preguntas de son pare,—va ser un *repente* del que no tornaré pas endarrera. No es que hagi sapigut res deshonorable pera la Manela, pero, no sé qué se 'm va representar del matrimoni y de sas conseqüencias; del llas indisoluble ab que anava á esclavisar per sempre més la independencia de mas accions, que 'm va entrar una mena de basarda com si 'm trobés davant d' un perill invencible, al peu d' una timba que m' atreya y de la que, fent un esforç suprà, poguí enretirarme pronunciant aquell no que fins á mí, com á tots els que 'l sentiren, va deixarme confós y sens esma, aclaparat y estemordit, com si hagués sostingut la lluyta més descomunal. Ab aixó, com de dret ni de fet vull trobarme sotmés á cap tracte per aquest assumpto, feu perque, seguint la costum de la nostra comarca, se desfassin els capítuls matrimoniales, que jo ja estich decidit á anular la meva firma y ella crech que ho desitjará igualment després de lo que ha passat.

Pero en aixó va enganyarse de moment en Cinto. Ella no volgué de cap manera firmar res que contribuís á la nulitat del contracte que días avans d' anar á la iglesia havían legalisat suscribintlo.

—No vull retornarli la llibertat d' acció. Mentres jo visqui estaré privat de casarse ab un' altra, ja que no anulant jo la meva firma, l' impossibilito de ferho.

Be s' hi varen posar personas d' influencia pera convéncerla: no hi hagué arguments bastant rahonables, ni discursos prou eloqüents, ni prechs lo suficientment conmovedors.

Passaren tres mesos sense interrompres pera res aquestas negociacions; pero tant la molestaren, importunantla á totas horas, que al fi, després de concedirli quinze días de treva que demaná pera pensar ab tota calma, cridá al seu pare y li manifestá que cediría á lo que d' ella sollicitavan, si li deixavan pendre venjansa de la ofensa, prestantse en Cinto á passar per lo que havia passat ella.

—Vull que s' organisi la boda ab la mateixa pompa que l' altra vegada y ab els mateixos convidats ó més si es possible. Anirém al altar; ell que respongui afirmativament á la pregunta del sacerdot, y al dirigirse á mí, contestaré ab un no ben alt, ben contundent, ben escandalós. Sols d' aquesta manera cediré á lo que de mí 's desitja.

Com aixó ella ho plantejá á solas ab el seu pare, li feu avinent al mateix temps, que fora d' ell y d' en Cinto ningú devía tenirne coneixement, puig d' altre modo, com se suposa, sapiguentho tothom, l' efecte no tindria cap virtut ni la venjansa fora tal, no passant de ser una moixiganga lo que devía ser un acte serio de debó.

—Poseuvos, donchs, d' acort ab ell y advertiuli que no dongui á compondre á ningú res de lo convingut; al contrari, que fassi veure que s' ha repensat y está decidit á casarse davant de tot el poble si es possible, pera que sia més pública la seva retractació. Sols en aquesta forma puch accedir á lo que preté. Aixís será més gran la meva venjansa y més escarnida la seva vergonya.

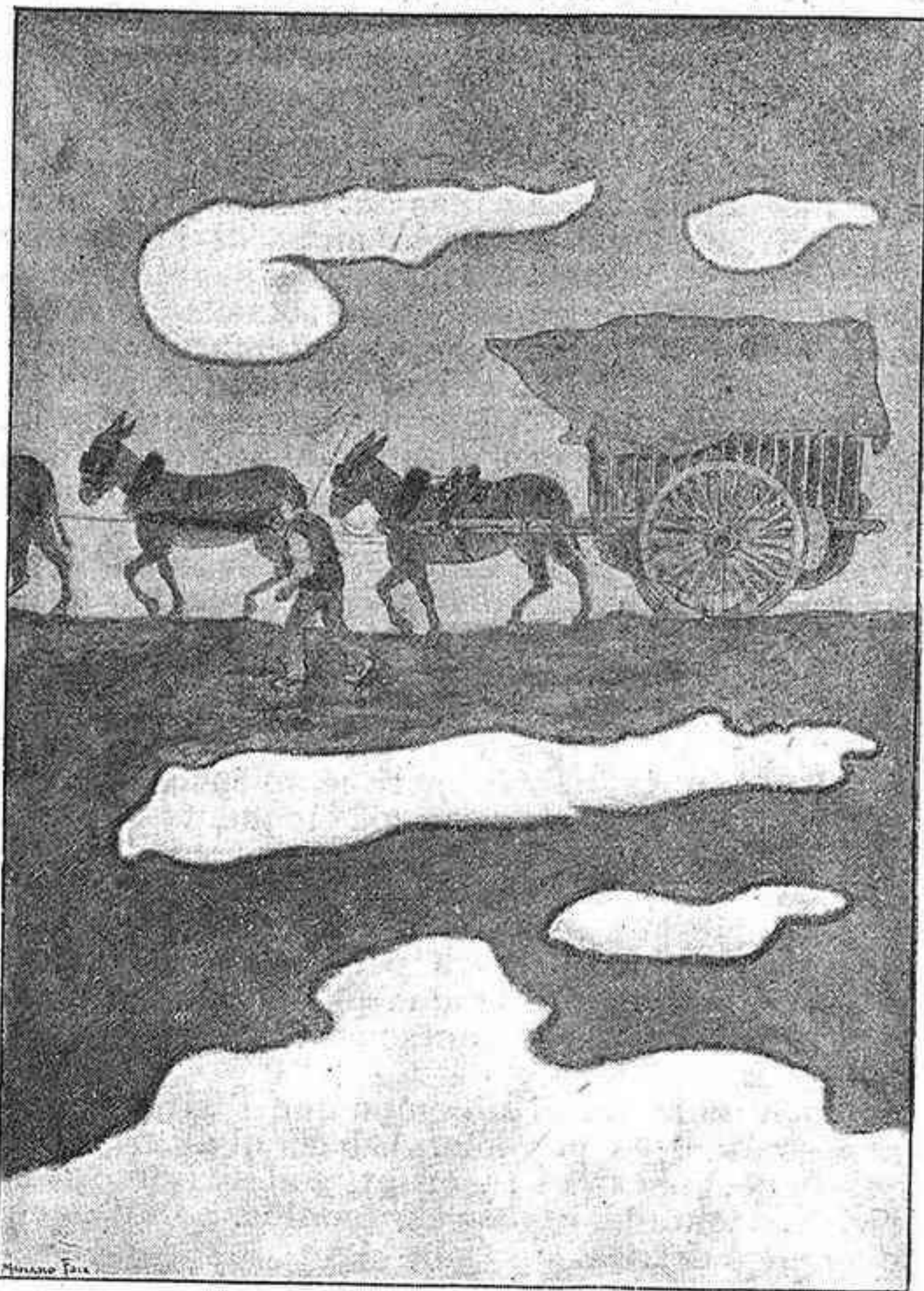
Altra vegada novas negociacions del pare de la Manela ab en Cinto, las quals al cap y á la fi el decidiren á prestarse á la maniobra imposada per la nuvia.

Fidel á lo convingut, en Cinto comensá á fingir penediment per lo succehit y á demostrar trobarse disposat á reparar la ofensa, casantse de debó ab la que sempre havia estimat y que sols per un *repente*, qu' ell mateix no s' explicava, havia refusat en el precís moment d' anar á possehirla pera sempre.

Algunas vegadas, al fer semblants manifestacions, se li dibuixava en els llabis certa rialleta irónica que alguns veyan que no compaginava gayre be ab lo que declarava, y fins els més maliciosos hi pressentían alguna nova malifeta, algun *repente*, com ell deya, del que no volían deixar de ser espectadors.

Aixís es que s' organisá de nou la boda ab molts més elements que l'

LA GALERA (per *Mariano Foix*)

No corre com un automóvil, pero tampoch costa tant. Ab garrofas y algun renech, també s' hi arriba á puesto.

ara ja no podria desdirmen per segona vegada sense que 'm prenguessin per boig.

La cerimonia va prepararse, donchs, tal com la Manela havia disposat, perque era pubilla, y son pare podia ferho y no sabia negarse als seus capritxos.

Flors y llums pe 'ls altars y molts més al major; tot encatifat; l' orga omplintse de vent que eixia pe 'ls canóns convertit en raudals de notas alegres; las campanas al vol y tot el poble donant més solemnitat al acte.

Tothom esperava algun nou *repente* per part del nuvi, qu' estava espantarrat de veras davant de la magnitud que havia pres la broma.

S' hauria volgut fondre ó... ¡quí ho havia de dir! que tan aparato fos de debó, perque la nuvia semblava més maca, més encisera, més adorable que fins allavors l' havia vista. Si tingués temps de parlarli un moment, no més un moment á solas, potser tot s' arreglaría; pero... ja eran al altar, ja 'l capellá 'ls hi llegía la Epístola de Sant Pau; ja acabava de preguntar á n' en Cinto:

—Vosté, Jacinto Torrents y Mas, ¿vol per esposa á Manela Rius y Font?

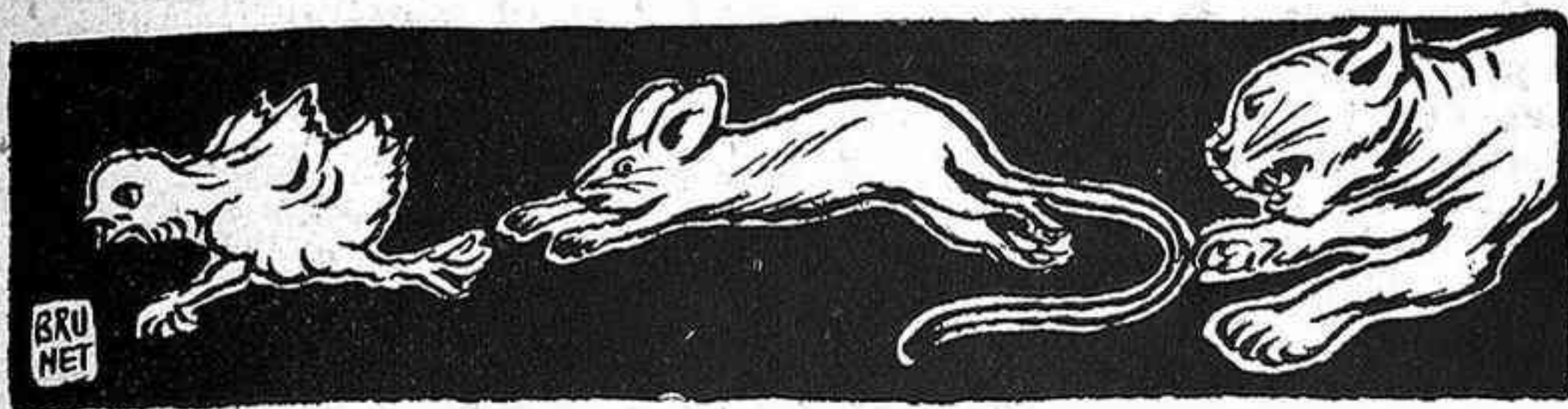
—Sí, pare, contestá ell roig de vergonya y d' angunia, suhant com un carreter, els ulls baixos y casi espurnejantli las llágrimas.

altra vegada y bon nombre més de convidats, si be no hi havia ningú al poble que no pensés assistirhi.

—Mala guanya t gasto per una tonte-
ria semblant,—deya el pare d' ella.—Com si haguessem perdut la xaveta.

En Cinto per altra part, no obstant y sapiguer l' *intrín-
gulis*, no deixava de trobarse cada vegada més confós y fins despitat. Si á lo menos pogués fer creure á la gent que tot alló no era més que una broma, que no li havia de fer cap impressió!

—La gent es tan beneyta, que s' ho pendrá de serio,— pensava ell á solas; —correrá la veu d' aqueix despreci tan públich y 'n sortiré perjudicat de debó, perque tothom m' ho tirarà en cara y per més que m' esforci en explicar que aixís ho havíam preparat pera conseguir el meu objecte, ningú s' ho voldrá creure. Vaya en quin fandango m' he ficat! Y

—Vosté, Manela Rius y Font, ¿vol per espós á Jacinto Torrents y Mas?

—Sí, pare, respongué ella ab veu clara, forta, vibrant, que ressoná per tot el temple.

En Cinto anava á cridar:—¡No vall!—pero l' orga esclatá en aquell moment una melodia tocada com si fos continuació del sí, que com nota espiritual eixí del cor d' ella, y li apagá 'l crit de protesta avans de passarli gola enfora.

El pare de la nuvia arronsá las espatllas com dihent:—¡No ha estat mala pensada!

L' APOTEOSIS DEL GRAN MONEGAL (per J. Llopart)

—¡Gracias á Deu que ja torno á ser á casa! Que no 'm treguin may mes de las pacas de cotó!

Els concurrents qu' esperavan un altre escándol, las arronsaren també murmurant:— Per aixó no valia la pena d' enganyarnos!

Y ¿'l nuvi? ¡Oh 'l nuvi! S' asserená de repente, s' esgroguehí d' emoció, somrigué y suspirá ab dolcesa al trobarse ab lo somris y la mirada d' ella, y al enllassar las mans, al comunicarse la tebió y la suavitat del contacte, 's donaren una expresiva apretada, qu' en Cinto, ab la conmovió que sentia, ab la claror dels llums, l' olor de las toyas, la remor de las campanas y l' armonia de l' orga, cregué traspasar la porta del cel, acompanyat per el més hermós dels seus àngels.

Y de tot cor pensava:

—¡Quina venjansa més dolsa la de la nuvia!

S. ALSINA Y CLOS

CARAMELLAS

Tan rich de alegría com flux de salut, l' halé y l' ambrosia de sa joventut

posá en fer un chor
jolívol y fort,

El *Bólit* li deya
la gent del vehinat,
perque sempre 'l veyá
gèntil y trempat,
cofoy y aixerit
mateix qu' un cabrit.

La Pascua florida
s' anava apropant;
la terra ensopida
per fraus despertant
sembrava ilusíons
y flors y moixóns.

Aixís que sortía
la llama d' argent,
frisant d' alegría
un vol de jovent
retreya en bell cant
corrandas d' aymant.

El *Bólit* portava
el péndol del chor
qu' ab gust refilava
patétich acort,
marcant son dalit
la pau de la nit.

Y en tant, com aucella
que ratlla l' espay,
l' orlada cistella
no queya jamay.
A cada retóm
baixava un colóm.

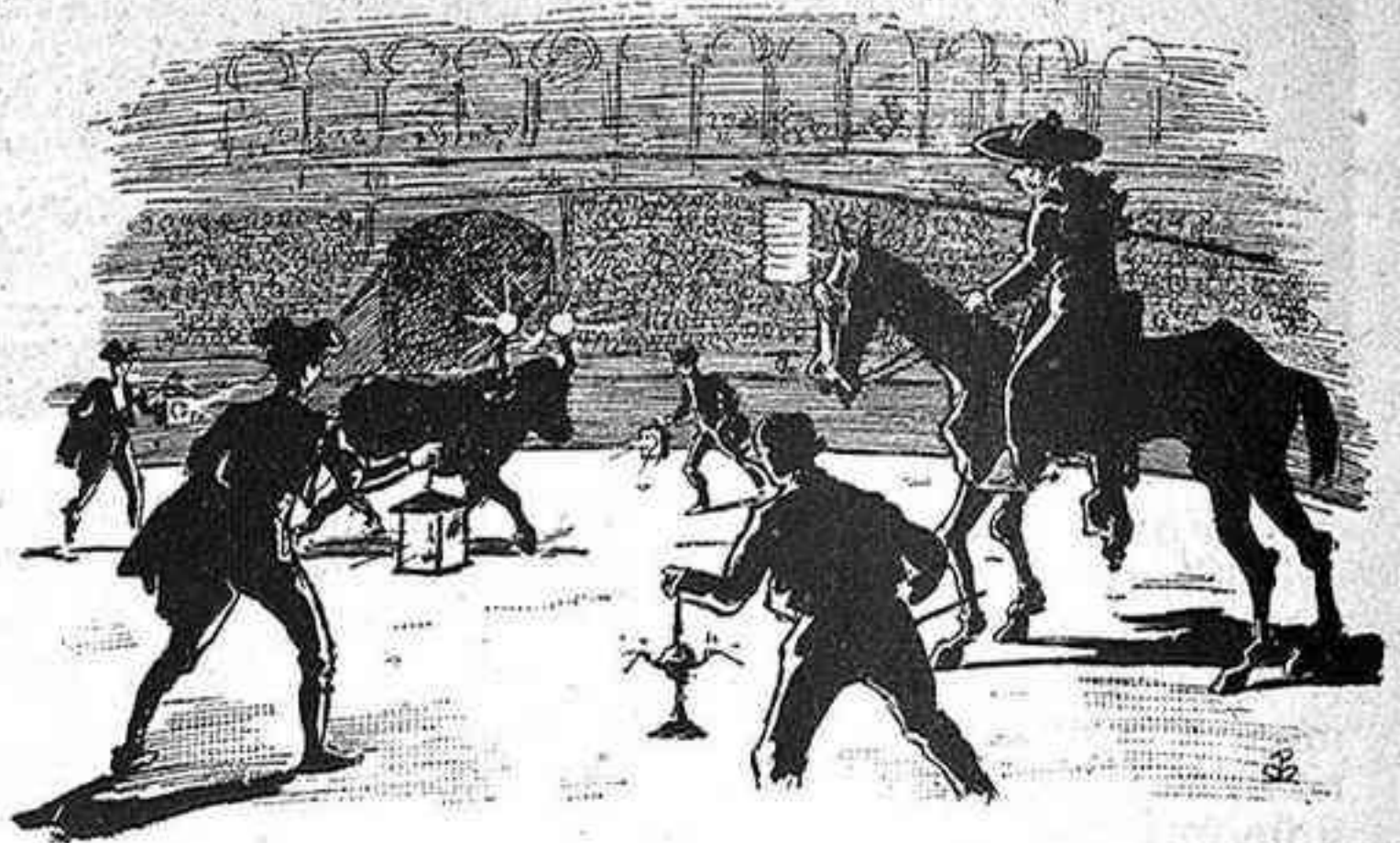
El chor s' arrenghera
dessota un balcó.
El mestre s' esmera
en ferho milló,
y tot dirigint
sospira sovint.

Alsant la persiana,
un bras de gesmí
fa ofrena galana
d' un blanch colomí,
que piula ab condol
probant d' alsá 'l vol.

Revé l' alborada
daurant els serrals.
A dalt la teulada
fan gresca els pardals.
Mes ¡ay! no tot riu
al jorn que reviu.

El *Bólit* espira
ohint com al lluny

ELS TOROS DE PART DE VESPRE
(per *J. Pellicer Montseny*)

Única manera de podels'hi veure la punta.

PESSIMISME (per *Mariano Foix*)

Mariano Foix
1903

— No hi ha més, *Mília*, per fer sort ens haurém de anunciar com
á bellas en un puesto ó altre...

— Massa que 'ns ne farém ab els anys de *vellas*: no cridis al
mal temps.

QÜESTIÓ DE GUSTOS

SONET

sonora guspira
s' esbrava, s' esmuny
més suau qu' un petó
de mel y mató.

Es l' oda gemada
que bressa d' etzar,
l' eterna volada
del geni preclar
qu', al ritme escullit,
va darli esperit.

Es l' aura amorosa
qu' ajunta en un pom
els goigs de la vida
y els planys de un colóm
que lluny va á volar
del seu colomar.

ORIOLA RIBAS

Hi ha qui gosa ballant, qui fent conquistas,
qui anantse'n á cassar per las montanyas,
qui furgant de la terra las entranyas,
qui anant á fer l' ullet á las modistas.

Hi ha qui gosa gosant de bonas vistas,
qui gosa ab el gosar de las companyas,
qui quan veu á un torero entre las banyas,
fins qui gosa passant horas ben tristas.

Y com que 'l gust no 's ven á tant la lliura,
ni s' adquireix per mitj de cap narcótich,
vos diré el meu. Y está en fer plorá y riure
á algun vellot, y ho logro si es erótich
mesclant l' amor ab lo que té de viure.
¿No es veritat que 'l meu gust es estrambótich?

PERE LLAVERÍA Y ESTIVILL

SINCERITAT

En Tomás, al girar una cantonada se topa de nassos ab un seu acreedor,
á qui, á mes de una certa cantitat, li deu favors de molta importancia.

Y lo primer que se li acut al tenirlo al davant, es abrassarlo y dirli plé
d' efusió:

—May, pero may li *pagaré lo molt que li dech.*

F. GARCÍA

DEL COR

I

A entrada de fosch moría
la poncella, que s' obría
á la llum d' un bell matí;
moría sense ser rosa
ni escampar la flayre hermosa
per las voltas del jardí.

Moría gayre bé al neixe
tot suspirant una queixa
de viure un día tan sols;
abandonant la esperansa
de sé 'l goig y la frisansa
del amor dels rossinyols.

Moría, pobra poncella,
quan mes pintada y mes bella
els aucells l' havían vist';
moría ab pena, esfullada
pel brahó de la ventada
d' un cap-vespre fret y trist.

Y 'l branquilló hont se gronxava
avans, ara s' inclinava
mandrosament y esllanguit,
anyorant sa companyía,
mentres s' apagava el día
y s' acostava la nit.

II

A plé jorn de primavera,

quan la florida es riolera,
neixía mon tendre cor;
la joventut desseguida
va ferli bona acullida
l lensantlo als pits del Amor.

Pobre cor! Ab sa ignocencia
y altruisme y vehemencia
se gronxava confiat,
sens pensar en las ratxadas,
ni ab las fortas sotragadas
d' un mal vent de tempestat.

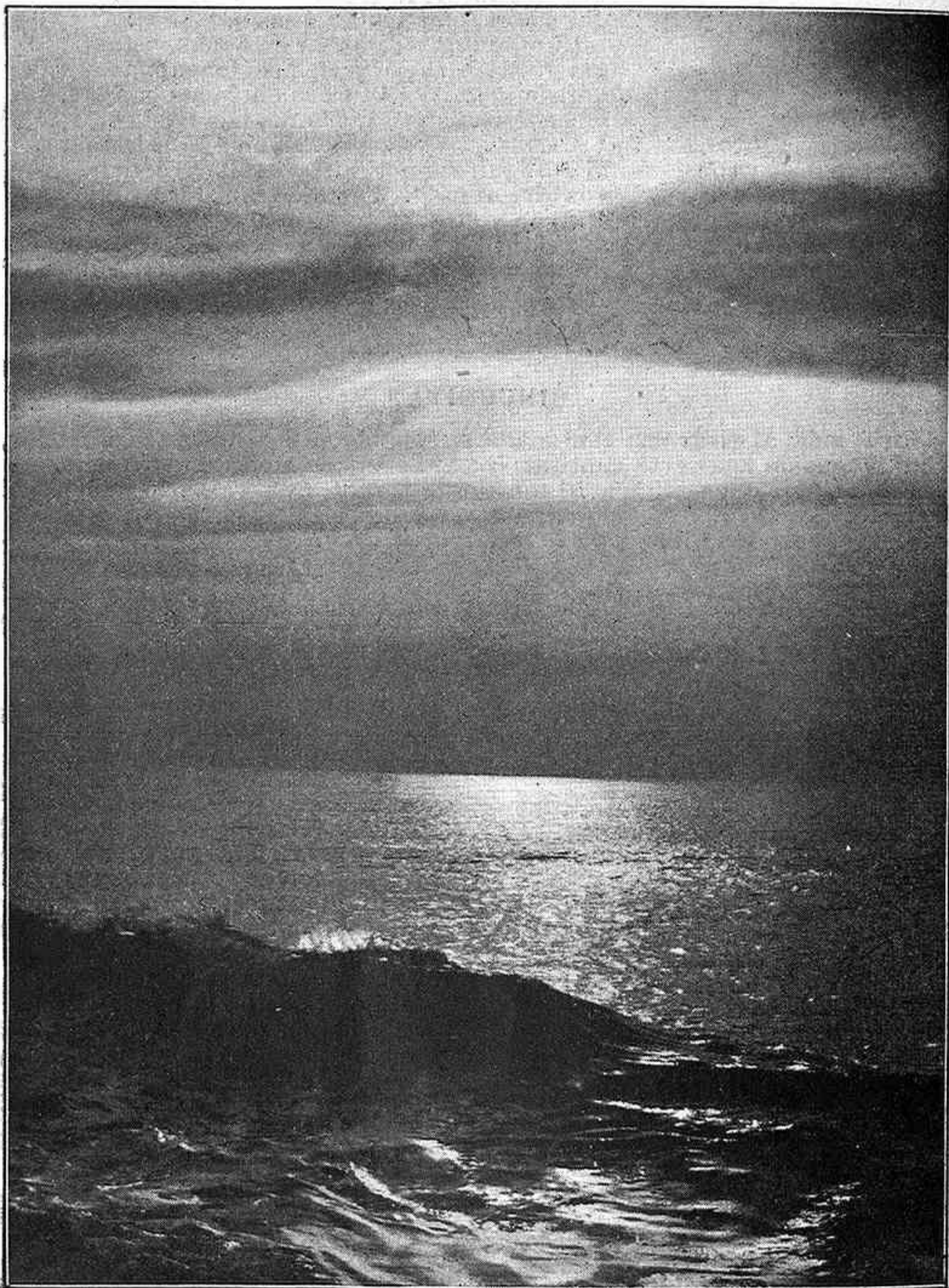
Mes el vent rebufá ab ira,
va apagarli la guspira
de son foch mes prepotent,
y al igual que ab la poncella
sa ilusió mes pura y bella
li esfullava en un moment.

Si á plé jorn de primavera
ab la florida riolera
va neixer mon pobre cor,
en trist cap-vespre d' un día
fret y rúfol, el fería
la ventada del Amor.

Y 'l branquilló de ma vida
que ja no té la branzida
de mos hermosos vint anys,
el somou com la flor morta;
es la poncella colltorta
pel mal vent dels desenganys.

J. AYNÉ RABELL

EFFECTE DE LLUM. (Fotografia de *Frederich Fernández*)

El mirall del cel.

CANTARS

Qui fa un cove fa un cistell
diu el ditxo; y es molt cert:
avuy m' has robat el cor...
demá 'm pots robá 'ls quartets.

Son tan petits y bufóns,
Agná meva, 'ls teus peuhets,
que Deu al create, havia
d' haverten donat dos més.

J. MORET DE GRACIA

SOR MARÍA DEL REMEY

BALADA

La rondalla de la morta,
si volem, la contaré.
¡Que 'n era de blanca y fina
la pubilla del Romeu!
Los fils d' or no son mes rossos
que 'l color dels seus cabells
y 'l dels llabis l' envejavan
fins las flors del magrané.
Quant del tot los ulls obría,
semblava que 'l sol naixés;
si 'ls tancava feya fosca
com una nit sense estels.
¡Y que 'n era de envejada
la pubilla del Romeu!

Si 'l diumenge anava á missa,
semblava que hi hagués bateig,
sempre duya al seu darrera
mitja dotzena d' hereus.
La Sisona no se 'ls mira,
quan los troba pel carré,
y, si á parlarli s' acostan,
á bon segur que no 'ls veu.
Quan entra dins de la iglesia,
mira al altar del Remeu,
hont l' espera cada día
l' Andreuhet qu' es fill extern.
Ell li diu ab la mirada
"cada jorn t' estimo més."
y ella, roja, li contesta,
tancant los ulls, "jo també."
¡Y que n' es de vergonyosa
la pubilla del Romeu!

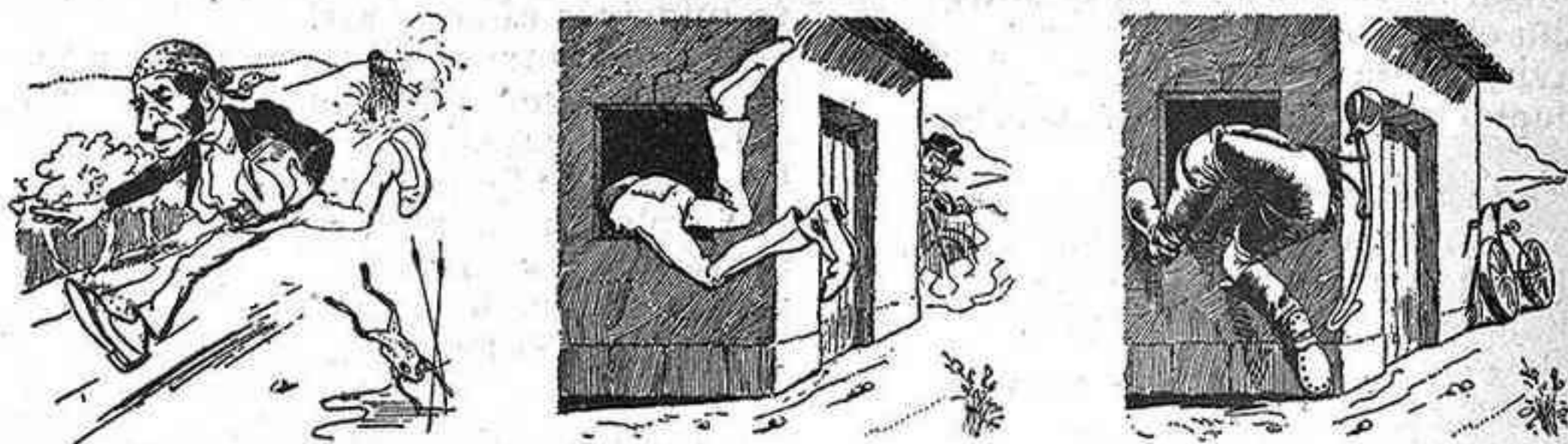
—Primer, mare, 'm faré monja
que casarme ab lo Rafel;
si té terras, que las guardi,
no 'm fan falta pera res.
Si es hereu, jo soch pubilla;
si cull ví, que 'l vengui bé;
si cull blat, que 'l fassi batre;
jo també faré 'l mateix.
—¡Ay! Sisona, que ton pare

no pot veure' al Andreuhet
y primer que ab ell te casis,
te pudrirás al convent.
—Donchs, porteume al convent, mare;
ó de l' Andreu ó de Deu.
—Filla meva, si 't fas monja,
l' endemá jo 'm moriré.
—No ploreu, mareta meva,
anirém juntas al cel.
¡Y que 'n era de resolta
la pubilla del Romeu!

¡Com brandavan las campanas,
las campanas del convent!
Tocan á morts, perque es morta
sor María del Remeu.
Quan la fican á la caixa,
sembla de cera ó de neu;
quan li cantan las absoltas,
se posa á plorar la gent.
Quan la missa s' acabava,
entra á l' iglesia l' Andreu
y pren la má de la morta
y al dit li posa un anell.
—"Si no has sigut meva en vida
sent tú morta, seré teu."
Y mes mort que la Sisona
fuig d' allí com un llampech.
¡Jesús meu! ¡quín sacrilegi!
¡trayeuli l' anell trayeu!
La mare abadessa ho proba,
sor María la má extreny.
¡Que 'n tenia de constancia
la pubilla del Romeu!

Fa mitj any qu' ella n' es morta,
bé prou me 'n recordo, bé;
ja pots dir que no té entranyas,
si la olvida l' Andreuhet.
De Totsants á la nit fosca,
entra á la iglesia la gent,
lo rectó á la sacristía
se posa estola y roquet.
—¿Qué hi ha?—tothom se pregunta,
—¿Qué hi ha d' havé? Un casament!
Ja fa temps que 'l nuvi espera
prop del altar del Remeu;
vestida de blanch, la nuvia
la porta empeny del cancell.
—Ja hi som tots, mossén Francisco.
—Donchs deuse las mans... ¿Qué tens?
—¿Qué haig de tenir?—¡Estás freda!
¡Si está freda com la neu!
—¿La voleu vos per esposa?
—No, pare, no la conech...
com porta vel á la cara!...
—Pero al dit porto l' anell.
¡Válgam Deu val! Una morta.
Sor María del Remeu.

PERE A. TORRES †

COSAS

I

S' estima l' arbre mentres pot donar fruit... Després, vinga llenya!

II

Es cosa bona 'l *saber*; pero es millor l' *entendre*. Els lloros no inventan, *repeteixen*. Hi ha molts *sabis-ecos*.

III

Se perdonan fins las ofensas graves á l' honor. Pero no 's perdonan las punxadetas á la vanitat.

IV

De tot home de valer queda, al morir-se, la miléssima part, tot lo mes, dels seus *rasgos* d' ingeni.

V

La Ciencia es la eterna ignorant: sempre li toca aprendre y té per aprendre. Cada invent es una serie de petitesas, detalls, etc., qu' en el transcurs del temps venen á formar un tot.

VI

L' altruisme, germá de la generositat, dura en el home lo que la seva joventut; es una barreja d' ensomni y d' ilusió, disfrás y sentiment á la vegada.

VII

La Veritat sol ser víctima de la Bellesa. Hi ha quí, per arrodonir una frase, deixa de dir lo que sent, ó bé ho diu malament quan menos. Un párrafo hermosament construït, escrit ó parlat, es moltes vegadas una solemne necetat, una grandíssima farsa ó una ximpleria magnífica.

VIII

La sublim facultat del pensament y 'l dò de la paraula concedits al home, el perjudican tant com el favoreixen. Tot el temps qu' emplea en pensar y discutir ó parlar, es perdut pera l' acció.

IX

La vanitat ajuda molt á la farsa y al desequilibri social. Hi ha individuos que, pera poder vestir-se de príncep provocaria qualsevol conflicte, una conflagració que fos. Ningú podrá assegurar que las proesas d' un capdill no van tenir per impuls un galó, un adorno... La gloria, ¿no es al fí y al cap lo mes vanitós de la terra?...

X

La meditació es la gimnástica de l' esperit.

SEBASTIÁ GOMILA

BURLAT. (Historieta muda, per Argemí)

SERENATA

— De EUGENE MANUEL —

Quan s'estima, ¡qué s' es lleuger!
Sense por, com vaixell veler,
sobre l'onada un hom s'arrisca,
y, orgullós del seu pabelló,
tot just planeja la maró:
¡se llisca!

Se té mes aire en els pulmóns
que'l pastó, al cim dels alts turóns,
ó'l qui espigola, allá en la plana.
Quan s'estima, ¡que s' es lleugé!
Tocá á terra no está pas bé:
¡se plana!

Mes ¡per qué montanya ó vaixell?
Se tenen alas, com l'aucell,
y's cerca als núvols l'aureola!
Un creu nadá en plé blau de cel.
¡Que s' es lleugé, ab aquell anhel!
¡Se vola!

E. GUANYABENS, trad.

L' EXPRÉS

Corra que corra bestia de ferro,
vola que vola, talla l'espai!
Passa que passa pobles y pobles
corra que corra sens parar may!

Roda que roda, roda furienta
corra que corra, vés avansant!
Draga que draga bestia incansable,
draga l'amplada que tens davant!

Tú que de córrer may no te'n cansas,
tú que'l cansanci no sabs lo qu'és,
tú qu'ets la bestia que no té espera
si vas depressa veshi molt més!

L'Espai es ample, la Terra llarga,
tens forsa puesto per avansar!
Corra que corra, bestia de ferro,
corra que corra sense parar!

Xiula que xiula, vola que vola,
no defalleixis en ton dalit!
Passa que passa terras y terras
corra que corra fins l'Infini!...

XAVIER DE ZENGOTITA

L' HISTORIA DELS SET PETONS DE RENDA

De VOLKMANN. — Qüento triat,
pero un xich desfigurat.

Fa alguns anys, no puch assegurar quants, quan un día 'l bon Deu va dir á un angelet que s'esqueya voleyant per la seva vora:—Mira, tú, xaval: aixeca la blava cortina, y observa qué passa per la terra, perque fins aquí arriba un xivarri que comensa á ferme mal-de-cap.

L' angelet, més que depressa, perque va anarhi volant, aixecá la blava cortina, y, posantse una má sobre 'ls ulls, á manera de visera, donchs la claror del sol li feya mal á la vista, va dir al cap de poch rato:

—¡Manoy! En un recó de montanya catalana, molt bonich, hi veig á la Tresona, voltada de cabretas, que está fentse un tip de plorar, y en un altre lloch de la mateixa montanya, hi ha 'n Cintet, voltat de bèns, y també está plora que plora. ¡Pobrets! fan enternir...

Llavors el Gran Arquitecte, com diuhen els paletas de la Filosofia, va volguer esbrinar la causa d'aquells plors tan amarchs. La Tresona y 'n

JUGANT A NAIPS.—(Fragment de un quadro de Antoni Fabrès)

Cintet s'estimaven bojament, y el seu ideal era casarse un dematí de primavera. De petits, petits, que 's coneixían. Ella, ab el seu remat de cabras, y ell, ab el de bèns, tots els días, de trench d'au-ba fins á posta de sol, se veyan en els turóns més alts, se trobavan en els marges florits, y en las frescas fondaladas se comunicavan sos amors, qu' eran purs y cristalins com las ayguas dels rierols d' aquells encontorns.

Essent tots dos pobres com eran, els va semblar que, pera casarse, no tindrían cap entrebanch, y que l'estimació que 's duyan era motiu sufficient pera realisar el seu somni. Pero vet'ho aquí que 'ls seus pares respectius, per mor d' antichs resentiments, no pensavan com els joves, y el día que aquests van revelar els seus pensaments respecte 'l desitjat matrimoni, va havern'hi una d' amenassas, tant d' una part com de l' altra, que 'ls infelissos enamorats no feyan més que plorar y perdre la gana.

Pero, *todo lo vence el amor*, com diu una sarsuela antiga, y en Cintet y la Trezona, á pesar de las amenassas que havían rebut dels seus pares, tornaren á dur, al cap de pochos días, cada un d' ells el seu remat pels mateixos llochs ahont havían passat las

dolsas horas del seu festeig idílich. Se vegeren de nou, s'explicaren las angoixas sofertas durant la separació, efecte de la tirania paternal, y convingueren en pendre las degudas precaucions pera continuar sos amors sense poder ésser jamay sorpresos. Ab aquest fi's posaren á buscar un lloch que, al mateix temps que poétich, els tingués á cubert de perills y de miradas indiscretas. Aquest lloch deliciós el trobaren al cap de poch rato, y, allí mateix, decidiren ferse set petóns diaris, al objecte de rescabalar-se de las penas passadas. Y, desde aquell moment, cada día, en el mateix siti y á la mateixa hora, en Cintet y la Tresona's trobavan y mutualment se satisfeyan, bitllo, bitllo, la renda dels set petóns convinguts. Y aixó durá molt de temps, y la seva felicitat no tenia límits.

Pero, vet'aquí que un día, 'ls va semblar sentir passos envers ahont ells tenían establerta la caixa de caudals, y fins á la Tresona li va semblar veure la figura de son pare, que venia ab cara farrenya y ab una vara de freixa á la mà. La sorpresa desagradable va ésser tot justament quan encare faltava ferse l'últim petonet de la colecció; y els enamorats, separantse brutalment, fugiren cada un ab el seu remat, per distints camins. Y un cop allunyats en Cintet y la Tresona, sentiren tal recansa pel petó que s'havían quedat á deure, que's buscaren l'un á l'altre, ansiosos de saldar el compte diari; pero anavan tan esverats, que mentres ell acudia al puesto d'ella, la Tresona ja era al puesto de'n Cintet, repetintse aquest joch un sens fi de vegadas, fins que 'ls dos enamorats, rendits y lluny l'un de l'altre, 's posaren á plorar ab tant desconsol, que 'ls plors arribaren á la mansió celestial, ferint l'orella de l'Omnipotent.

Y com que Deu, al saber la causa dels seus plors, hi va veure l'infracció á un dels principis supréms per Ell establerts, va decidir-se á no fer cas de las súplicas ni dels plors de tots els enamorats que no més se petonejan.

Y per xó 'ls petóns estérils van sempre seguits de llágrimas.

ROSSENDO PONS

VIDA

Ja al llit descansa la dona
que l'infant ha deslliurat;
mes l'home l'alsa en sos brassos
contemplantse'l apenat.

Qu'encare 'l nen te 'ls ulls closos
y 's torna fret y ennegrit,
y l'home al petonejarlo
batre 'l cor no li ha sentit!

Mes quan la dona gemega
creyentse que 'l nen s'ha mor,
el nen totduna obra 'ls parpres,
mira entorn y arrenca en plor.

Y pare y mare abrassantse
ab quin goig han esclamat:
—Grat sia á Deu! Te de viure,
que ja ha plorat! Ja ha plorat!—

ANGEL GUIMERÁ

NOCTURN

A LAS NOYAS DE MANLLEU

Sortiu, xicoyas, á la finestra,
noyas galanas, flors de Manlleu;
la nit serena dolsa convida
y esbulla en somnis el pensament.

Nit de misteris, la nit de Pasqua
vetlla calmosa tendres amors;
l'aura fresqueta los saules gronxa
y en suau deliqui lo Ter s'adorm.

Al clar de lluna palpita armónich
d'amor un cántich á l'infinít,
y vaporosas, de blanch vestidas,
las fadas vagan á vora 'l riu.

Las flors gemadas arreu escampan
sos odorífers y grats perfums,
cantan los ángels himnes de gloria
y al cel destella divina llum...

J. BAUCELLS PRAT

COSAS RARAS

Per un lampista: Posar á un llum un pámpol... de figuera.

Per un fuster: Clavar una post ab puntas... de cigarro.

Per un lladre: Obrir una porta ab un rossinyol... de salzareda.

Per un astrólech: Observar ab el telescopi la mitja-lluna... de trinxar la pilota.

—¡Eureka! Encare tenim Marina!

Per un barber: Afeitar... un rellotje.

Per un comerciant: Depositar 2,400 pessetas en un banch... de cantis.

Per un pintor: Donar á una porta tres capas... madrilenyas.

Per un fumador: Fumar ab una pipa... de ví.

Per un sabater: Colocar á una sabata un teló... de teatre.

Per un manyá: Llimar una molla... de pá.

Per un herbolari: Vendre arrels... de boig.

Per una bugadera: Rentar ab un picador... de plassa de toros.

Per un metje: Reventar y posar cotó flux fenicat á un gra... de rahim.

Per una cosidora: Surgir un esqueix... de clavellina.

Per un periodista: Escriure ab una ploma... de aigua.

Per un aeronauta: Enlayrarse ab un globo... de quinqué.

Per una modista: Guarnir un sach... de patatas ab puntas... d'enllatar.

ENRICH D. MIMÓ

LA LLEY

Una formiga negra y una formiga rossa
un grá de blat portavan de pés exorbitant,
quan desd' una pomera va obrirlos ampla fossa
cayent, ventruda poma, que 'l vent mogué passant.

D' aquell formiguicidi, re 'n duya cap diari;
tant sols un pobre sabi pensá en aquella mort,
y diuhen que al contarho posava eix comentari:
—¡Deixeu que 's mori 'l débil! ¡¡La lley es pel mes fort!!

ANGEL VILANOVA

L' INSPECTOR BRICALL

I

En Jordi s' aburría. Tres mesos llarchs buscant feyna inútilment; noranta tres nits que s' ajeya nerviós, sense saber qué fer. Se revolcava sense son, tancava 'ls ulls desesperat, se posava quiet y... res! Aquell altre ves, torneu un altre dia, li destrossava 'l seny. Parlava la fam y no podía dormir-se.

Sa muller, la bona Anastassia, l' animava:

—Home, sossega't, vas á caure malalt. No siguis aixís. Ja vindrán altres días... Míra, demá, en aquell magatzém en quin treballa la Rosa, ¿sabs?, me donarán camisas...

—No, no. No vull que treballis tant. Aniré al moll, tal vegada...

L' Anastassia, ab tot y no convenir en lo que deya, no tingué paraulas. Escoltava atentament. De cop esclafí asustantse:—¡Trucan á la porta!...

—¿Que somías? ¿Ara vols que truquin?...

—Ara. ¿Sents?... Tinch por.

En Jordi saltá del llit.

—Será en Bricall; no t' espantis, dona.

Y aná á obrir la porta.

Deya en tant la muller:—Bricall, Bricall... ¡Me repugna aquest home!... ¡Té un tirat de pillo!...

.
.
.
.
.

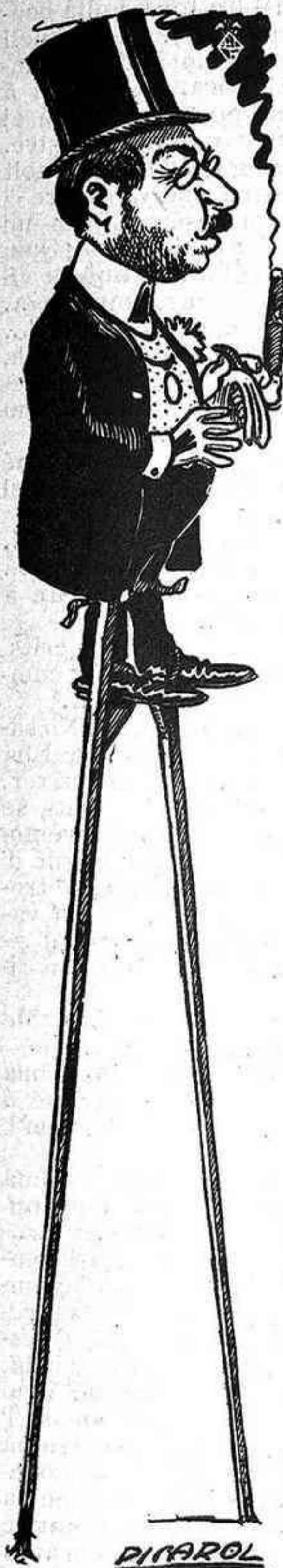
—¡Hola!... ¿Cóm aném?

ARMONÍAS PERDIGOTAYRES (per Ll. Brunet)

En casa sense farina...
fins en Sunyol s' enverina.

Tipos (per *Picarol*)

PICAROL

Ab tant parlar d' ell, mirin
cóm ha crescut en *Cavieritu!*

ca... ¿Per qué ha vingut?...
¿Qué vol de mí aquest ho-
me?... "Obra, Anastassia,
obra'm..."

—¿Y tú?...

—¿Jo? No he contestat.

—Ben fet.

No va afegir paraula.
Verdaderament, en Bricall
resultava sospitós.

L' inspector volia á la
dona de 'n Jordi ab una tos-
suderia digna del seu ofici.
Era guapa, bona mossa,
pro molf esquerpa, massa.

Pera triomfar provaria
tots els medis possibles.
Primer va reduhirlos á
fam. Ara 's presentava al
davant d' ella com á salva-
dor... Pro, ni aixís... Y la
veritat era que comensava
á empiparse. En Bricall era
terch:—Portaré aquest ho-
me á la presó... Y sinó, al
patíbul, á que me 'l cassin
ab la viuda!... ¡Guanyaré,
ja ho crech que guanyaré!

Els grans escriptoris
eran deserts y silenciosos.
A cada deu passos brillava
un llum: vint ulls en rengle
que vetllavan per la segu-
retat de l' or.

Era costúm entre 'ls tres
guardians de la casa, pa-
gar, per torn, cada nit, el
ví que 's bevian pera ani-
marse en las fredas vetllas
d' hivern.

Aquella nit tocava á n'
en Jordi, y á l' hora de sem-
pre, al fer pa y trago, com
que tenia modos, va oferir
la bota als companys.

Els dos varen beure, y
un d' ells, l' Enrich, qu' es-
tava de broma y 's franque-
java molt ab en Jordi, per-
que havia sigut també de
policía, va quedarse la bota.

—Avuy sí que no 'n
beus...

En Jordi menjava som-
rihent.

—Dona'm el ví.

L' Enrich reya á reven-
tar.

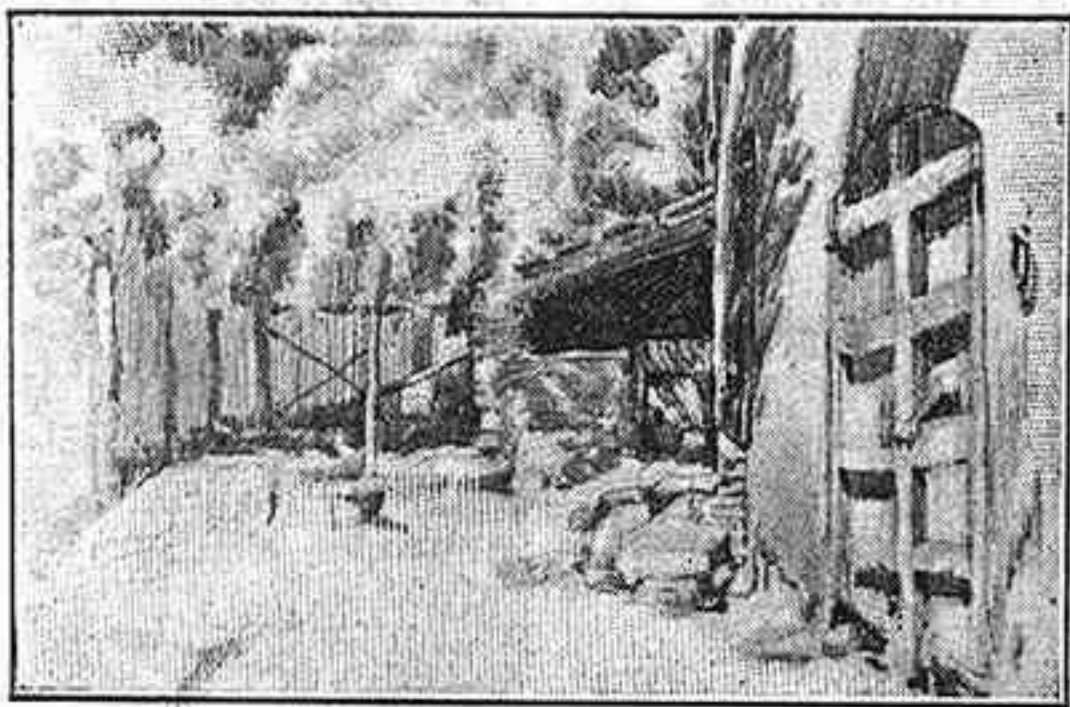
Tipos (pet *Picarol*)

PICAROL

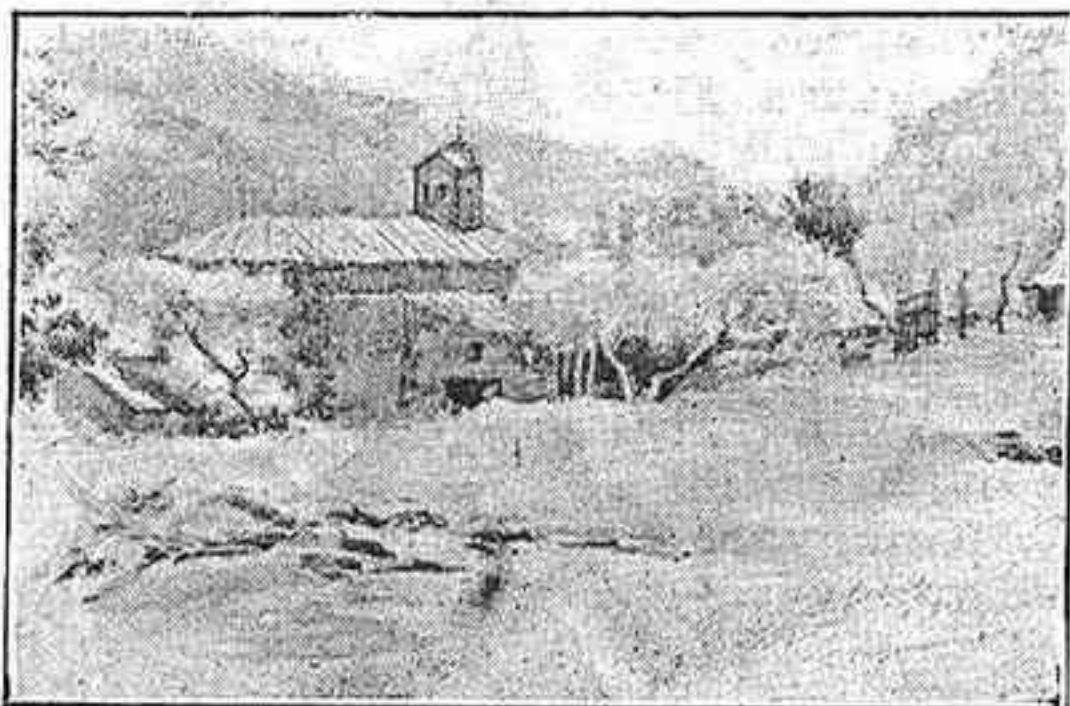

Monument funerari á un
Mort qu' encare 's belluga.

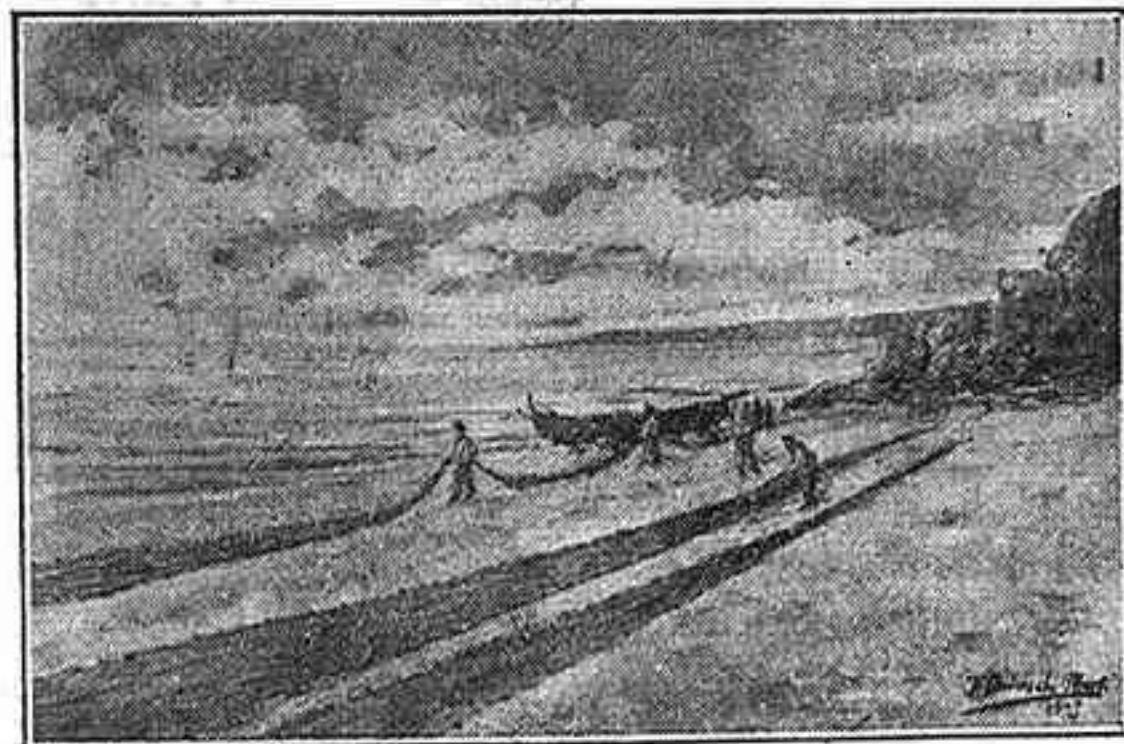
FULLAS D' ÀLBUM CATALANAS

Figaró (per A. Cardunets.)

Tagamanent (per A. Cardunets.)

Extent la xarxa (per F. Balasch Martí.)

y la figura de 'n Bricall va passarli pel seny, fatídica, horrorosa. Y no obstant, la figura del inspector l' asserenà un xich. Coordinà ideas: l' Enrich estava colocat en la Banca gracias á 'n Bricall. Sospità una trama terrible, sens saber per qué, y sentí de nou una por profunda á lo desconegut. Suhava sanch, se quedava fret y sense forsas pera pensar. ¡Sol en la gran Banca!... Va témer que robessin, li semblá sentir soroll y, davant de la tremenda responsabilitat que queya á sobre d' ell, s' armá de coratje. Sos companys, tal vegada sos enemichs, dormían. El ví els hi havia fet l' efecte d' un narcótich.

—¡Tú!... ¡El ví!... ¡Je, jel!...
—La bota.—En Jordi volia beure, havia acabat. Mes en aquell instant el gran rellotje de la Banca va donar l' hora. Li tocava á n' ell y, formal com era, agafá el fanal y 'l garrot y feu el registre.

Al tornar vegé á l' Enrich molt excitat. L' altre estava sobre 'l banch de fusta, estirat com un soch. L' Enrich cridava:—¡Quín diable hi has fomut en aquest ví! ¿Ens vols envenenar, canalla?... ¡Uy, uy, el meu cap... uy, uy!... ¡Oh, oh, oh, oh!...—Y aquell ¡oh, oh!... s' allargava tétrich en aquella hora de la nit, persistent com una senyal:—¡Oh, oh!...

—Calla, no cridis aixís. ¿Qué 'm vols perdre? Jo no 'n sé res del ví... ¡Calla!...

—No vull callar... Me moro... ¡Oh, oh!... ¡Ens has envenenat!... ¡Lladre més que lladrel!.. ¡Van á robar!... ¡Oh, oh!...

Y l' altre, al sentir els crits, els repetía com un eco, sens comprendre son estat:—¡Oh, oh!...

En Jordi estava aterrat. No sabia qué fer. El quarto de guardia estava bastant lluny del carrer, pro de fixo qu' aquells crits se sentían. Ignocent del tot, tremolava. A casa seva havia begut d' aquell ví, y no obstant, se trobava perfectament.—Vaja, vaja, —va cridar desesperat,—prou broma ó us clavo un tiro!...

—¡Assessí, lladre!... ¿Me vols matar?... ¡Oh, oh!...

En Jordi, irritat, li doná una empenta. L' Enrich caygué á terra. Estava adormit com l' altre.

Lo que passá per l' ánima del ignocent quan se va convencer de que no feyan broma, es indescriptible. Li semblá que l' enfonzavan en un pou d' angunias. Veje la pressó, 'l patíbul, á sa muller desgraciada, deshonrada, viuda,

Va corre de nou als escriptoris, tantejà las portas: tancadas. Com un gat, sense fer soroll, enfilantse pels pupitres, escudrinyá las reixas de las grans finestras. N' hi havia una que tenia un barrot torsat. Hi havia un home á la caixa. Si hagués fugit, la finestra no estaria ajustada.

Prepará 'l revólver y, enroscantse sota 'l pupitre, va esperar, sense por, decidit á deixarse matar.

Al cap de poch una llum se desmayá á terra, passant pel badall de la porta de la cova del or.

Xiulant, secament, sortí una bala, y un' altra, y en Jordi, ab l' arma fumejanta de cara á l' enemich, aixecantse dret en tota la seva alsada, protegí l' obertura:—Rendeixte.

Era inútil: el lladre caygué mort en l' obscuritat renegant desesperadament.

En Jordi quedá glassat: aquella veu li era ben coneguda.

R. NOGUERAS OLLER

CONTRAST

Els richs no son mes que 'ls administradors dels pobres.

JESUCRIST

Eixint d' un palau magnífich Rambla avall va passejantse un marqués, boy discordantse de tan tip el pantalón, y es que acaba de cruspirse un dinar, que de las sobras ne farían festa 'ls pobres si hi hagués caritat al mon.

Caminant ab molta pena davant de Bethem arriba, y tant la panxa li tiba, que per fi cau estirat; y la gent desconsolada deya entrantlo á una farmacia: —¡Deu del cel, quína desgracia!

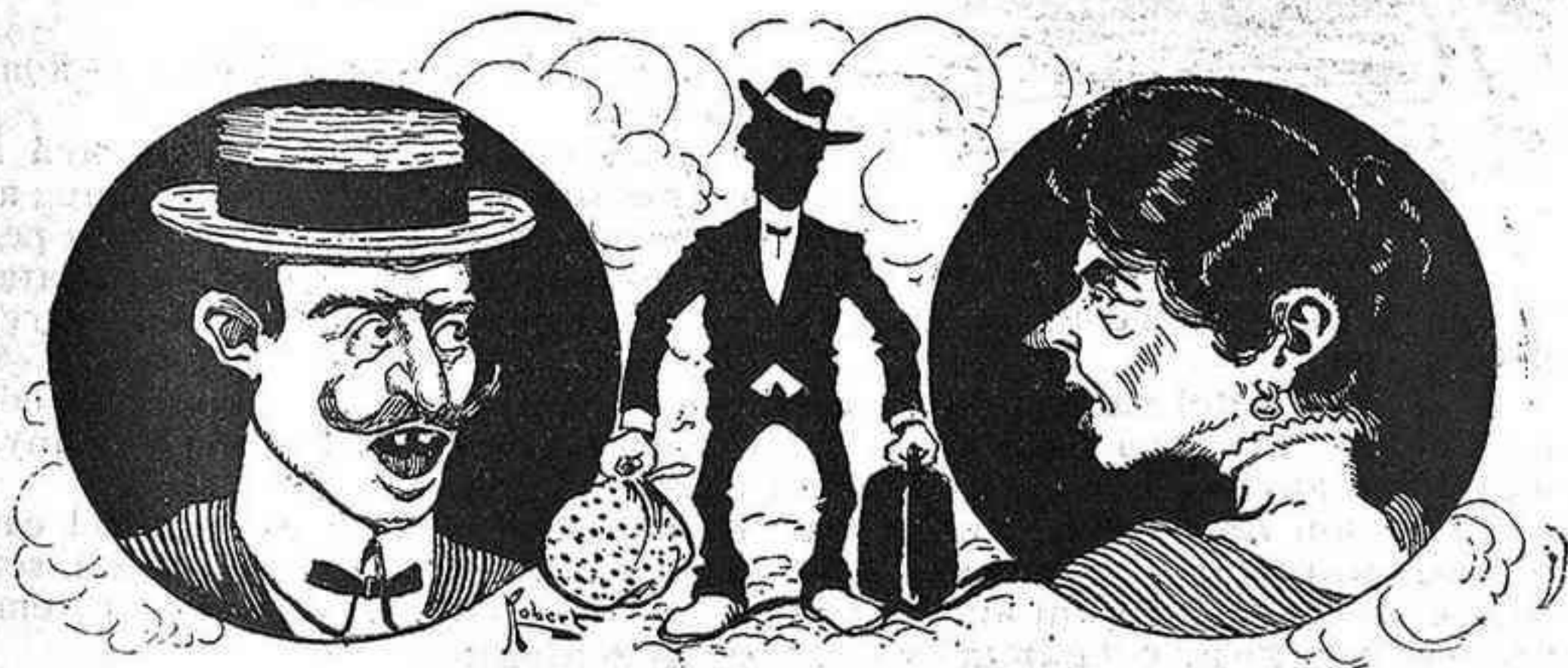
un senyó ha mort reventat!

A n' als cinch minuts escassos la mateixa gent corria, perque 's deya que hi havia un altre succés al Port; pro aquí ningú s' esgarrifa, puig la cosa no es tan seria. Re: un pobret que de miseria fa un badall y 's queda mort.

Si no ha passat aixó encare, crech que passarà algun día, si 'l rich de avuy no cambía y obra ab mes sinceritat: Bé li porta 'l nom de Cristo als llabis, y haventhi pobres, avants d' entrega'ls las sobras voldrá morir reventat.

L' AVI RIERA

AMORS D' ESTIU (per J. Robert)

Tot just se veuen, ja intiman y ve alló:—«'T juro...» «'T prometo...» pro en agafant la maleta, «si te he visto no me acuerdo.»

AL ENSANXE QUAN PLOU (per J. Llopart)

Un sport barceloní.

AYGUAFORT

Del cert no se sabia ben bé d'ahont era filla.

Quan parlava castellá, donava á las paraulas un deix andalús, que al sentir-la tothom l'haguera presa per una malaguenya; quan parlava cata-

lá, ningú haguera duptat de que la meva protagonista era filla del carrer dels Metjes.

Y si 'l lloch del naixement quedava en el misteri, més impenetrable 's feya encare la época del mateix. Se trobava en aquella edat que deu anys més ó deu anys menos, no hi deixan rastre.

Li deyam *La Gitana*, perque aixís ho havíam trobat y no era del cas perdre temps canviant noms. Li deyam *La Gitana*; y á fé que ni 'l seu rostre, ni res del conjunt acreditavan el nom; pero... qualsevol s'hi embranca en regirar pergamins y esbrinar genealogías.

Lo cert es, qu' en parlant de *La Gitana*, tothom sabia quí era, y ella s'hi entenía.

Jo la vaig conéixer en plena posta, en el moment més rápit de la baixada, y la seva coneixensa m'interessá de debó.

La Gitana anava totas las nits á un café ahont ens hi trobavam á la sortida dels teatres. Els de la *colla*—composta d' autors, actors y artistas de tota mena—anavam á n' aquell café pera ferhi 'l ressopó y retallar al próxim, y ella, asseguda aprop nostre, escoltava las discussións ab el vaset d' ayguardent al davant, guaytantnos ab un somris de simpatía.

Al entrar ens saludava ab un: "Ola noys,;pero may podía despedirse de nosaltres, perque al anárnose'n se quedava borratxa, dormida de cap á la taula, barbotejant á estonas mots incoherents...

Quan ficava cullerada en la conversa, s' interessava pels nostres projectes, els seus ulls s' animavan y més d' un cop ab el vaset d' ayguardent enlayre, trincava pel nostre triomf.

Era una vella que havia viscut tant y ab tant dalit la vida jova, que al arrugárseli 'l rostre, la vida li traspuava pels ulls. Tenía 'l tipo d' arcabota barata. Alta, ventruda, ab las mamellas penjant que li arribavan arrán de panxa, bruta, despentinada, ab un bigoti qu' era l' enveja dels noys de vint anys. Els ulls eran vius y negres; la boca, tan petonejada en altres temps, era de llabis molsuts y vermells encare. Semblava una ferida feta en la part inferior del rostre.

Aquella dona tenía quelcom de grandesa cayguda, era 'l reflexe d' un passat viciós. Tot seguit s' hi endavinava á una hermosura desfeta pels anys y la disbauixa.

El ventre, gros, deformat, descobría á la xorca, á la sacerdotissa del plaber que aborria el fruyt...

No era un drama *La Gitana*: era un aplech de dramas emocionants, intensos qu' esperavan el final de la tragedia. La seva vida no havia sigut vulgar, al contrari, havia tingut de tot, pero res de ridícul.

El seu procés era 'l del ídol enlayrat que, al morir els adoradors, s' enruna, poch á poch, sense queixarse.

Quan era jova y hermosa y esplendent, s' havia fet estimar molt y de molts. De 'ls seus triomfs d' amor n' era encarregada la seva bellesa inponderable. Ara... era una fulla cayguda, un passat que 's desmoronava, y la seva vida que 's gronxá indolentment, papellonejant capritxosa, s' escorria despressa, sens altre consol que 'l vaset d' ayguardent, sens altre vici que 'l senzill cigarret de paper que captava á uns y altres...

Comensá sent ídol, tingué palaus y joyas; enamorada de la vida, no pensá may ab la mort ni la vellesa, y 'l disfrutar fou el seu lema. Al desaparéixer la joventut, desaparegueren els adoradors y, seguint la vía, aquella vía soleyada, plena de flors y aromas, se topá ab la fosca, brandant com un carro en mitj de la carretera, anant d' un sotrach mandrosament al altre, per forsa, per lley del destí, deixant endarrera passats de grandesa que no tornarían may més...

Y aquí vam conéixerla, en mitj de la carretera, atascada en el darrer sotrach, sense forsa pera sortirsen y seguir més enllá.

D' allí no 's va moure. El carro era vell y 'ls carreters que passavan joves; allí va quedarse, allí va morir-se.

Al saberho, entre tots els de la *colla*, vam comprar un ninxo y vam enterrarla. Aquella podra dona ja era quelcom nostre. Cap de nosaltres, l' havia coneguda en el seus temps de gloria; els seus adoradors ja eran morts ó ignorats.

Pero nosaltres, joves, qu' en *La Gitana* hi veyam á l' ánima enamorada d' altres temps, á la espléndida sacerdotisa de la bellesa, anavam á plorar per ella.

JASCINTO CAPELLA

ENGRUNAS

De la ditxa 'n te la essencia
quí está en plena joventut,
te tranquila la conciencia
y disfruta de salut.

Si algun cop en plets te ficas
y 'ls arribas á guanyar,
entre mals de cap y gastos...
ja 'm dirás el resultat.

J. FERRER B.

EPIGRAMAS

—Tú; ¿qué 'n sabs de 'n Sebastiá?
 —Pues que avants de la verbena,
 de Sant Joan, á *cadena*
perpétua 'l van condemná
 sense que pugui apelá.
 —¿Quín delicté va cometre
 per donarli cástich tal?
 —Senzillament; l' animal
 va robá... 'l cor de la Petra
 y després... etc., etc.

Tant si 'l bon temps s' assegura
 com si bufa irat el torp;
 tant si hi ha abundó de pesca
 com si l' oratge espantós
 cap-bussa totas las barcas,
 ell sempre seré al timó,
 els elements desafia
 y lluyta per torná á port.

Vina, donchs, videta meva,
 á la barca del amor,

Ocupantse d' Angel Prats,
 únich fill d' un rich pagés,
 que, segons es fama, gasta
 á mans plenas els diners,
 en Jaumet va preguntar
 á en Perico lo següent:
 —¿Quín interés deu tenir
 per l' Angel, Pau l' usuré,
 que á tothom y á totas horas
 está preguntant per ell?
 Y en Pere va contestar:
 —El setanta cinch per cent.

AGUILETA

AMOROSAS

I

Entre las branca—del bosch tupit
 l' aucell refila—de día y nit;
 y á totas horas—el sentirás:
canta que canta—que cantarás.

L' aranya activa—dorm un xiquet
 sobre la tela—qu' ella s' ha fet;
 pro, tot el día—la trobarás:
fila que fila—que filarás.

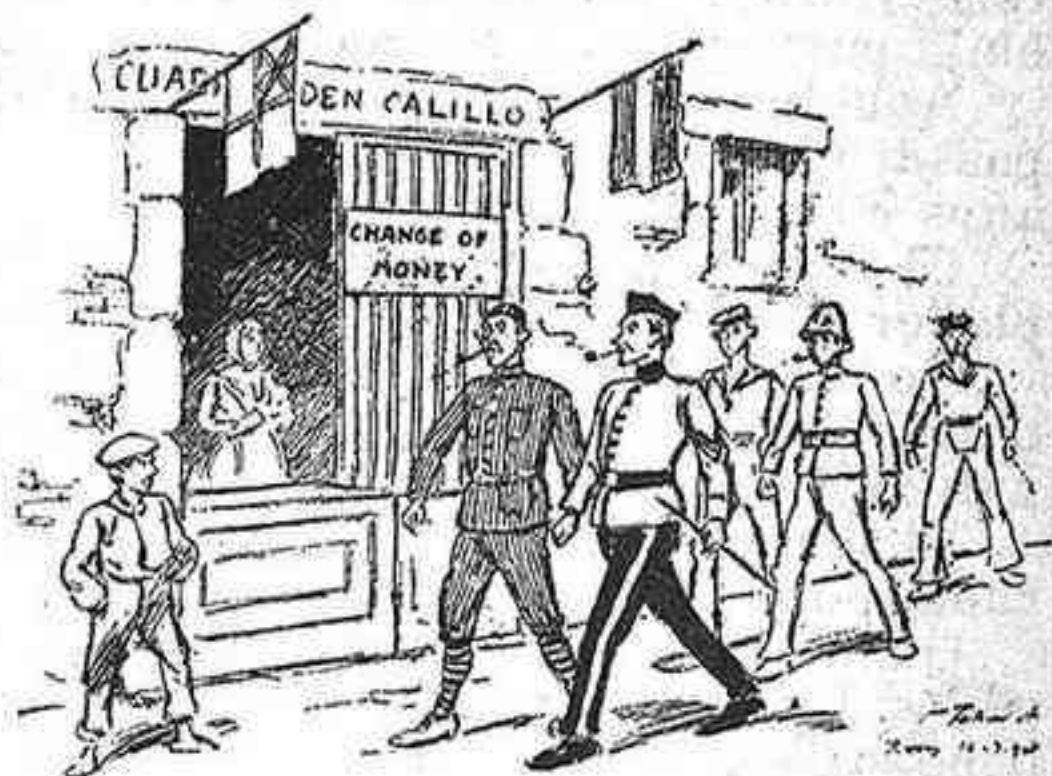
L' ardida llebra,—quan se fa fosch,
 reposa á l' ombra—blana del bosch,
 mes si la buscas—prou la veurás:
corra, que corra—que correrás.

Tots els sers tenen—el seu destí,
 y es, dona, el nostre—fins á morí'
 els dos confondrens—en un abrás:
y estima, estima—qu' estimarás!

II

Quan la mar está serena
 y el cel blau no té ni un grop,
 el mariner trau la barca
 de la sorra, y animós
 á las onadas la llensa
 y obra la vela de cop.

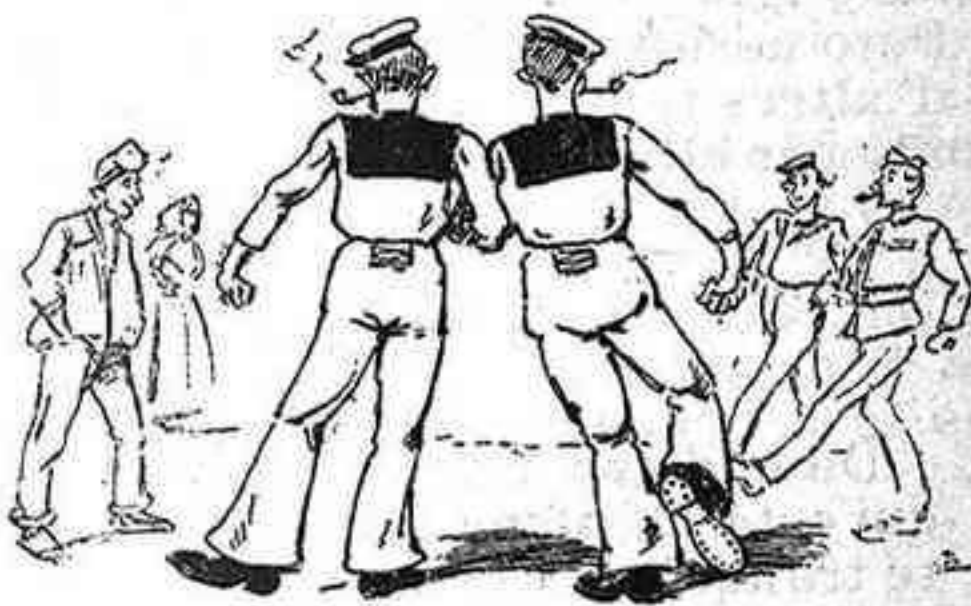
ELS INGLESOS Á ROSAS. (Apuntes del natural, per J. Pellicer Montseny)

Cap á cambiar els xelins.

Passejant el garbo.

Passejant el gat.

perque, en el mar de la vida
jo soch com el pescador.
Ni tempestat, ni bonansa,
ni abundó, ni privacions,
mentres tinch la vela estesa
m' arreballan del timó.

III

Jo estimo en tú la plácida bellesa
que debadas cercava per el mon,

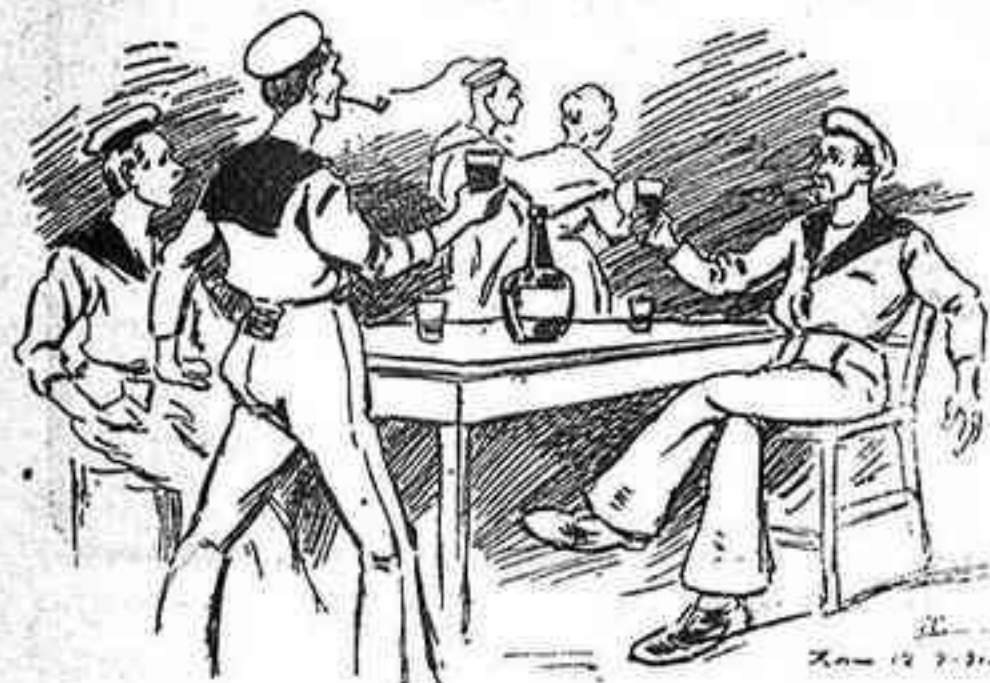
ELS INGLESOS A ROSAS. (Apuntes del
natural, per J. Pellicer Montseny)

—How much?
—Tretze pessetas y bon profit

—Tafoy, ¡que son llarchs aquests bordegassos!

Brindant per la prosperitat y pel ví d' Espanya.

trucant esmaperdut de porta en porta
tot pidolant amor.

Jo estimo en tú la angelical donzella
puig t' he trobat vivint en la virtut,
y has encés en mon cor que tant dalia
l' amor honrat y pur.

Jo estimo en tú la dona reposada
que ja es ben lluny de bojas ilusions,
y dins la realitat d' aqueixa vida
estima de tot cor.

Jo estimo en tú la esposa enamora-
instruida, agradosa y elegant, [da
y la fidel y amable companyona
que tant he desitjat.

IV

Correspost com ara 'm veig
no m' hi havia vist encare,
y aixó 'm dona un goig tan gran
que no 'm cab dintre de l' ánima.
Res me resta dels amors
de la primera volada:
ilusions que van morir
sens deixar mica de rastre.
L' amor d' ara es ben real,
es ben ferm, es ben estable:
es l' amor indefinit;
es l' amor que salva ó mata.
Prou me dius que tinga seny
quan probo d' amanyagarte.
¡Si trasbalsas el meu cor
solzament ab la mirada!
De seny be prou ne tindré
tota la vida, estimante;
vivint solzament per tú,
fente la meva companya,
y posant tots cinch sentits
en aqueixa passió honrada
qu' has encés en el meu cor
que vé á posarse á tas plantas.

A. LLIMONER

EPIGRAMA

A casa un mestre d' estudi
un pagés á un fill portava,
á fí de que li ensenyés
lo que á la edat pertocava;
pro 'l mestre al examinarlo
digué, dirigintse al pare:
—Aquest noy es tartamut.
—Sí, senyor; pro sols quan parla.

BIANCHI

LA SAL DE GRANADA (per *E. Gutierrez*)

— ¿Cóm la volen: en grá ó en polvo?

LA COMPETENCIA

El caixista ha terminat el motllo: mayúsculas, minúsculas, titulars, quadrats y tots els signes ortogràfics units y degudament justificats, forman un tresor de boniquesa, que ben aviat el llegidor esbrinarà ab la vista, y, elaborant la paraula en el cervell, la llengua servint de batuta, 'n farà sinfonia de paraulas perque las orelles se 'n enterin.

El motllo está llest, corretjit d'erradas de caixa, lligat y en fí... á punt d'entrar en máquina, que, ab el *plat net*, els *ruleus* tints de negre y las rodas engrasadas, ja esperan el moment de marxa, que, sense moures de son nivell de rotació, donarán pressió perque quedi justa marca en el blanch y satinat paper.

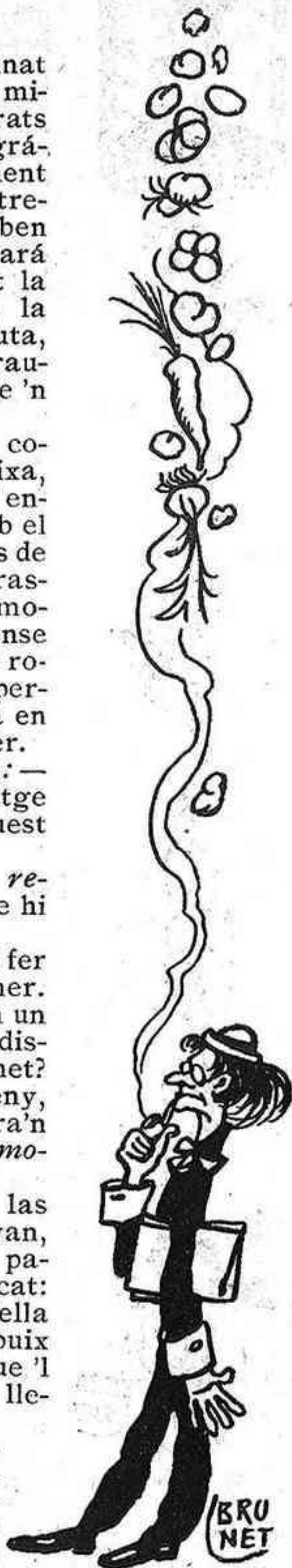
Diu el *maquinista*:—
Apa, enlestim el tiratge de mil exemplars d'aquest prospecte.

—Alto,—exclama 'l *regent*.—En aquest tiratge hi anirán dos *formas*.

Y un nou motllo ve á fer germandat ab el primer. Enginys d'imprenta: en un sol tiratge dos m tllos distints: ¿el *plat* els admet? donchs, apa, noy, estreny, apreta las *cunyas*, tira'n proba de full y *ande el movimiento*.

Enjega el motor, las rodas giran, s' engravan, els *ruleus* s' untan, el paper llisca y queda marcat: queda possehidor d'aquella entrebancadissa de dibuix de potetas de mosca que 'l saber humá 'n titula lletras.

La casualitat, que sempre 'n rumia de noves, fa que abdos prospectes, fills d'un mateix tiratge, es á dir, germans enlletats d'una mateixa mare (la tinta),

la casualitat, repeteixo, fa que tots dos anunciïn l'establiment d'un sastre posat en gran competencia ab altre del mateix gremi.

Si un prospecte diu: *Temporada de invierno. Gran surtido en paños de última novedad*, l'altre prospecte exclama:—*Gran sastrería. Rebaja de precios en todos los artículos. ¡Ojo! no confundirse con la tienda de al lado.*

Aixó denota clarament la declarada competencia dels dos sastres, y aixó mateix fa que 'ls dos motllos, conforme van donant exemplars, crusin algunas paraulas que no son sentidas, perque 'l soroll de la máquina las ofega.

—En demés...—exclama una E mayúscula—sembla que nostra srotida farà soroll: lo que es el meu amo está decidit á tot.

—¿Qué vols dir?—pregunta una Q titular del prospecte contrari.

—Si, dona, ¿no m'entens? Vull dir, que l'amo ha jurat declarada guerra al teu establiment de sastrería, tant en la venta de géneros, com en el corte y confecció.

—¿Qu'na taleya! ¿No eran socios avans? ¿No tenían un acreditat establiment en comandita?

—Sí,—intervé una S que sempre afirma — sí; pero cansats de estar bé van renyir y d'aquí va venir la separació.

—No,—salta una N,—no va ser aixó: las qüestions varen neixer per no sé quíns comptes atrassats.

—Comptes vells, barallas noves.

—Bé, siga com siga, el fet es que nosaltres no hi tenim cap culpa y qu' en aquestas cosas no 'ns hi vá ni 'ns hi ve res.

—Segons y conforme—exclama un punt ortogràfich, que, com home petit,

sempre troba cabuda al final de tota oració.

— ¡Qué vol dir aquest *segons y conforme!* Semblas un dictador d' escripturas.

— Si, senyor: nosaltres...

— Nosaltres som neutrals—exclama tota la companyia de lletras dels dos programats. — Nosaltres som portatils: lo mateix podem dir ¡visca aixó! que ¡visca alló!; tot vá segons la *formació* de las paraulas y 'l pols del *caixista* al compondre.

— Es que... — replica 'l *punt*—es que...

— Probas al canto—diu una M, que, com lletra de més *base* y uniformitat de dibuix, sembla que té més ben sentada sa reputació d' ideas.

— Vingan las probas.

— Las probas aviat las tindrem. Mireu, el tiratge está llest; el tall de la guillotina aviat dividirá 'l paper; sortirem al carrer, serem repartits de casa en casa; la població s' enterará de nostre contingut: qui tinga ganas de ferse fer un vestit, dels dos sastres, triará 'l que li sembli més convenient; potser visitarà 'ls dos establiments y no li satisfará 'l género ni de l' un ni de l' altre. Nosaltres, lletras d' imprenta, serem distribuídas, tornadas á las *caixas*, y potser un' altra temporada, si la competencia dels sastres encare dura, y tornan á fer nous prospectes anunciadors, al compondre 'ls motllos, ¡quí sab ahont anirem á raure! Nosaltres no fem més qu' *impressió*, ara 'ls fulls anunciadors, son els que han de continuar la campanya comensada.

— ¡Tensrahó!—exclaman els *quadrats*, que fins ara que 's veuen fora de la màquina han estat muts.

Tal dit, tal fet. Els prospectes continuan el crit de propaganda circulant per carrers y plassas. Cada hú, orgullós de sí mateix, es dir,

de son establiment, aixeca la veu tant com pot, proclamant la bondat del género que anuncia. ¡Quins esforços de circulació! ¡Quina taleya en aumentar el número dels seus parroquians y disminuir el número del contrari!

El públich, veyent la competencia, exclama:— ¡Quina ganga! ¡sobretodos á 3 duros! vingan. ¡Capas á 12 pessetas! porteune.—Y 'ls sastres no tenen prou mans pera pendre midas. Un d' ells sempre té plena la botiga fins de parroquians de l' altre sastre, que, espategant de coratge, fa combinacions de género, pero la sort no 'l protegeix. El públich es boig, el ditxo aquell de—*¿Dónde va Vicente?*—*A donde va la gente*, te cas una vegada més. Per altra part, ben mirat, la baratura engresca, el crit anunciador enlluherna y 'l luxu de poder dir:—Mireu, jo que sempre he vestit *pessas* petites (es dir, americana ó jaqué), mireume ara, vesteixo *pessa* llarga, levita ó carrich.—Aquest luxu, repeteixo, fa que 'l consumidor no 's fixi en la calitat del panyo, la bondat dels forros y la consistencia dels cusits.

La competencia segueix: qui més gaudiment ne fa de sas proesas son els prospectes, que, corrent d' assí y allá, no 'n fan d' altra que *cantar* ab so més ó menos acompassat, son repertori de capas, sobretodos, levitas y altres prendas de vestir propias de la temporada.

Ja la temporada d' hivern ha finit: els dos sastres encare 's miran ab ulls maliciosos: ningú vol declarar-se vensut; mes en el fondo del sach se troban las engrunas.

Els prospectes tant del un sastre com del altre han anat á parar, penjadets d' un clau, en un lloch que *escusat* es dirho.

En quant á las lletras d' imprenta, las mateixas mayúsculas y minúsculas que serviren per imprimir els prospectes de competencia, ara com ara, están ocupadas en l' impressió d' unas papeletas anunciadoras d' una nova *Caja de préstamos*, titulada *La Salvadora*... al cent per cent d' interés.

LLUIS MILLÀ

FRIVOLITATS

Son els ulls de la dona enamorada
llibre voluminós, font d' eloqüència...
puig diu molt més aquella ab sa mirada
qu' en Campoamor ab tots els seus poemas.

* * *

No 'us encervelleu poetas
fent sabias definicions
explicant que son petóns
en quintillas y quartetas,
qu' es impossible descriure
lo que no té descripció...
per saber qu' es un petó
s' ha de sentir: s' ha de viure.

AMADEO

LA SORT DE LA VIRAM (per Pous Palau)

Menjar per' ésser menjada.

LAS AURENETAS

Mirant deserts els nius
que sota las teuladas
las aurenetas fan,
un noy deya á son pare:
—¿Per qué al cop del estiu
abfanch llurs nius treballan
si quan lo mal temps vé
no n' han de aprofitarse?
¿Hont van las aurenetas
al arribá 'l fret, pare?
—En busca d' una terra
calenta que 's diu l' Africa,
hont no 's coneix el glás
y 'l sol molt més escalfa.
—¿Y tornan quan preveuen
que aquí ja hi fa bonansa?
—Cabal.

—Las aurenetas
son molt dolentas, pare.
—Las aurenetas ray;
pitjor, molt pitjó encare
veurás, quan siguis gran,
als homes fe igual tasca.
Si la inconstant fortuna
somriu y t' amanyaga,
tindrás aduldors
que 't rentarán la cara;
mes si per ta dissort
te gira las espatllas,
veurás com sol-y-vern
te quedas, fill de l' ánima.

JAUME RAMÓN Y VIDALES †

ESPURNA AMOROSA

No passa cap hora
que no pensi en tú...
Amor impossible,
tardá, mal nascut!
Me vas clavá á l' ánima
las fletxas dels ulls,
que han deixat agónich,
malmés y poruch
sense fé ni forsas,
el cor desvalgut.

J. COSTA POMÉS

NOCTURN

DOCTORS CAP Á MADRID (per *J. Pellicer Montseny*)

Anant á retiro
 la nit d' un dissapte
 vaig sentí 'l tranvía,
 dotze campanadas,
 la veu del sereno,
 el só de guitarras,
 el xiulet de un' óliva,
 grunyits de sabatas,
 el lladruch d' un gos,
 bramoleig d' onadas,
 concerts de granotas,
 cants de gall, brams d' ase,
 un tró, un grill, un gat,
 una ensopegada
 y un fort ¡patapúm!
 d' un cos que va caure
 y va quedá extés
 de brassos y camas,
 llarch com un sant Pau
 dintre d' un sot d' aygua.

M. BADÍA

¡Tants metjes que hi van anar de tot arreu, y 'l malalt mes grave que may!

LA MODA DEL ESTIU (per *J. Llopart*)

— ¡Quant de temps sense veure'ns!...
 — Home, dispensi: 'l tinch present; pero no sé de qué...

A UN TROMPA

Que viu sol com un mussol
al carrer de 'n Petritxol.

So tan amant de la música
 que aniria hasta á peu coix
 á la lluna, si á la lluna
 s' hi donés un concert bó;
 y per sentir á la Patti
 també á l' altra part de mon
 empendria 'l llarch viatge
 ni que fos en carretó!

Pero ¡per Deu! feuvos cárrech
 que lo que he dit també so
 capás de realisarho
 pera no sentiús á vos.

Jo so un home molt pacífich,
 tan poch amich del soroll
 que pera no ofendreu dihentvos
 del vostre instrument el nom
 no hi ha pas ningú á la escala
 que puga dirvos que jo
 no us designi per artista,
 que al cap y al fi artista sou.

Pero ara, entre nosaltres
sia dit, doneume 'l goig
de no bufar aquesta eyna
día y nit, sense repós,
que tinch por que 'us torneu tísiçh
al temps que jo 'm torni sort.

Lo que feu no es pas musica,
sols pot dirse'n esquellots,
y per ara en nostra escala
cap viudo 's casa de nou.

Jo no 'm vull queixar al amo,
ni menys al procurador;
perque si teniu consciencia
ja pendreu la precaució
de buscar un' altra estada
en qualsevol altre lloch,
en que 'ls vehins que hi habitin
estiguin fets al soroll.

Penseu que la vida 'm guanyo
fent versos y ab vostres tochs
que no tenen res de poétichs,
me feu perdre la ilusió.

Penseu que jo tinch quitxalla
encar petita, y que dorm,
pero que al sentir la trompa,
perdoneu la indiscreció,
esparverada 's desperta
y comensa á plorar fort
perque 's pensa que ve 'l *papu*
y consolarse no 's pot.

Y per últim, feuvos cárrech
que 'm mal ensenyeu el gos,
puig, segons vos acompanya,
sentintvos, ab sos grinyols,
crech s' ha tornat filarmónich
y jo 'l vull sols cassador.

Entre 'l burgit de ma casa
y de la trompa 'l soroll,
els vehins están que trinan
y pels caixals treuhen foch.

Un cel el meu pis sería
quiet, tranquil, sense trastorns,
si en lloch de tocar la trompa
preferissiu tocá 'l dos.

Jo us ho prego ab cortesia:
preneu un' altra afició,
dediqueuvos al piano
qu' es un instrument mes dols;
y si no ab vostra música
aneu á un altre cantó.

Diuhen que aquesta á las feras
domestica; pro si vos
persistiu tocant la trompa,
nit y día, á tot estrop,
ja teniu de cert que luego
ens tornarém feras tots.

JOSEPH M.ª CODOLosa †

—Vaja, que si jo tenia nuvi, no 'l faria patir tant!...

UNA BROMA DE PERDIGOT (per *Picardol*)

Conferencia telefónica entre 'n Cambó y en Monegal.

—Vingui depressa!

—Qué passa?

—Quan sigui aquí li diré.

(Sens despedirs dels ministres
va venlr, y total ré.)

UN CAS

¡Y pagá 'l beure!

I

El senyor Ratecas es un home molt campetxano qu' acostuma á dinar invariablement á dos quarts d' una, y á pendre el *seu café* á dos quarts de tres.

En Matías es un subjecte un xich aixalabrat, mitj *trонера*, mitj bon xicot, mitj gandul y mitj xistós en una pessa.

El senyor Rafecas, es casat; en Matías, es solter: el senyor Rafecas, viu de renda; en Matías, no té un céntim: el senyor Rafecas te deutors; en Matías, la mar d' *inglesos*.

No obstant, en Matías y el senyor Rafecas son amichs, fins s' estiman y tot... ¡Cosas de la vida!

Un día en Matías s' asseu á la taula ahont pren café el senyor Rafecas.

—Home, 'l buscava.

—Ja m' ha trobat, donchs. ¿Qué se ofereix?

—M' ha de treure d' un apuro.

—¿Qué li passa?

—Casi res... Que estich cansat d' una dona, que vull anarme'n lluny... tan lluny com pugui!.. Y vosté ha de ser la meva Providencia...

(*Moviment d' extranyesa per part del Sr. Rafecas*).

—¿Jo?...

—¡La meva salvació!

—Home, espliquis...

ALREDEDORS DE BARCELONA. (Fotografía de F. Fernández)

Cap de riu.

- Vull fugir, tinch de fugir d' una dona...
—¡Sempre 'l mateix!...
—Una dona que m' estima massa...
—¿Es maca?...
—Bastant.
—¿Jova?...
—No es vella...
—¿Bona xicota?
—¡Psché!...
—Donchs cásis'hi, home, y plegui el ram, Aixó de la vida de solter y de trenca-colls... qué vol que li digui, ha de ser una mica pesat. ¿No 'm veu á mí tan tranquil, home de Deu? ¡Quántas vegadas no li hem dit ab la Layeta!... (*La Layeta es la senyora del senyor Rafecas, aixeridoya, més jova qu' ell, ab una carona que Deu n' hi dó*).
—¡Qué vol que li digui!... jo no 'm caso... No 'm vull perdre, vaja... ¿'M vol fé el favor de deixarme cent duros?...
(*El senyor Rafecas se torna groch, aixeca una mica més el cap, mira fíxo al seu amich...*)
—¿Deixarli cent duros?
—Me 'n aniré á Buenos Aires, á la fí del mon... O aixó... ó 'm matol...
—¡Qué diu, sant cristiá!
—Pensi que vosté pot salvarme... que allí, á América, jo faré farrolla... que li tornaré els cent duros...
—Passi per casa...
—¿No pot ser en un altre puesto?...
—¡Caram, home! Al mateix temps, ja que pensa anarsen tan lluny, se despedirá de la Layeta...
—¡No vull veure, ni parlar, ni pensar en cap dona...
—Com vulgui... Pero vosté ho exagera!... ¡Totas las donas no son iguals...
—L' esca del pecat, créguim... No se 'n fihi del tot de las donas.
—¡Home!... En fí, vingui d' aquí un parell d' horas al Bolsín...
—¡Gracias! ¡gracias!... ja no 'm mato; pero fujo, aixó sí.

II

- Son dos quarts de nou del vespre... No cal dir que 'l Sr. Rafecas té el sopar davant, es l' hora fixa...
La Layeta séu á un cantó de taula; el seu marit s' asséu davant d' ella.
—¿Sabs que de 'n Matías no 'n farém net may?...
—¿L' has vist?
—Aquesta tarde...
(*Una llambregada de la esposa, y una mentida*).
—Jo ja fa alguns días que no 'l veig...
(*El Sr. Rafecas pren un tó entre festiu y dolorós*).
—¡Ni 'l tornarás á veure!
—¿S' ha mort, pot ser?
(*El Sr. Rafecas s' apressura á tranquilisarla, entenent qu' ha anat potser massa depressa en la revelació, donat l' efecte que la noticia li produheix á la seva costellà*).
—Tant com aixó!... No 't pensis, las donas sou el dimoni...
—¡Qué 'n tens poca de solta!
—No 't diré que tú, ni qu' aquella, ni que l' altra... N' hi ha que sí... ¿Veus? En Matías s' ha vist compromés per una...
(*Un moviment paregut á un brinco per part de la Laya*).
—¡Té un romanso?...
—Aixís ho sembla...
—(¡Ah, pillo... vet'aquí)...
—¿Cóm deyas?
—Que sou tots prou bons els homenots...
—Y, veyentse compromés... avants que recorre al suicidi... determina anarse'n á Buenos Aires...

- ¿Ab ella?... (*Aquí una apretada de dents*).
—¡Cá barret!... ¡si ho fa per fugirne!...
—¡Qu' es ximple!... (*Sacudiment nerviós*). Jo 'm creya qu' anava de bro-
ma... Com que té aquellas sortidas...
—¿Ja ho sabías tú?... ¿No deyas que feya temps que...
—M' ho va dir... un día, fa molts días... (*Mossegada de llengua que*
te crió).
—No fa del tot malament... Diu qu' es una casada... potser el seu
marit....
—¡Qué bé m' ho temía jo que... (*Un' altra mossegada de llengua mes*
forta).
—Es un bon xicot... si no fos aquell cap sense cervell...
—No li fassis cabal... Ne diu moltes...
—Va de bó... jo li he vist pendre el passatje...
—¿Tú?... ¡¡Pillo!... (*Tercera mossegada á la llengua fins á fers'hi*
sanch).
—¿Jo, pillo?... ¿per qué?...
—No, ell... Vull dir ¡qué ximple!...
—Tant bé me ho ha pintat... Que li fa fástich... qu' es una dona in-
aguantable... que 'l compromet... que *tris*, y que *tras*... Li he deixat cent
duros, y...
—¡Qu' animal!...
—¿Cóm?...
—Sí, aixó es molt... molt...
(*La Layeta s' aixeca com qui sent molta xafogó... El Sr. Rafecas calla*
tement qu' alló dels cent duros no l' hi hagi caigut prou bé. Després, á
solas, pensa:)
—¡Potser sí que m' he deixat amagar una mica l' ou!...
La Layeta murmura:
—¡Jo que 'm creya tenirlo segur... no tenint un quarto!...
Y llambrega al seu marit com qui mira á una bestia extranya.

III

- El Sr. Rafecas, despedint á n' en Matías, l' endemá á las deu:
—¡Es extraordinari!... ¿De manera qu' es casadeta?
—Sí, senyor...
—¿Y es maca?...
—*Regular*...
—No tots els homes foran com vosté!... Aixís, me 'n alegro de contri-
buhir á una acció noble... Deu ser una cosa horrible aixó de... de la cor-
namenta...

* * *

- En Matías va *con rumbo* á l' Argentina, el seu bell ideal.
El senyor Rafecas medita sobre las accions humanas, las debilitats hu-
manas y una porció de cosas humanas més...
La Layeta 's mossega els llabis... perque la llengua encare li cou del
día avans...
Y invariablement, com de costum, el senyor Rafecas dina á dos
quarts d' una, y á dos quarts de tres se deixa caure al mateix café, á la
mateixa taula; sempre metódich, tranquil, poseedor de la ditxa...

SANTIAGO GOMILA

La parada dels titiriteros.

EPÍGRAMAS

Trobantse á punt de morí
el trempat senyor Garí,
un vehí li preguntá
si 's volia confessá';
pero ab veu bastant entera,
ell va dir:—¡De cap manera!—
Y al punt replicá 'l vehí:
—¡Donchs perquè, senyor Garí,
estant bo vosté assistia
á l' iglesia cada día?—
Y 'l senyor Garí, al instant,
respongué tot gemegant:
—Al estiu tan sols hi anava,
perqué ben fresch m' hi trobava,
y al hivern, naturalment,
perque hi estava calent.

Un sabater carcamal
me va donar, d' improvís,
un llibre perque 'l llegís,
qu' era mes gros que un missal.
Versos d' ell jo vaig trobar
que 'l tal llibre contenia,

y al preguntarme cert día
lo que 'l llibre 'm va semblar,
li vaig dir:—Te un bon paper,
está ben enquadernat,
y 'ls versos que hi ha posat,
son versos... *de sabater*.

—May en ma vida he cremat,
ni un cigarret de paper,—
diu tot serio l' Estaper,
com si may hagués fumat.
Pero li va dir l' Arturo,
qu' es un xicot molt trempat:
—De paper may n' has fumat...
perqué sempre *fumas puro*.

—Las pastillas d' un tal Ros
per la tos son bonas, Pí.
—¡Bonas per curar la tos?
—Bonas... *per ferne vení*'

FRANCISCO LLENAS

PARÍS. —AL PALAIS DE GLACE (per *H. Inglada*)

—No sigui esquerpa y tingui compassió de mí. Miri que á la meva edat no 'm convé *patir*, ni *patinar*.

UN POETA NOU (1)

DESPRÉS DE LA TEMPESTA

Forta ha sigut la tempesta
que 'ls nostres camps ha arrasat;
mes, ara, com jorns de festa,
ja mostren sa claretat.

Pro encare las rieradas
s' esmunyan per la corrent,
remorejant en cascadas
d' aygua rojosa, potent.

Días de calma serena,
torneu, torneu á venir,
perque sinó, la mullena
tot ho farà consumir.

Acósta't, bona estimada,
arrámba't en el meu cós.
Tú, que no estás fatigada,
podrás donarme repós.

Exten la falda encisera
que 'l cap hi vull apoyar,
y dormiré sens quimera
pera poguer somniar...

* * *

Quan el cor somriu y canta,
senyal que té de gaudir.
Quan el cor clama y sospira
es que voldria gaudir.

Quan el cor no té esperansa,
senyal que se sent morir;
pero quan demana vida
ja es cert que té de morir.

A L' ESTIMADA

Encare era molt petita
quan la meva estimació
era ab tú tan infinita
com avuy es ma passió.

Tú també per mí sentías
un afecte molt intens,
tant, que de mí sols sabías
separarte'n breus moments.

Y ara 'm dius:—En els teus
[brassos
vull estar fins á morir!—
Perque no, si ells son els llassos
que sempre t' han de cenyir?

Bella es nostra adolescencia;
té tants dolsos sentiments,
que es l' amor en florecencia
dels primers coneixements.

(1) Al publicar aquestas composicions, ens creyém obligats á presentar al autor, casi enterament desconegut del públich. Es un humil pagés, treballador de la terra del poble de Alcover (Tarragona). Tenim motius pera creure que ab el temps farà parlar d' ell. (N. del E.)

Tú 'm segueixes alegroya
y segura 'm dons la má.

No vindrá un día de joya
que nostre amor granará?

Sí, tinguemne l' esperansa.
Jo, com tú sento 'l desitj
d' assaborir la bonansa
d' eix ansiat regositj.

Y alashoras, oh, estimada,
juntarém nostres destins,
voltats de nostra fillada
com un chor de serafins.

ANTÓN ISERN ARNAU

SOL PER L' HIVERN

Recullím sol, que ve l' hivern!
Recullím sol, que fuig l' estiu!
En nostre cor posém caliu,
que 'l foch intern
ha d' essê etern.

¿Qué hi fa que l' astre abrusador
cremi la terra,
mentres del cim de l' alta serra
baixin l' alé refrescador

y els seus sospirs de forta olor?
Ara que hi som no 'ns distreguém,
tot oblidant nostra salut.

L' aire del bosch que respirém
y aquest cel blau que contemplém
ens han refet la joventut.
Sortím al ras á caminar
per l' espessor de la pineda,

que aquí, entre murs, t' has d' anyorar,
y has de tenir l' ánima freda.
Amor, amor:

no vulgas fer com fa l' hortensia,
que no sent grat d' un raig de sol.
Amor, amor:
al seu calor

s' allargará nostra existencia
y etern será nostre consol,
Sortím, sortím,
y aném al cim
de l' alta serra.

Com més endalt
va un cor malalt,
ab més amor guayta la terra.

.....
Dónam el bras y fem camí.
No tinguís por! Plega l' ombrel-la!
Que 't toqui 'l sol!

Deixa ta cel-la,
bona companya,
que, boy trescant per la montanya,
jo 't guiaré
y 't portaré

amunt, amunt, á extendre 'l vol,
tota nimbada de ressol.

IGNASI IGLESIAS

Día de grop en alta mar.

POEMET D' AMOR

I

EL CAS DE 'N MENCIO

Aquell dematí, en acabant d' esmorzar y aprofitant la ocasió de trobar-se tots dos sols, sota 'l roure de l' era, son pare 's decidí abordar la qüestió, y li digué:

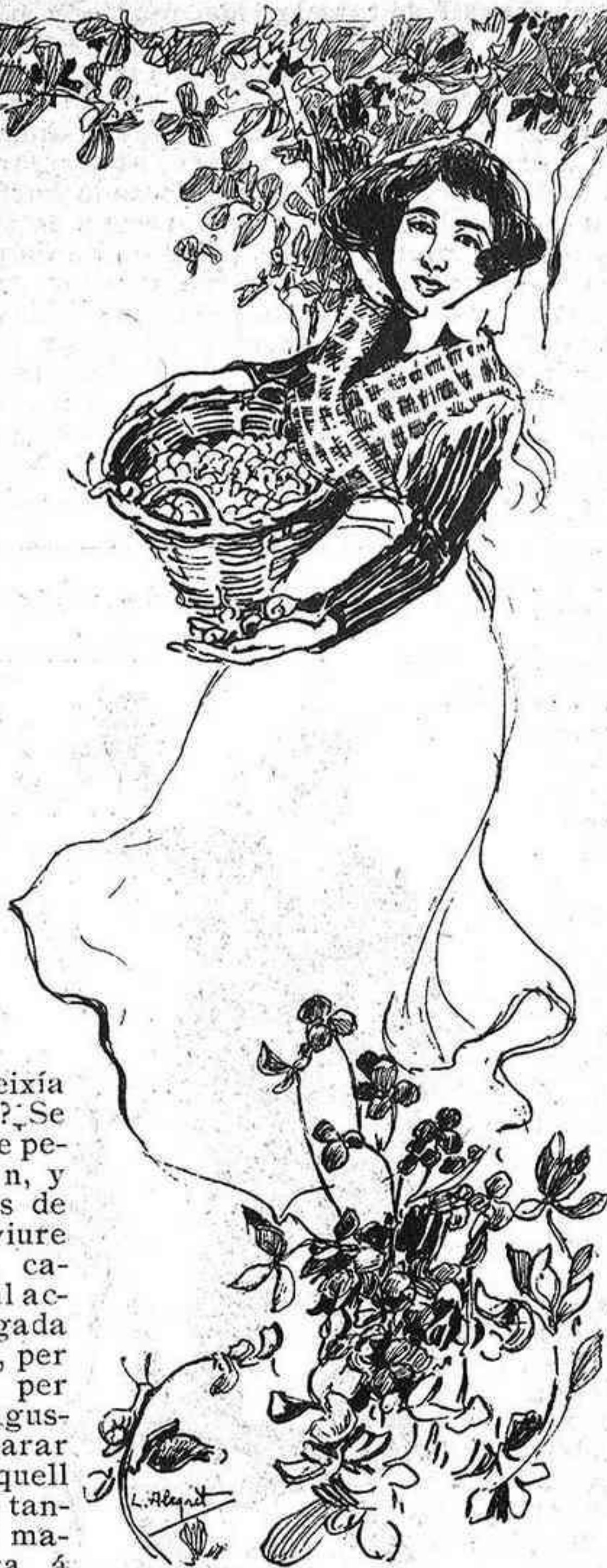
—Mira, Menció; ja fá días que 'l secretari m' ho fá present: pera salvar á ton germá de la quinta, no 'ns queda altre remey que á entrada d' any nou tú sigas casat; passant jo dels xeixanta y justificant el teu matrimoni en l' expedient, l' Agustí queda lliure del servici. T' ho he volgut fer ara avinent perque 't quedi temps de rumiart'ho.

Hi hagué una llarga pausa, y seguit el vell continuá:

— . . . Ab la Roser, ja 't deus fer el cárrech de deixarho corre; fora ésser boig sostenir lo contrari després que ja vas sentir al metje l' altre día: tísica com es, no li dona més vida que fins á l' arribada dels primers frets... Jo 'n tinch un sentiment; es una noya quieta que no 'm desagradava y 'm sembla que hauría fet per casa, mes en el seu estat present, ja veus que ni cal pensar'hi... Tindrà bell disgust, ho crech; pero fill meu, quín un de més gros ne passaría ta mare si per tossudnría teva ens veyém l' Agustinet al servici y á Cuba, ahont van gayre bé tots per mor de la malehida guerra! ¡Bona experiència 'n tením ab els teus cosins de la Pobla: tots dos morts en mitj any á la manigua!... Tú trobarás noyas per aquí que no 't dirán pas que no; ta mare mateixa sé que ja ha fet algún pas; y més te diré, vaja: si volías la Riteta de ca'n Gil, malgrat la nostra pobresa y ella tinga senyaladas vuytcentas lliuras en el testament de l' avi el día que 's casi, ja sé jo quetant ella com els seus parés 't rebrían ab palmas... No

entengas que al innovarte aquesta cosa siga pera obligarte á que 't casis ab ella y no ab una al teu gust, no ho creguis pas, al teu albitre ho deixo; pero resoltte aviat: estém ja á mitj setembre, y si no per mí, fésho per ta mare que, *estropellada* com está, se 'ns moriria del pesar!

Tot lo que acabava de dir son pare, desgraciadament era ben recert, y era obligació seva tenirho en compte; pero, y la pobra Roser, tan bona, tan carinyosa, ¿mereixia aquesta beguda? Se pot dir que desde petits festejavan, y deixarla després de tants anys de viure ilusionada, era capás de morir-se al acte de la sotregada que rebría... Y, per altra part, si per causa d'ell, l'Agustinet anava á parar á la manigua, aquell degolladero que tantas llágrimas y malediccions costa á las mares, y la seva, delicada de salut com estava, 's mor's del disgust?...—¡Deu meu! ¡Deu meu! ¿Qué haig de fer?—anava el xicot exclamant interiorment. ¡Terrible dile-

— Tan tímit y tan manso
¡pobret anima! ó!
No sé pas perque als homes
els fa tanta aprensió!

ma! Dugas afecções ben arreladas en el cor de 'n Menció que fins á l'hora havían anat creixent ab armonía perfecta, y, tot d'una, per la forsa de las circunstancias, esdevingudas incompatibles é imposantse sense dilació el sacrifici d'una d'ellas!

¡Pobra Roser! Condemnada á morir irremissiblement en la flor de la vida; el seu sofrir podía durar, malgrat els pronóstichs del metje, sis mesos, com vuyt, com un any... Arranjar el casament ab un'altra, tampoch s'improvisa aixís com aixís: no deixa d'ésser el matrimoni un dels actes transcendentials de la vida, y encare que un se casi obligat, no es cosa de ferho á tontas, val la pena de meditarho un xich y pensarho ab temps; y poch ne quedava ja á n'en Menció, havent d'estar casat á entrada d'any noul...

De cop alsá la vista, y com si baixés d'un ro-

miatje á altres móns, quedá parat al trobarse assegut sota 'l roure,

frech á frech de son pare, qui, respectant el prolongat silenci del seu fill, li suplicava ab els ulls una resposta favorable. Y el vejé cap-blanch, aclarat pels anys y el treball de tota la vida, plorós, y 'n sentí compassió fonda.

—Deixeume dormir, pare, avans de donarvos una resposta; creyeu que 'l cap se me 'n vá y no estich gens bé.

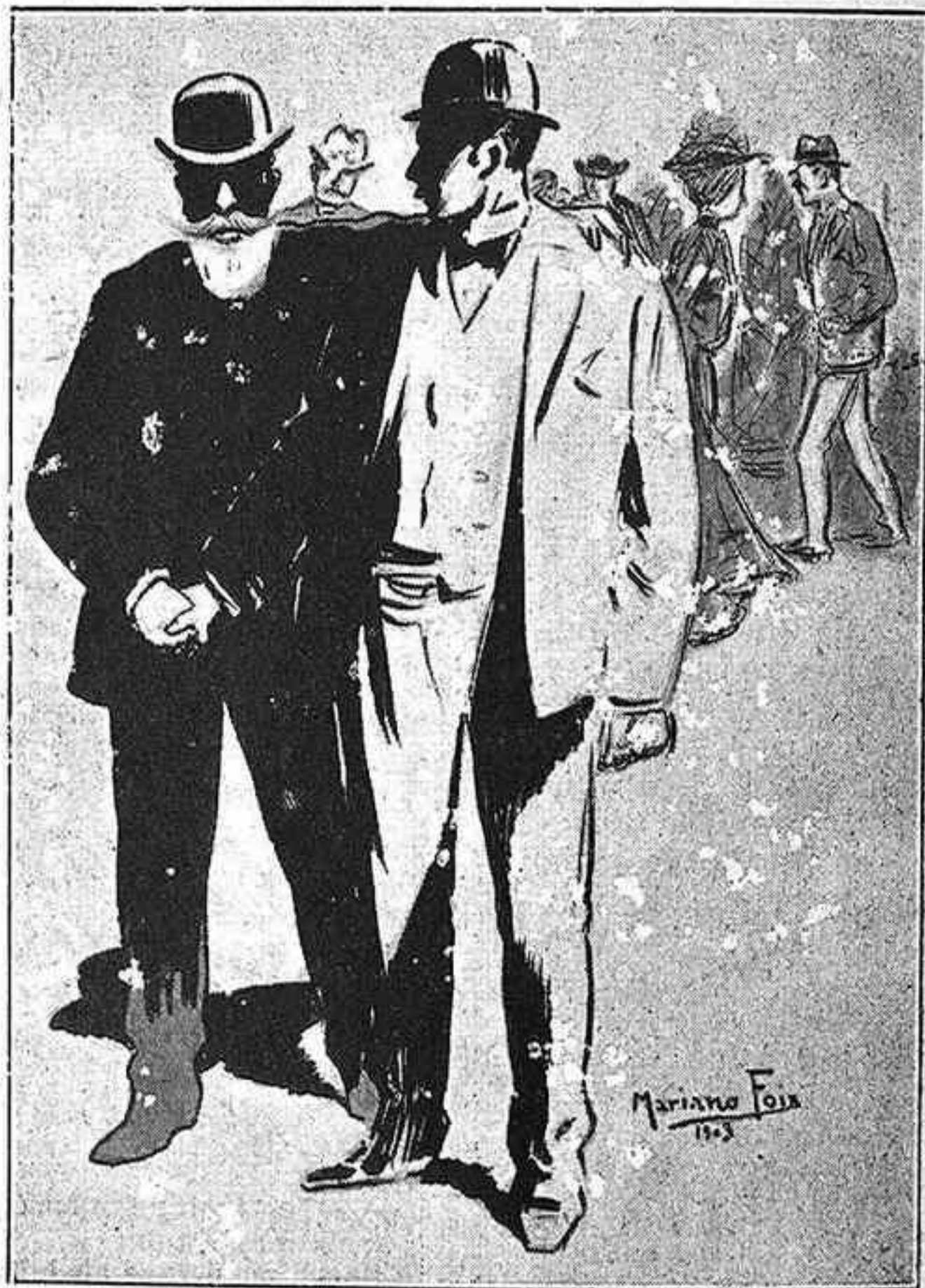
En tot el dia no feu res de bó: en mitj de la feyna quedava parat, y al anar á abocar el cove de rahims á la portadora, al arribar'hi, s' asseya en el cayrell, y de colzes sobre 'ls genolls, sostenintse la barba ab las mans y la mirada perduda en l' infinit, permaneixia llargas estonas obsessionat pel dolorós problema que li calia resoldre. Ell prou havia pensat y fins tenia la certesa que la Roser moriria de aquella terrible enfermetat, quins progressos se feyan visibles de dia en dia, y que cap de las esperansas que abdos havian amanyagat tindria realisació, pero ab tot y aquest convenciment íntim, may se li havia ocorregut que, ella morta y sobreviventla ell, s' hagués de casar ab un' altra; y ara, no solzament era aixó, sino que 'l deber y l' estimació que portava als seus pares, l' obligavan á executarho vivint la Roser!

Al ser al llit tampoch trobá repós; no bé aclucava els ulls endormiscantse, una pesadilla s' ensenyoria d' ell, mortificantlo sense pietat. La lluyta d'aquells dos sérs quiméricchs disputántse-li el cor, abrahonats com dos cans folls sobre una presa, esqueixantne las fibras més dolorosas, clavant'hi els dits afilats y punxaguts com urpas, era un patir irresistible y malmés, y, cansat de donar toms y més toms per aquell llit que s' havia tornat esquerp com un verdissar, s' alsá y, vestintse de correguda, abandoná la cambra y se 'n aná á baix. Agafá la porta del barri y sortí al camp, sentint momentani benestar al rebre l' alenada del oreig matinal, fresch y perfumat com si fos respir de rosas.

Just apuntava el dia y tot era quietut y misteri; una faixa de boyra s' extenia arran de las montanyas com endolcint l' aspre traspás de la terra obscura ab el cel tornassolat de matissos fins, com d' un vel de seda ahont fulguravan ab parpelleig nerviós els darrers estels.

La serena magestat de la Naturalesa despertantse, li encomená quelcóm de llur calma

COM MES AMICHS MES CLARS (per *Mariano Foix*)

— Tinch un compromís: déixam cinquanta duros, y demána'm el favor que vulguis.

— D spensa; pero jo quan demano favors els demano molt grans... de aquells que no 's pogan ab diners...

grandiosa, portant repós á las inquietuts de son esperit, y el dolor que portava com cristalisat dintre l'ánima, salicá pels ulls desfentse en llágrimas que queyan damunt de l'herba y 's confonían ab el gotellim de la rosada. Plorá llarga estona assegut sota 'l roure de l'era; en el mateix lloch ahont la vigilia li havia parlat son pare, y decidí fer el sacrifici d'ell mateix accedint als prechs del vellet. Se casaría ab la Riteta, ja que aixís ho desitjava sa mare, puig á ell ja totas li eran indiferents una vegada ja havia plorat sas ilusions mortas.

Y mentres tant el cel havia esdevingut un oceá de llum y la vida deixava ohir son himne de lloansas; era lo gran, lo etern passejant, indiferent, el cant victoriós per dessorre las petitas humanas miserias.

II

LAS BODAS DE LA ROSER

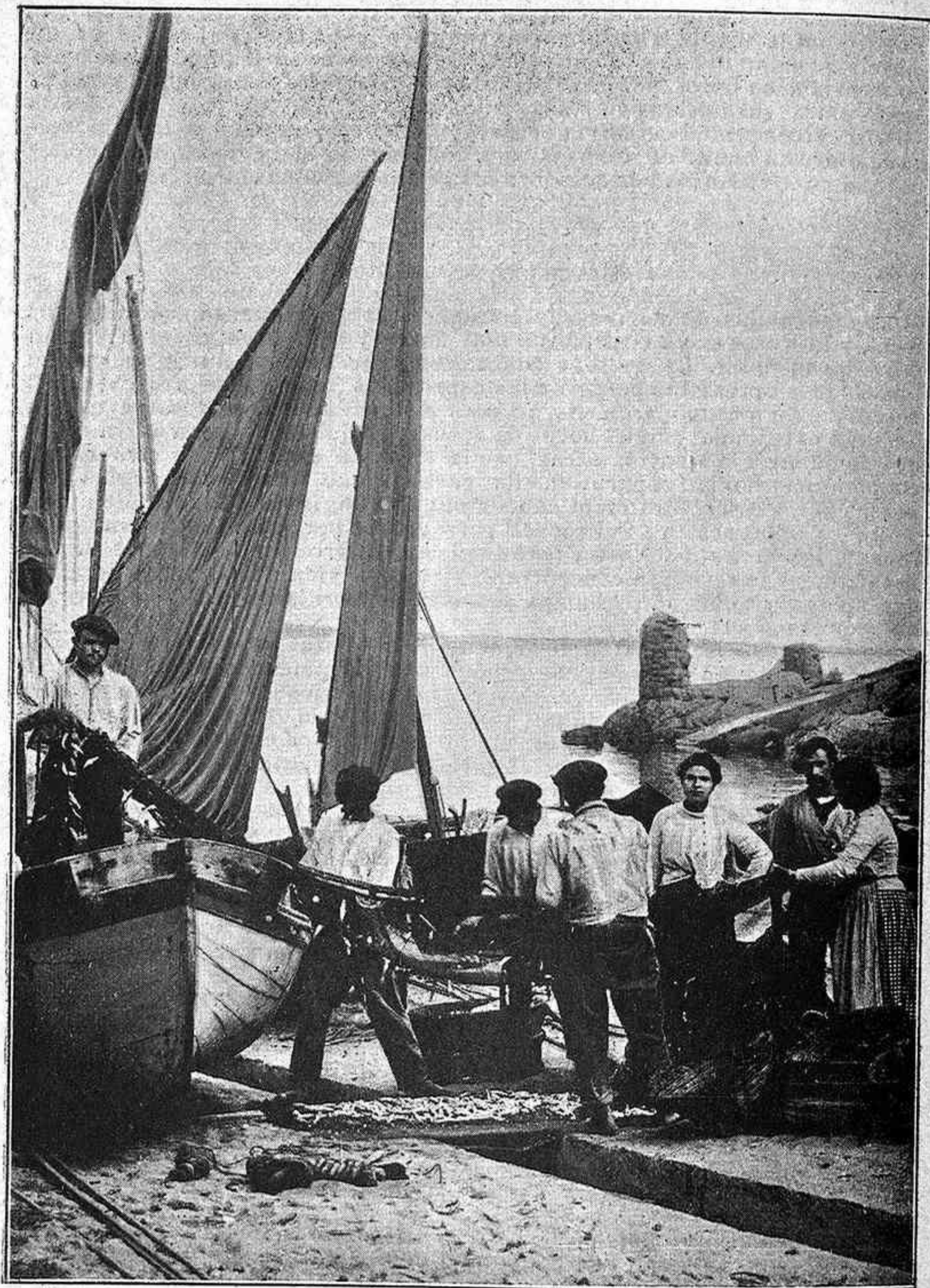
Ab las plujas de darrers de setembre, sobrevingueren, sobtats, els frets, y la Roser se va costipar de mal modo y ja no 's va poder llevar ni á las horas de sol. La febreta consuntiva s'acentuá de tal manera que fins els més optimistas perderen las esperansas veient que s'acostava 'l desenllás. Se multiplicaren els accesos d'aquella fomuda tosseta que la deixava extenuada; tingué horas de desvari en quinas no tenia altra déria que demanar á 'n Menció; altrás, que la vivesa d'esperit era extraordinaria com may havían reparat en ella; pareixia que totas las energías dispersas per son sér, fatalment condemnat á extinguirse en l'esclat de la joventut, s'apleguessin en el cervell perseguidas per la mort que lentament invadía las cavitats del cos y feyan del cap el darrer baluart ahont desesperadament se resistían concentrant hi tota la vida, inundant'ho de llum que 's veyia irradiar per las ninas de sos ulls y brillantava las imatjes ab qu'expresava sas ideas.

Per més que 'ls pares de 'n Menció, atés l'estat precari de la pobra Roser, arranjan ab la deguda prudencia el casament del seu hereu ab la Riteta de ca'n Gil, els de la Roser estavan furiosos contra 'l nuvi. ¡Ni poder esperar la mort de la infelís noya, que á ulls vistos hi caminava llegua per hora, pera prométers ab un'altra! ¡Si qu'era verdader l'afecte que li portava! ¿Lo de salvar al germá de la quinta?, excusas de mal pagador. ¡Com si un no 's pogués casar de cop y volta en casos d'urgencia! Vés, el xich de la Tona, que 's va casar per Sant Jaume, en quinze días va ésser el matrimoni tractat y fet, y d'aquí que cridessin als quintos ¡no 'n mancavan pochos días, tres ó quatre mesos pel cap baix, temps pera casarse tres vegadas!... ¡Y pensar que la Roser, á qui havían tingut bon cuidado d'amagar la treta de 'n Menció pera no precipitarla del disgust, li portava encare tanta lley demanantlo sense treva! Y “¿per qué no vé 'n Menció, mare? ¿Per qué no li diheu que vinga, qu'ell no deu saber que no 'm llevo? ¡Mare, aneulo á buscar!”

Per xó no va anar á Roma per la penitencia ¡el gran murri!; prou li va cantar la canya 'l pare de la Roser l'altre diumenge al sortir de missa, quan el xicot el va cridar á solas pera disculparse y esplicarli els móvils que l'induhían á casarse ab la Riteta; de “mal cor,” y “criminal,” no l'en va deixar, girantse d'esquena en sech no bé 'l xicot, apesarat, tractava de justificarse, mostrandli el seu sofriment y dihent que 's casava á la forsa, lo mateix que si 'l portessin á penjar; pero 'l vell se mantingué sorrut, despreciant las rahóns que 'n Menció bestreya, y li ordená que per un may més s'atrevis á posar els peus per sa casa, plantantlo en rodó seguidament.

Y la noya sempre nyich nyich. “¿Per qué no vé 'n Menció?” y “¡Diheuli que vinga, que jo 'l vull veure, que jo 'l demano!”—¡Es que també jeu!—li replicava son pare enmurriat de tanta insistencia. Pero arribá 'l cas que, agravantse la noya més y més, no pogué resistir la súplica de sa filla, y abdicant de tot el seu amor propi ferit, ab el cap baix, se 'n aná á trobar á n'en Menció á la feyna, pregantli que anés á veure á la pobra Roser, que no li parlés pas res de lo que succehia, puig ella ho ignorava tot y que ol-

A L' ESCALA. (Fotografia de J. Esquirol)

L' arribada de l' encesa.

vidés las paraulas fortas qu' ell, ab l' acalorament, li havia dit el diumenge.

¡Qué més desitjava 'n Menció que poder parlar ab la Roser y mantenirla tant com pogués en el piadós engany de casarse ab ella! ¡Al menys Deu fes que la trista xicota morís en aquesta creencia!

Aquella vetlla, desseguida d' haver sopat, hi comparegué; la Roser el va conéixer no més que en el modo de trucar.—¡Mare, 'n Menció es aquí!—feu avispantse; y sa mare, pera no veurel, ab una excusa passá á l' altra cambra; son pare 's quedá á baix ab la cunyada, y la malalta, ab els ulls fits á la porta, anava escoltant ab atenció tots els passos que 'n Menció feya acostantse al quarto.

—¡Ditxosos ulls! — feu en un gros respir, no bé 'l va veure entrar.—¿Fins ara, dolent, no t' has recordat de la Roser?... Sí, sí; ja ho sé que també has fet llit; no 't disculpis. Y ¿cóm te trobas are, Mencionet? ¿Vols dir que no t' haurá sigut mal sortir de vespres?

—¡Roser!...

—¡Déixam dir! ¡Ne tenia unas ganas d' enrahonarte, unas ganas!... ¡Y quín tip d' esperarte, y qué llargas trobava las horas! Semblava que fes deu anys que no 't veyas; fins crech qu' han passat y tot; y 'm trobarás envellida; pero no, ¿oy que no m' hi he envellit, Mencionet?... ¡Si 'm trobo ja més rebé!... ¡Au, donam la má!... Qu' estás fret, noy, y fas mala carota... ¿Que no 't trobas bé?

—¿Jo?... Sí.

—¡Ah!... Donchs sí, Mencionet, ja creya que m' havías aburrit, que no m' estimavas; déixat de sis ó set días sense veuret, ¡y tant que t' anyorava!... ¿Vols acostarme aquell gotet?... Ay, gracias; tenia sed. ¡Deu t' ho pagui! Sí, Mencionet, sí; 'm sento molt aixeribida y 'm diu el cor que la malaltia m' ha donat el tom y veurás com me poso bona avans de poch días... Jo no sé si es que ho he somiat ó m' ho han dit, pero fá quatre ó cinch días que dintre meu hi sento ressó de paraulas que de ser cert lo qu' ellas contan, creu que 'm matarían... Que ja no m' estimavas... que t' havías promés ab un' altre, olvidant la Roser, la teva Roser... Per aixó 't volia veure, perque 'm diguessis que no es veritat. ¿Oy que no, Mencionet? Miram bé y dígamho tu mateix qu' aixó no es cert; miram bé, que jo ho pugui llegir ensemps que tú ho digas...

—¡Quínas cosas de dir, Roseretal! ¿Qué no ho sabs que no puch estimar á cap més? ¿Que 'm coneixes d' avuy?—anava ell dihent no treyent els ulls de las manetas de la malalta, afusadas y descoloridas

—Y 'ns casarém no bé surti del llit, ¿oy, Mencionet? Aixís may més somiaré cosas semblants. ¡Si t' estimo tant, tant!... ¡Ja veurás qué aviat me posaré bona pensant'hi! Ara que t' he sentit ja 'm trobo alleugerida com

— Diuhen que 'ls habitants de Marte 'ns fan senyas... ¿Y si en lloch dels habitants fossin las habitantas?

Paysatge del Lací (per *Enrich Serra.*)

si d' un plegat m' haguessin tret la meytat del mal; mira, hasta 'm sembla que menjaria alguna cosa y aixó que no podia fer passar res; m' ofegava y respiro bé... La mare, quan ho sábiga, 's tornarà boja d' alegría. Tots aquests días rodava ben trista per aquí y crech qu' era perque jo li deya que tú no m' estimavas, que ja no 'm volías y desitjava morir!...

—¡Per Deu Roser, reposa una mica! ¿No veus cóm te fatigas?

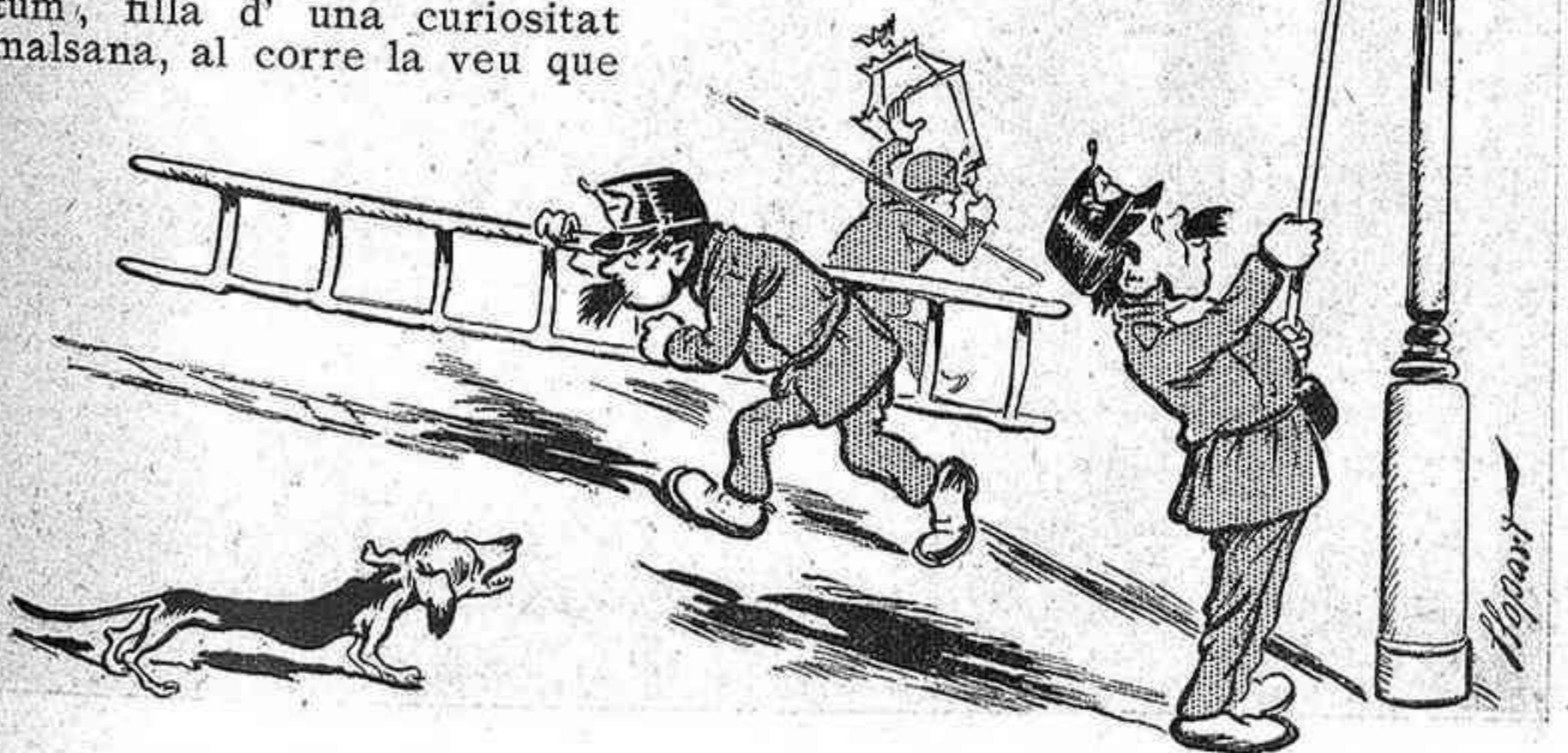
—¡Quí, jo?... Tonto, més que tonto; ves si 'm fatigo que demá pot ser ja podré llevarme si fá bon día. ¡Qué t' has cregut! El metje m' ho ha promés aquest dematí; ¡y qué diría si 'm vejés ara, que no 'm fá mal res!... La primera cosa que faré demá, serà arreglar-me la calaixera, ¡veurás quín bé de Deu en roba blanca que m' he fet! Camisas, enaguas, ermillas... pero ¡vés ara qué 't conto, qué sabs tú d' aquestas cosas!.. Y tú—afegí excitant-se cada vegada més,—¿ja 't vas preparant? ¿Ja 't fas fer el traje? No te 'l trihis d' aquella roba tan regroixuda que s' estila per aquí, ¡fan una fatxa y quedan més poch graciosos!... Després, no diguis; si un día s' han de mudar, á l' istiu, han d' ofegars'hi dintre d' aquella robota, ¿No vas reparar días enrera quín vestit més escayent portava 'l noy mitjá de la Lluisa, aquell que está per avall? Donchs com aquell vull que te 'l fassis, d' aquella roba; pero en sentit més sério, més fosch... No basquejis per corbata, jo te la vull regalar, que 'ls homes no hi teniu gust en triarlas, y després, vull que fassi joch ab la camisa de tela que vaig brodarte... Noy, semblarás un senyor!...

—Creume, Roser; calla una estona ó sinó me n vaig. ¿No veus quína tos agafas?...

—Té, home; ¡si ja m' ha passat! No siguis aixís, tonto, que no 'm canso; déixam enrahonar ara que 'ns vaga; ¡n tenia tant desitj!... Dígho á casa teva que havém determinat no esperar més y 'ns casarém desseguida; que jo vaig per bé; que m' hi conech cada día y serà qüestió de tres senmanas ó un mes á tot estimar. ¿Vés qu' els ho diguis, eh? També podrías anar á veure al senyor rector per' adelantar feyna... Y la teva mare que 's dongui trassa en fer pintar el nostre quárto, que després tot ve en pressas!...

Y aixís cada vetlla, durant las sis ó set que la Roser encare va viure, se repetía una escena semblant, y 'n Menció's retirava cada día ab el cor més malmés; á mesura qu' empitjorava més vehement era en ella la creencia que 's curava. La darrera nit que vegeren que anava á finir, ja no 'ls deixaren sols, interrompent aixís l'enervant idili qu' havia durat tota la senmana. Seguint una costum, filla d' una curiositat malsana, al corre la veu que

LA MUNICIPALISACIÓ DEL ALUMBRAT (per J. Llopart)

—¡Y cóm degenerará el cuerpo demá que este prohecto sea un hecho!

la Roser se moría, la cambra s' omplí de parents y vehinat, inventariant tots els gestos y totas las paraulas de la que anava á deixar el món. Fortuna que la Roser ja no se 'n donava compte: permaneixía ab els ulls cluchs, fondos; el nas se li afilava y s' obrían desmesuradament las fossas y la boca com pera facilitar l' accés de l' ayre, de l' ayre que per ella gayrebé no existía. Tenía desfici en las mans, pronunciava mots ininteligibles y feya petóns cada cop que li humitejavan els llabis ab cordial. Tot d' una, sense fer cap extremitut, quedá inmóvil, aplanada. En mitj del silenci una veu va dir:—¡Deu la tingui al cell—y ensemps esclatá 'l plor de la mare que estonas há contenía boy ennuegantse.

La van fer sortir de la cambra y desseguida las vehinas se posaren á vestir la difunta.

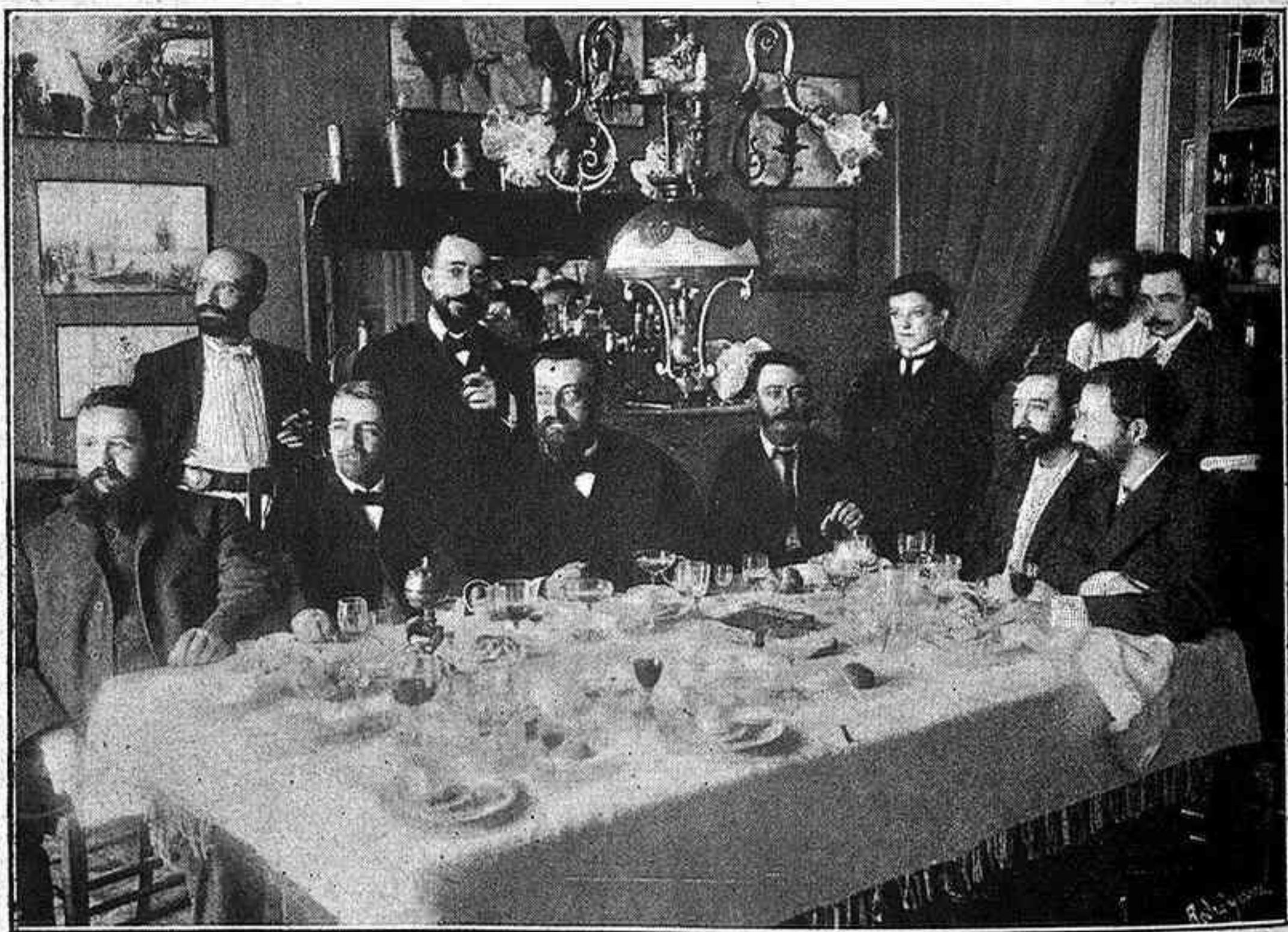
La escena que 's desenvolupava en el quarto ab el va-y-bé de las donas, unas regirant calaixos, altrás sostenint l' inanimat cos pera facilitar la tasca de las que la vestían; més enllá un' altre tapant el mirall ab un mocador de merino negre; las demás netejant y endressant la cambra, tenía quelcóm d' irrespectuós y de farsa teatral que 'n Menció contemplava d' esma, assegut y com petrificat damunt d' una arca antiga. Y en mitj d' aquest trahut, la morta, la qu' havia estat solzament presa d' un desmay, obrí 'ls ulls: tothom restá mut de sorpresa, y ella quedá com aterrada al veures en mitj d' aquella generació que no 's movía més, distingint á 'n Menció que s' atansava ab els brassos oberts cridant:—¡Roser! ¡Rosere-ta!...—sonrigué dolzament, y decantanse á las donas que silenciosas entrotllavan el llit, els digué:

—Me vestiu pera las bodas, ¿oy? ¡Al fí soch felís!...

Y 's deixá caure pausadament en els brassos de 'n Menció pera no despertarse més!

ANDREU SOLÁ †

RECORTS DEL ANY. (Fotografía de *Rodrigues*)

Dinar íntim ofert á la Comissió de Buenos Aires, en la redacció de la Revista *Mercurio*.

BROMAS Y VERAS

(IMITACIÓ DE *Heine*)

May, siguent criaturas,
vam baralla'ns jugant:
¡entre riallas sempre
veyam passar els anys!
¡Qué n' eram de felissos
els dos parodiant
en mitj de la ignocencia
de la primera edat
jochs de *marit y molla*
quan tornan de casars',

Després tú t' has fet dona
y jo m' he fet noy gran...
L' amor entre nosaltres
també s' ha transformat,
prenent color de incendi,
perdent son color blanch.
¡Quántas vegadas, quántas
ens hem petonejat!...

Mes ¡ay! ara, en la vida
tal volta recordant
que de petits jugavam,
jugavam á estimar,
hem comensat la broma
que pot acabar mal...

Y tú de mí apartada,
jo ab un altra casat,
nostre ignoscent comedia
trajedia 's pot tornar!

E. VILARET /

SI LA BRUIXA VISQUÉS...

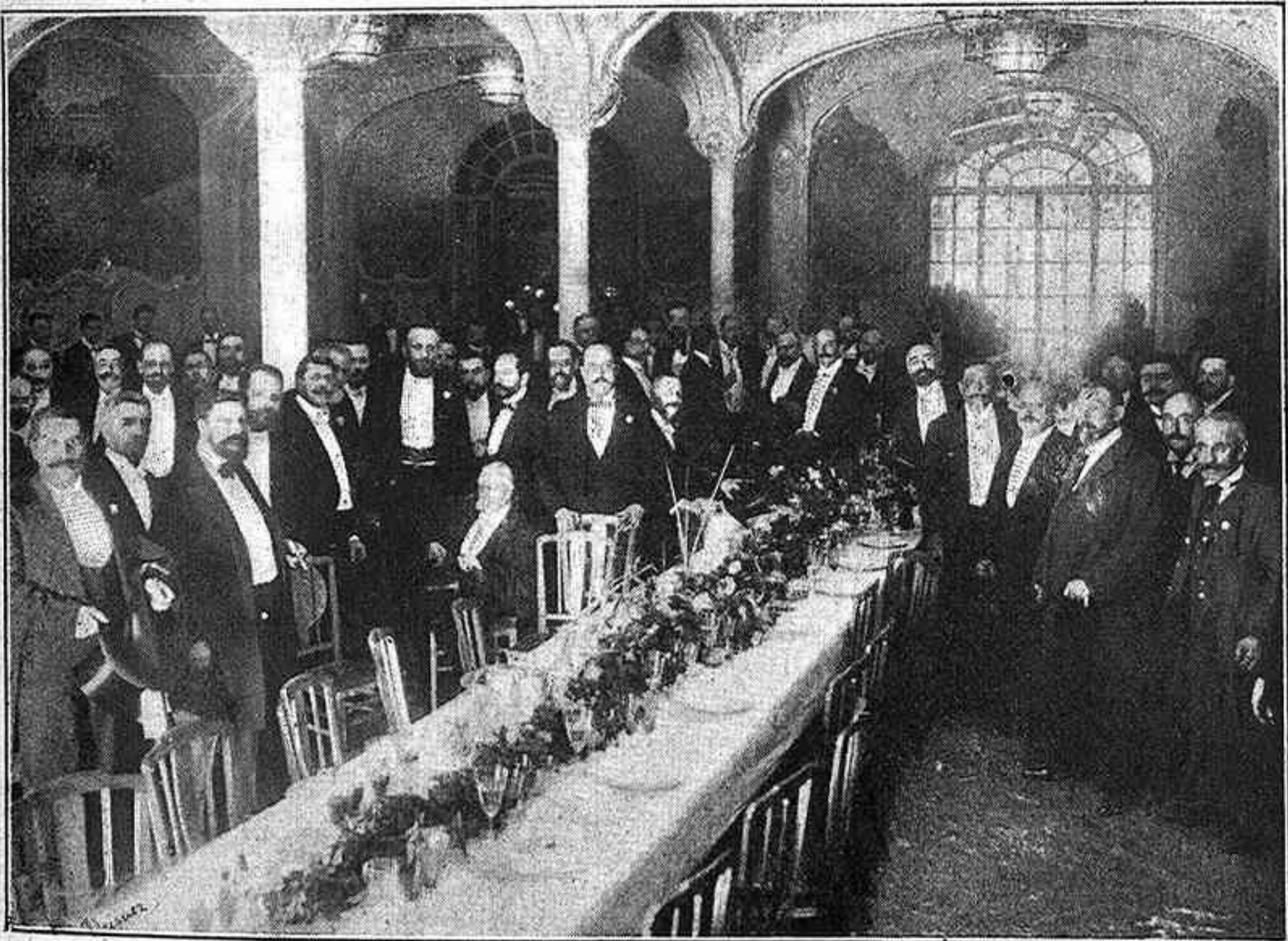
Si aquella bruixa, tan famosa un día,
segons contan autors de la vellura,
visqués ara y, fregantme alguna untura,
en avespa 'm tornés, la mataria!

—Anéusen al bordell!—li cridaría;
que 'l ventre d' or d' una gentil criatura
que viu de flors y sobre flors pastura
sense treuren cap mel, m' afrontaría!

L' abella sí que val!... Torneume abella
qu' encar que fibla endins, com fibla aquella,
sols en fer brescas se complau son zel;
y entre tants amargors com té la vida,
aquí hont hi ha tanta avespa malehida,
bó es que hi hagi també qui fassi mel.

MAGÍ MORERA

RECORTS DEL ANY. (Fotografía de *Rodriguez*)

Banquet ofert als expedicionaris de Buenos Aires en el gran saló de *Maison Dorée*.

EL PERILL DE LAS BOMBAS
(per *Picarol*)

A LA GARRIGA. (Fotografía de *Mariano y C.^a*)

Angelets al Cel.

Una masía.

ENGRUNAS

I

La vida l' he passada construhint ídols,
els uns d' amor, els altres d' amistat.
Foll per ells, els hi dava ab tota l' ànima
el cor per pedestal.

¡Qué d' ilusions y somnis y esperansas
m' han fet acariciar!...

la dona ab sa hermosura y sas promesas;
l' amich ab sas protestas de llealtat.

¡Tots han caigut! Tots, un darrera l' altre,
he vist esbadallarse de corcats,
y á sa caiguda lo meu cor cruixía,
y li han fet mal, molt mal.

Mes no temeu per mí. Veniu nous ídols
á dar-me desenganys!...

No tingueu cap rezel, que jo us espero;
qu' encare 'm resta cor per pedestal.

II

Blanch, com las alas d' un ángel
jo guardo de tú un papé,
y en ell poch ans de morir-me
una cansó t' hi escriuré.

No será cansó d' angoixa,
será alegra la cansó,
que allí hont s' acaban las penas
no pot haverhi tristor.

Tan solzament te demano
no la vinguis á buscar.
No fos cas que sa alegría
t' arribés á fer plorar.

III

¡Si n' era 'l meu cor d' alegre!
¡Si n' he sigut de ditxós!
De mos llabis las rialladas
las envejaba tothom.

Ma joventut prou passava
sense una pena, ni un plor,

Un dinar sobre l' herba.

que del mon sols coneixia
un camí sembrat de flors.

Amichs d' un temps, qu' envejau
l' alegria del meu cor...

¿Per qué avuy de mas tristesas
no 'n voleu saber un mot?

IV

Si d' aquí alguns anys, un día,
ens trobessim, casualment...

¡Qué cosas te contaría
tot plorant y tot rihent!...

V

Y va arribar l' Hivern, y ab ell las boyras
y las plujas y neus,
y aquell cel trist, com el recort que 'ns deixa
l' estimada d' un temps.

Dintre ma cambra, solitaria y freda,
esperant, sense fe,
el temps d' estiu qu' ha de donarme vida,
passo 'ls jorns del hivern.

Prou cerco en mon entorn una mirada,
una sonrisa, un bes,
un raig de sol qu' escalfi, una esperansa...
¡Qu' es fret l' hivern, qu' es fret!

A. JULIÀ Pous

ÍNTIMA

Que jo t' expliqui,—Paquita hermosa,
lo qu' es amor?

Ton cor, aymía—pot preguntarho
á n' el meu cor.

Ell que t' adora—podrá respondre
millor que jo,
puig no sé dirtho—ni sé explicarme:
el sento y prou.

JAPET DE L' ORGA

«Frú-frú... frú-frú...
ya sabas ca ta quiero...»

ESTUDIANTINA (per *Laura G. de Giner*)

FILOSOFÍA A LA MIDA Y GUST DE QUALSEVOL MARQUESA

La Tuna.

ESCULTURA DECORATIVA (per *L. Escaler*)

Contemplació.

Ja somreya la marquesa!
Las conveniencias socials, al últim, la autorisaven pera desar la decoració d' esposa adolorida que durant dos anys va tenir que passejar per entre las parets del seu retiro. ¡Sort que durant aquest temps un íntim del seu marit la sovintejava, tot ajudantla á portar el rósseh de la soletat!

Ja havia passat tot, ja tot estava á punt pera no recordarsen may més, d'aquests dos anys... Ja somreya la marquesa!

En el pati del seu castell l'esperava la carrossa que l'havia de portar á son palau de ciutat.

* * *

Durant el dol, totas las oberturas del palau se van haver de cloure, es clar; pero, ¡ah renoy! quin bategar de finestras y balconés al pich dels dos anys!

Tot el palau semblava riure com sa mestressa.

Els tapicers millors, els pintors de mes nomenada, y, en fí, tot lo bo y millor de la industria s'havia instalat entre aquellas parets pera enjovenirlas.

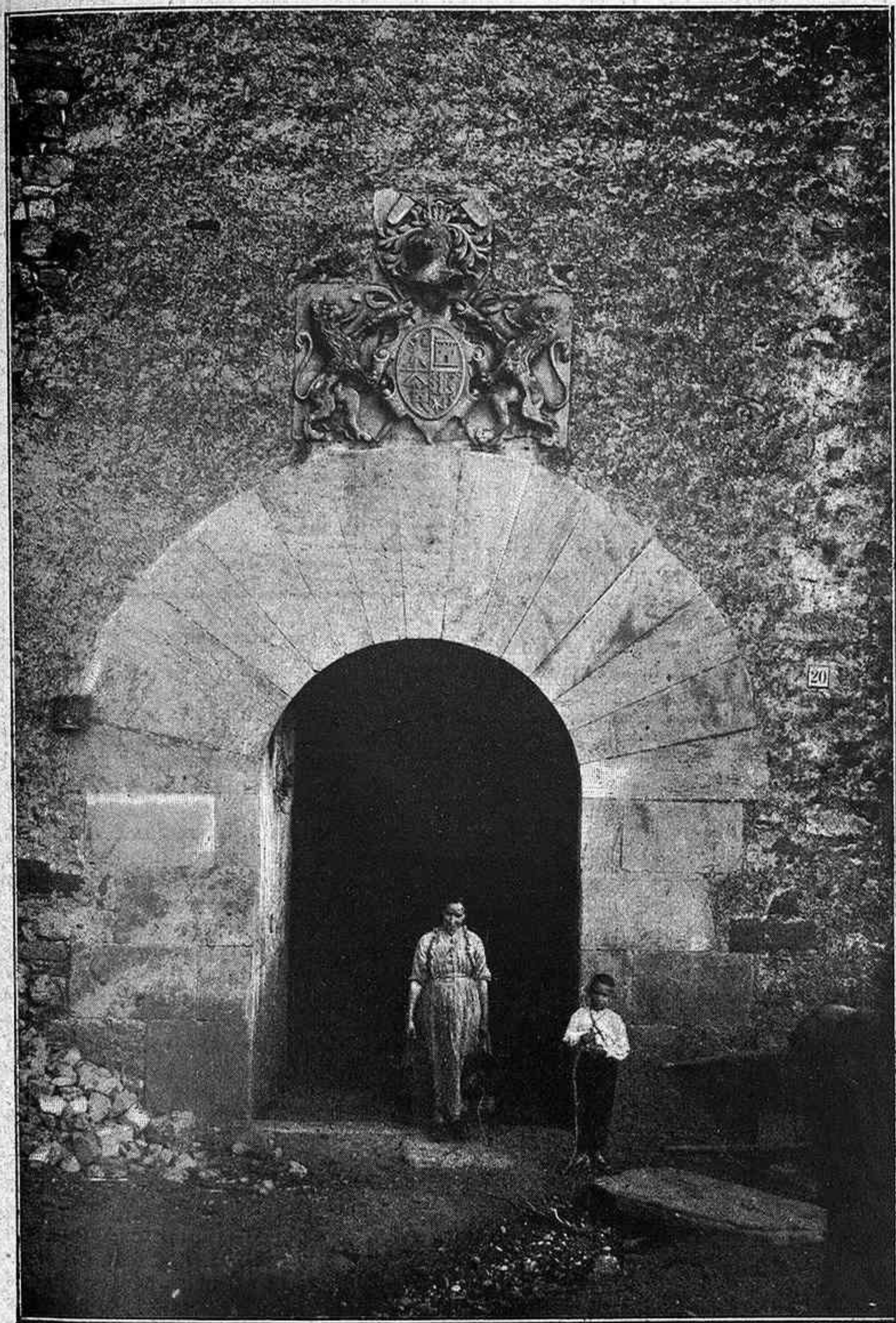
¡Oh, no hi havia pas prous forats á la vella casa pera donar eixida al gran soroll de qu'estava prenyada!

La volían jova altra volta...; pero, feya tants anys que no n'era, que ni se'n recordava ja! 'N sabía tantas de cosas, que per arrencárlas'hi l'haurían de fer plorar molt; las hi haurían d'anar arrencant una per una del fons de las entranyas y potser ne moriria!...

Tan bé que hi estava ella, adormida al mitj del carrer, repenjada ab sas germanas! Ja podían treballar si li volían treure las lleganyas! Hi havían mes trenyinas á las finestras!...

La marquesa no tenia espós, pero de diners sí que'n tenia, y forsa. Per lo tant, volía (y ella hi ajudaria ab els seus diners) que la casa quedés com nova, que 'ls sa-

LA PEDRALBA. (Fotografia de *Cardunets*)

Casa senyorial situada entre Figaró y Ayguafreda. Pertenesqué en son temps al conceller barceloní Joan de Fivaller.

lóns s' obrissin á l' ordre del día, que tot lluhís forsa, que 's vejés que no li faltava res, y que no 'n fugissin d' ella. Era la última fulla de la darrera branca de tan centenaria noblesa, y volía lluhir com la primera; per xó 'l va fer moure tot al arbre; per xó va re-passarlas totas las fullas.

La marquesa havia viscut dos anys retirada en son castell, pero no l' havia perdut, no, 'l temps: estava al corrent de tot, tot ho sabia, ó si no, cóm l' haurían criticada!

Era precís somriure, donar á coneixer qu' era jova encare, y no n' hi havia prou ab qu' ella somrigués; era necessari que 'ls mobles, els vestits y, tot, en fí, absolutament tot, estés en harmonía. (Per xó va adquirir tanta porcelana y cosas *baladí*s).

* * *

La marquesa somreya á dins de la carrossa que la portava á ciutat. ¡Qué contenta n' estava d' haverse tret els vels, y poder corre pel món ben destapada y lliure! Ja havia tornat la seva vida!

CONCURS HÍPICH (per *Sierra de Loma*)

Carrera de salts.

Carrera de sobressalts.

Quántas amigas se mossegarian els llabis al tornarla á veure! Si 'n voleyavan de coses pel seu magí! Estava tan assedegada d' impresions!

La carrossa rodava furienta per entre 'ls camps assoleyats. Ja era lliure! Ja tornava á empendre 'l vol de la llibertat, dels diners. Ja tornava á ser la senyora, rodejada d' *amichs*, coneguda de tothom... Era la coloma lliure qu' anava á jugar entre las urpias del esparver.

En mitj de la inmensa plana verda hi havia una taca blanca que s' enfilava enlayre; unas parets blanques, robustas, maravellament brodadas d' esculpturas. Era una nova iglesia que s' enlayrava en l' espay, enduhentsen l' atenció del qui passava. Per manament de la marquesa, els caballs se van aturar, y ella s' hi embadalia guaytant aquell munt de rochs.

—Deu costar molts diners... Y TANTS POBRETS QUE NO TENEN NI UN MOS DE PA!... aixó ho murmurava

CONCURS HÍPICH (per *Sierra de Loma*)

Carrera de velocitat.

son rellotge esmaltat, vá cridar: —Al trot; cotxero.

Y els caballs van arrencar á corre, arrossegant al cotxe y enduhentse'n á la marquesa lluny dels pobres...

JACOBUS SABARTÉS

MARE Y FILLA

(PARÁBOLA)

Traducció del noruech

—Mareta: al caure la neu tant blanca y neta, no sé qué ho fa que á mí 'm deix tant contenteta.

—Es perque, filla, es ta imatge blanca figura de la neu; que n' es ton ánima ben verge y pura.

—¿Y si la neu, mare meva, la blancor pert?

—Ja may mes pot recobrarla, filla, ben cert.

* * *

La noya que pert... lo qu' es... ja no ho torna á ser may mes.

J. BARBANY

la marquesa, tot quietament; no més ho va sentir el cotxero.

Devía con móurela molt aquest pensar... La mirada, defallint, s' escorregué avall d' aquelles parets, deixantse caure per damunt dels trossos de pedra á mitj picar que jeyan per terra.

Una má arrugada, seca y gaire be sens' unglas passava mentrestant per la finestra de la carrossa, endinzantshi al compás d' una veu que deya aixís:—Bona senyora, fassim caritat!... Els meus filllets no han tastat res avuy...—(s' anava fent fosch de mica en mica),—Una caritat! pa!... tinch gana!... tinch gana!... pa...—Y las veus s' anavan multiplicant; de tot arreu eixian munts d' ossos que s' apilonavan al voltant de la marquesa:—Pa!... pa!—y tots miravan ab ulls famolenchs las joyas de la senyora. Pa, pels fills, demanavan las mares; pa per l' espós demanavan las mullers; *pa!* no més que pa, perque tenían gana.

Y al mitj d' aquesta cridoría general, la marquesa, guaytant

Carrera aprofitada. (Els jeperuts portan sort.)

LA CRIADA

El primer día.

La senyora entra á la cuyna.

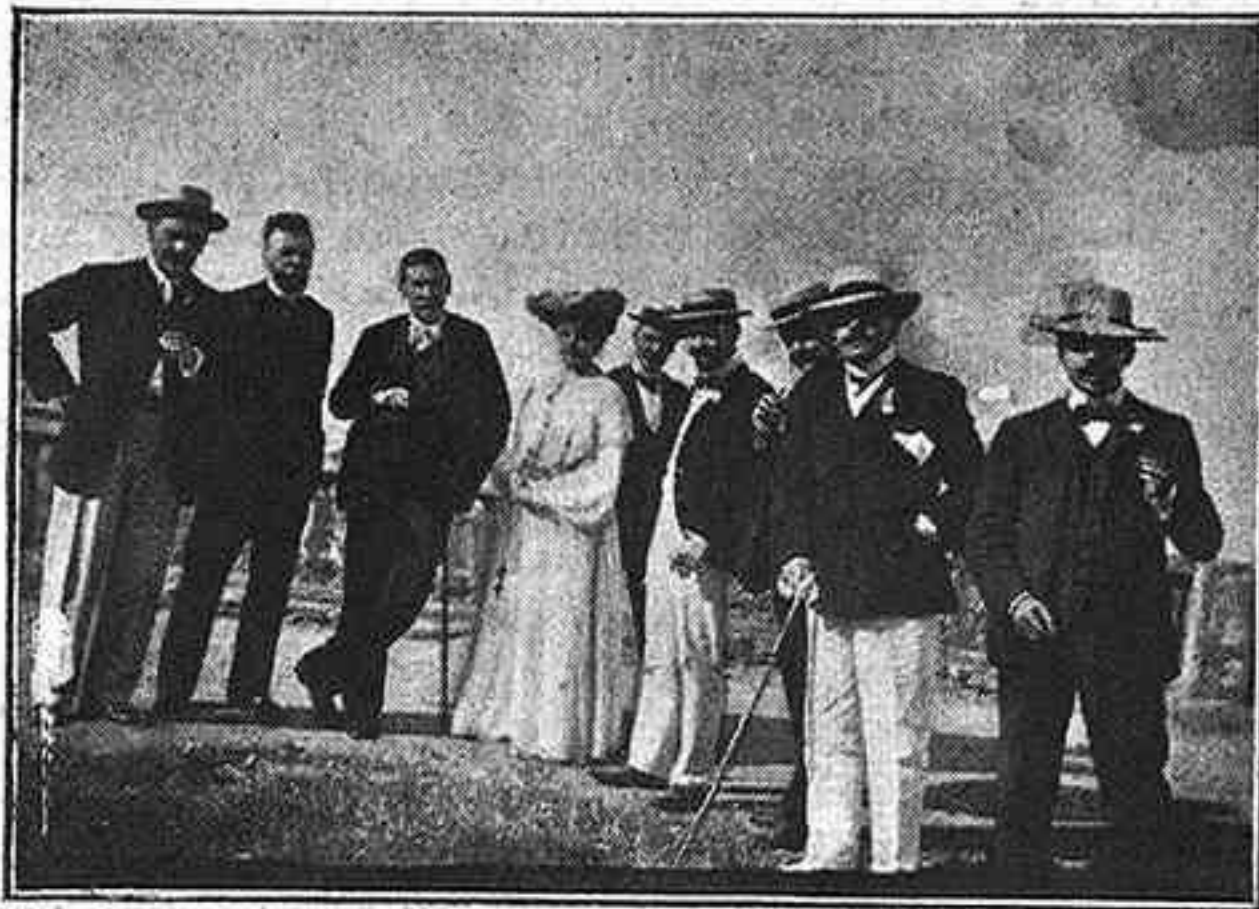
—¿Pero qué está fent, desventurada?

—Tiro la llonza á la paella.

—¿Sense posarhi avans el llart corresponent?

—¿Es dir que primer que tot s' hi ha de posar el llart?

RECORTS DEL ANY. (Fotografía de N. N.)

Pérez Galdós á Miramar.

la presencia de la senyora, realisa l' operació ab bastant poca trassa.

—¿Es aixó?

—¡Psé!... (No es pas aixís cóm se fregeix).

Al cap d' un mes.

La senyora arriba del carrer y, ab tot y constarli que al pis hi ha 'l senyor y la criada, aquésta, á pesar dels seus repetits campanillassos, tarda á obrirla una mica més de lo regular.

—¿Cóm es que ha trigat tant á venirme á obrir?

—¿Jo?

—¿Cóm es qu' está tan vermella?

—¿Jo?

—¿Ahónt es el senyoret?

—¿Jo?

—¡El senyoret!

—Es... al seu quarto... que 's posa... la... corbata...

—¡Bona l' hem fetal... (¡Ara sí que me l' ha ben fregida!...)

FANTÁSTICH

—¡Es clar, dona! ¿Que potser no ho havia fet may?

—Ja li he dit que baixo del poble y allí, en questió de menjars delicats, no hi enteném gayre.

—¡Si qu' estém frescos!... (¡Ni sab fregir una llonza!...)

* * *

A las dugas senmanas.

La senyora torna á entrar á la cuyna.

—¿Cóm ho té aixó?

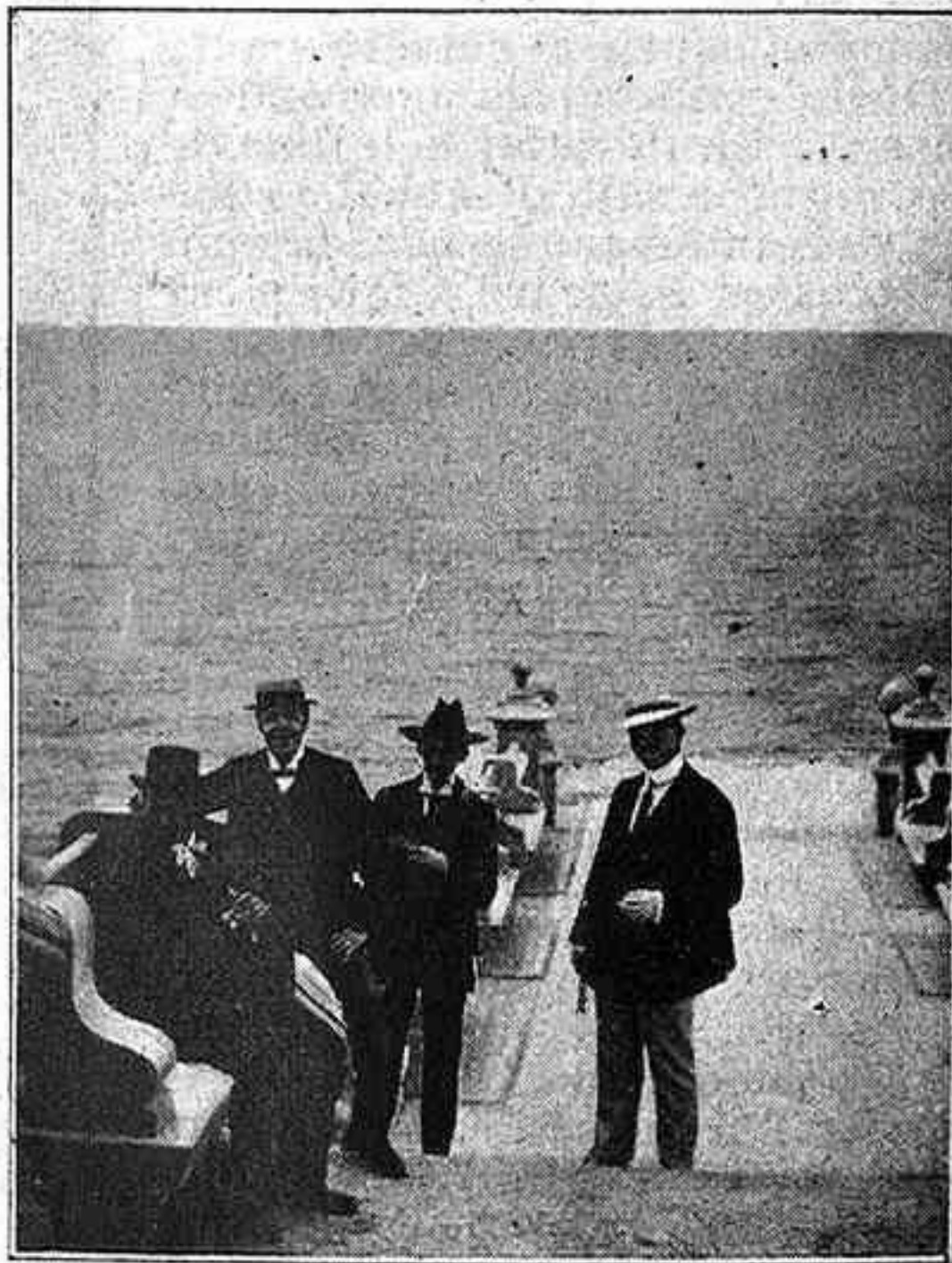
—Miri: la paella está escalfantse, la llonza á punt...

—¿Y ara, qué fara?

—Quan tingui 'l llart fos, hi tiraré la llonza ben plana...

—A veure...—

La criada, cohibida per

Pérez Galdós á Sitjes.

Fotografía de l' actriu María Guerrero

PERA SER MODERNISTA

SONET

Si el no ser modernista 't fa la llesca,
pera serho 't vull dar ara la tasca:
porta 'ls cabells tan llarchs que 't donguin basca
y estiguis sempre trist, jamay de gresca.

Las cosas d' aquest mon, prén á la fresca
ta barba ben crescuda, toca y rasca;
fuma ab pipa, bufantla si s' atasca
y encentla tot sovint ab pedra y esca.

Al art abigarrat, crídali: visca;
quant parlis, d' ilació, no 'n tinguis pisca;
ta eloqüencia ha de ser farrenya y tosca;
vesteix llarch paletó, lo extrany rebusca,
y al fi per completar fatxa tan xusca
dú un bolet, ben *xafat*, d' ala de mosca.

P. TALLADAS

ELS SUSCEPTIBLES

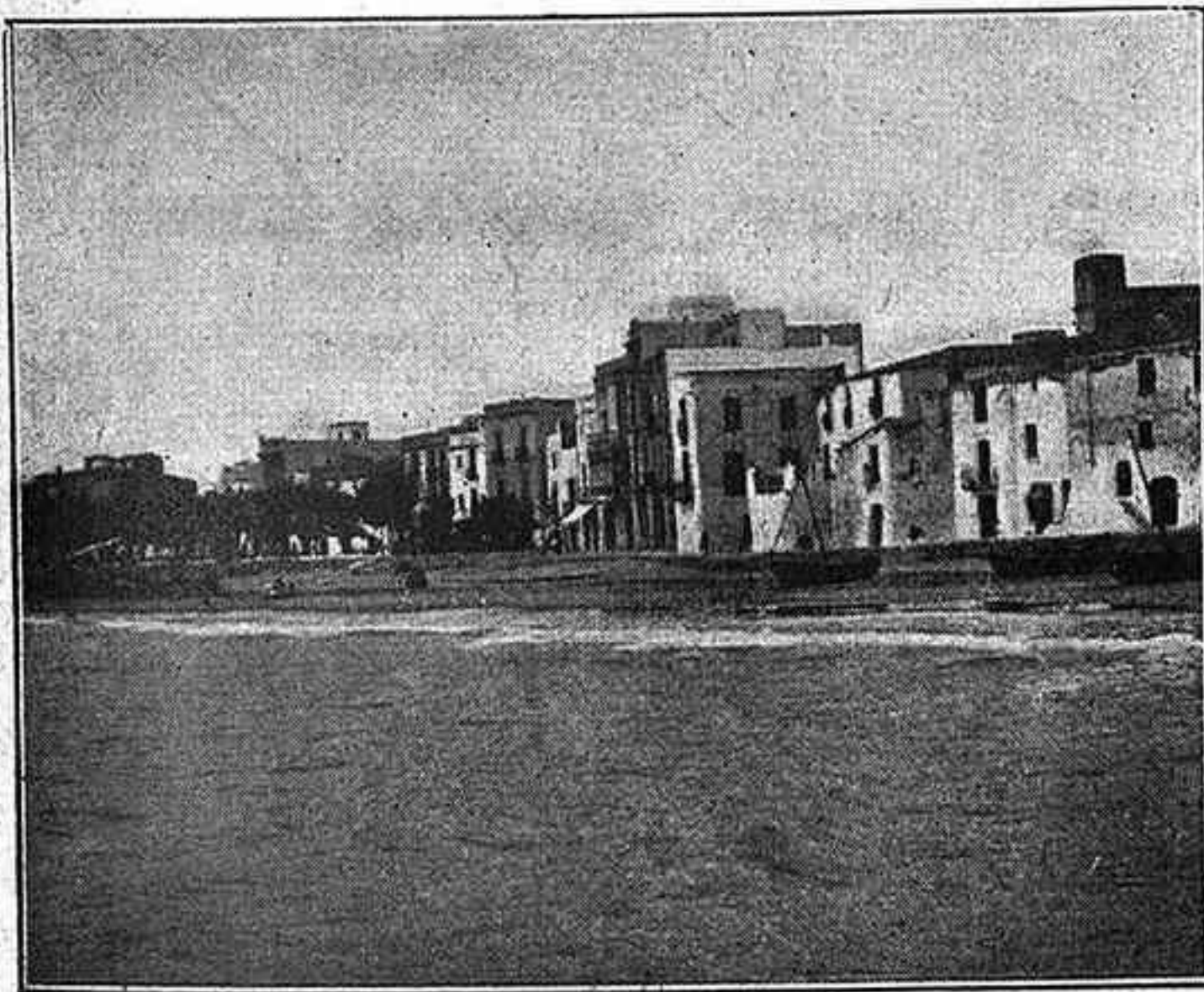
“Es ella... la perduda!...”
Aixís ho han dit aquells solemnement,
aquells á qui ella en va implorava ajuda
avants del mancament.

Li negaren l' abrich, el pá y el sostre
y ha anat á raure al fanch;
¡y s' ofenen de si 'ls esquitxa 'l rostre
ab esquitxos de sanch!

Si temeu que os allargui encare 'ls brassos
apartéusen com feu á ben segú,
mes no insulteu, no malehiu sos passos...
Pregunteuse primer si sou capassos
de redimí á ningú.

A. BORI Y FONTESTÁ

SITJES

Un tros de platja.

Fotografía de l' actriu María Guerrero

Títul de l' obra: «ELS VELLS.»
Títul dels seus resultats: «L' ENVEJA DELS IMPOTENTS.»

No oblidaré may l' entrevista ab el meu jove amich en Tiralínias á qui volia atraure pera que se m' encarregués de la crítica literaria del periódich que anava á fundar y en el que tot havia de ser jove. Y com que 'n Tiralínias era un dels més fogosos representants de la joventut literaria, á ell vaig dirigir-me de cop y volta.

—En primer lloch—va dir-me—y pera que 'l periódich siga compendi y porta-veu de la nova generació á que tinch l' honor de perteneixer, es necessari que se li posi un títul lo més jove possible.

—Crech haverne trovat un que ni pintat. El periódich se titulará «EL RECIÉN NACIDO». Me sembla que més jove...

—No está mal, encare que pera posarnos en la corrent m' aniria millor «EL FETO NONNATO». Me sembla que *algo* d' aixó parlá Zarathustra.

—Com vosté vulgui, jove Tiralíneas, y si massa m' apura 'l titulo «EL EMBRIÓN», y no hi haurá qui 'ns guanyi per má en materia de jovenívolas aspiracions.

—Deixemli «EL FETO», y no 'n parlém més. Pera orientarme en la direcció del citat *feto* será convenient que sápigam la meva opinió respecte á la literatura contemporánea.

—Jove Tiralínias, soch tot orelles.

—Suposo que á vosté no 'l mortificará que 'm fiqui ab en Galdós...

—¿En Galdós? Pero, home de Deu, si á n' en Galdós l' he tingut sempre per un surol

—Exactament.

—¿Qué va ser en Zorrilla? Un russinyol de cant lleuger, buyt de tota idea.

—Ni á russinyol arribava: diguemli cadenera, amich Tiralíneas.

—Y encare hi surt guanyant.

—Conformes.

—No voldría llastimar las sevas devocions... ¿Qu' es *campoamoríá*, vosté?

—¡Jo! ¡Campoamoríá, jo!—vaig respóndreli indignat.—No, senyor; soch de la provincia de Lleyda.

—Ho pregunto porque precisa dir ben alt en «EL FETO», que 'n Campoamor ens ha ensarronat. En Campoamor may va ser altra cosa que un bon senyor de sa casa que gastava sabatas de simolsa.

—¡Miserable!

—Y vosté compendrà que la poesia, tal com la poesia deu entendre's, es incompatible ab las sabatas de simolsa.

—Espantosament conformes, jove Tiralínias. Fiquémnos també ab en Campoamor. A moro mort, bon cop de llansa; y aquest no hi ha por de que s' hi torni. Pero, miri que també entre 'ls vius hi ha cada *neula*...

AMICH DE CONFIANSA (per J. Cabrinety)

Manyach y discret.

— Aquest any el gall me 'l pinto.

—En aixó més qu' en altra cosa es en lo que 'ns havém de fixar. És una indignitat que 's mantingan en peu ídols de fanch com en Pereda...

—¡En Pereda! ¡no me 'n parli de 'n Pereda! ¡Un novelista que té una fàbrica de sabó!

—¡Aixó es espantant, amich meu, espantant!

—Pero queda encare un camp ahont anar á espigar, apreciat y vehement Tiralínias: es el del teatro. ¡Aquí sí qu' hi ha ídols dignes dels cops de martell del iconoclasta!

—Donchs no opinan així la major part dels bens que creuen á ulls cluchs ab en Sellés, per exemple; en Sellés, que porta casi sempre abrichs fins als peus, mostrejat de quadros!

Y altre tant els passa ab en Dicenta, deixant apart lo dels abrichs.

—En Dicenta... — exclamá desdenyosament en Tiralínias—¡aqueix revolucionari *pour rire* del teatro! ¡Bah!

Estavam absolutament d'acort en tot en Tiralínias y jo, y "EL FETO,"

anava á ser cosa suprema en sas mans.

—Quedém—vareig dirli pera tancar el tracte—en que es necessari jutjar de nou á tota aqueixa gent.

—Severament, y no 'n quedarà d' ella ni 'l recort.

—¿Quí quedarà alashoras, donchs?

—Nosaltres, els nous, els que somiém una Espanya girada del revés com un mitjó, ab una poesia nova, ab un teatro nou, ab procediments nous y ab roba d' hivern nova també, ó quan menos en bon estat.

—Donchs, mans á l' obra: doném á llum "EL FETO," y caigui el qui caigui.

Esperin ara el primer número del periódich enderroador "EL FETO," dirigit pel jove Tiralínias y redactat per set ó vuyt noys amichs seus, tots ells enterament nous, com si diguessim de trinca.

FREDERICH URRECHA

QÜENTO

Una vegada, sent jo botigué y trobantme á casa solet en la rebotiga destapant algunas caixas, un home vaig sentí entrar que va cridar:—¡Deogracias!— Jo vaig sortir desseguida

preguntantli:—¿A quí demana?— y l' home, que á la pregunta que li vaig fer, va quedarse com aquell que veu visions y no sab lo que li passa no obstant me va contestar:—¿Sab si viu aquí en Deogracias?

J. PONT Y ESPASA

LAS ESTACIONES (per *T. Sala*)

PRIMAVERA

COSAS DEL MEU NANO

Al poeta Apeles Mestres

I

De noys aixerits y murrís
com el meu fill no n' hi han molts;
n' hi haurá potser de tan macos,
pero de mes pillos, nó.

Ell me buyda la petaca,
ell m' empastifa 'ls llibrots,
m' esqueixa 'ls papers que 'm troba
y tot m' ho fa aná enrenou.

Y si es cert que no n' hi ha gayres
de nanos com el meu noy,
¡de *parassas* com son pare
se 'n trobarían ben poch!

II

¡Quín marrech mes xerrayrot;
may calla la seva boca!
A lo milló 'us fa un discurs
com si li donguessin corda.

¡Y quíns pecats que sab dir,
el valent poca vergonya!...
Renechs y oracións, per ell,
son una mateixa cosa.

III

—Vina, dónam la maneta
y anémsen á passeig, noy,
que pel carré ab tú, videta,
hi vaig sempre molt cofoy.

Las donas, jovas y vellas,
en mi fixan l' atenció.
May ha tingut ton pare entre ellas
tanta requesta y tant de bó.

IV

—¡Qué mudat va 'l nen!
¡oooh, quína elegancia!
collaret planxat,
sabatetas blancas,
el vestidet nou
y la *boba* maca!...—
Y ell en el mirall
vinga contemplarse!
(Mala cosa, noy,
t' ensenya ta mare).

V

¡Qué bé s' hi sent el meu fill
en plena Naturalesa!
Avuy l' hem portat al camp;
¡quín deliri té, si 'l véyau,
empaytant els papallóns
y saltironant per l' herba!
Entre mitj d' arbres y aucells
¡cóm hi disfruta y s' hi engreixa!
El meu fill s' hi troba allá
com si fos á casa seva.

VI

El nen ha fet *pi-pí* al llit.
¡Ay, bona nina!
La *baba* se 'n ha adonat;
¡quína tunyina!

—¿Hi tornarás més?—li diu,
fent l' enfadada.
...Y el murri, li fa un petó
y una abressada.

VII

—Alsa, quín *bobó* t' han dat!
¿vols donarme'n una mica?
—Nóoo-'m respón-qu' es tot pel nen!—
¡Quín xicot mes egoísta!
El meu bordegás, com molts
dels homes grans d' avuy día,
no sab encare, pobret,
lo que significan
els mots *mancomunació*,
solidaritat y *altruisme*.

VIII

Sempre diu que vol ser gran;
per xo á tot arreu s' enfila,
y ahir, sense anar mes lluny,
va caure de una cadira,

Espéra't, que hakis donat
alguns cops de cap á terra...
¡Ja 't desvesarás d' aquest
deliri de las grandesas!

IX

Estudiant els seus instints,
molts cops teixím el seu pervindre.
Y diu sa mare:—Si aquest noy
fos ab el temps un doctó insigne,
un poderós comerciant,
un enginyer d' iniciativas,
un general ó bé un banquer
¡quína importancia que 'ns daríam!—
Jo fixo 'ls ulls en el meu fill
y, entre mí, exclamo desseguida:
—Si arriba á sé un home de cor,
ben satisfet penso morir-me.—

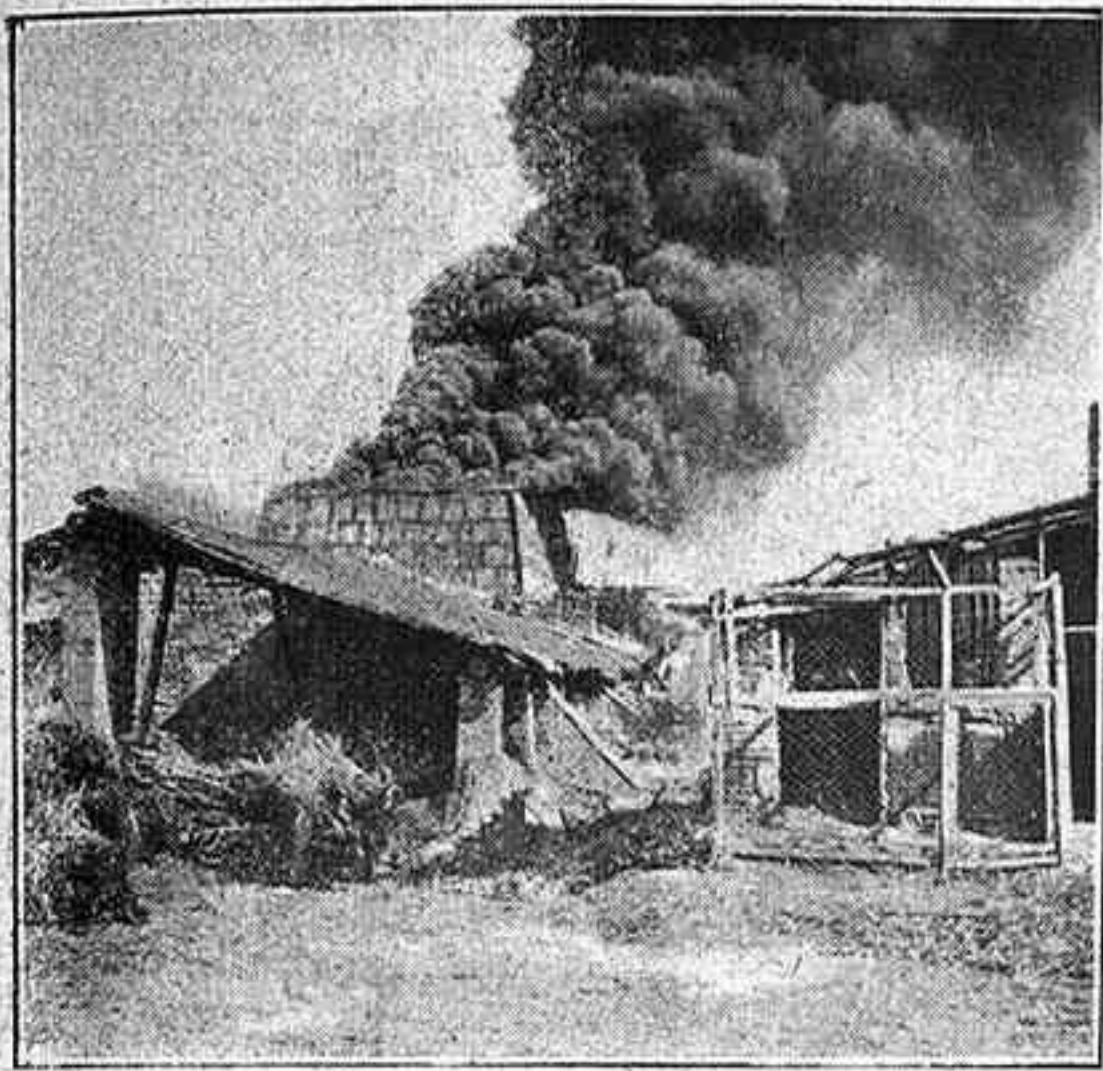
X

Ja tens un germá petit;
estímal forsa, fill meu.
Ab ell ara tinch partit
mon amor, qu' era tot teu.

Estímal sempre de cor,
pero may en absolut;
que 'l bés de la germanor
no esdevingui un día aixut.

Siga 'l teu amor inténs,
mes guarda'n per l' endemá...
¡Pensa que 'l mon es inméns
y cada home es un germá!

MAYET

Forn d'obra.

A FÍ DE CURS (per J. Passos)

...«La calabaza pertenece á la familia de las cucurbitáceas...»

MAR Y CEL (per J. Bellot)

LA VIDA DE PAISATJISTA

Pocas maneras hi hauría de passar aquesta vall de llágrimas, com passarla en una vall qu' en compte de llágrimas hi baixés una riera d' aygua clara enmirallant la salzareda, el pedruscám, el cel y tot lo que tingués obligació d'enmirallar; ab l' ombra de un arbre á sobre, ab el caballet parat per treballar, el quadro al davant per escusa, y l' herba llisa y fresca al costat per ferhi la gran reposada.

Tot hi sería hermós allavoras: ho sería la mare Naturala, ja tan ponderada per els poetas, que no s' olendrà si no 'm parlém; l' ayre de montanya, tan bó pels pulmons y pel propietari dels pulmons: alló del *azono* y del *azogo*, y de l' *hidrógeno*, y del *oxígeno* y altres parauladas que diuhen els metjes, quan se volen treure un malalt del davant y enviarlo á fora; la pau del camp ó *la retirada vida*, la vida enretirada, y cent atractius ja poétichs, ja casulans, que farían que tot ne fos tant d' hermós, que á no haverhi certs inconvenients, que dirém ab temps y tinta y paciencia, tothom que tingués una rendeta ó un pasament d' americano acomodat se faria paisatjista.

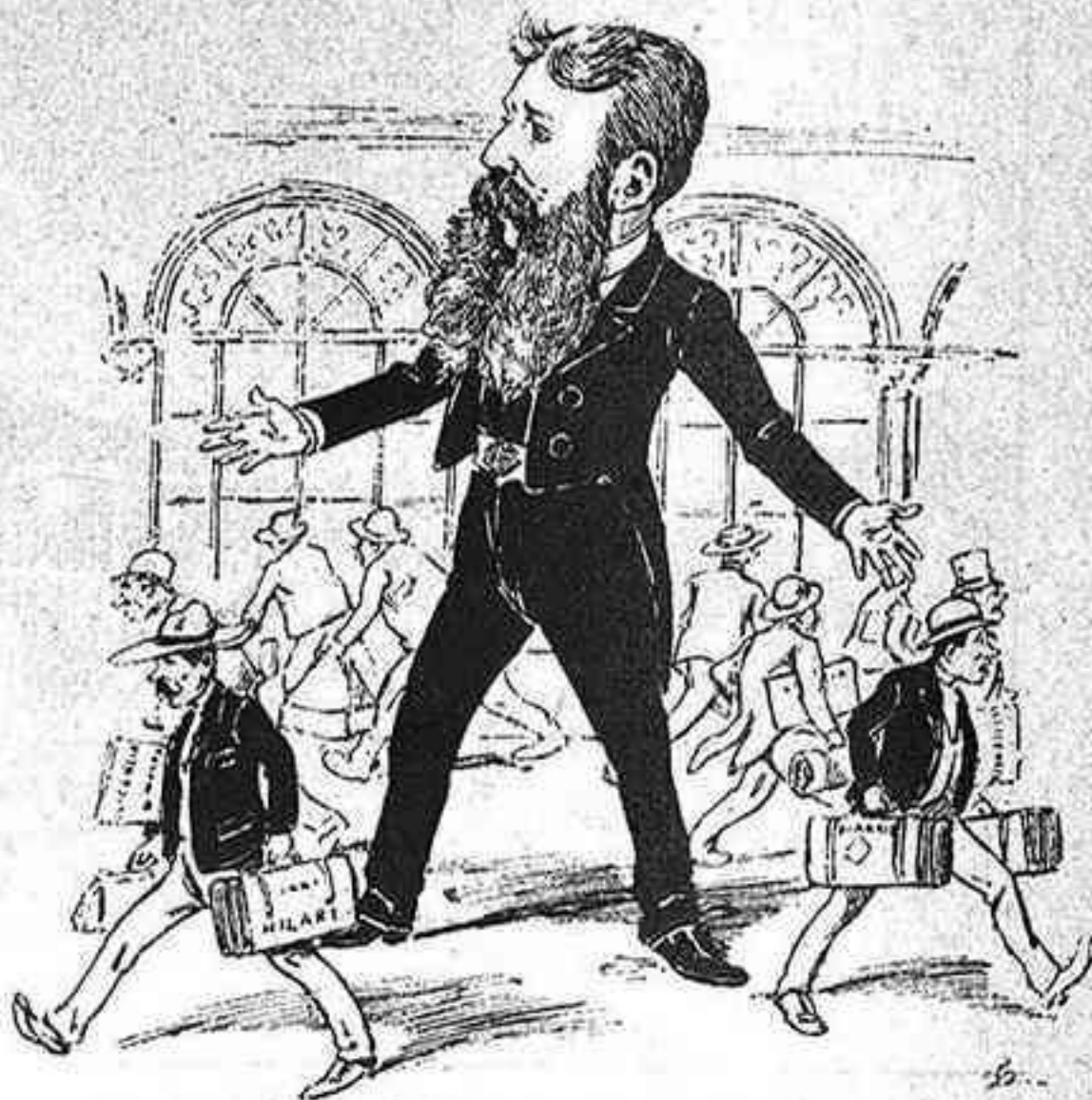
Alló que diuhen els pagesos á n' els pintors de paisatje, "vostés se diverteixen sense fer mal á ningú," crech que no ho tornarian á dir. En venint la primavera, y comensant el sol á ser tebió y fer de bon estar á n' aquellas ombres que deyam, "jadeu anyada y pagesos!," A cada camp no s' hi veuria un caballet, s' hi veuria una eugada; á cada torrent n' hi hauría un rengle per banda, com si el torrent fos la profesó y els pintors el cordó de tropa; á sota de cada pollancre tres ó quatre, y á sobre l' herba reposant tants com n' hi capiguessin. Además, el pintar paisatje tindria un altre atractiu. Tindria l' atractiu de que

CINEMATÓGRAFO LOCAL
(per J. Llopart)

—A mí res me fa mella: volia un' acta y van donarme un mico. Alabat siga Deu.

A ENTRADA D' ESTIU
(per J. Pellicer Montseny)

—Tots els regidors se 'n van? Donchs jo faré lo mateix. Al estiu s' han de pendre las cosas á la fresca.

—Ab un róssech aixís se necessita patje.

'ls paisatjes no son may á ciutat, y no senthi un no hauria de veure tranvías, no tindria d' anar á casa 'l llimpia botas á portar els peus á tenyir y llegir els diaris que 's troban sobre 'l vellut de l' assiento; no hauria de portar coll postís, ni camisa postissa, ni cap prenda de las postisserias que 's portan; de mitin no 'n sentiria may cap, ni s' ompliria el cap de frases d' aquellas de revolucionar, de desrevolucionar ó de contrarevolucionar; no viuria may á cap quint pis, porque allí ahont hi ha paisatjes no hi ha quints pisos; els municipals y policías ni sabria lo que son (y cregueu que tindria bona sort); las eynas de telegrafiar, telefonar y tenir conversa sense fils, ni las sabria fer moure ni ganas; y en fí, acabém y diguém que de tot aquest inmens neuler que 'n diuen civilisació, no 'n coneixeria més que 'ls camins, y encare 'ls camins de bosch: de modo que pel paisatjista tot l' any seria Festa de l' Arbre.

Pero ¡ay! (ja som als ays) aixó son las ventatjas del gremi; las concessions, que dirían els diplomátichs; l' haver que diuen els comerciants. El paisatjista de la mena dels que copian el natural al natural y frente á frente, tal com está avuy en día la

LAS ESTACIONES (per T. Sala)

ESTIU

mare Naturalesa, n' hi passa moltes de trifulgas. Primerament no té qui 's cuyda de sembrar els paisatges pintables, lluny de poblat y apartats de la barraca. Ab aixó hi falta una mica de policia (pero no d' aquella, sino de l' urbana-rural, ó de la pintoresca-paisana). Per un voler de Deu y dels homes, sempre lo bonich es lluny del home, y 'l pintor té que fer lo mateix que 'l cassador; els de Mollet han d' anar á Caldas; els de Caldas á Castelltersol, y els de Castelltersol al Tibidabo, y ¡visca la Geografía! com si las perdis s' allunyessin y el paisatge reculés; de modo que d' arribar al prat de cassera ó pintera, en compte de cassar ó de pintar, vos haveu de menjar las costellas y ¡jeure! que d' aixó del jeure n' es molt perjudicada la classe.

Després el rengló dels núvols també está molt mal organiat. Surtiu ab els colors de sol, ben clars, ben de bugada, y sempre allí á sobre de la montanya surt un borralló com un pessich de cotó fluix, y sempre trobeu un pagés que vos diu que será calor, y sempre en compte de calor es pluja. *Viceversa*: carregueu la capsa de núvol, ab aquelis tons grisos que fa anys ne deyan colors modernistas els crítics entesos, y voleu fer d' Urgell una estona ¡y 'n voleu de sol allavoras! Vinga claror, vingan deserts de Sahara acumulats y rayos X que penetran y tota la lluminaria! Que no voleu fer sol, ni núvol, allavoras no feu res, porque no hi ha res pitjor que 'l dupte; el dupte ha perdut á tants pintors com á politichs, á tants propietaris com á obreros.

Y lo que l' ha estat á punt de ferlo perdre al pintor més que tot, es l' amich del pintor, aquell subjecte que sempre li surt al pintor y que plantat darrera del quadro, sembla la propia conciencia posada darrera las espaldas. Ell, mentres traballeu, aconsella sempre, no para d' aconsellar ni un sol moment; aconsella de paraula, ab els gestos, ab els colzes, ab l' intenció, y si pot agafarvos la mà vos l' agafa, y si ell está cansat d' esperar vos agafa els pinzells y vos els desa, y quan ne té prou de pintura vos fa plegar vulgas que no vulgas. N' hi ha que volen triar els llocs *pintórichs*; que vos portan á veure una posta de sol qu' han vist el día avants; que vos diuen "aixó no ho pinti que tampoch el creurían,,"; que vos treuen las fulles secas qu' havíau comensat á n' el quadro y no vos n' hi posan de tendras, ó porque se las volen per ells, ó porque haurían de podar els arbres; n' hi ha que després de dirvos qu' ells en pintura no hi entenen y que potser dirán un disbarat parlantne, comensan pel disbarat y á darrera 'n diuen dos ó tres de torna, y un cop dits vos engegan cada teoria estética que alló sempre acaba malament; primer porque si 'ls hi contesteu, en compte de paisatge s' arma allí una controversia que ja 'n teniu per tota la tarde, y segon que si els deixeu dir se figuran que 'ls preneu per ximples, y encare que ho endevinan ningú 'n vol ser d' aquest gremi, y s' ofenen y... no se 'n van. N' hi ha de callats, amichs fantasmas, que brenan darrera 'l caballet, y sopan y dinan, y fuman y no convidan per no destorbarvos la tasca. N' hi ha que 's posan la mà á l' ull fent d' ullera, y buscan la *perspectiva*, y fan grans exclamacions aixís que la troban. Y per fi hi ha els més terribles: els *amigos* caminadors, els que vos volen fer conéixer el país á peu (qu' es més higiénich) y vos diuen cada dematí encare no apunta 'l sol:—No ha estat al Puig Major, vosté? No hi ha estat? Donchs haurém de pujarhi. No més hi ha deu horetas á peu, pero quina vista; allí si que 's podrá esbravar. ¿No ha estat á l' hermita? Demá hi anirém á peu. Ab sis horas s' hi puja, y me 'n donará las gracias. Y al Puig Gros y al Puig Xich? Tampoch? Vosté no ha estat en lloch. Nada: per tot anirém, y á peu, sempre á peu; el vindré á cridar dematí... y sabrá lo que son bonas *vistas*. Y vos cridan dematí, y vosaltres crideu més qu' ells, pero l' amich crida d' entusiasme porque ha trobat com matar el rato, y el pintor de rabia d' haverli mort l' alegría y de no deixar-lo dormir, ni viure, ni pintar ab *libre albedrío*.

Donchs encare hi ha tres cosas més terribles pel paisatjista qu' aquest mostruari d' amichs. Hi ha tres plagas: las moscas, el vent y las criaturas. Deixém corre el vent, qu' es el seu ofici; el vent es amo del vostre quadro; vos el porta allí ahont vol ell, al mitj del riu, á sobre la pols, á sobre la roba ó á dalt d' aquell Puig Gros que no vos hi ha pogut portar l' amich; el

Aplicació literal del antich precepte pedagògich: «La letra con sangre entra.»

vent té forsa y no s'hi pot fer broma ab la forsa; pero las moscas y las criaturas que no 'n tenen, sembla impossible que puguin arribar á fer tants estragos. Es admirable lo aficionada qu' es la mosca á la pintura, y lo entussiasta qu' es la criatura dels colors. Allí ahont la mosca hi veu una trista pinzellada, ja li teniu á n' ella á sobre; allí ahont la criatura veu un tubo, ja teniu tot el tubo sobre d' ella. La mosca 's brena l' oli, la criatura l' oli y la pasta; la mosca 's passeja sobre 'l quadro, el quadro sembla que s' haja passejat sobre la criatura; la mosca s' hi posa de potas, la criatura hi cau de potas y de mans y de cara, sobretot de roba; y entre la bestiola irracional per una banda y l' animaló racional per un' altra, vos deixan al mitj del paisatge que no sou bó ni per las moscas. Y que no vos penseu que

no n' hi hagin á n' el camp d' aquests dos animalets; sembla que no n' hi hauria d' haver, pero n' hi han, y quan no n' hi han ne surten, y quan no 'n surten vos els envían de las masías, y quan no n' hi ha prous á las masías las mares els tenen á corre cuyta, tot per amohinar al paisatjista.

Pintareu un quadro al mitj d' un camp desolat; á una hora al voltant no veureu rastre ni de mosca, ni de criatura; y quan vos pensareu estar tranquil, sentireu un crit al darrera, ó un plor, ó 'l jemech de dos que s' esgarrapan, y al tombarvos ja veureu un tubo esclafat y tot el moscám que ve á veure l' espectacle.

Estareu al mitj d' una isla d' aquestas que se sab del cert qu' están voltadas d' aygua, y á la mitja hora de pintar, l' isla ja n' estará plena y habitada y ben freqüentada. Pujareu dalt d' un arbre, donchs arbre amunt la mosca y la criatura; baixareu á un pou, mosca y criaturas al pou; anireu al cel pera fugirne, donchs de moscas no se sab que n' hi haja, pero d' infants á tots els quadros celestials; quasi no hi veureu altra cosa.

Cóm se combaten? S' ha probat tot y tot es inútil. Cansat de tots els remeys, un día vaig voler fer dugas probaturas. Per las moscas vaig voltarne de un cercle de terrossos de sucre, y pels infants vaig escampar blau de Prusia, qu' es el color que taca ab més bon resultat la roba. Al cap d' un moment todas las criaturas eran blavas de cap á peus, y sobre tot de

POSITIVISME POLÍTICH (per J. Robert)

—¡Al bon carmetllo! Especialitat per regidors y diputats!

—Desengányinse: el sentiment de patria ha de ser primer que tot.

pantalons y faldillas, y el círculo una rodona mosquera. Ara anirém bé, vaig pensar; la bestiola no entrarà per una banda, y las mares, quan veuin á las criaturas brutas, las hi donarán un juli, capdalt y tot anirá com una seda.

Válgam Deu! Ni 'ls van estolviar el juli, ni las moscas se 'n van anar dejunas; pero l' endemá totas las mares del terme van venir desesperadas per esclafarme á mi y al quadro; y sabeu perque no 'l van esclafar? Perque las moscas y las abellas y els mosquits van venir tan esmolats, á tants mils, que 'ns van fer fugir á mí y á las mares de las terribles criaturas.

Y ara qui vulgui fer paisatjes que ho probi!

SANTIAGO RUSSIÑOL

LA VIDA Á FORA

Per la gent de ciutat no hi ha res com la vida de fora y per la gent de vila res tan agradable com la vida de ciutat.

Diguin lo que vulguin aquests últims, no tenen ni una gota de rahó. He tastat las dugas menas de vida y soch del parer dels que posan per sobre de tot la vida de fora y com més silvestre millor.

¡Aquest felís ensopiment dels que vivim la vida tranquila d' una vila tranquila! ¡Aquest descans del cor y del cervell que marxa ab la regularitat d' una máquina de rellotje, moguts cada día per las mateixas exactíssimas emocions!

¡Y lo que s' olvida y lo que s' aprén vivint á fora! Ja no 'm recorda si l' Ibsen es un escriptor ó es un volcá de l' isla *Peregil*; confonch els Zorrillas y no sé distingir una poesia de Mossén Cinto d' un vers de 'n Pitarra.

Pero si tant me fa de 'n Wagner com de 'n Mascagni, en cambi quantas cosas he après que ni 'n tenia nocions quan vivia á Barcelona. A ciutat menjava sense fixarme en lo que menjava, encaparrat ab las cosas d' art ó de política, y no sabia may si un menjar *lligava* ab un altre menjar. Ara ja sé que ab las cols s' hi menja costella y que s' acompanyan ab

Las Estaciones (per. T. Sala)

T. Sala

TARDOR

RECORT DE LA ESQUADRA (per Ll. Brunet)

—¿Inglis man ó Inglis man?

all-y-oli; ab els sigrons s' hi combina el bacallá fregit y ceba amanida; ab las mongetas hi va bé la butifarra y el pebrot confitat; el bróquil demana arengada ben rossa ab un all tendre; pera fer companyia á las bledas res com la cansalada y quatre olivas; ab els espigalls sardina y col-y-flor; y aixís cada cosa ab la seva mena de tall y la seva mena d'acompanyament.

¡Aixó es lo positiu! Cosas útils á la vida, contant ab que la vida consisteix en menjar y beure y no encaparrarse.

En aquestas vilas tranquillas las qüestions que capfican als de ciutat tardan temps, de vegadas anys, á arribarhi, y un pich hi son trigan altre tant, de vegadas també anys, á ficarsens al cervell. Y quan se 'ns hi fican no ens el capgirran, perque agafém la frase feta ó idea feta que 'ns sembla que més ens escau, y ja no 'ns l'arrencan del cap ni ab un tiro de mulas.

Y aixó es lo sá. Aixís ho predica el rector, aixís ho ensenya el mestre y aixís convé á la nostra bagarrería intelectual que sigui. *El mon es fet en sis días.* Está bé; quedém en qu' es fet ab sis días. *En Lerroux es un dimoni.* Conformes. Ho farém corre. *Zola es un escriptor brut.* Que passi; Zola es un porch, com que tampoch hem de llegirlo. Y aixís en tota mena d' assumptos. Ens diu una cosa el diari que tením el vici de llegir y nosaltres la repetím sense guanyarhi ni pérdrehi res. ¿Voleu res més descansat?

Y aixís veureu á tothom satisfet, ab cara plácida, mirada ensopida y aspecte de satisfacció. No 's posa cervell, pero panxa... Y aixó es lo esencial; ja ho diu el ditxo: *mirar panxa y no mirar cara.*

Que diguin, donchs, lo que vulguin els enamorats de la vida de ciutat. Per mí no hi ha res com la vida de fora, puig ni fastigosa resulta ja que al cap d' un quant temps de viurela un se torna ja insensible al fástich.

JEPH DE JESPUS

RECORT DE LA ESQUADRA (per Ll. Brunet)

Un de: la pudó.

NOTA FÚNEBRE DEL ANY (per J. Robert)

La mort dels Quatre gats.

L' URNA

I

En el pahorós misteri
tot ombra, quietut y encèns,
que de la cripta fa un temple
mes sant que 'l temple mateix,
reposa un' urna de bronze
qu' apar vella com el temps,
—May mans d' home l' han oberta
ni han vist ulls lo que conté.

Entorn d' ella, nit y día,
creman ab fulgors d' estel
vint llantias d' or, presentalla
de Pares Sants y de reys.

Diuhen que 'ls avis dels avis
deyan y creyan ab fe
qu' aqueixa urna veneranda
conté estellas de la creu;
espinas de la corona,
un vas ab vinagre y fel,
un esqueix de la verónica
y mitj pá, blanch com la neu,
del darrer sopar qu' en terra
féu Jesús de Nazareth.

Ningú ho ha vist, però en gracia
de tresor de tan alt preu,
ha obrat l' urna grans miracles
y ha obtingudas grans mercés.

II

Un día, voltat de nobles,
comunitat y fidels,
després d' admirar el temple
baixava á la cripta un Rey.

Tantost escolta dels llabis
del bon Prelat que 'l segueix,
la historia tota prodigis
d' aquell reliquiari excels;
prega 'l Rey que s' obri l' urna
per admirar á son pler
tan sacrossantas reliquias
y adorarlas reverent.

—No demaneu lo impossible,
Altesal—el prelat digué.

—No conech semblant paraula;
lo impossible no sé qu' es.

—Lo impossible es obrir l' urna.

—¿Per què això?—preguntá el Rey.

—Perque al instant cegaría
qui temerari ho probés?

—¿Son molts els qu' han quedat cegos?

—Ningú fins avuy gran rey,
perque ningú á fer la proba
s' ha atrevit des qu' existeix.

—Donchs jo vull ser qui la fassi.

¡Alsis la tapa al moment!,

III

Prelat, canonjes y poble
li suplican vanament;
en vá els genolls se doblegan

MP

LAS ESTACIONES (per *T. Sala*)

HIVERN

y 's dressan las mans al cel.
"Ordre de rey no té espera,
qu' en terra es ordre de Deu.,
Dos guardas forsan la tapa,
els punyals fan alsaprem;
ja grinyolan las frontissas,
ja retxina el pany rebech.
Pregan en veu baixa els llabis,
baten els cors fortament,
ab horror els ulls s' aclucan

y s' erissan els cabells.
S' ha alsat la tapa.—En la cripta
regna un silenci suprem;
el Rey s' aboca... contempla...
y una riallada estrident
ressona sota las voltas
que 'l temple se 'n estremeix.
L' urna era buyda. Dins d' ella
no hi havia hagut may res.
APELES MESTRES

LAS APARIENCIAS

¿S' ha fixat alguna vegada el lector en aquell establiment de la Rambla de Canaletas—casa de banca, ó de *bolsa* ó de no sé qué—ahont, en un cristall brunyit y empleant blanquet en lloch de tinta, exposan cada día á la pública curiositat las cotisacions de la bolsa, el curs dels cambis y totas las oscilacions dels valors?

Donchs allí fou ahont una tarde vaig veure á n' en Pere, un bon home que anys enrera havia sigut porter de la casa ahont jo llavors vivia y que, per las naturals mudansas del temps, s' havia poch menos que esborrat de la meva memoria.

—¡Vaya si es en Pere!—vaig dirme á mí mateix, examinantlo atentament, sense que 'l pobre home, enfabat en la lectura del últims cambis, que un dependent de la casa, ab l' ajuda d' un pinzell, anava escribint, s' adonés de mí.

Y ab tota calma vaig examinarlo. S' havia envellit una mica; pero 'l seu ayre era decent y anava molt curiós. Fins tenia un cert aspecte de potentat, que no li esqueya del tot malament.

—¿Volst'hi jugar—vaig pensar *entre mí*—que aquest home n' ha tret una de grossa ó se li ha mort un oncle rich á l' Habana, ó á Caracas ó al quint infern?—

En efecte: aquell ayre de potentat y sobre tot la significativa circumstancia d' estarse mirant la nota dels últims cambis, donava peu á una pila de suposicions. Pero com qu' en resúm, fos lo que fos, á mí tot plegat no m' importava malehida la cosa, vaig girar quia y, seguint Rambla avall, vaig anarmen á la meva feyna, olvidantme de 'n Pere, de la porteria y del probable oncle de l' Habana, de Caracas ó de qualsevol altre remot niu de capitalistas concos.

Pero l' endemá, al passar á la mateixa hora pel mateix puesto, vaig tornar á veurel, entregat á la mateixa contemplació. Allí s' estava l' home, plantat davant de la *pissarra*, seguint ab gens dissimulada curiositat els moviments del dependent de la casa que, ab el pinzell sucate de blanquet, omplia de números el cristall dels cambis.

—¡Nada!—vaig repetirme.—Forsosament hi ha d' haver hagut aquí oncle, ó cosí ó parent de según grau. Aquest mestre juga á la bolsa y talla cupóns.—

Dos ó tres días més tart torno á passar per la Rambla de Canaletas y ¡justa la fusta!, altra vegada te 'm veig al meu ex-porter plantat á l' acera, completament absorbit en l' estudi de las cotisacions que la casa de banca acabava d' exposar al públich.

No 'm vaig poder aguantar més. Va ser una impertinencia, va ser una indiscreció, va ser tot lo que vulguin: lo cert es que vaig acostarme á n' en Pere y, tocantlo—ab molt respecte, aixó sí—del bras, vaig escométrel sense pensarm'hi gens ni mica.

—Pere, ¿vos per aquí?

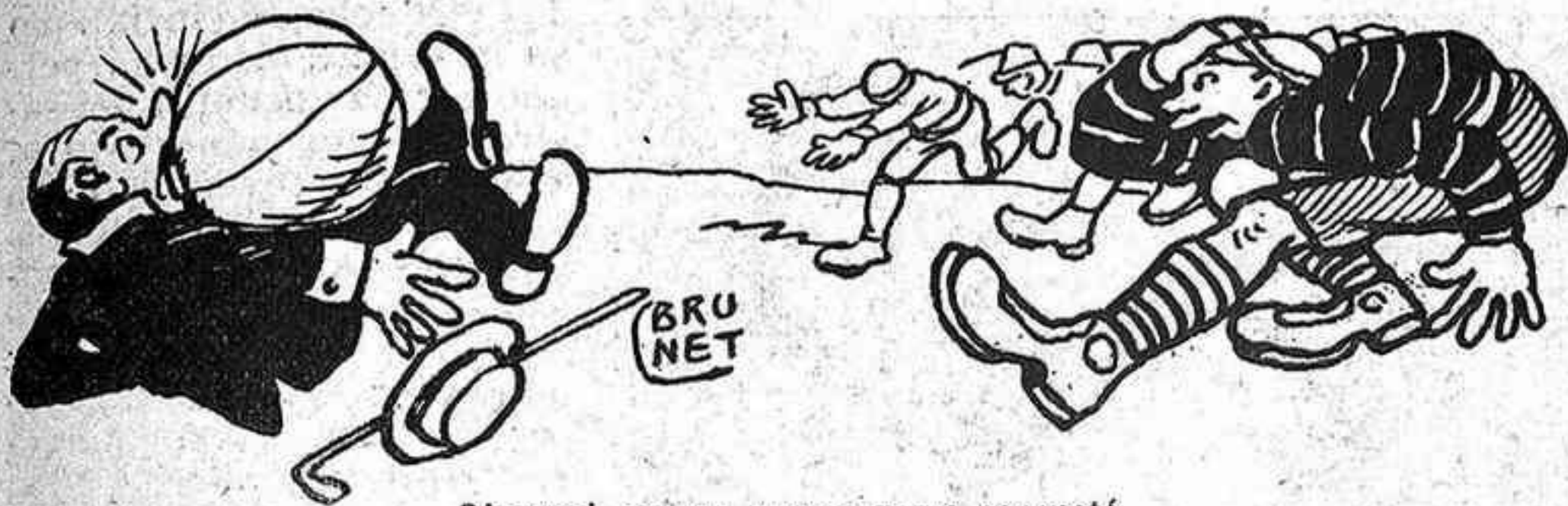
L' home, ab la major naturalitat, va girarse.

—¡Hola! De moment no 'l coneixia... ¿Qué diu de bó?

—Jo, res. Vos sí que sembla que la balleu grassa.

—¡Y tal!—va fer l' home somrihent:—¡Grassa!... ¿Que no sab que pels

SPORT DE MODA (per Ll. Brunet)

— Dispensi, senyor, que no anava per vosté.

pobres lo gras no existeix? Ossos, y gracias que n' hi hagi pera donar sustancia á l' olla.—

¡Aquesta sí qu' era bona! ¿Pobre, y no 's descuydava ni un sol día d'

anarse á enterar del curs dels quatre y dels moviments del exterior?... A la quienta, al mateix temps que rich, s' havia tornat hipócrita y embusterero. Pero jo l' apretaría.

—¿Qu' encare feu de porter?

—No, senyor: visch ab la noya, que se m' ha casat y 'm dona teca y llit.

—Donchs... — era precis reventar d' una manera ó altra--donchs... ¿qué veniu á fer hi cada día davant d' aquest establiment de bolsa?

—¿Bolsa se 'n diu d' aixó?

—Bolsa... ó micos á la graella. ¿Per qué hi veniu cada tarde aquí, veyám?

—¿Vol que li confessi la veritat? — va dirme en Pere posantme familiarment una má á la espatlla.

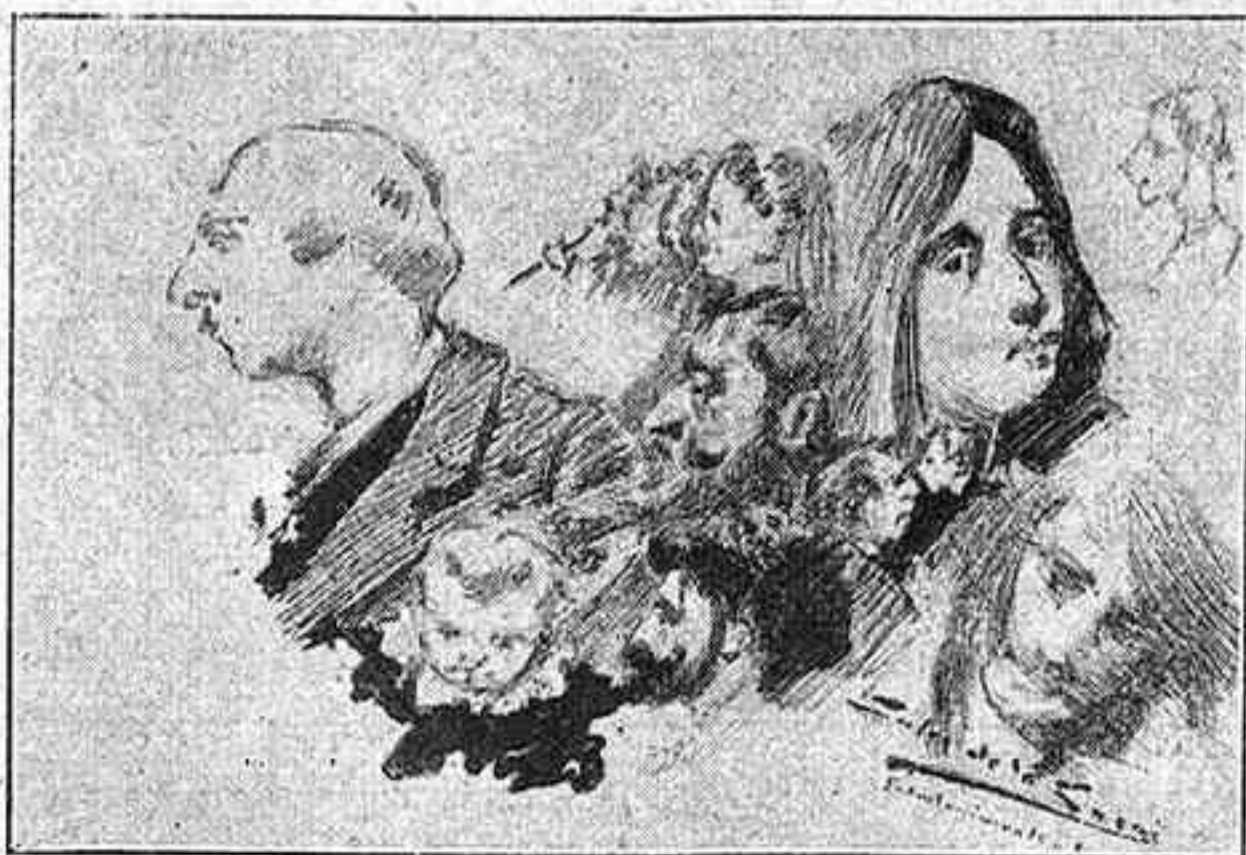
—Diguen.

BONS CONEIXEDORS (per Solá)

—¿Què li oferim á n' aquesta: el Blanco y Negro?
—Cá, home: el Correu Catalá ó El Piripitipi.

FULLA D' ÀLBUM (per E. Soler de las Casas)

Tipos y tipas

—¿No se 'n riurá?
 —Us ho prometo.
 —Donchs, hi vinch... ¡no se 'n rigui!... hi vinch... per- que estich encantat del sa- lero ab que aquest jove, sense altra eyna que un pinzell, fa aquestas lletras y aquests números tan ma- cos.

—¿De veras?.. ¿Voleu dir que no ho llegiu ab cert in- terés lo que aquests núme- ros expressan?...

—¡Jo!... ¿Que 's burla d' un servidor?...

¡Tenía rahó, pobre Pe- re!... Fins aquell moment no vaig recordarme de que 'l meu ex-porter ni sisque- ra sab de llegir...

¡Y jo que me 'l figurava

un capitalista que acudía allí cada tarde pera seguir el curs de las cotisa- cións!...

¡Feu cas de las apariencias!...

MATÍAS BONAFÉ

EXHALACIÓ

Avuy l' he vista passar fent brasset ab sa germana. Portava 'l mateix vestit de quan vaig enamorar-me: un traje blau ab piquets de color de xacolata, qu' era la meva obsessió quan de lluny la divisava.

Sols per cortesia he fet ademán de deturarlas, quan veig qu' ella abaixa 'ls ulls y se li encenen las galtas. Sa germana que llavors ha comprés lo que 'ns passava, m' ha saludat ab el cap fentme la mitja-rialla...

Y jo clavat al bell mitj del carrer, com una estàtua, plé el recort d' aquell amor, el més tendre de mon ánima, inmóvil he anat veient perdres entre la gentada un vestidet blau ab pichs de color de xacolata.

ALTER EGO

Ciel andalús ab núvols (per V. Bañuls.)

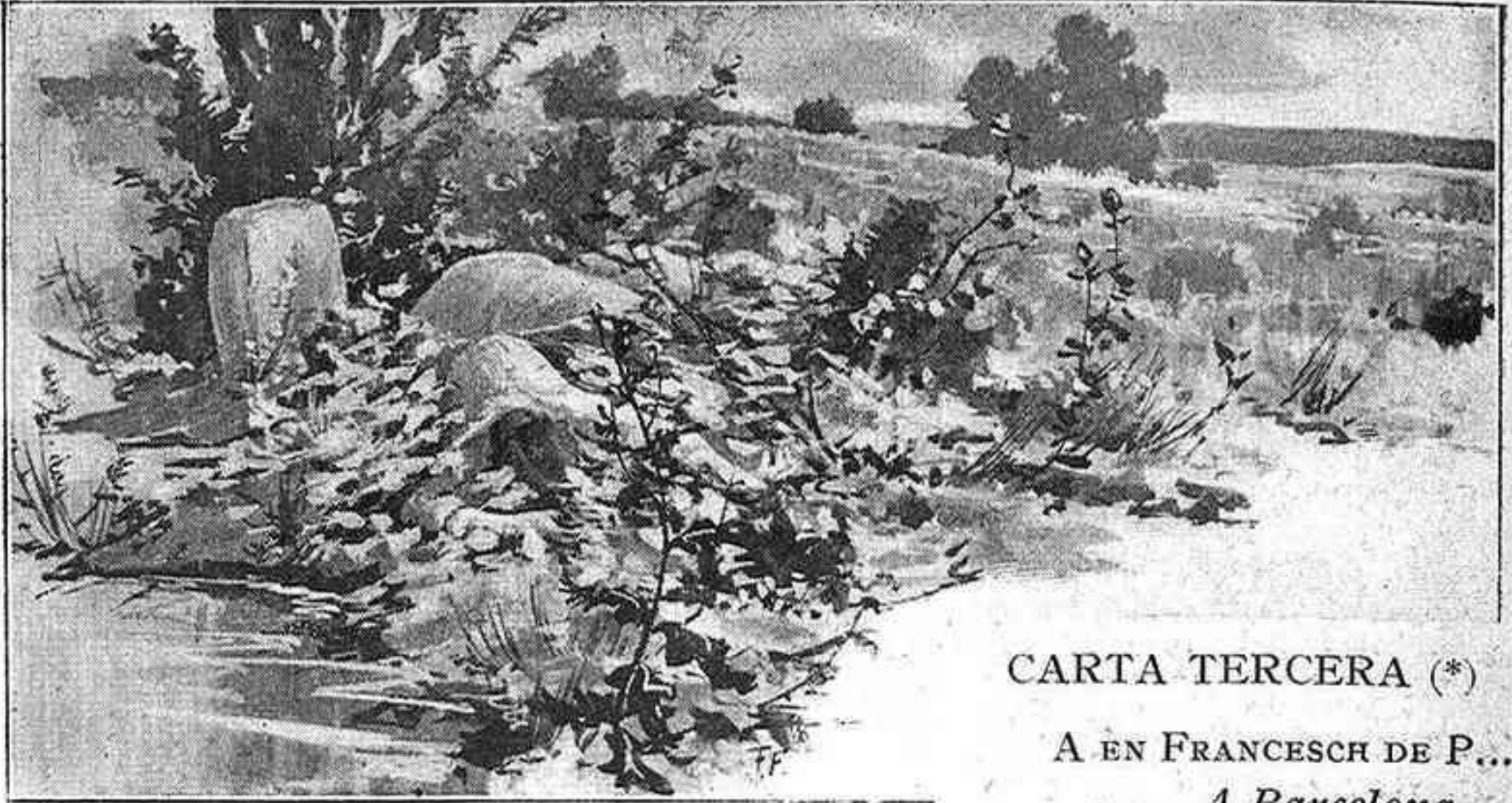
D' ETAPA EN ETAPA (per J. Cardona)

—Sento que li dona las senyas del restaurant... Ja aném bé.

NOVELA EPISTOLAR

— Il·lustració de F. FLÓ —

CARTA TERCERA (*)

A EN FRANCESH DE P...
A Barcelona

Car amich: ab l'ànima terriblement trasbalsada t'escrich avuy aquestes lletras, y aixís no estranyis que tant hagi trigat en contestar á las tevas de ja fa quinze días, las quals volgueres fer forsa consoladoras, pera donar fermesa á mon esperit y pau á mon cor, dugas cosas que 'm fan vera mancansa des que vaig vindre á n'aquest poble, hont pensava trobarhi la vida sossegada del sacerdot rural humildíssim y pobre; donchs ben bé sabs tú, mon amich, puig forem al Seminari com dos veritables germans, qu' en mon ànima ni un sol punt va niarhi may ni l'orgull del home ni la vanitat mundana... Tú sabs també que jo tenia fet lo propòsit de fugir, lo més prompte que pogués, de la vida de ciutat massa agitada y tèrbola, puig me sentia corprés y fortament atret per la vida senzilla y pura dels pobles allunyats, com més allunyats millor, de las gran vilas, encare que després he vist que la vida pobletana ni es tan pura ni tan senzilla com se pensan la gent de las ciutats... Sos grans espectacles de la naturalesa, emperó, sí que pagan, y ab bon escreix, la tristesa y la fosquetat de la vida camperola...

Y no sé pas com m'entretinch ara en fer aquestas plascévolas consideracions, quan tinch cosas verament terribles per contarte...

Fou aixó lo día en que havia rebut la teva carta darrera, y encare que l'hagués llegida ja dugas vegadas, volguí repassarla y meditarla sossegadament, eixintme per' aixó al defora del poble, al cayent de la tarde, en aquella hora misteriosa y sublim en que 'l sol amagantse mandrosament al darrera de las montanyas altíssimas que rodejan á Vilador, sembla que deixi apenada y ben sola á la terra que á la mitjdiada ha escalfat ab sos raigs xardorosos... Caminava jo ben distret, ab lo pensament vora teu, quan passá per mon costat, espantantme gayre bé, un minyonás del poble corrent com un llampech, y jo que li dich, volentlo deturar:—Y donchs, Feló, que potser has vist al dimoni per assí baix?—Y ell que 'm contesta sens parar de corre, emperó tremolantli la veuhassa:—Es pas aixó, mossén Ramón... allá baix, aprop del rech xich, hi han trobat una dona morta!...—Vaig quedarme fret, plantat al mitj del camí, mirant com aquell minyonás

(*) Aquesta es una de las cartas que constituheixen la novela qu' en forma epistolar té escrita nostre bon amich en Ramón Pomés, en la qual s' hi conta l' historia de uns amors puríssims, segons una idea ben nova y original.

corria furiat cap al poble, potser per avisar al senyor batlle... Oh! ben segur que seria cosa certa lo que m'havia dit en Feló, prou que m'ho deya clar la mena d'espant que la veu tremolosa d'aquell xicotás m'havia ficat á l'ánima. Y sens pensarmhi gota, vaig arremengarme un xiquet la sotana y vinga á apretar á corre cap al rech xich; ja bon tros avans d'arribarhi vaig sentir veus de gent que parlavan tots á l'hora ó que donavan ordres que ningú obehía. Aixís que 'm vegeren arribar d'aquella manera, corrent, tots callaren; solament un jayo s'atreví á dirme ab veu fosca y tremolenca estas pocas paraulas:—Ah! quina desgracia, mossén Ramón. Miri...

Y vaig mirar. Al damunt d'un tou de sech y esgroguehit fullám hi jeya ben extés lo cos d'una dona, estirats los brassos y crispadas las mans com volguent unglejar la terra per arraparshi; de boca terrosa, lo rostre no se li veyia pas gens ni mica; esbullats los cabells, lo gipó estripat de dalt baix y en espantós desordre totas las robas, puig duya descals un peu y la mitja al garró, deixant al ayre un tros de cama nervuda y morena, deya ben clar que aquella dona no havia pas caygut sens defensarse ferament y que potser havia deixat rastres de sanch en lo cos miserable d'aquell qui l'havia morta, perque morta ho era, y no pas de fresch, potser d'aquella matinata, puig lo regalim de sanch que li eixia de dessota la cara y rajava avall tacant lo llit de fullas en qu'estava ajassat son cos, era ja ben presa y ben negrosa... Ningú havia gosat tocarla encare, tothom li tenia por... Després de contemplar bona estona aquell cos miserable, vaig girarme á la gent que tenia entorn y vaig preguntarlos si havian endevinat qui pogués ser; un d'ells va ferme que "no," ab lo cap, y un altre digué:—Jo 'm penso que deu ésser la mitjana del Mas de la Riera, donchs ahir la vaig veure y duya unas faldillas iguals...—La Mariángela!... vaig fer jo, y ajupintme cap á terra vaig pendre son cos y li vaig girar lo cap una miqueta... L'espant va ferme aixecar depressa y enretirarme bon xich de la pobra morta, que va quedar llavoras de boca enlayre, ab los ulls granment oberts mirant al cel y l'esbullada cabellera fentli de coixí... Obert lo gipó de dalt baix y estripada la randa de la camisa, se li veyia nú tot lo pit ab una tremenda ferida que li partia la mamella esquerra y se li ficava endintre... ab las dents mossegantse lo llabi de baix fins á quedarhi encastadas, y ab la mirada fixa y térbola de qui sent com la llum li fuig de davant dels ulls depressa, era un espectacle verament horrorós lo d'aquella dona que jeya morta al mitj del camp, mentres lo día s'apagava dolsament, y los raigs del sol ponentí enrogian lo cel, y omplian l'espai las sublimes armonias del cap-vespre...

Y vaig anarmen d'aquell lloch sinistre...

Y aquella nit no va parlarse de res més en tot lo poble, sino d'aquella dona morta, d'aquell fet esgarrifós y plé de misteri, puig ningú sabia pas com explicarse una mort tan pahorosa, un crim que feya estremir l'ánima dels més valents..

Com cada nit feya, també vaig anar á passar la vetlla á casa del senyor rector; pero ni ell, pobre vellet que no creya en la dolenteria dels homes, ni jo, que hi creya encare menos, tinguerem prou serenitat d'ánima per acabar lo partit d'escachs que haviam comensat dugas vetllas feya.

Vingué també á la tertulia, com solia ferho, lo nostre metje, y ell va contarnos com, després d'haver ben examinat á la pobra dona morta, hagué la convicció ferma de que 'l crim l'havia comés algún home, potser foraster, qui hauria soptat á la pobreta noya al mitj del camp y la hauria volguda estimar per forsa... la noya 's resistiria segurament, y en la lluyta aquell malvat li clavaría son ganivet al mitj del cor, fentli aquella ferida horrorosa que la matá en sech, y llavoras, ja morta y tombada á terra, fou quan, ben segur, aquell home miserable va estimarla...

Aquell vespre vaig anarmen á casa més depressa que may; pero no vaig pas poder dormir en tota la nit, capficat per aquell crim horrorós, per la visió d'aquella pobra dona morta, vilment ultratjada després per son propi matador... Y en mitj de mon desvari anguniós, se 'm posava davant dels ulls, l'esferehidor espectacle qu'al camp havia vist aquella tarde, y després soptadament se m'esborrava, presentantsem llavoras com en mitj d'

una claror suavíssima la dolsa y tendra figura de la mestra nova, de qui ja t' he parlat altrás vegadas y de qui 'm penso que t' he de parlar encare moltas altrás, encare que tú 'm renyís tan fortament com sápigas... Ah! si la coneguessís, mon amich, com l estimarías! Pero, qu' es lo qu' estich dihent, si jo no sé encare si es que l estimo ó no l estimo, donchs en lo més fondo de mon esperit lluytan seguidament las forsas contradictorias que m' empenyan cap á n' aquesta dona dolsíssima que m' ha fet sentir, sols mirantla, la veritable vida, y las altrás forsas que me la mostran com font de tot pecat y desventura... Ah! pero, dech dirte qu' aquell crim horrorós que t' he contat suara, no ha fet sino encendre més fortament lo meu pobre amor... Perdónam, y ajuda ab tos claríssims consells, á ton amich, Mossén...

La copia d' aquesta carta ha sigut feta per
RAMÓN POMÉS

DESAHOGO MUSICAL

SCHERZO

Tecla, aixó té molts bemols.

¿Es dir que ton pare jura
que 't privará de dá 'l sí
mentres ell manarte puga?

¡No hi fa re, sol del meu cor!
Ni aquest to 'ns pot doná angunia,
ni del despit paternal
ha d' arredrarnos la furia.

Tú ets la nina dels meus ulls,
tú ets la clau de ma ventura,
y si es cert que creus en mí

y en secundarme no duptas,
pren el *compás* que jo 't marco,
ríute de tot y ¡já la lluyta!

Ja que aquest gueto té 'l do
d' engreixarse ab las disputas,
prescindirém de ton pare,
llogaré una torre oculta,
y d' acort ab la cambrera,
qu' en aixó dú la *batuta*,
posaré un vespre una *escala*
sota la teva tribuna,
y sense avisá á ningú
apelaré a la *fuga*.

C. GUMÁ

EL TEMPS Á BARCELONA (per J. Llopart)

Tarda mitj any á caure quatre gotas
y en un instant després tot son granotas.

DRAMA CURT

— Il·lustració de M. PADILLA —

AL MEU ESTIMAT COSÍ, LO DISTINGIT METJE D. MANUEL MER GÜELL

El Xalat deixá de cop el manubri, y 'l piano pará en sech al mitj d' una sonata ab una nota estrident y dura com la paraula trençada á mitja conversa; y encarrantse ab el Xato, que venía de carrer avall, l' escometé ab aire provocatiu.

—T' havia de dir quatre paraulas;—gaire bé li escupí á la cara.

—Aixó ray;—feu l' altre quadrantse també y ficantse l' extrém de la brusa, que li voleyava, entremitj de la trinxa de las calsas y la faixa,—á mí si que 'm trobarás per tot arreu; ja ho sabs que no m' amago.

—Ni t' ho pregunto ni vé al cas. Pel demés lo que tinch de dirte es que hi ha qui t' ha vist ab la Menuda, y alló es meu, ja ho sabs; y á mí no m' agradan sombras ni putxinellis; vetho aquí net.

—Es que...

—*Nada*, que no estich per romansos; ab aixó *guillando* ó ens ho farém.

—Mira, noy, pera mí com vulgas; á la Menuda ja ho sabs tú que ningú la ferma y que la pren qui la vol, si á n' ella li ve bé... pero per aixó no te 'n estigas, que si tens ganas de bronca á mí tant se m' endona una cosa com un' altra.

—Home, 'm sembla que tot lo que estém parlant son excusas y bonas paraulas.—¡Jo 'l que 't torno á dir es que no 't fiquis ab la Menuda y prou! ¡Ja estás *pirant!*—¡Donchs prou y alanta!

Y 'l Xato torná á rependre 'l camí ab aire provocatiu y fatxender, carrer amunt sense girarse.

* *

Havían tocat dos quarts de sis, la borinor de la gent omplía el carrer Nou; gayre be era fosch y la claror intensa de la lámpara del Eden amarava de llum al Xalat y á la Menuda que enrahonavan arrambats en l' acera al davant de la porta del establiment.

—Jo sempre t' he volgut—deya la Menuda—y del Xato no me 'n parlis: es un poca solta.

—Be; pero ell se 'n alaba y un hom fá un mal paper. Tothom te 'l seu punt d' honor y no m' agrada que 'm pugan dir que te 'm passejas.

—¡Y fuig d' aquí! ¿Qué t' has pensat? la Menuda no es cap quinto. Noy ja sé lo que 'm convé.

—Pretho com vulguis. A n' ell l' hí he dit lo que feya al cas, perque, vaja, podria haverhi una desgracia.

—Bé, home bé: no t' hi encaparris y fins al vespre qu' ara tinch feyna.

Y la Menuda tirá cap á la Rambla mentres el Xalat l' emprenia cap al Paralelo.

* *

Pero el Xalat no las tenía totas. Aquell cap esbojarrat de la Menuda podia fernhi alguna, y no volía que 'ls seus companys poguessin creure qu' una dona 'l feya passar per l' ombra. Ell de refiat no ho estava y per sí ó per no, volía entrar á l' Unió y tenirne 'l cor net.

La funció de la tarde s' acabava y hi havia poca gent. Entrá ab rezel

y... lo que 'l cor li deya. D' esquena á la porta y sentats de costat y de conversa tirada estavan la Menuda y 'l Xato.

La sanch li pujá al cap; pero reprimintse s' hi acostá poch á poch prenent un aire indiferent.

—Ola, ¿vosaltres per aquí? *¿Con que* sembla que 's passa l' estona, eh?

—¡Psé, qué vols ferhi!—digué 'l Xato jugant ab la copa d' aygua-ardent mitj plena.

—Si no tens feyna podrías venir Xato, que t' hauría de donar un recado.

—Ja veurás, ara com ara estich una mica enfeynat; pero si vols á las vuyt t' esperaré al Paralelo davant dels cacahueis.

—Sí, pero...

—¡Home no he faltat may á la paraula!

—¡Donchs entesos!

Y sense saludar á ningú 'l Xalat eixí del café.

* * *

Serían poch mes ó menos tres quarts de deu quan el Xalat cansat de trucar en un tercer pis del carrer de 'n Cirés y que no li respongessin, baixá nerviosament l' escala. Al davant del primer pis s' aturá: la porta estava oberta y de dins eixía barrejada ab un doll de llum la fressa de conversas escridassadas en las que hi dominavan veus de dona; riallas massa estrepitosas per' ésser de verdadera alegría y algún qu' altre remor de copas y ampollas.

El Xalat, vencent l' indecisió que 'l tingué un moment parat al replá, entrá de cop en el pis.

A la primera pessa, després del recibidor, hi havia quatre ó sis donas y altres tants homes que 'l Xalat ni sisquera vejé dirigintse de dret á una de cinquanta y tants anys, grossa, malcarada y de carns flascas y trontollosas que fumava un cigarret sentada en una cadira recolzada pel respatllet á la paret.

—¿Grabada qu' has vist á la Menuda?

—¡Y ara Xalat! ¿tú 'm vens ab aixó?

—Es que...

—Vaja, home, vaja; no fassis l' orni. Ja ho sabs qu' ha marxat aquest vespre cap á Valencia ab un de la secreta.

El Xalat girá en rodó sense dir res y baixá á tomballóns l' escala. Al ser al carrer se passá la má pel front deixant anar un renech y un suspir:

—¿Y per aixó he deixat un home mort á la pedrera...?

F. FIGUERAS Y RIBOT

ÍNTIMA

¡Cóm me recordan millor temps de un pobre cego las cantadas, quan ve, un' almoyna demanant, prop de la porta de ma casa!...

Si ja 'm sentía trist avants quan dejornet me despertavan y al obrí 'ls ulls veyá aprop meu de mon amor la hermosa cara, ¿qué será avuy que ab iguals cants ve molt sovint á despertarme y 'm trobo al llit, qu' es un desert, sino tan gran, mes trist encare, y veig, sens vida y sens calor

la que avants era esplendent cambra?

¡Avuy, ja puch fe 'l cor valent que sens voler m' arrencan llágrimas!

Veniu, bon home, ab vostres cants sense faltar prop de ma casa á dar relleu als meus recorts, ab los que tant gosa mon ánima; y si temeu cansar á algú per tenir coplas poch variadas, puch, inspirantme en mos dolors, en ma tristesa y anyoransa férvosen tals, que al ná' á cantar se us fassi un nus á la garganta.

A. DEU

L' EPIDEMIA DEL ANY (per Apeles Mestres)

Ens hem escapat de la peste bubónica; pero en cambi tenim la febre dels automòvils, que produheix moltes mes víctimas.

LA VENJANSA

I

A conseqüència d'una disputa sobrevinguda jugant á cartas, que si la sota, que si 'l caball, que si la manilla, el Janet va tractar al Ros de burro y van sortir de la taberna mitj renyits.

—¿Burro?... ¡Jo 't juro que me la pagarás!—va dir el Ros al Janet; per

Cucalass d' hivern (per Modest Urgell.)

supuesto, sense que aquést ho sentís, perque si n' arriba á heure esment, valent com el Janet era, prou li apareda la boca á cops de puny.

¡Me la pagarás!... Sí, pero ¿cóm? Rumiant, rumiant, al últim al venjatiu Ros va acudirli una idea. Ell y 'l Janet vivían en una mateixa casa y en un mateix pis, un quart ab honors de quint, molt á propòsit per un alpinista que no pogués anar á fora y volgués fer molt exer-

cici.

—Demá, quan se 'n vaji á la feyna, jo faré de manera que 's trenqui la nou del coll.—

Operari d' una fàbrica de llits de ferro, el Janet sortía cada matí de casa á quarts de sis, mitj adormit encare y ab l' escala completament á las foscas. El Ros coneixía perfectament las costums del seu contrincant, y refiat d' aixó, esperava poder portar á cap ab tota seguretat la seva ven-

¡Ell burro!... Cara havia de costarli al provocador l' *indirecta*...

II

A las nou del vespre, el Ros, caminant de puntetas, va anar á escoltar á la porta del Janet.

—¡No se sent ningú! Tots son al llit... ¡Molt bé! Ara es l' hora de parar la ratera.—

Y destapant una paperina de cigrons crusos que á prevenció duya, comensá á escamparlos pels esglahons de la empinada escala.

Vulgar y ignocenta, la ratera que 'l Ros parava era, en mitj de la seva senzillés, d' efectes induptablement terribles. Ni que tots els sants del cel el protegissin, l' endemá el Janet se 'n aniria de costellas, y forsosament s' havia de rompre alguna cosa.

—¡Ah!—exclamá 'l Ros al veure's buyda la paperina:— ¡Demá sabrás lo qu' es bó!... y ves dihentme burro.

III

Ja ho diu el ditxo: l' home proposa...

El Janet, que després de sopar, generalment may se movía de casa, aquell vespre havia hagut de sortir. No dormía quan el Ros va anar á escoltar á la porta del seu pis: era á fora.

OBRAS MUNICIPALS (per J. Llopart)

—Verdaderament, la mina de Moncada es una mina.

LA VIDA MILITAR (per R. Fradera)

A dos quarts d'onze va tornar.

El vigilant l'obra y li entrega 'l misto y al punt que 'l confiat vehí alsa 'l peu pera posarlo al primer esglahó, veu dos ó tres cigrons al mitj del pas.

— ¡Malaguanyats! — diu el Janet, ajupintse per arreplegarlos. Pero al fer aquest gesto, s'adona de que en l'esglahó que segueix n'hi ha dos ó tres més, y en l'altre quatre ó cinch y en l'altre mitja dotzena...

— ¡Quína manera d'escampar! — murmura ab la més ingénua bona fé: — Deurán haver caygut á algú que badava. En fí... aprofitém l'ocasió: després de la sembra ha de venir la cullita. —

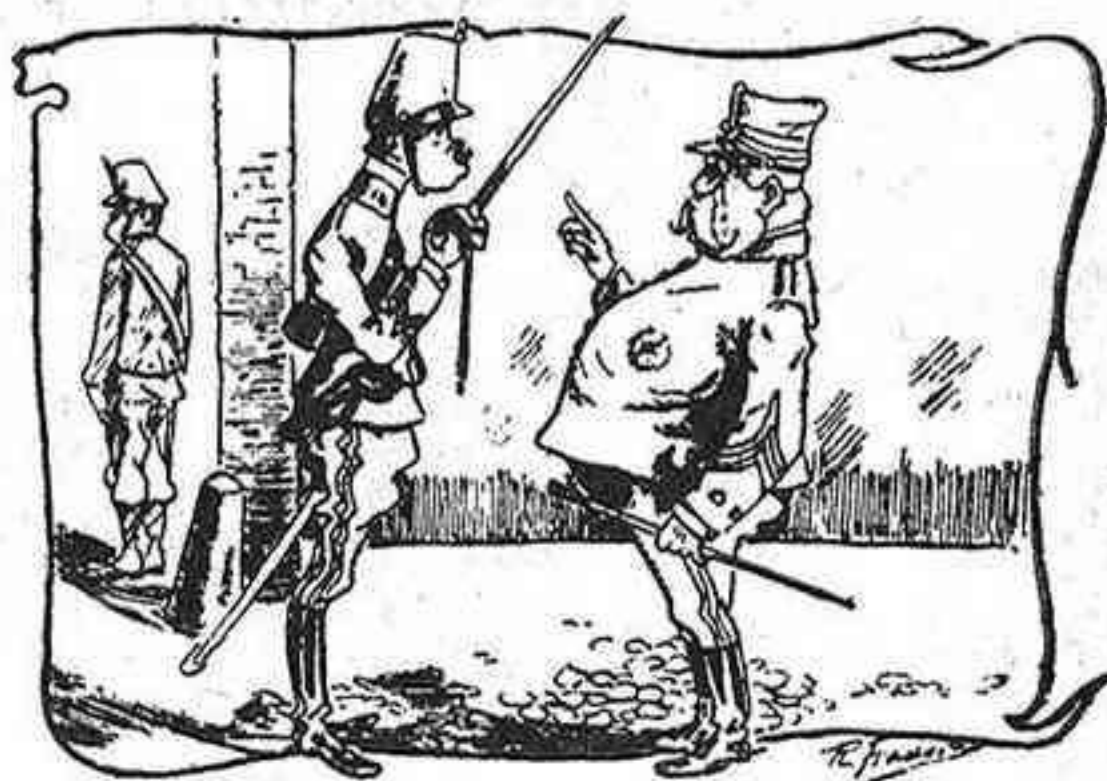
Y pujant escalas amunt, quatre aquí, sis allá, tres en aquest esglahó, vuyt en aquell, el Janet va cullint cigrons y més cigrons, fins arribarse'n á omplir las dugas butxacas del americana.

— Lo menos — diu l'home sospesántselas ab ayre inteligent, — lo menos n'hi ha una lliura. ¡Deu n'hi doret!...

IV

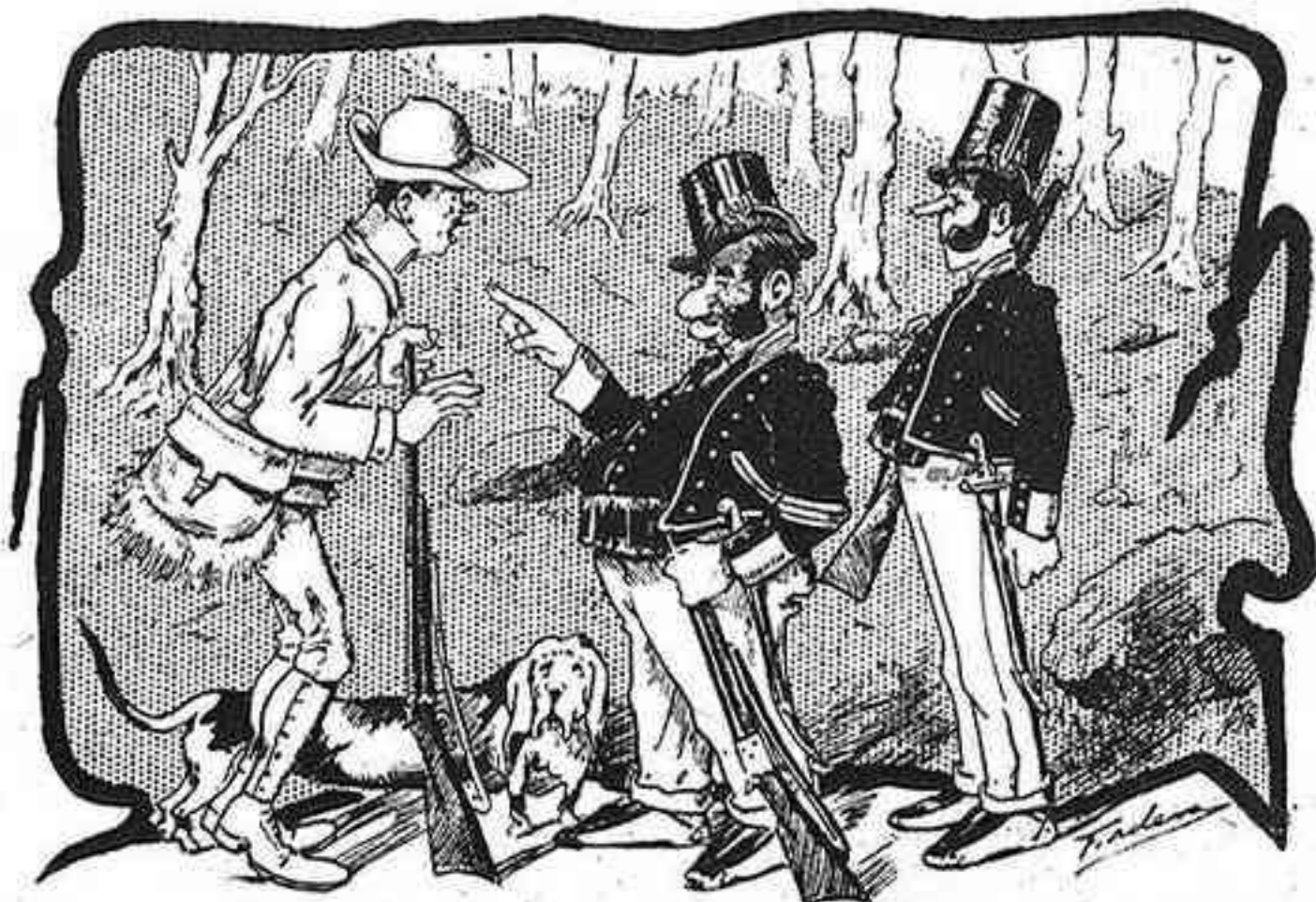
L'endemá, á punta de día, mentres el Ros, rihent diabólicament, se disposava á sortir á la escala, esperant veure 'ls esglahons alfombrats ab trossos palpitants del Janet, aquést, ficantse l'americana per anar al treball, deya per tercera vegada á la seva dona, que estava saltant del llit:

— ¡Ho sents? Cúulos bé: me sembla que han de resultar uns cigrons de primera.

— Cuando salga el centinela de guardia, arrestarlo por no haber dado la voz á tiempo. Sepa que cuando viene el coronel viene la propia virgen.

CASSADOR CASSAT (per R. Fradera)

— La llicencia... ¿vol fé 'l favor?...
— La llicencia?... Si jo may he servit al rey.

AMOR PATERNAL

Per la sala passejava tot nerviós y capficat, y tot fumant, quan passava davant d'un quarto tancat ¡ab quin desitj escoltava!
Y no era atenció fingida ni 'l meu neguit cap mentida,

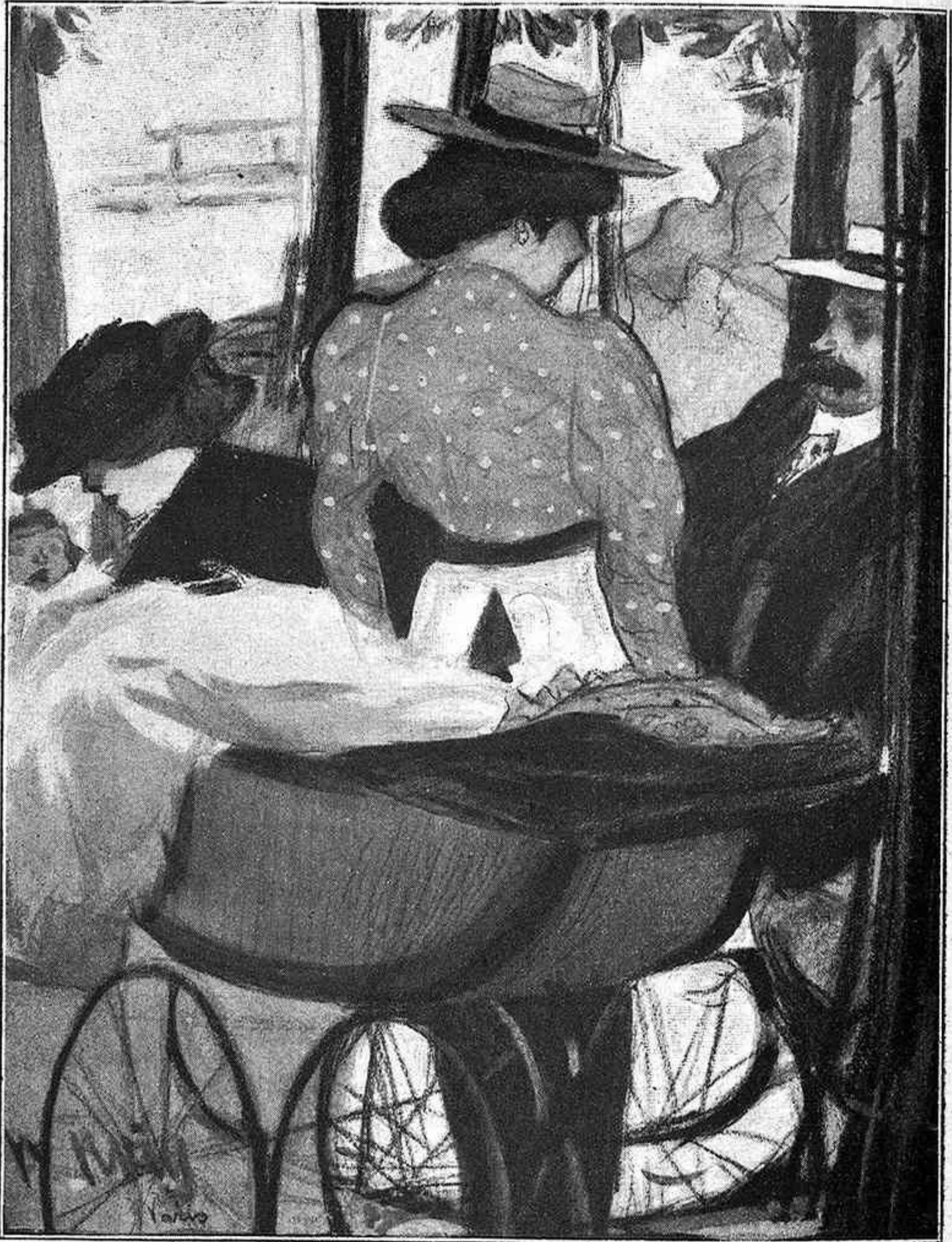
puig s'estava ventilant l'assumpto més important de tota la meva vida.

Allí dins d'aquell sagrari, hont jo no podia entrarhi, escribían de ma historia el fet més extraordinari, y fabricavan ma gloria.

D'allí sortiria en breu

A. MARCH

COMPENSACIÓ (per *Pau Roig*)

—Ja es trist que una noya tan maca passeji als noys dels senyorets.

—Ja veurá: 'ls xichs se fan grans, y espero que un día ells me passejarán á mí.

el confort de ma feblesa,
la tradició del nom meu,
la alegria y goig arreu
y 'l consol de ma vellesa...

¡Acabi al fi 'l geroglífich!
Rebría en breu de la Emilia
el títul més honorífich,
el més insigne, 'l magnífich,
el de pare de familia!...

Tot d' un plegat sento un crit:
era el plor d' una criatura;
dono un bot, ja res m' atura;
obro 'l quarto decidit
respirant per tot ventura,

Exclamó:—¡Gracias á Deu!
La llevadora que 'm veu,
sento qu' á las mans me posa
una cosa llepissosa
y 'm diu: "Aquí té 'l fill seu."

Me miro á la llevadora
y guayto qué m' ha donat,
y dich ab veu planyidora:
—Deu haverse errat, senyora...
¡Aixó es un gat escorxat!—

Alló era una bestia estranya
ab un cap que feya horror,
era un pop, una alimanya;
alló era una patranya
inventada per fer por.

Mes per si encare duptava
de qu' era un sér conscient
que vivía y respirava,
massa qu' ell ho demostrava
ab un bram tot estrident...

Al véurem pare d' alló,
mirantli las fesomías,
me vingué la temptació
de llensarlo pel balcó
ó bé á las escombrarías.

Jo no sé ¡Deu me perdoni!
lo que per mí va passar;
sort tinguí de Sant Antoni
que va allunyar el dimoni.
¡Per fi me 'l van agafar!...

Després, una gran bugada
y cop de polvos d' arrós,
vestits y una gran faixada
que vá deixar el seu cos
tiesso com una arengada;
y ab tal *toilette fashionable*,
y ben net y empolaynat,
ab un xich de voluntat,
fins me semblá aprofitable,
y 'm quedí mitj resignat.

Ben mirat, després d' aixó,
no era tan lleig com suara;
y passantme la emoció
corro y li faig un petó...
¡Al fi vaig sentirme pare!...
(tant si ho era com si no.)

VÍCTOR RAHOLA

ALLÁ VÁ LA BARCA (per J. Llopart)

Sistema nou per atravessar l' Ensanxe en días de grans xáfechs.

ENTRE COMPANYS DE VIATJE (per V. Serra)

—Vol fer un tragué? Sense compliments...
—No, gracias: si fos sense batejar, encare...

VENEDOR AMBULANT (per S. Molinas)

—Vagln triant: á deu céntims fototipias.
—¡Verge dels Angels!... ¡qué diu aquest homel...

QUADRETS

I

Ja cau dels arbres la fulla morta...
Pel cel ja passen núvols de neu...
Els masos tancan dejorn la porta...
¡Tristó y silenci per tot arreu!

Triga horas y horas en ser de día,
y á mitja tarde ja 's va fent fosch...
Boy ningú passa per la masía
mes que las donas que van al bosch.

A voltas venen, si 'l temps s' empluja,
els que treballan baix al molí,
y al seu darrera desseguít puja
la porqueyrola del Mas del Pí.

Se va fent negre davant de casa...
arriba 'l matxo de llaurá 'l tros...
el mosso 's deixa d' obrir la rasa...
la porqueyrola dona pá al gos.

El treu de l' era, el lliga al roure,
y á corre-cuyta cou el sopar;
mentres pels baixos se posa á ploure
y 'l vent regolfa per l' alzinar.

II

A mitja tarde 's va morir la nena
l' endemá de Totsants, soleta ab l' avia:
se la mirá de fit á fit plorosa,
y baixá 'l cap, com si caygués en basca.

Als crits de la velleta, las vehinas
pujaren, la tragueren á la sala,
y amortallaren á la pobra nena
ab el vestit que va estrenar per Pasqua.

D' amagat de sa mare, sa amigueta,
la del fuster, va podé' entrá' á la cambra,
y pujant pels barróns de la cadira
s' enfilá fins al llit de la malalta.

Deixá al coixí la nina que li duya,
li posá las manetas á la cara,
y al besarla, veyent que no 's movía,
se va posá' á plorar tota espantada.

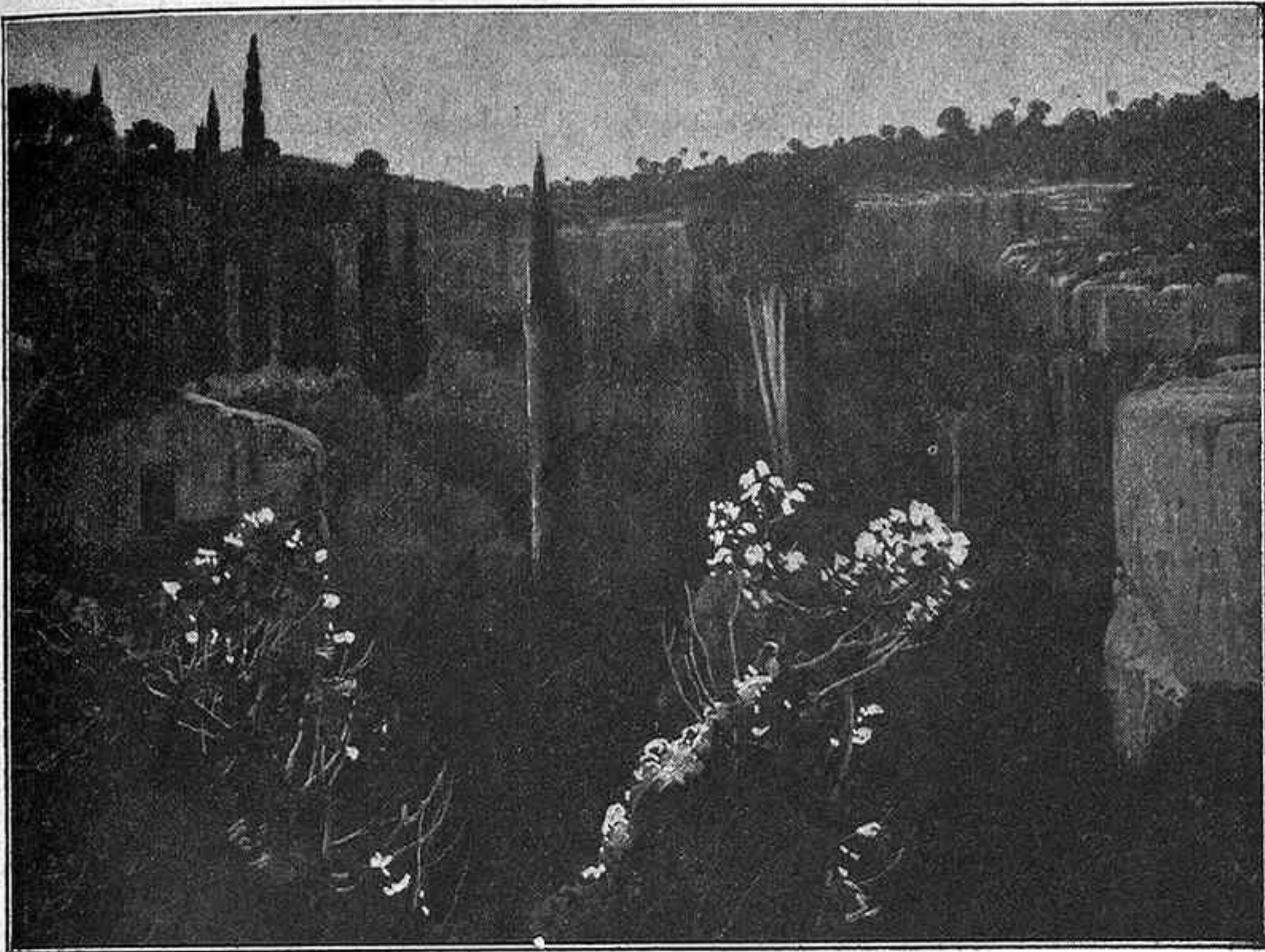
Y 's feya fosch, y anava tocant horas
el martell del rellotje de la sala:
tot vetllant conversavan las vehinas,
al recó del sofá plorava l' avia.

Tombá la nit. La lluna que 's ponía
llumená per breu temps la freda cambra
tocant de plè la cara de la morta
y son front coronat de rosas blancas.

Y tot finá: las veus dels de la vetlla,
la claror de la lluna, 'ls plors de l' Avia,
els lladruchs del gosset... no mes s' oía
baix al jardí lo rondinar de l' aygua.

FRANCESCH BARTRINA

Pedrera romana.—Tarragona.—(Quadro al oli de *Santiago Rusiñol*.)

**LA CANSÓ DE 'N GANICA,
VELL PASTOR**

Darrera el remat
vaig seguint posat;
qualsevol diria
que jo 'l vaig seguint,
qu' ell me fá de guía.

Ben bé no es aixís:
esclau y sumís
segueix la tasquera
que jo vaig marcant
tot anant darrera.

L' hivern prop del mar,
l' estiu al molar;
aixís els anys passen,
y els xays els camíns
ab el seu pas trassan.

Els xays van morint
y cambian sovint,
pastura, pastura,
se moren els bens,
pero 'l remat dura.

Doneume una ovella,
una trista esquella
y un gos ensenyat:
jo vos asseguro
que faré remat.

FREDERICH RAHOLA

ALEGORÍA

Entre las rocas brolla la font pura;
ix del cor de la terra, y sa corrent
á las falsías dona suau frescura
y després forma 'l torrent.

Besant l' arrel dels arbres joganera
l' aygua segueix avall y sempre avall;
mes, de sopte, encrespada y fent brumera
rebota pels penyascals.

En un riu el torrent convertit queda
y ample y tranquil rellisca dolsament
retratant á la fresca salzareda
y enmirallant al blau cel.

Mes ay del riu, que mentrestant que avança
ab orgullosa magestat, felís,
no s' adona l' incaute que s' atansa
al mar que l' ha d' engolir.

.....
Font del amor que bróllas ignorada
dant frescura á mil tendras ilusíons:
torrent embrumerat qu' en la cascada
enverinas tas passíons;

Ample riu del goig pur qu' entre las sorras
relliscas sens parar, magestüós:
¿per qué ara qu' ets felís á la mort corras?
¿per qué t' engoleix la mort?

J. ROCA Y ROCA

NOTAS DE LA CARTERA

Un artista ensenya un retrato que acaba de pintar á un amic tocat de *snobisme*.

—¿Qué te 'n sembla?—li pregunta.

—No está mal; pero tal vegada té una mica massa de semblansa ab l'original.

Un avaro tenia una espelma encesa davant de un mirall.

Y estava tot nerviós per ferli l'efecte de duas, y duas espelmas per un avaro es massa gasto.

Per lo que's va decidir á apagarla, quedantse com quedan sempre aquells á qui 'ls raca gastar en llum; completament á las foscas.

LA VENJANSA DELS NEGRES (per Ll. Brunet)

En l'època en que 'ls difunts Cánovas y Sagasta portavan alternativament el pòndol de la governació del Estat, essent el primer President del Consell de ministres, varen trobarse una tarde en el *buffet* del Congrés.

—¿Qué vol pendre, D. Práxedes?—va preguntarli Don Antón.

Y l'altre, molt amatent, li va respondre:

—El poder.

Gran alegría de D. Pancrás, individu de la Associació de pares de familia, vulgarment coneguda per *La Fulla*.

¿Y saben per qué? Perque la seva senyora li ha donat un fill, el primer. ¡Y quin fill!

Ell mateix, radiant de satisfacció, ho explica als seus consocis:

—Un fill varó, hermós com un àngel, y ab un desitj de pámpol, en certa part del cos!...

P. K.

Els feyan ballar ¿veritat? Donchs ab el *Cake Walk* ara son ells els que fan ballar á la humanitat.

AMOR PROPI FEMENÍ (per *Alegret*)

—¿Quant temps fa que no li has escrit?

—Desde que va dirme que tenia mala ortografia.

PSICO-FISIOLOGÍA POPULAR DEL RIURE

— Ilustracions de PICAROL y LL. BRUNET —

—*Risum teneatis!*.. (Contenú la rialla)—digué Horaci; pero 'l riure es encomanadís y s' ha vingut perpetuant.

Els pallassos de la Vida no tindrían tant d' éxit si 'l primer babau qu' esclatá la primera rialla se l' hagués guardada al pahidor. El riure del vehí 'ns predisposa á l' alegría, y ja no rihém la causa si no l' efecte, y en molts ocasions ni una cosa ni altra.

Ajuda á fer riure, además de la sensació musical de la rialla, la forma de las dents. Una dentadura ben construída,

empelta el riure per sí sola. Hi ha hagut qui al trobarse davant del mostruari d' un dentista ha comensat á esclafir el riure com un boig. Y es que hi ha qui 's riu de la seva sombra, de la llet qu' ha mamat, y quan no sab de que riure, riu de fástich, y 's riu, si convé... de la professó. En amor, un somrís escayent diu més que tot un *Secretario de los amantes*, y una mitja-rialleta á temps para molts cops en matrimoni. Hi ha riallas francas, com la dels infants, y riallas que *costan diners* com las de las *Colombinas* que 's venen l' alegría. Hi ha riallas de despreci que fereixen, d' agraument que satisfán y d' adulació que respallan. Trobareu qui riu per forsa, pel gust d' ensenyar una restellera de perlas que tanca una boqueta de pinyó; altres, com si patissin d' algún mal engrescador, reben fins las desgracias de familia ab la rialla als llabis; aquests, per esclafirla necessitan pessigollas; aquells, en veyent un duro ja riuhen, y son pochs els desenganyats que no riguin un quènto de *risa* de 'n Quevedo ó un drama íntim de 'n Gual.

Hi ha qui riu per sota 'l nas: hipocresía pura; aquest es el riure de per riure. N' hi ha que riuhen ab un *¡clá, clá, clá, clá!* com el raig d' una cascata; n' hi ha que fan *¡ji, ji, ji, ji!* com si ploressin; n' hi ha que fan *¡glú, glú, glú!* com si tinguessin un remat d' indiots al ventre; y n' hi ha que no riuhen de cap manera, pero que... quan els casarán riurán.

Totas aquestas fasses del riure, el satánich, el sardónich, el sarcástich, etc., son acceptables. Una sola es insufrible: ¡el riure dels desdentegats! Hi ha hagut qui, cansat d' aguantar la tétrica rialla de una dispera sense dents, no ha tingut més remey que comprarse un acordeón y á copia de manxarli el wals *Boston* á ran d' orelles, desvesarla del seu riure fastigós. Y existeix, per fí, un riure altament trágich que apena y comou: es el riure rui-nós de las sabatas vellas, que 'ns fa pensar en l' ensenyansa primaria espanyola. ¡Y aixó sí que no son cosas de riure!

Veritat es que de las riallas ne venen plorallas, y com que día vindrá que haurém de fer la rialla de la Mort, just es qu' ara 'ns riguem de tot y de tothom, y ja que *al freir será el veir* y, segóns diuhen, *rira bien qui rira le dernier*... vingan riallas y á viure per riure, que quants més serém més riurém.

FRA NOI

TAULAS ALFABÉTICAS DE AUTORS

	Págs.		Págs.
Aguileta.—Epigramas.	126	Feliu (J. M.)—Observació justa.	65
Alamaliv (S.)—Faula.	63	Ferrer B. (J.)—Engrunas.	125
Alsina y Clos (S.)—La Venjansa de la Nuvia.	105	Ferrer G. (R.)—La mort de la comedianta.	77
Alter Ego.—Exhalació.	176	Figueras Ribot (F.)—Drama curt.	181
Amadeo.—Frivolitats.	131	Forgnerón B. (Pepeta).—Cantarellas.	59
Arqués C. (J.)—El Tiro-liro.	72	Fra Noi.—Psico-fisiología popular del riure.	192
Avi Riera (L')—Contrast.	123	Fuentes (Enrich de).—Las donas nuas.	50
Ayné Rabell (J.)—Del cor.	111		
Badía (M.)—Nocturn.	132	García (F.)—Sinceritat.	111
Barbany (J.)—Mare y Filla.	155	Gavires (J. F.)—Cantarellas.	34
Bartrina (F.)—Quadrets.	188	Gervasi (J. F.)—Epigramas.	42
Baucells Prat (J.)—Nocturn.	117	Gomila (Santiago).—Un cas.	184
Bianchi.—Epigramas.	127	Gomila (Sebastià).—Cosas.	114
Bonafé (Matias).—Las apariencias.	174	Gonnella Poétich.—De Teatro.	79
Bori y Fontestá (A.)—Els susceptibles.	157	Guanyabens (E.)—Serenata.	115
Boy (Santiago).—¡Paperina!	80	Guimerá (A.)—Vida.	117
Burgas (J.)—Els Llevantins.	60	Gumá (C.)—Desahogo musical.	180
Cantimpló (Félix).—Desde Malgrat.	54	Iglesias (I.)—Sol per l' Hivern.	139
Capella (Jascinto).—Aygua-fort.	124	Isern Arnau (I.)—Després de la tempesta.—* * *.—A l' estimada.	139
Carreras P. F.)—Quadret.	48		
Casals Bové (Faust).—Sospirs.	42	Jespus (Jeph de).—La vida á fora	168
Catalá (Victor).—Sobre taula.	66	Juliá Pons (A.)—Engrunas.	150
Coca y Collado (E.)—Edat ditxosa.	42	Just y Pastor (E.)—A una bona amiga.	65
Codolosa (J. M.) †—A un trompa.	132		
Costa Pomés (J.)—Espurna amorosa.	131	Llauné (Pep).—La Modista.	22
Delfi (Fidel).—Ximplerías.	35	Llavería y Estivill (P.)—Qüestió de gustos.	111
Deu (A.)—Intima.	182	Llenas (F.)—Epigramas.	137
Doria (Amadeo).—La treva.	68	Llimoner (A.)—Amorosas.	126
Fantástich.—La Criada.	156	March (A.)—La Venjansa.	183
Farrán y Mayoral (J.)—La Mare Cantora.	98		

	<u>Págs</u>		<u>Págs.</u>
Marsillach (A.)—Un mal negoci.	91	Rahola (Víctor).—Amor paternal.	185
Massip (Ramón).—Pensaments.	69	Ramón Vidales (J.) †—Las aurenetas.	181
Mayet.—Cosas del meu nano.	162	Ramón Vidales (R.)—Festa de barri.	44
Mestres (Apeles).—¡Gran noticia!.,. . . .	62	Revoltós (Martí).—Comedia.	25
— L' urna.	172	Ribas (Oriola).—Caramellas.	109
Millá (Ll.)—La competencia.	129	Riusec (M.) †—Apología de las viudas.	94
Mimó (Enrich D.)—Cosas raras.	117	Roca y Roca (J.)—Alegoría.	189
Molas y Casas (Joan).—La canal y 'l canaló.	102	Rosselló (Joseph).—Un manat de... cebas.	86
Montoliu (J.)—Espigolada.	87	Rusiñol (Santiago).—La Vida del Paisatjista.	163
Moreno (P. A.)—Adagis adobats.	41	Ruy de Gorch.—L' últim día de 'n Pere.	55
Morera (Magí).—Si la bruixa visqués.	149	Sabartés (Jacobus).—Filosofía á la mida y gust de qualsevol marquesa.	152
Moret de Gracia (J.)—Cantars.	113	Salvador (Lluís G.)—Lo Paradís terrenal.	74
Nas de pruna.—Epigramas.	58	Sanch de Cargol.—A la de sempre.	23
Negre y Farigola (J.)—Consells morals.	73	Solá (Andreu) †.—Poemet d' amor.	140
Nogueras Oller (R.)—L' inspector Bricall.	119	Staramsa (J.)—A una senyora vehina.	75
Noy de la Pega.—La febre d' or.	58	Suriñach Senties (R.)— Horas de sol.	36
Oliva Bridgman (Joan).—El jove agonitzant	84	Talladas (P.)—Pera ser modernista.	157
Orga (Japet de l').—Intima.	151	Tasso Serra (T.)—Pedretas.	24
P. del O.—Crónica del any.	20	Tomás Salvany (J.)—Bombas.	23
P. K.—Notas de la cartera.	190	Torres (P. A.) †—Sor María del Remey.	113
Pepet del Carril.—Dels meus.	48	Urrecha (F.)—«El Feto Nonnato».	158
Piera (Antón).—Recorts.	83	Via (Joan).—A una casada.	79
Pomés (Ramón).—Novela epistolar.	178	Vidal Romualdo).—Deliri de grandesas	26
Pons (Rossendo).—L' historia dels set petóns de renda.	115	Vilanova (Ángel).—La Lley.	118
Pont y Espasa (J.)—Qüento.	160	Vilaret (E.)—Bromas y Veras.	149
Puig y Cassanyas (J.)—Esclat.	88	Zengotita (X. de).—L' Exprés.	115
Pujadas y Truch (J.)—A ma esposa.	58		
Quimet.—La nit á montanya.	88		
Rahola (Frederich).—La cansó de 'n Ganica.	189		

BRUNET

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O

	Págs.
Alegret (L.)—Caragol treu banya.	141
— Amor propi femení.	191
Argemi.—Historieta muda.	51
— Una gitanada ab sombra.	114 y 115
Atché (R.)—Art decotatiu.	100
Balash Martí (F.)—Extenent la xarxa.	122
Bañuls (V.)—Cel andalús ab núvols.	176
Bellot (J.)—Mar y Cel.	163
Brunet (Ll.)—Falsa portada.	1
— Vinyetas.	2, 4, 129 y 130
— Portada.	3
— Zodiach municipal.	17
— Solemnitat memorable.	27
— Recort de l' exposició de <i>muñecas</i> .	28
— La fugida de D. Albert.	31
— Cabeceras.	34, 82, 83, 109 y 136
— Al peu de la tanca.	38
— Ex-libris municipal.	47
— La qüestió del Marroch.	55
— El rebombori de las verduleras	76
— Sport macàbrich.	97
— Orlas.	157 y 188
— L' agafada dels Humbert.	105
— Armonias perdigotaires.	119
— Curs universitari de 1902 a 1903.	167
— Recort de l' esquadra.	170
— Sport de moda.	175
— La venjansa dels negres.	190
— Psico-fisiologia popular del riu.	192
re. Il·lustració.	192
Buil (V.)—L' imán de uns ullets.	91
Cabrinety (J.)—Amich de confiança.	159
Cardona (J.)—Senyoretas frágils.	46
— D' etapa en etapa.	177
Cardunets (A.)—Figaró. Tagamanent.	122
Cuchy (J.)—El Nadal del artista pobre.	160

	Págs.
Escaler (L.)—Esculptura decorativa.	152
Fabrés (A.)—Jugant a naips.	116
Fló (F.)—Novela epistolar. Il·lustració.	178
Foix (Mariano).—Bon consell.	29
— ¡Oh, l' amor conjugal!	35
— del jardí del mon.	36
— Coneixensa antiga.	45
— La visita del padri.	70
— Margaridó la porqueirola.	75
— Fantástica.	81
— Una proposició atrevida.	93
— Un sogre sort.	93
— La galera.	108
— Pessimisme.	110
— Com mes amichs mes clars.	142
Fradera (R.)—Implorant ausili.	84
— La vida militar.	185
— Cassador cassat.	185
Galofre (Baldomero) †.—Palamós.	26
Giner (Laura G. de).—Estudiantina.	152
Gutiérrez (E.)—La sal de Granada.	128
Inglada (H.)—El Cake-Walk.	40
— París.—Al Palais de Glace.	138
Juliana (J.)—Miróns.	56
Junyent (O.)—A Colonia. Aquarela.	53
Lagarde (E.)—Diada de Corpus.	59 y 60
— Planxadora.	82
Llopart (J.)—Santoral. Vinyetas.	18 y 19
— Notas cómicas.	30
— Tardor.	44
— Dos gasos en competencia.	69
— En el Paralelo.	90
— L' interés del inglés del tran-	101
via.	101
— L' efectiu y l' auxiliar.	106

	<u>Págs.</u>
Llopart (J.)—L' apoteosis del Gran Monegal.	109
— Al Ensanche quan plou.	124
— La moda del estiu.	132
— La municipalisació del alumbrat.	147
— L' éxit teatral del any.	158
— Cinematógrafo local.	164
— El temps a Barcelona.	180
— Obras municipals.	184
— Allá vá la barca.	187
Llovera (J.) †—L' Hereuhet. Aquarela.	57
Marqués (J. M.)—Bosch d' Harlém.	78
Matilla (S.)—Festa nacional. Quadro al oli.	61
Meifren (E.)—Marina.	140
Mestres (Apeles).—Quadro polítich del any.	65
— Els sorolls soterranis.	71
— La moda del Fox-Terrier.	74
— Mal síntoma.	98
— Problemas siderals.	145
— Orla.	172
— L' epidemia del any.	183
Mestres (Félix).—La primera llissó. Aquarela.	49
Miró (R.)—La cansó del enfadós.	31
— Il·lustració perdigotaire.	82
Molinas (S.)—Qui no vulga pols... 22 y 23	22 y 23
— Venedor ambulant.	187
Moliné (M.) †—Cabecera.	20
N. F.—Orla.	102 y 103
Navarrete.—Entre amigas.	24
— Quadros bíblichs.	25
Padilla (M.)—Drama curt. Il·lustració.	181 y 182
Padró (Tomás) †—Tipos barceloníns. —Sigle XIX.	86 y 87
Pahissa (J.)—Els mesos del any.	5 á 16
Passos (J.)—A fi de curs.	163
Pellicer Montseny (J.)—Las ayguas de Barcelona.	52
— Sobre-taula. Il·lustració.	66 y 67
— Exposició d' art antich.	73
— Recort de un debut.	74
— Els toros de part de vespre.	110
— Els inglesos á Rosas.	126 y 127
— Doctors cap á Madrid.	132
— A entrada d' estiu.	164
Picarol.—La bandera de la «Unió».	27
— Els sorolls misteriosos del carrer de Lauria.	63
— Quan la visita de la Esquadra inglesa.	85
— Tipos.	88, 89, 99 y 121
— Un qu' está ben agarrat.	92
— La botadura de la llanxa del Parch.	118
— Una broma de perdigot.	133
— El perill de las bombas.	150
— Tocant l' orga.	151
— Psico-fisiología popular del riu-re. Il·lustració.	192
Pous Palau.—La sort de la virám.	131
Robert (J.)—Exercicis de galanteria y dislocació.	37

	<u>Págs.</u>
Robert (J.)—Els quatre colls.	42 y 43
— Un banyista desesperat.	79
— Amors d' estiu.	123
— Positivisme polítich.	168
— Nota fúnebre del any.	171
Roig (P.)—Ellas.	39
— En el Circo Equestre.	104
— Compensació.	186
Rusiñol (Santiago).—Pedrera romana. (Tarragona).	189
Sala (Tomás).—Las estaciones. Aquarelas.	161, 165, 169 y 173
Serra (Enrich).—Vanitat rústica.	33
— Paisatge del Lací.	146
Serra (V.)—Entre companys de viatge.	187
Sierra de Loma.—Concurs hípic. 154 y 155	154 y 155
Solá.—L' ideal d' ellas.	77
— Lectora de novelas.	133
— Bons coneixedors.	175
Soler de las Casas (E.)—Fulla d' àlbum.	176
Tusquets (R.)—Del camp de Roma.	94
— Gent nómada.	137
Urgell (Modest).—Cucalas d' hivern.	184
Vila (Joan).—Moments difícils.	41

FOTOGRAFÍAS

Ballús (M.)—Forn d' obra.	163
Cardunets (A.)—La Pedralba.	153
Esquirol (J.)—A La Escala.	72
— Cadaqués. La platja gran.	95
— L' arribada de l' encesa.	144
Fernández (F.)—Un rentador de Molins de Rey.	21
— Efecte de llum.	112
— Alrededor de Barcelona. Cap de riu.	134
Guerrero (María).—Pérez Galdós á Sitjes.	156
— Sitjes. Un tros de platja.	157
Mariano y C. ^a —A la Garriga.	150 y 151
N. N.—Pérez Galdós á Miramar.	156
Rodríguez.—Recorts de l' any.	148 y 149
Roldós (J.)—Hostal de Tárrega.	68
Serra (J.)—Rodant per Catalunya.	64

Cuberta de Olegari Junyent.

Fotografats de Pere Bonet.

Páginas Anunciadoras

FOSFO-GLICO-KOLA DOMÉNECH

Excitante poderoso de la nutrición general. - Reconstituyente, tónico cardíaco y estimulante del sistema nervioso — Perfectamente dosificado y agradable al paladar.

FOSFO-GLICO-KOLA-LECITINADO DOMÉNECH

Excelentes resultados curativos contra la **Neurastenia, Debilidad orgánica, Inapetencia**, etc. — Contiene Lecitina pura de huevo.

FOSFO-GLICO-KOLA-FERRUGINOSO DOMÉNECH

Para los enfermos no propensos á trastornos gástricos. — Contiene sal ferrosa inalterable y de fácil asimilación.

DOSIS PARA LOS CITADOS MEDICAMENTOS:

Tres cucharadas (de café) al día, salvo prescripción facultativa

No confundir el FOSFO-GLICO-KOLA DOMÉNECH con la Kola granular que preparan otros farmacéuticos

Se expenden GRATIS á quien lo pida una muestra de Fosfo-Glico-Kola Doménech y un librito de certificados autógrafos.

VÉNDESE

EN LAS PRINCIPALES FARMACIAS
Y EN CASA DEL AUTOR

B. Doménech

FARMACÉUTICO

Baja de San Pedro, núm. 72

BARCELONA

TALLERS D' ELECTRICITAT

— DE —

Vivó, Torras y C.^a

TELÉFONO 984

Borrell, 71 y 73

—✂— BARCELONA —✂—

ESPECIALITAT

— EN —

Electromotors y Dinamos

PERA CORRENT CONTÍNUA

Tipo exclussiu de nostra construcció

ULTIM MODELO bipolar

AB INDUHITS DE BOBINAS AMOTLLADAS

Y COLECTORS DE COURE LAMINAT

ASCENSORS

ELÉCTRICH-MECÁNICHS

Tipo especial de la casa, ab patent

MODELO DE GRAN SEURETAT

Reunint totas las condicions que exigeix el Municipi de Barcelona

REPARACIÓ

— DE —

ELECTROMOTORS Y DINAMOS

DE TOTAS CLASSES

Aixís com de aparatos eléctricos en general,
efectuantse ab rapidés y economía

APARATOS VARIS

Voltímetros

Amperímetros y

Lámparas d' arch

VENTILADORS ELÉCTRICHS

DE LUXO

Garantits per la casa

y mes baratos que 'ls extrangers

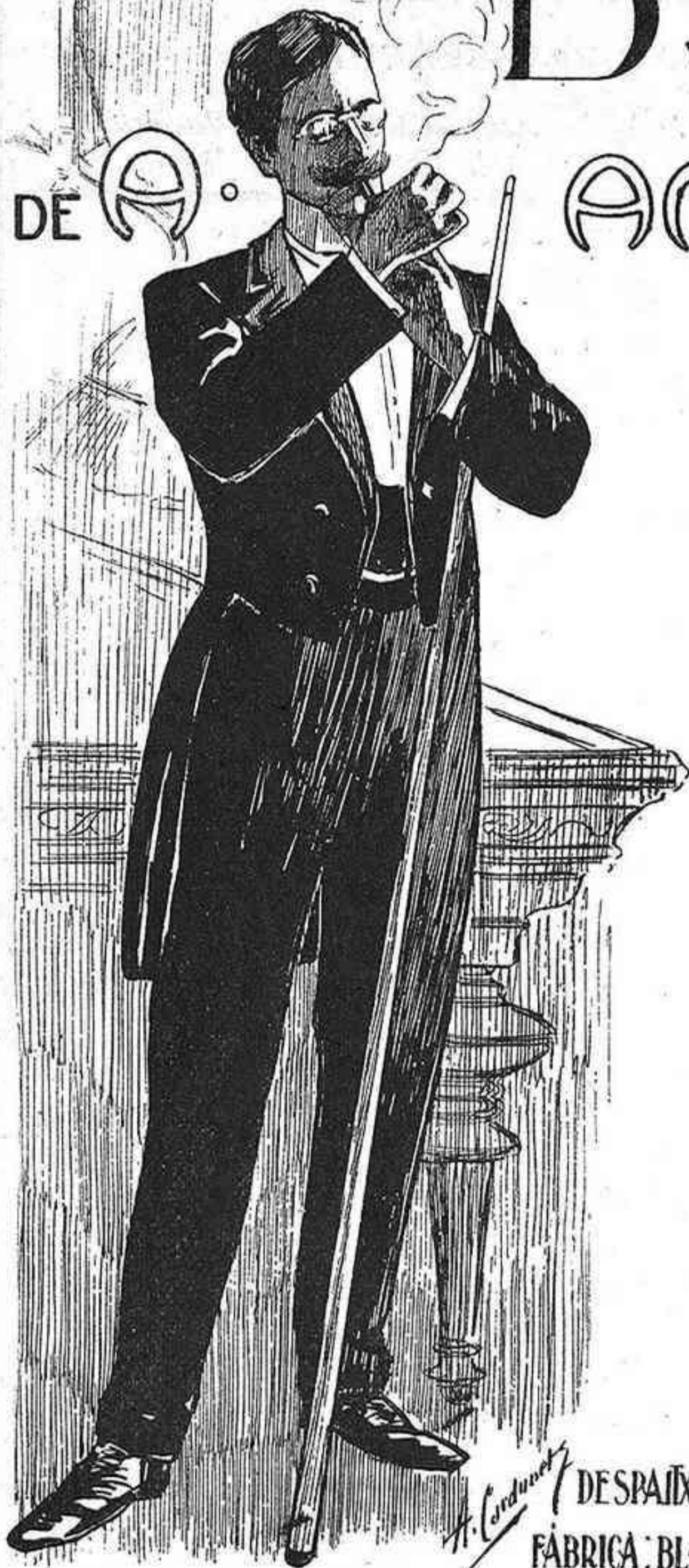
INSTALACIONES ELÉCTRICAS

EN GENERAL

DE ALUMBRAT Ó DE FORSA

PREUS REDUHITS

GRAN FÁBRICA DE TAULAS DE BILLAR VDA. Y FILLAS DE A. AMORÓS

* * *

Quan jugo á billar en taulas de la fábrica «Amorós» sembla que 'm trobi á la gloria, y es que hi jugo ab afició. Després d' en uixar bé 'l taco dono patacada al «dos», faig carambola y, per taula, tiro 'ls palos en renou. Y aixó es que aquests billars tenen totas las grans condicions: Ben nivellats, ben macissos y de ferma construcció, el material que ostentan aquests billars «Amorós» es de classe insuperable, elegant, sólit y fort. Per cops de taco que hi donguis no s' espatllan poch ni molt; no se 'n fan de sets al panyo quan el panyo es panyo bó. Y, en fi, lector entussiasta d' aquest nobilíssim joch. Si vols jugá y guanyar sempre, pensa que 'ls billars mes bons son els que portan la marca VIUDA Y FILLAS DE A. AMORÓS.

DE SPAIN: CONDE DEL ASAITO-26.
FÁBRICA: BLASCO GAY-53. BARCELONA.

F. MORELL

SASTRE

CASA RECOMENDADA

EN EL CORTE Y CONFECCIÓN

Rambla San José (Flores), número 1, principal

CASA BUXÓ

PLATERÍA, JOYERÍA Y RELOJERÍA

Calle Hospital, 11

Esta casa garantiza los objetos que vende. — Gran surtido en Platería, Joyería y Relojería. — Esméro, prontitud y economía.

¡No equivocarse! Cerca la Rambla, al lado de una Sombrerería y bajo de una Caja de Préstamos.

CASA BUXÓ—Calle Hospital, 11, Barcelona

Se compra oro, plata, platino y toda clase de monedas y piedras preciosas.

PEDID

EL ESMALTE

COPALINO

en todas las droguerías y coloristas de España

SULFATADAS
SÓDICAS
LITÍNICAS
MAGNESIANAS

MEDALLA DE
ORO

NO EXIGEN RÉGIMEN
NO PRODUCEN NÁUSEAS
SON DE EFECTO SEGURO
NO IRRITAN JAMÁS

LAXANTES
DEPURATIVAS
DIURÉTICAS
PURGANTES

EXPOSICIÓN DE
PARIS 1900

Pueden tomar-
se continua-
mente en pe-
queñas dosis.

MEDIANA DE ARAGÓN

SALES NATURALES EXTRAIDAS DE SUS AGUAS

SIN RIVAL para los EMBARAZOS gástricos, DISPEPSIAS, CATARROS y ATONÍAS intesti-
nales, CONGESTIONES del CEREBRO, HÍGADO, BAZO y RIÑONES

SALES PARA LOCIÓN Y BAÑOS

EFICACÍSIMAS en el REUMATISMO, LA GOTA y ARTRITISMO en todas sus manifesta-
ciones.

SEGURO ÉXITO contra el HERPETISMO, ESCROFULISMO, ECZEMAS y demás enferme-
dades de la PIEL.

INSUSTITUIBLES en las enfermedades de las VIAS GÉNITO-URINARIAS de la MUJER.

FRASCOS preparados para uso interno. BOTES para LOCIÓN y BAÑOS.

SALES DEL PILAR

BICARBONATADAS — SÓDICAS — LITÍNICAS

PARA PREPARAR

La mejor agua de mesa. La más económica. La más agradable No altera el vino.

SIN RIVAL para el ESTÓMAGO, RIÑONES, INTESTINOS

INFALIBLE contra la OBESIDAD

Cajas de diez paquetes para diez litros de agua, **UNA PESETA**

FARMACIAS Y DROGUERÍAS

Agente: **JOVÉ Y BLANCH**, Rambla Cataluña, 116, Barcelona

GRAN HÔTEL

DE

ORIENTE

Establecimiento de primer orden, situado en el punto más céntrico de la Rambla, completamente reformado según las exigencias del confort moderno.

HOSPEDAJE DIARIO

desde 9 pesetas en adelante

Intérpretes y coches del Hotel en todos los trenes y vapores correos

DURIO, PROPIETARIO

Administració y Redacció: Rambla del Mitj, 20, Llibrería Espanyola

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

— SENMANARI POLÍTICH ILUSTRAT —

Fundat l' any 1870 per I. LÓPEZ BERNAGOSI

Administració y Redacció: Rambla del Mitj, 20, Llibrería Espanyola

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

FUNDAT L' ANY 1878
PER I. LÓPEZ BERNAGOSI

BODEGA
EN
BARCELONA
Rosellón, n.º 87
ENTRE BALMES Y
UNIVERSIDAD

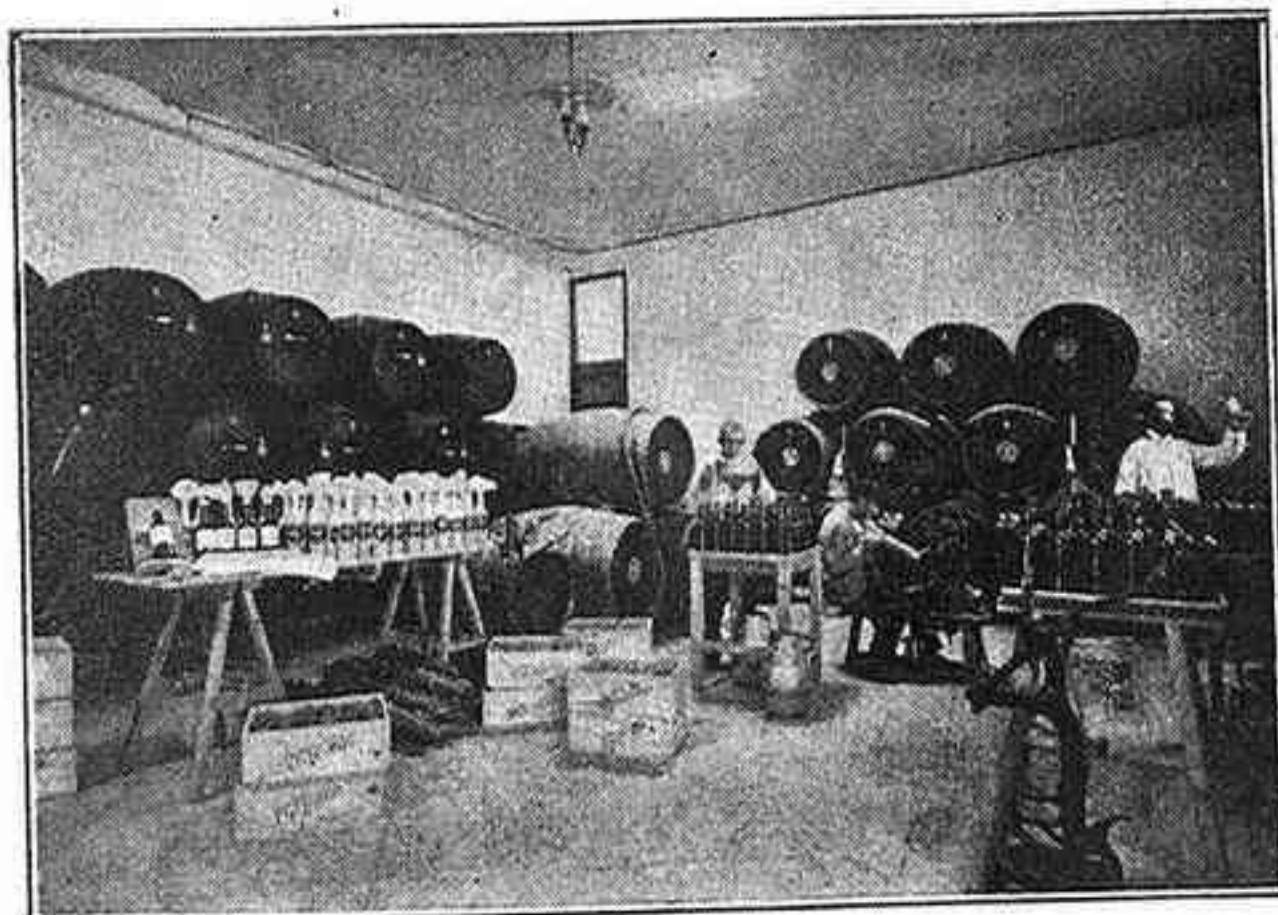
MANUEL MORALES PAREJA

Almacenista y exportador de vinos genuinos de Jerez

PROPIETARIO DE LAS SOLERAS Y MARCA **PETRONIO**

Vino que por su pureza, finura y fragancia no tiene rival

Es **PETRONIO** árbitro de la elegancia y como tal se sirve en banquetes y mesas de gran tono.

El vino **PE-TRONIO** se vende en Colmados, Confiterías, Hoteles y demás establecimientos de primer orden.

NOTA. — Esta casa tiene sucursales en París, Lisboa, Milán y Berlín.

Reproduccions artístiques

P. BONET

Aribau, 9

BARCELONA

*Autotipias * Fotograbats * Fotolitografias
Tricromia*

IMPREMPTA

LA CAMPANA Y LA ESQUELLA

CARRER DEL OLM, 8

BARCELONA

TRABALLS TIPOGRÁFICS

DE TOTA MENA

ROBA BLANCA Y CONFECCIONS DE NUVIATJES

A. ROSICH Y C.^A

Pelayo, 56 — BARCELONA

Si voleu que us siga franca,
el meu goig extraordinari
consisteix en un armari
ben provist de *roba blanca*.
La moda deixa á recó
á un sombrero ó á un vestit.
A un bon *parament de llit*,
ó á la *roba blanca*, nó.
Una *bata de piqué*,
un *llensol ben puntejat*,
aixó sempre es estimat
y á tot hora val diné.
Chambras, pantalóns per donas.
enagvas de cotó fi

y *camisas de dormi*:
prendas que tot l' any son bonas.
Diguéume, feume 'l favor,
si es diner ben empleat
tot el que us haguéu gastat
en *roba blanca interior*.
Y us provará lo que us dich
la dona ben endressada
que de soltera y casada
proveheixi á can **Rosich**.
Ella us dirá sens boato
si el género es *classe bona*
y si lo que 's confecciona
es de *bon gust y barato*.

Antoni López

EDITOR

LIBRERÍA ESPAÑOLA

Rambla del Mitj, 20

BARCELONA

Las novetats literarias son el principal rengló d' aquesta casa.

Comedias del teatro catalá y castellá.

Obras de tots els millors autors de Espanya.

Encárrechs de tota mena d' obras, servidas ab prontitut.

Secció especial d' encárrechs

DE

LIBRERÍA EXTRANJERA

